Vlada Crne Gore

Ministarstvo za evropske integracije

Podgorica, 24.11.2009

U p i t n i k

Informacija koju od Vlade Crne Gore zahtijeva Evropska komisija u cilju pripreme Mišljenja o zahtjevu Crne Gore za članstvo u Evropskoj uniji

17 Aneks - Ekonomska i monetarna politika

Odgovorno lice:	**Gordana Djurovic**
Rukovodilac grupe:	**Svetlana Rajkovic**
Zamjenik rukovodioca grupe:	
Sekretar grupe:	**Vanja Grgurovic**
Zamjenik sekretara grupe:	
Kontakt MEI:	
IT Podrška:	**Ljeposava Pavlovic**

Sadržaj:

17 Aneks - Ekonomska i monetarna politika 6
135. Zakon o tekućim i kapitalnim poslovima sa inostranstvom 7
136. Zakon o stečaju i likvidaciji banaka 16
137. Zakon o preuzimanju akcionarskih društava 29
138. Zakon o platnom prometu u zemlji 42
139. Zakon o osiguranju 60
140. Zakon o investicionim fondovima 127
141. Zakon o hartijama od vrijednosti 163
142. Zakon o dobrovoljnim penzionim fondovima 203
143. Zakon o clanstvu Crne Gore u MMF 224
144. Zakon o Centralnoj banci Crne Gore 227
145. Zakon o budzetu 245
146. Zakon o bankama 262
147. Ustav Crne Gore 323
148. Statut Centralne banke 361
149. Zakon o zastiti depozita 372

17 Aneks - Ekonomska i monetarna politika

135. Zakon o tekućim i kapitalnim poslovima sa inostranstvom

432.

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O TEKUĆIM I KAPITALNIM POSLOVIMA SA INOSTRANSTVOM

("Sl. list RCG", br. 45/05 od 28.07.2005)

Proglašavam Zakon o tekućim i kapitalnim poslovima sa inostranstvom, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore na četvrtoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2005. godini, dana 21. jula 2005. godine.

Broj: 01- 763/2

Podgorica, 25. jula 2005. godine

Predsjednik Republike Crne Gore

Filip Vujanović, s.r.

ZAKON

O TEKUĆIM I KAPITALNIM POSLOVIMA SA INOSTRANSTVOM

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se obavljanje poslova platnog prometa između rezidenata i nerezidenata u euru i valuti koja nije euro, načini prenosa imovine u **Crnu Goru** (u daljem tekstu: Crna Gora) i iz **Crne Gore** i pravo rezidenata na posjedovanje sredstava plaćanja u valuti koja nije euro.

Opšti princip slobode poslovanja u deviznom režimu Crne Gore

Član 2

Obavljanje tekućih i kapitalnih poslova i prenosi imovine iz **Crne Gore** u inostranstvo i iz inostranstva u **Crnu Goru** slobodno je ukoliko zakonom nije drukčije utvrđeno.

Rezidenti i nerezidenti mogu slobodno da posjeduju i raspolažu sredstvima plaćanja u valuti koja nije euro, u skladu sa zakonom i da vrše poslovne i platne transakcije u valuti koja nije euro.

Mjerama državnih organa ne smiju se vršiti diskriminatorna ograničavanja slobodnog kretanja kapitala i prometa iz st. 1 i 2 ovog člana.

Definicije

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) rezidenti su:

- privredna društva i druga pravna lica (u daljem tekstu: pravna lica) koja su registrovana u Crnoj Gori, osim njihovih predstavništava van **Crne Gore**;

- djelovi stranih društava upisani u registar nadležnog organa u **Crnoj Gori**;

- preduzetnici - fizička lica sa sjedištem, odnosno prebivalištem u **Crnoj Gori** koja obavljaju privrednu djelatnost za svoj račun radi sticanja profita i koja su registrovana kod nadležnog organa u Republici;

- fizička lica - državljani **Crne Gore** koji borave u **Crnoj Gori** najmanje 183 dana u toku kalendarske godine;

- fizička lica - strani državljani koji na osnovu dozvole za boravak, odnosno radne vize, borave u **Crnoj Gori** 183 dana ili duže u toku kalendarske godine;

- diplomatska, konzularna i druga predstavništva **Crne Gore** u inostranstvu, zaposleni u tim predstavništvima i članovi njihovih porodica, koji nijesu strani državljani;

2) nerezidenti su lica koja nijesu obuhvaćena pojmom rezidenata;

3) **pružalac usluga platnog prometa sa inostranstvom je svako pravno lice koje ima odobrenje Centralne banke Crne Gore za obavljanje poslova prenosa sredstava između Crne Gore i inostranstva;**

4) sredstva plaćanja su efektivni novac i instrumenti plaćanja;

5) **efektivni novac su papirne novčanice i kovanice**;

6) instrumenti plaćanja su platni nalozi koje izvršavaju pružaoci usluga platnog prometa, akreditivi, doznake, mjenice, solo mjenice, platne kartice, putnički i bankarski čekovi i drugi slični prenosivi instrumenti;

7) hartije od vrijednosti su isprave koje vlasnicima daju prava u odnosu na emitenta u skladu sa zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti;

8) domaće hartije od vrijednosti su hartije od vrijednosti koje emituje rezident u skladu sa zakonom kojim se regulišu hartije od vrijednosti;

9) strane hartije od vrijednosti su hartije od vrijednosti koje emituje nerezident;

10) mjenjački poslovi su poslovi kupovine i prodaje sredstava plaćanja u različitim valutama.

11) kapitalni poslovi su prenosi kapitala između rezidenata i nerezidenata i jednostrani prenosi imovine radi prenosa kapitala koji nijesu tekući prenosi. Kapitalnim poslovima smatraju se:

- direktna ulaganja koja obuhvataju sva ulaganja rezidenata u inostranstvu i nerezidenata u zemlji, koja ulagač obavlja sa namjerom uspostavljanja trajnih ekonomskih odnosa i ostvarivanja znatnog uticaja na upravljanje pravnim licem;

- ulaganja u nekretnine, koja obuhvataju ulaganja nerezidenata u nepokretnu imovinu u državi i ulaganja rezidenata u nepokretnu imovinu u inostranstvu;

- poslovi sa hartijama od vrijednosti na berzi, koji obuhvataju transakcije sa hartijama od vrijednosti na berzi, kao i njihovo uvrštavanje. Transakcije sa hartijama od vrijednosti na berzi obuhvataju pribavljanje domaćih, odnosno stranih hartija od vrijednosti na berzi od strane nerezidenata i rezidenata. Uvrštavanje hartija od vrijednosti na berzu obuhvata uvrštavanje domaćih hartija od vrijednosti na inostranoj berzi, kao i trgovanje inostranim hartijama od vrijednosti na domaćoj berzi;

- poslovi sa instrumentima tržišta novca. Transakcije sa hartijama od vrijednosti na tržištu novca obuhvataju pribavljanje hartija od vrijednosti i instrumenata sa domaćeg tržišta novca od strane nerezidenata, kao i pribavljanje hartija od vrijednosti i instrumenata inostranog tržišta novca od strane rezidenata. Uvrštavanje hartija od vrijednosti i ostalih instrumenata na tržištu novca obuhvata uvrštavanje domaćih hartija od vrijednosti na inostrano tržište novca, kao i uvrštavanje inostranih hartija od vrijednosti i instrumenata na domaćem tržištu novca;

- poslovi sa jedinicama kolektivnih investicionih šema;

- **poslovi na tekućim i depozitnim računima kod finansijskih institucija koji obuhvataju poslove između nerezidenata i domaćih finansijskih institucija, kao i poslove između rezidenata i inostranih finansijskih institucija;**

- kreditni poslovi ili krediti za pružanje usluga u kojima učestvuje rezident obuhvataju kratkoročne (do godinu dana), srednjoročne (do pet godina) i dugoročne (pet ili više godina), kao i kredite koje nerezidenti daju rezidentima i kredite koje rezidenti daju nerezidentima;

- finansijski zajmovi i krediti koji obuhvataju kratkoročne, srednjoročne i dugoročne zajmove i kredite, zajmove i kredite koje nerezidenti daju rezidentima, kao i zajmove i kredite koje rezidenti daju nerezidentima;

- hartije od vrijednosti, ostale garancije i prava na zalog koji obuhvataju hartije od vrijednosti, ostale garancije i prava na zaloge koje nerezidenti daju rezidentima i hartije od vrijednosti, ostale garancije i prava na zaloge koje rezidenti daju nerezidentima;

- transferi realizacije ugovora o osiguranju obuhvataju premije i sva plaćanja po osnovu životnog i kreditnog osiguranja;

- lični prenosi sredstava plaćanja iz **Crne Gore i u Crnu Goru** koji obuhvataju poklone, pomoć, nasljedstvo, rentu, podmirenje duga useljenika u matičnoj zemlji i prenos sredstava iseljenika u inostranstvo;

- fizičko unošenje i iznošenje finansijske imovine koja obuhvata hartije od vrijednosti i ostala sredstva plaćanja iz **Crne Gore i u Crnu Goru**;

- ostali prenosi kapitala koji obuhvataju obeštećenja, naknade za slučajeve smrti, refundacije, autorska prava (patenti,dizajni,zaštitni znakovi i pronalasci), prenosi novca za izvršene usluge.

12) tekući poslovi su poslovi zaključeni između rezidenata i nerezidenata čija namjena nije prenos kapitala.

II POSLOVI PLATNOG PROMETA SA INOSTRANSTVOM

Poslovi platnog prometa sa inostranstvom

Član 4

Poslovi platnog prometa sa inostranstvom obavljaju se preko Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka), banaka i drugih pružaoca usluga platnog prometa koji imaju odobrenje Centralne banke za obavljanje platnog prometa sa inostranstvom.

Rokovi za izvršenje naloga u platnom prometu sa inostranstvom

Član 5

Banka je dužna da uredan nalog za plaćanje prema inostranstvu, ako nalogodavac ima sredstava na računu, izvrši odmah, a najkasnije do kraja narednog radnog dana od dana prijema naloga.

Banka je dužna da sredstva primljena iz inostranstva prenese na račun korisnika sredstava, kada je račun korisnika sredstava naznačen na nalogu za isplatu i kada za prenos sredstava nije potrebna dodatna instrukcija, najkasnije narednog radnog dana od dana prijema obavještenja o prijemu sredstava iz inostranstva.

Kada je za prenos sredstava potrebna dodatna instrukcija, banka je dužna da o prijemu sredstava iz inostranstva obavijesti primaoca sredstava istog radnog dana kada primi obavještenje o prijemu sredstava iz inostranstva i primljena sredstava prenese na račun u skladu sa dobijenom instrukcijom, najkasnije do kraja narednog radnog dana od dana prijema date instrukcije.

Obaveza izvještavanja za banke, druge pružaoce usluga platnog prometa i rezidente koji vrše poslove platnog prometa sa inostranstvom

Član 6

Projekcija platnog bilansa Crne Gore je godišnji akt kojim se obuhvataju tekući i kapitalni poslovi sa inostranstvom između rezidenata i nerezidenata, a naročito vrijednost i naplata izvoza roba i usluga i drugog nerobnog priliva, vrijednost i plaćanje uvoza roba i usluga i drugog nerobnog priliva, finansijske transakcije sa inostranstvom.

Centralna banka prati kretanja iz stava 1 ovog člana i na osnovu raspoloživih podataka za Vladu priprema projekciju platnog bilansa Crne Gore za narednu godinu.

Centralna banka dužna je da, u skladu sa dinamikom izrade ekonomske politike, dostavi projekciju iz stava 2 ovog člana u roku koji odredi Vlada.

Član 6a

Klijent banke, odnosno drugog pružaoca usluga platnog prometa sa inostranstvom je dužan da navede svrhu plaćanja za svako plaćanje u platnom prometu sa inostranstvom koje je veće od iznosa koji utvrdi Centralna banka.

Banka ili drugi pružalac usluga platnog prometa sa inostranstvom su dužni da dostavljaju Centralnoj banci statističke podatke o svakom plaćanju i naplati u platnom prometu sa inostranstvom, na način i u roku koji odredi Centralna banka.

Rezident – pravno lice je dužno da vodi posebnu evidenciju o tekućim i kapitalnim poslovima sa inostranstvom, na način koji odredi Centralna banka i da na zahtjev Centralne banke dostavi podatke iz evidencije.

Rezident je odgovoran za tačnost podataka iz stava 3 ovog člana.

Nadzorni organ

Član 7

Centralna banka vrši kontrolu platnog prometa sa inostranstvom i primjene međunarodnih standarda.

III MJENJAČKI POSLOVI

Mjenjački poslovi

Član 8

Mjenjačke poslove mogu obavljati pravna lica i preduzetnici koji imaju ugovor sa bankom i koji su registrovani za obavljanje mjenjačkih poslova.

Centralna banka propisuje bliže uslove i način obavljanja mjenjačkih poslova.

Objavljivanje kursne liste

Član 9

Centralna banka preuzima od Evropske centralne banke i svakog radnog dana objavljuje odnos eura prema drugim konvertibilnim valutama (kursna lista).

IV FIZIČKO UNOŠENJE I IZNOŠENJE FINANSIJSKIH SREDSTAVA

Izvještavanje o fizičkom unošenju i iznošenju finansijskih sredstava

Član 10

Radi praćenja projekcije platnog bilansa **Crne Gore** i kontrole protiv pranja novca i finansiranja terorizma, rezident i nerezident je dužan da prijavi fizičko unošenje i iznošenje sredstava plaćanja na mjestu ulaska u **Crnu Goru**, odnosno izlaska iz **Crne Gore**.

Prijava iz stava 1 ovog člana podnosi se organu uprave nadležnom za poslove carina na mjestu prelaska granice.

Kontrolu fizičkog unošenja i iznošenja sredstava plaćanja vrši organ uprave iz stava 2 ovog člana.

Centralna banka propisuje visinu gotovog novca koji rezidenti odnosno nerezidenti mogu unositi u **Crnu Goru**, odnosno iznositi iz **Crne Gore** bez prijavljivanja organu iz stava 2 ovoga člana.

Evidenciju o izvršenim kontrolama vodi organ uprave nadležan za poslove carine.

Bližu sadržinu evidencije iz stava 5 ovog člana utvrđuje Ministarstvo finansija.

V ZAŠTITNE MJERE

Kratkoročne zaštitne mjere

Član 11

Ako kretanje kapitala ozbiljno ugrožava ili prijeti da ugrozi monetarnu politiku ili finansijsko stanje Crne Gore , Centralna banka može **uvesti** zaštitne mjere.

Zaštitne mjere iz stava 1 ovog člana su:

1) ograničenje plaćanja po osnovu tekućih i kapitalnih poslova;

2) zabrana uzimanja i davanja kredita, jemstava ili garancija;

3) ograničenje iznošenja u inostranstvo i unošenje iz inostranstva **sredstava plaćanja**;

4) **ograničenje plaćanja i naplate putem platnih kartica, putničkih i bankarskih čekova i hartija i od vrijednosti;**

5) ograničenje kupovine i prodaje određenog efektivnog stranog novca**;**

Zaštitne mjere iz stava 2 ovog člana Centralna banka može uvesti samo uz saglasnost Vlade.

Zaštitne mjere iz stava 2 ovog člana primenjuju se dok traju poremećaji zbog kojih su uvedene, a najduže šest mjeseci od dana njihovog uvođenja.

VI KAZNENE ODREDBE

Član 12

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do tristostrukog iznosa najniže cijene rada u **Crnoj Gori** kazniće se za prekršaj pravno lice ako ne obavijesti Centralnu banku o statističkim podacima iz člana 6 stav 4 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog uznosa najniže cijene rada **u Crnoj Gori**.

Član 13

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do stostrukog iznosa najniže cijene rada u **Crnoj Gori** kazniće se za prekršaj pravno lice i preduzetnik ako Centralnoj banci ne dostavi dodatne podatke ili dostavi netačne podatke iz člana 6 st. 5 i 6 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u **Crnoj Gori**.

Novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u **Crnoj Gori** kazniće se fizičko lice za prekršaj iz stava 1 ovog člana.

Član 14

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do tristostrukog iznosa najniže cijene rada u **Crnoj Gori** kazniće se za prekršaj pravno lice i preduzetnik ako ne prijavi fizičko unošenje i iznošenje sredstava plaćanja iz člana 10 stav 1 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u **Crnoj Gori.**

Novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u **Crnoj Gori** kazniće se fizičko lice za prekršaj iz stava 1 ovog člana.

VII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih propisa

Član 15

Bliži propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Stupanje na snagu ovog zakona

Član 16

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "**Službenom listu Crne Gore**".

136. Zakon o stečaju i likvidaciji banaka

ZAKON

O STEČAJU I LIKVIDACIJI BANAKA

("Sl. list RCG", br. 47/01, "Sl. list CG", br. 62/08 od 15.10.2008)

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi i postupak stečaja i likvidacije banaka.

Član 2

Stečajni postupak nad bankom sprovodi se u slučaju njene trajnije nesposobnosti za izvršavanje obaveza i u drugim slučajevima određenim ovim zakonom.

Postupak likvidacije sprovodi se nad bankom čiji je nadležni organ donio odluku o prestanku rada banke, kao i nad bankom kojoj je Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) oduzela dozvolu za rad.

Član 3

Stečajni postupak i postupak likvidacije nad bankom otvara i sprovodi Centralna banka.

Obaveze proistekle iz stečajnog postupka izmiruju se na teret stečajne mase.

II PROCESNE ODREDBE

Član 4

U stečajnom postupku i postupku likvidacije odlučuje se u obliku rješenja i zaključka.

Član 5

Zaključkom se izdaje nalog stečajnom, odnosno likvidacionom upravniku za izvršenje pojedinih radnji, a u svim ostalim slučajevima se odlučuje rješenjem.

Protiv zaključka nije dopušten prigovor.

Član 6

Rješenje donijeto u stečajnom postupku, odnosno u postupku likvidacije ističe se na oglasnoj tabli Centralne banke, banke u stečaju, odnosno likvidaciji i njihovim djelovima (u daljem tekstu: banka) i registarskog suda.

Protiv konačnog rješenja koje se donese u stečajnom postupku može se pokrenuti upravni spor, pred Vrhovnim sudom.

III STEČAJNI POSTUPAK

Član 7

Zamjenik generalnog direktora za poslove kontrole bankarskog sistema u Centralnoj banci (u daljem tekstu: zamjenik direktora) daje naloge i uputstva ovlašćenim službenicima Centralne banke u cilju pribavljanja neophodnih podataka za donošenje odluke o otvaranju stečaja i, uz prethodnu saglasnost Savjeta Centralne banke (u daljem tekstu: Savjet), donosi rješenje o otvaranju i zaključenju stečajnog postupka i vrši i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Član 8

Ukoliko su se stekli uslovi propisani ovim zakonom za otvaranje stečajnog postupka, a postupak nije otvoren ili zamjenik direktora nije donio rješenje o otvaranju stečajnog postupka, rješenje donosi predsjednik Savjeta, uz prethodnu saglasnost Savjeta.

Predsjednik Savjeta u stečajnom postupku, pored donošenja akta iz stava 1 ovog člana, preduzima i sve druge radnje za koje je ovlašćen zamjenik direktora, ukoliko ih on ne preduzme.

1. Stečajni upravnik

Član 9

Stečajni upravnik se imenuje rješenjem o otvaranju stečajnog postupka.

Stečajni upravnik je u stečajnom postupku organ Centralne banke i odlučuje donošenjem upravnih akata.

Prilikom prijema dužnosti, stečajni upravnik daje pisanu izjavu stečajnom odboru da će savjesno vršiti svoju dužnost.

Član 10

Stečajni upravnik se imenuje sa liste stečajnih upravnika koju utvrđuje Savjet.

Za stečajnog upravnika može se imenovati lice koje ima stručna znanja iz oblasti bankarskog poslovanja, najmanje 3 godine radnog iskustva na ovim poslovima i u čiju se nepristrasnost ne može sumnjati.

Član 11

Za stečajnog upravnika ne može biti imenovano lice koje:

1) je krivično osuđivano ili se protiv njega vodi postupak za djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje ovih poslova;
2) ima potraživanja ili obaveze prema banci;
3) je član organa banke ili revizor banke ili lice koje je sa njima u prvom stepenu srodstva i u drugim slučajevima kada postoji konflikt interesa;
4) ima sa bankom povezane interese;
5) je bilo razriješeno poslova stečajnog upravnika od strane stečajnog vijeća nadležnog suda ili od strane zamjenika direktora, zbog nesavjesnog ili nestručnog obavljanja poslova ili zbog zloupotrebe službenog položaja;
6) je bilo dužnik u stečajnom postupku.

Član 12

Stečajni upravnik se razrješava kada:

1) se naknadno utvrdi da ne ispunjava uslove iz člana 10 ovog zakona;

2) se naknadno utvrdi da postoje razlozi iz člana 11 ovog zakona zbog kojih nije ni mogao biti imenovan;

3) nestručno i nesavjesno obavlja poslove stečajnog upravnika;

4) trajnije izgubi sposobnost za vršenje poslova;

5) podnese zahtjev za razrješenje.

U slučaju podnošenja zahtjeva za razrješenje, stečajni upravnik je dužan da vrši poslove do imenovanja novog stečajnog upravnika.

Član 13

Stečajni upravnik preuzima ovlašćenja organa upravljanja i rukovođenja bankom i vrši ih shodno potrebama stečajnog postupka, u skladu sa ovim zakonom.

Stečajni upravnik je dužan naročito da:

1) obezbijedi imovinu banke;

2) sastavi predračun troškova stečajnog postupka;

3) ažurira poslovne knjige, knjigovodstvenu i drugu dokumentaciju banke do dana otvaranja stečajnog postupka;

4) sačini popis imovine banke;

5) sastavi početni bilans stečaja;

6) se stara o ostvarivanju potraživanja banke;

7) u roku od 30 dana od dana stupanja na dužnost sastavi izvještaj o finansijskom stanju banke;

8) donese odluku po prijavljenim potraživa-njima povjerilaca;

9) unovči imovinu banke koja ulazi u stečajnu masu;

10) sastavi nacrt za glavnu diobu;

11) sačini završni stečajni bilans.

Član 14

Stečajni upravnik je neposredno odgovoran svakom učesniku u stečajnom postupku za štetu koju mu nanese namjerno ili krajnjom nepažnjom.

Član 15

Stečajni upravnik podnosi stečajnom odboru pisane izvještaje o toku stečajnog postupka najmanje jedanput u tri mjeseca.

Stečajni upravnik je dužan da podnese izvještaj o toku stečajnog postupka i na zahtjev stečajnog odbora ili zamjenika direktora.

Član 16

Licu imenovanom za stečajnog upravnika, za vrijeme vršenja tih poslova, prava i obaveze koje se stiču na radu i po osnovu rada miruju u organu, organizaciji, odnosno kod poslodavca gdje je privremeno prestao da radi.

Lice iz stava 1 ovog člana ne može obavljati drugu profesionalnu dužnost.

Do povratka u organ, organizaciju, odnosno kod poslodavca iz stava 1 ovog člana, stečajni upravnik ostvaruje prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa u banci.

Stečajni upravnik ima pravo na zaradu, koja se utvrđuje rješenjem o imenovanju.

Stečajnom upravniku se može dati posebna nagrada, srazmjerno postignutim rezultatima, koju utvrđuje zamjenik direktora, uz saglasnost Savjeta.

Zarada i nagrada stečajnom upravniku, naknada ekspertima koje on angažuje i zarada radno angažovanih lica u stečajnom postupku isplaćuje se na teret sredstava banke, kao trošak postupka stečaja.

2. Stečajni odbor

Član 17

Stečajni odbor je u stečajnom postupku organ Centralne banke i odlučuje donošenjem upravnih akata.

Stečajni odbor ima pet članova koje imenuje Savjet.

Za člana stečajnog odbora može biti imenovano lice koje ispunjava uslove za stečajnog upravnika utvrđene članom 10 ovog zakona.

Član stečajnog odbora se razrješava iz razloga navedenih u članu 12 ovog zakona.

Član stečajnog odbora ima pravo na naknadu u visini koju odredi Savjet.

Član 18

Stečajni odbor vrši nadzor nad radom stečajnog upravnika, daje uputstva za vođenje stečajnog postupka, odlučuje po žalbama na odluke stečajnog upravnika, po potrebi i na zahtjev daje obavještenja zamjeniku direktora, predlaže razrješenje stečajnog upravnika, daje saglasnost i vrši druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

3. Otvaranje stečajnog postupka

Član 19

Stečajni postupak se otvara:

1) kada mjere preduzete prema banci u skladu sa Zakonom o bankama ("Službeni list RCG", br.52/2000) nijesu dovele do ozdravljenja banke;

2) kada je banka insolventna, u skladu sa odredbama Zakona o bankama;

3) kada je banka dospjela u položaj nelikvidnosti koja traje duže od 90 dana neprekidno ili 90 dana sa prekidima u okviru 120 dana.

Postojanje uslova za otvaranje stečajnog postupka utvrđuje zamjenik direktora i, uz prethodnu saglasnost Savjeta, donosi rješenje o otvaranju stečajnog postupka.

Član 20 ("Sl. list CG", br. 62/08)

Rješenje o otvaranju stečajnog postupka je konačno.

Član 21

U toku stečajnog postupka mogu se obavljati samo poslovi koji su u interesu povjerilaca, izuzimajući preuzimanje novih depozita i davanje kredita.

Član 22

Zamjenik direktora može, uz prethodnu saglasnost Savjeta, odlučiti da se stečajni postupak otvori i zaključi kada utvrdi da imovina banke nije dovoljna za izmirenje troškova postupka ili je neznatne vrijednosti.

Savjet, na predlog zamjenika direktora, može odlučiti da se sredstva za troškove stečajnog postupka privremeno obezbijede iz sredstava Centralne banke, uz pravo Centralne banke na povraćaj ovih sredstava nakon formiranja stečajne mase.

Član 23

O otvaranju stečajnog postupka povjerioci se obavještavaju oglasom.

Oglas iz stava 1 ovog člana istovremeno se ističe na oglasnoj tabli Centralne banke, banke i registarskog suda.

Oglas iz stava 1 ovog člana se objavljuje u "Službenom listu Republike Crne Gore", u sredstvima javnog informisanja i preko internet stranice Centralne banke.

Rješenje o otvaranju stečajnog postupka se dostavlja banci, korespodentskim bankama, registarskom sudu i državnom tužiocu.

Član 24

Oglas o otvaranju stečajnog postupka sadrži:

1) naziv i sjedište Centralne banke;

2) ime lica koje je donijelo rješenje;

3) izvod iz rješenja o otvaranju stečajnog postupka;

4) ime stečajnog upravnika sa bližim podacima;

5) poziv povjeriocima da, u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa u "Službenom listu Republike Crne Gore", prijave stečajnom upravniku svoja potraživanja sa dokazima, uz upozorenje da će se neblagovremene prijave odbaciti;

6) poziv dužnicima da svoje dugove izmire bez odlaganja;

7) dan isticanja oglasa na oglasnoj tabli.

4. Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka

a) Vrijeme nastupanja

Član 25 ("Sl. list CG", br. 62/08)

Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka nastupaju početkom dana kada je oglas o otvaranju stečajnog postupka istaknut na oglasnoj tabli u skladu sa članom 23 stav 2 ovog zakona.

Momentom prijema rješenja o otvaranju stečajnog postupka od strane operatera platnog sistema kod kojeg banka nad kojom je otvoren stečajni postupak ima račun, operater platnog sistema će izvršiti blokadu svih računa banke i zabraniće banci raspolaganje svim novčanim sredstvima.

Blokada računa banke iz stava 2 ovog člana ne odnosi se na novčana ili druga sredstva koja se mogu staviti u svrhu ispunjenja obaveza u platnom sistemu po nalozima primljenim do momenta prijema rješenja iz stava 2 ovog člana.

Ako je rješenje o otvaranju stečajnog postupka po tužbi ukinuto od strane nadležnog organa, a u ponovnom postupku stečajni postupak bude ponovo otvoren, pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka nastupaju početkom dana kada je prvo rješenje istaknuto na oglasnoj tabli.

b) Stečajna masa

Član 26 ("Sl. list CG", br. 62/08)

Danom otvaranja stečajnog postupka obrazuje se stečajna masa.

Stečajna masa se sastoji od sve pokretne, nepokretne, materijalne i nematerijalne imovine banke, gdje god se ona nalazi, svih potraživanja banke, svih ugovornih prava, svih intelektualnih prava i ostalih prava stečenih na osnovu zakona.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, u stečajnu masu ne ulazi imovina banke ili pravo (kolateral) koje je banka založila radi obezbjeđenja kredita za ispunjenje obaveza u platnom sistemu, a koji je uzela od drugog učesnika platnog sistema.

v) Računi i firma dužnika

Član 27 ("Sl. list CG", br. 62/08)

Danom otvaranja stečajnog postupka gase se računi banke i prestaju prava lica koja su bila ovlašćena da raspolažu imovinom banke, a na zahtjev stečajnog upravnika otvoriće se novi račun preko kojeg će se vršiti poslovanje banke.

Prestanak prava lica koja su bila ovlašćena da raspolažu imovinom banke iz stava 1 ovog člana ne odnose se na prava učesnika platnog sistema iz člana 26 stav 3 ovog zakona.

Novčana sredstva sa ugašenih računa banke prenose se na novi račun.

Uz firmu banke dodaje se pri potpisivanju oznaka:"u stečaju", sa naznačenjem novog broja računa preko kojeg se vrši poslovanje banke.

g) Prenošenje funkcija

Član 28

Danom otvaranja stečajnog postupka prestaju ovlašćenja organa upravljanja i rukovođenja bankom, zastupnika i prokuratora i prenose se na stečajnog upravnika.

d) Radni odnosi

Član 29

Danom otvaranja stečajnog postupka prestaje radni odnos zaposlenima u banci.

Zaposleni kojima prestane radni odnos ostvaruju prava u skladu sa opštim propisima o radnim odnosima.

Radi okončanja poslova u skladu sa članom 21 ovog zakona, a u cilju povećanja stečajne mase i sprečavanja nastupanja štetnih posljedica za banku i povjerioce, stečajni upravnik može, bez saglasnosti Savjeta, zaposliti najviše do 10% od broja izvršilaca koji je banka imala prije dana otvaranja stečajnog postupka.

Lica iz stava 3 ovog člana imaju pravo na zaradu, u visini koju odredi stečajni upravnik, uz saglasnost stečajnog odbora.

Isplata zarade iz stava 4 ovog člana vrši se na teret troškova stečajnog postupka.

Član 30

Članovi organa upravljanja banke, direktor i drugi zaposleni, iako im je prestala funkcija, odnosno rad kod banke dužni su da stečajnom upravniku daju sve potrebne podatke i obavještenja do zaključenja stečajnog postupka ili dok ih stečajni odbor ne oslobodi te obaveze.

đ) Kamate

Član 31

Danom otvaranja stečajnog postupka prestaje da teče kamata na potraživanja povjerilaca.

e) Važenje ugovora

Član 32

Ugovori zaključeni sa bankom prije otvaranja stečajnog postupka ostaju na snazi, ukoliko stečajni upravnik, uz saglasnost stečajnog odbora ne obavijesti drugu stranu o odustanku od ugovora u roku od 90 dana od dana nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečaja.

Ako stečajni upravnik odustane od ugovora, druga ugovorna strana može tražiti samo naknadu stvarne štete kao stečajni povjerilac, po redosledu prioriteta iz člana 48 ovog zakona.

Član 33

Ugovor o zakupu stečajni upravnik može otkazati sa otkaznim rokom od 30 dana, nezavisno od zakonskih ili ugovorenih rokova.

Otkazom ugovora o zakupu iz stava 1 ovog člana ne dira se u pravo druge ugovorne strane na naknadu štete, u skladu sa članom 32 stav 2 ovog zakona.

ž) Pobijanje pravnih radnji

Član 34

Stečajni upravnik i povjerioci imaju pravo pobijanja pravnih radnji koje je banka učinila na štetu povjerilaca u posljednje 3 godine prije dana nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka, podnošenjem tužbe privrednom sudu.

Postupak pobijanja pravne radnje stečajni upravnik obavezno pokreće kada se radi o:

1) transakcijama rukovodstvu banke ili najvećim akcionarima ili imaocima značajnih interesa u banci ili sa njima povezanim licima koje su izvršene po povlašćenim uslovima mimo poslovne politike banke,

2) fiktivnim pravnim poslovima kojima se onemogućava namirenje povjerilaca banke.

Tužba za pobijanje pravnih radnji može se podnijeti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečaja.

z) Izvršenja i obezbjeđenja

Član 35

Danom otvaranja stečajnog postupka, sudski postupci pokrenuti protiv banke koji su u toku obustavljaju se, a povjerioci su dužni da o tim postupcima obavijeste stečajnog upravnika i prijave svoja potraživanja, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Nijedan sudski postupak protiv banke se ne može pokrenuti, osim u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 36

Danom otvaranja stečajnog postupka ne može se protiv banke dozvoliti izvršenje obezbjeđenja niti prinudno izvršenje radi namirenja potraživanja u pogledu kojih postoji izvršna isprava.

Postupci radi obezbjeđenja i izvršenja iz stava 1 ovog člana koji su u toku prekidaju se.

Na imovini banke u toku stečajnog postupka ne mogu se uspostavljati nova založna prava niti drugi tereti.

Član 37

U stečajnom postupku nije dozvoljeno prebijanje potraživanja povjerioca sa protivpotraživa-njem banke.

Član 38

Imovinu, koja nije vlasništvo banke, stečajni upravnik je dužan da po podnesenom zahtjevu vrati vlasniku u razumnom roku.

5. Odlučivanje o potraživanjima

a) Prijavljivanje potraživanja

Član 39

Povjerioci su dužni da stečajnom upravniku prijave svoja potraživanja sa dokazima u roku od 30 dana od dana otvaranja stečajnog postupka, odnosno u roku od 30 dana od dana objavljivanja oglasa u "Službenom listu RCG".

Prijave potraživanja podnijete poslije isteka roka iz stava 1 ovog člana odbaciće se kao neblagovremene.

Potraživanja iz poslovne evidencije banke smatraju se prijavljenim.

Potraživanja utvrđena pravosnažnom sudskom odlukom, prije otvaranja stečajnog postupka, smatraju se prijavljenim.

b) Ispitivanje potraživanja

Član 40 ("Sl. list CG", br. 62/08)

Prijavljena potraživanja povjerilaca ispituje stečajni upravnik.

Stečajni upravnik je dužan da o prijavljenim potraživanjima odluči u roku od 30 dana od dana isteka roka za njihovo prijavljivanje.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, potraživanja učesnika platnog sistema iz člana 26 stav 3 ovog zakona i prava koja iz njih proističu utvrđuje stečajni upravnik u roku od 24 sata po prijemu dužnosti, o čemu je dužan da donese posebnu odluku.

Izuzetno, stečajni odbor može rok iz stava 2 ovog člana produžiti za 30 dana, na predlog stečajnog upravnika.

v) Rješenje i žalbe po prijavljenim potraži-vanjima

Član 41

Rješenje po prijavljenim potraživanjima stečajni upravnik dostavlja povjeriocima, najkasnije do isteka rokova iz člana 40 ovoga zakona.

Protiv rješenja iz stava 1 ovoga člana može se podnijeti žalba stečajnom odboru, u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Po žalbi iz stava 2 ovog člana, stečajni odbor je dužan da odluči u roku od osam dana od dana prijema žalbe.

Protiv rješenja stečajnog odbora iz stava 3 ovog člana ili ukoliko stečajni odbor ne odluči u propisanom roku, podnosilac žalbe ima pravo da pokrene postupak pred Vrhovnim sudom, u roku od osam dana od dana prijema odluke stečajnog odbora ili isteka roka za odlučivanje, radi utvrđivanja osporenog potraživanja.

Član 42

Obavještenje po prijavljenim potraživanjima koje sadrži podatke o povjeriocima i iznosu prijavljenih, priznatih, djelimično priznatih ili osporenih potraživanja ističe se na oglasnoj tabli Centralne banke i banke.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana ne sadrži podatke koji predstavljaju poslovnu tajnu banke.

6. Prodaje

Član 43

Stečajni upravnik, uz saglasnost Savjeta, na način propisan članom 44 ovog zakona, može odlučiti da se banka ili njen dio koji ima svojstvo pravnog lica izloži prodaji kao pravno lice.

Stečajni upravnik može da prezentira povjerljive podatke potencijalnom kupcu kada je to u interesu prodaje, pod uslovom da potencijalni kupac potpiše izjavu o čuvanju poslovne tajne.

Prodaja banke kao pravnog lica ili njenog dijela koje ima svojstvo pravnog lica može se vršiti samo pod uslovom da se na taj način postižu povoljniji uslovi za namirenje povjerilaca.

Poslije prodaje banke ili njenog dijela u skladu sa odredbama ovog člana, stečajni postupak radi namirenja povjerilaca u odnosu na banku ili njen dio se obustavlja, a nastavlja se prema stečajnoj masi koju zastupa stečajni upravnik.

Član 44

Imovina banke koja ulazi u stečajnu masu prodaje se javnim nadmetanjem.

Stečajni upravnik, po prethodno pribavljenoj saglasnosti stečajnog odbora, može vršiti prodaju i putem prikupljanja ponuda ili neposrednom pogodbom.

Početna cijena za prodaju imovine je cijena koju je utvrdio ovlašćeni procjenjivač, ali takva procjena nije obavezujuća kod utvrđivanja minimalne cijene.

Stečajni odbor daje saglasnost na mjesto, vrijeme i cijenu prodaje, uključujući konačno odobrenje same prodaje, ukoliko prodaja nije izvršena javnim nadmetanjem.

Član 45

Stečajni upravnik prilikom svake prodaje treba da:

1) postigne što povoljniju cijenu, radi zaštite povjerilaca banke;

2) osigura ravnopravnost mogućih kupaca;

3) onemogući bilo koju vrstu diskriminacije prilikom nadmetanja i razmatranja ponuda.

Član 46

Odluka o prodaji imovine, nakon davanja saglasnosti stečajnog odbora, je konačna.

Prodaja banke, njenog dijela ili njene imovine ne može se odobriti dužniku banke koji nije o roku dospjelosti izmirio svoju obavezu prema banci, a što je uticalo na postojanje uslova za otvaranje stečajnog postupka.

7. Namirenje povjerilaca

a) Namirenje troškova postupka

Član 47

Diobi stečajne mase može se pristupiti i prije unovčenja cjelokupne imovine.

Prije nego što se pristupi namirenju povjerilaca, stečajni upravnik iz stečajne mase izdvaja iznos potreban za isplatu troškova stečajnog postupka.

Zarade zaposlenih u banci, u visini zagarantovane zarade i naknade štete za povrede na radu ostvarene do dana nastupanja pravnih posljedica otvaranja stečajnog postupka, namiruju se kao troškovi stečajnog postupka.

b) Redosled prioriteta

Član 48

Potraživanja povjerilaca banke isplaćuju se po sledećem redosledu prioriteta:

1) obezbijeđena potraživanja do vrijednosti njihovog obezbjeđenja, umanjena za razumne troškove prodaje;

2) dugovi prema Centralnoj banci po osnovu kredita datih banci ili drugih obaveza banke stvorenih tokom privremene uprave ili postupka ukidanja banke, u skladu sa ovim zakonom;

3) zahtjevi deponenata (fizičkih i pravnih lica) do iznosa od 5.000 DEM po deponentu;

4) ostali depoziti, uključujući depozite fizičkih i pravnih lica iznad iznosa od 5.000 DEM po deponentu;

5) potraživanja ostalih povjerilaca;

6) potraživanja akcionara banke.

Isplata potraživanja iz nižeg reda prioriteta vrši se nakon što se u potpunosti isplate potraživanja iz višeg reda prioriteta.

Potraživanja iz istog reda prioriteta se isplaćuju proporcionalno, ukoliko ne postoji dovoljno sredstava da se isplate u potpunosti.

v) Glavna dioba

Član 49

Stečajni upravnik sačinjava nacrt za glavnu diobu koji sadrži podatke o: potraživanjima, povjeriocima, visini potraživanja i visini novčanih sredstava namijenjenih za diobu, redosledu prioriteta potraživanja i druge podatke od značaja za namirenje povjerilaca.

Nacrt za glavnu diobu oglašava se isticanjem na oglasnoj tabli Centralne banke i banke.

Na nacrt za glavnu diobu može se uložiti prigovor stečajnom odboru, u roku od 8 dana od dana oglašavanja.

Stečajni odbor, nakon odlučivanja po prigovorima, odobrava glavnu diobu.

Stečajni upravnik, u skladu sa odobrenom glavnom diobom, donosi rješenje o glavnoj diobi koje se dostavlja povjeriocima i dužan je isplatiti povjerioce u roku od 15 dana od dana donošenja rješenja.

8. Zaključenje stečajnog postupka

Član 50

Kada stečajni odbor prihvati izvještaj stečajnog upravnika da su svi poslovi okončani predložiće zamjeniku direktora da, uz prethodnu saglasnost Savjeta, donese rješenje o zaključenju stečajnog postupka.

Rješenje zamjenika direktora o zaključenju stečajnog postupka je konačno.

Pravnosnažno rješenje o zaključenju stečajnog postupka objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore" i dostavlja registarskom sudu radi brisanja banke iz sudskog registra.

Član 51

Ako stečajni upravnik, poslije otvaranja stečajnog postupka, utvrdi da bi dalje vođenje postupka prouzrokovalo nesrazmjerne troškove obustaviće dalje unovčenje stečajne mase i predložiće zamjeniku direktora da, uz prethodnu saglasnost Savjeta, zaključi postupak.

Postupci koji su u toku, a u vezi su sa stečajnim postupkom, obustavljaju se.

IV USLOVI I POSTUPAK LIKVIDACIJE

Član 52

Zamjenik direktora, na osnovu odluke nadležnog organa banke o prestanku rada banke, kao i na osnovu konačnog rješenja Savjeta o oduzimanju dozvole za rad banke, donosi rješenje o likvidaciji banke kojim imenuje i likvidacionog upravnika.

Rješenje o likvidaciji banke je konačno.

Rješenje o likvidaciji banke dostavlja se ba-nci i registarskom sudu.

Član 53

Direktor banke čiji je nadležni organ donio odluku o prestanku rada banke dužan je da tu odluku dostavi Centralnoj banci, narednog dana od dana njenog donošenja.

Član 54

Ako se pri zaključivanju likvidacionog bilansa utvrdi da su ispunjeni uslovi za otvaranje stečajnog postupka, likvidacioni upravnik je dužan da takav predlog podnese zamjeniku direktora.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, radnje sprovedene u postupku likvidacije važe i u stečajnom postupku.

Član 55

Odredbe ovog zakona koje se odnose na stečajni postupak shodno se primjenjuju i na postupak likvidacije, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

U postupku likvidacije neće se primjenjivati odredbe stečajnog postupka kojima se uređuje pobijanje pravnih radnji.

Član 56

Ako po okončanju postupka likvidacije preostanu sredstva, ta sredstva se dijele osnivačima banke, u skladu sa ugovorom o osnivanju i drugim aktima banke.

Potraživanja povjerilaca koja nijesu prijavljena do dana diobe likvidacione mase izmiriće, po okončanju postupka likvidacije, lica u čiju je korist uplaćen ostatak imovine likvidacione mase poslije glavne diobe, i to samo do visine vrijednosti i preuzete imovine.

Zahtjev za namirenje povjerilaca iz stava 2 ovog člana mora se podnijeti likvidacionom upravniku najkasnije u roku od šest mjeseci nakon okončanja likvidacionog postupka.

V KAZNENE ODREDBE

Član 57

Novčanom kaznom od petnaestostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj stečajni upravnik, ako ne obezbijedi imovinu banke; ne ažurira poslovne knjige, knjigovodstvenu i drugu dokumentaciju banke; do dana otvaranja stečajnog postupka; ne sačini popis imovine banke; ne sastavi početni bilans stečaja; se ne stara o ostvarivanju potraživanja banke; ne sastavi izvještaj o finansijskom stanju banke; ne preduzima

mjere da unovči imovinu banke; ne sastavi nacrt za glavnu diobu ili ne sačini završni stečajni bilans (član 13).

Član 58

Novčanom kaznom od petnaestostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici, kazniće se za prekršaj likvidacioni upravnik, ako ne podnese predlog zamjeniku direktora za sprovođenje stečajnog postupka kada su za to ispunjeni uslovi (član 54).

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 59

Stečajni postupak, odnosno postupak likvidacije započet nakon stupanja na snagu Zakona o Centralnoj banci Crne Gore i Zakona o bankama završiće se po odredbama ovog zakona.

Član 60

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe poglavlje VIII "Stečaj" i odredbe čl. 79-87 i poglavlje IX "Likvidacija" i odredbe čl. 88-91 Zakona o bankama ("Službeni list RCG", br. 52/2000).

Član 61

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

137. Zakon o preuzimanju akcionarskih društava

ZAKON

O PREUZIMANJU AKCIONARSKIH DRUŠTAVA

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom utvrđuju se uslovi, način i postupak preuzimanja akcionarskih društava emitenata hartija od vrijednosti, uslovi za davanje javne ponude za preuzimanje i prava i obaveze učesnika u postupku preuzimanja.

Član 2

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) emitent je akcionarsko društvo upisano u Registar emitenata kod Komisije za hartije od vrijednosti (u daljem tekstu: Komisija);

2) hartije od vrijednosti su akcije sa pravom glasa i obveznice koje sadrže pravo na zamjenu za akcije sa pravom glasa (zamjenljive obveznice) - (u daljem tekstu: akcije);

3) povezana lica su lica koja su međusobno povezana:

- krvnim srodstvom u pravoj liniji bez obzira na stepen i u pobočnoj liniji do drugog stepena, tazbinskim srodstvom do prvog stepena, kao i usvojitelj i usvojenik;
- bračnom ili vanbračnom zajednicom;
- upravljački ili putem kapitala tako da jedno lice ili više lica zajedno imaju udjele, akcije ili druga prava na osnovu kojih učestvuju pri upravljanju drugim licem sa najmanje 40% glasačkih prava;
- upravljački ili putem kapitala tako da jedno lice kod dva ili više lica ima udjele, akcije ili druga prava na osnovu kojih učestvuju pri upravljanju svakoga od njih sa najmanje 40% glasačkih prava;
- tako što su sklopila ugovor da zajednički djeluju prema emitentu;

4) sticalac je pravno ili fizičko lice koje stekne ili namjerava da stekne više od 40% akcija sa pravom glasa emitenta;

5) ovlašćeni učesnici na tržištu hartija od vrijednosti su pravna lica koja obavljaju poslove sa hartijama od vrijednosti u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju hartije od vrijednosti (u daljem tekstu: ovlašćeni učesnik).

Član 3

Ovaj zakon se ne primjenjuje:

1) u postupcima privatizacije koji se sprovode na osnovu propisa kojima je uređena privatizacija privrede;

2) na lica koja su do dana stupanja na snagu ovog zakona, kroz postupak privatizacije ili na drugi način, stekla više od 40% akcija sa pravom glasa emitenta;

3) na sticanje akcija banaka i društava za osiguranje, ukoliko zakonom nije drukčije utvrđeno;

4) na neotplaćene akcije izdate u skladu sa Zakonom o svojinskoj i upravljačkoj transformaciji ("Službeni list RCG", br. 2/92, 17/92, 59/92, 4/93, 27/94, 30/94 i 23/96).

Član 4

Lica koja od dana stupanja na snagu ovog zakona posjeduju više od 40% akcija sa pravom glasa emitenta dužna su da za svako dalje sticanje akcija tog emitenta objave ponudu za preuzimanje.

Sticalac koji jednom sprovede postupak preuzimanja može nastaviti da stiče akcije emitenta po kojima je izvršio preuzimanje.

II JAVNA PONUDA ZA PREUZIMANJE

Član 5

Sticalac koji, samostalno ili sa povezanim licem, stekne akcije emitenta kojima, zajedno sa brojem akcija koje već posjeduje, ima više od 40% ukupnog broja glasova emitenta, dužan je da, najkasnije u roku od dva radna dana od dana sticanja akcija sa pravom glasa, obavijesti emitenta i Komisiju o donošenju odluke o preuzimanju (u daljem tekstu: odluka).

Danom sticanja akcija emitenta smatra se dan registracije akcija na računu sticaoca u Centralnoj Depozitarnoj Agenciji (u daljem tekstu: CDA).

Sticalac koji nema akcije u emitentu ili nije stekao više od 40% ukupnog broja akcija sa pravom glasa emitenta, ali ima namjeru da stekne akcije preko tog iznosa obavještava emitenta i Komisiju o donošenju odluke o preuzimanju.

Odluku iz st. 1 i 3 ovog člana sticalac je dužan da objavi u najmanje dva dnevna štampana medija koja se distribuiraju na cijeloj teritoriji Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Republika), u roku od četiri radna dana od dana sticanja akcija.

O sticanju akcija kojima se stiče broj glasova koji prelazi 40% od ukupnog broja glasova u jednom emitentu, CDA obavezno obavještava sticaoca, Komisiju, emitenta i ovlašćene učesnike, u roku od dva radna dana od dana registracije tih akcija na računu sticaoca.

Ovlašćeni učesnik od prijema obavještenja iz stava 5 ovog člana ne smije primati naloge sticaoca za kupovinu akcija emitenta.

Član 6

Sticalac je dužan da, u roku od osam dana od dana objavljivanja odluke iz člana 5 stav 4 ovog zakona, podnese Komisiji zahtjev za odobrenje javne ponude za kupovinu akcija u cilju preuzimanja emitenta (u daljem tekstu: javna ponuda za preuzimanje).

Član 7

Sticalac nije dužan da sprovede postupak preuzimanja, ako:

1) akcije emitenta stekne na osnovu javne ponude za upis i uplatu akcija prilikom povećanja akcijskog kapitala emitenta;

2) namjerava da višak akcija iznad 40% akcija sa pravom glasa, odnosno višak iznad broja akcija koji je posjedovao na dan stupanja na snagu ovog zakona, otuđi u roku od 45 dana od dana prijema obavještenja iz člana 5 stav 5 ovog zakona;

3) stekne višak akcija iznad 40% u postupku restrukturiranja emitenta;

4) akcije emitenta stekne kao stečajni povjerilac u stečajnom postupku nad emitentom;

5) akcije emitenta stekne po osnovu nasljeđivanja.

Sticalac koji u roku iz stava 1 tačka 2) ovog člana ne otuđi višak akcija dužan je da, u roku od osam dana od dana isteka tog roka, podnese Komisiji zahtjev za odobrenje javne ponude za preuzimanje ili da akcije ponudi na prodaju na berzi, najviše po cijeni koja je jednaka polovini prosječne cijene akcija emitenta na berzama u Republici u periodu od šest mjeseci prije prijema obavještenja iz člana 5 stav 5 ovog zakona.

Sticalac iz stava 2 ovog člana, do otuđenja viška akcija, ne smije sticati akcije sa pravom glasa emitenta.

Član 8

Akcije sa pravom glasa u emitentu preko 40%, odnosno preko procenta koji je posjedovao na dan stupanja na snagu ovog zakona, sticaocu ne daju pravo glasa dok ne sprovede postupak javne ponude za preuzimanje u skladu sa ovim zakonom, odnosno dok višak akcija ne otuđi u skladu sa članom 7 stav 1 tačka 2) ovog zakona.

Član 9

Sticalac akcija koji daje javnu ponudu za preuzimanje ne može, samostalno ili preko povezanog lica, kupovati ili prodavati niti na drugi način sticati akcije na koje se odnosi ponuda, od dana dostavljanja obavještenja Komisiji u skladu sa članom 5 ovog zakona do dana objavljivanja rezultata javne ponude za preuzimanje.

Ovlašćeni učesnici ne smiju, u roku iz stava 1 ovog člana, primati naloge sticaoca za kupovinu ili prodaju akcija za koje je sticalac dao javnu ponudu za preuzimanje.

Član 10

Od dana prijema obavještenja iz člana 5 stav 5 ovog zakona do objavljivanja rezultata javne ponude za preuzimanje, emitent na čije se akcije odnosi javna ponuda za preuzimanje ne može vršiti povećanje akcijskog kapitala emisijom novih akcija po bilo kom osnovu niti donositi bilo koje druge odluke koje bi bitno izmijenile uslove koji su postojali u vrijeme kada je sticalac donio odluku da izvrši preuzimanje, osim ako skupština akcionara tog emitenta ne odluči drukčije.

Ako je odluke iz stava 1 ovog člana skupština emitenta donijela prije prijema obavještenja iz člana 5 stav 5 ovog zakona, a nije ih sprovela do tog roka, dužna je da ih potvrdi.

Odluke donijete, odnosno sprovedene suprotno st. 1 i 2 ovog člana ništave su.

U roku iz stava 1 ovog člana nadležni organ emitenta ne može bez odluke skupštine akcionara:

1) zaključivati poslove izvan redovnog poslovanja emitenta;

2) vršiti radnje ili zaključivati poslove koji bi mogli značajnije da ugroze dalje poslovanje emitenta;

3) sticati sopstvene akcije ili sopstvene hartije od vrijednosti iz kojih proizilazi pravo na zamjenu ili sticanje sopstvenih akcija;

4) vršiti radnje čiji je cilj ometanje ili otežavanje prihvata javne ponude za preuzimanje.

Pravni poslovi zaključeni suprotno stavu 4 ovog člana ništavi su.

III USLOVI ZA SPROVOĐENJE JAVNE PONUDE ZA PREUZIMANJE

Član 11

Sticalac je dužan da u postupku sprovođenja javne ponude za preuzimanje:

1) javnu ponudu za preuzimanje da svim vlasnicima akcija sa pravom glasa bez ograničavanja broja, odnosno procenta akcija;

2) obezbijedi trajanje javne ponude za preuzimanje najmanje 15, a najduže 60 dana od dana objavljivanja prospekta za preuzimanje;

3) po zaključenju javne ponude za preuzimanje kupi sve ponuđene akcije;

4) plati istu cijenu za sve akcije prijavljene u postupku sprovođenja javne ponude za preuzimanje.

Član 12

Cijena za otkup akcija utvrđuje se javnom ponudom za preuzimanje na sljedeći način:

1) najniža ponuđena cijena ne može biti niža od najviše cijene po kojoj je sticalac stekao akcije emitenta na berzi u periodu od šest mjeseci prije obavještavanja Komisije u skladu sa članom 5 ovog zakona;

2) ako sticalac nije stekao akcije emitenta u periodu od šest mjeseci prije obavještavanja Komisije u skladu sa članom 5 stav 5 ovog zakona, dužan je ponuditi najmanje prosječnu cijenu akcija emitenta ostvarenu na berzama u Republici u posljednjih šest mjeseci prije objavljivanja ponude;

3) ako tom akcijom nije trgovano na berzi u periodu od šest mjeseci prije obavještavanja Komisije u skladu sa članom 5 stav 5 ovog zakona, sticalac slobodno u ponudi utvrđuje cijenu koju nudi.

Prosječna cijena akcija iz člana 7 stav 2 ovog zakona i stava 1 tačka 2) ovog člana utvrđuje se na način što se ukupna vrijednost svih transakcija sa tim akcijama na berzama, u propisanom roku, podijeli ukupnim brojem akcija koje su bile predmet tih transakcija.

Sticalac ne može snižavati ponuđenu cijenu niti mijenjati javnom ponudom za preuzimanje određen način i rok plaćanja, ali može povećati ponuđenu cijenu, s tim da za svaku akciju iste klase mora platiti istu cijenu.

Isplata cijene akcija kupljenih u postupku javne ponude za preuzimanje može se izvršiti samo u novcu.

Član 13

Vlasniku akcija koji prihvati javnu ponudu za preuzimanje akcije se deponuju na poseban račun kod CDA.

CDA je dužna obezbijediti da vlasnik akcija koji je prihvatio ponudu sticaoca može, do završetka javne ponude za preuzimanje, odustajati i ponovo prihvatati datu ponudu.

Član 14

Sticalac ne može mijenjati uslove iz javne ponude za preuzimanje dok je ponuda otvorena, osim u slučajevima iz člana 12 stav 3 ovog zakona i konkurentske ponude.

Sticalac ne može prije kupovine akcija glasati ili koristiti druga prava iz akcija koje su predmet javne ponude za preuzimanje.

Član 15

Prije objavljivanja prospekta za preuzimanje sticalac mora zaključiti ugovor sa CDA o evidentiranju, odnosno deponovanju akcija koje su predmet prihvata javne ponude za preuzimanje.

Sticalac je dužan CDA, prilikom zaključenja ugovora iz stava 1 ovoga člana dostaviti podatke potrebne za pripremu i obavljanje poslova evidentiranja akcija, podatke o načinu na koji će prospekt za preuzimanje biti objavljen, kao i druge podatke koje zatraži CDA.

Prije podnošenja zahtjeva za odobrenje javne ponude za preuzimanje sticalac mora na posebnom računu kod CDA deponovati sredstava za plaćanje svih akcija koje su predmet javne ponude za preuzimanje ili priložiti odgovarajuću bankarsku garanciju.

Akcije stečene na osnovu javne ponude za preuzimanje sticalac je dužan platiti u roku od tri radna dana od dana okončanja postupka javne ponude za preuzimanje.

IV POSTUPAK SPROVOĐENJA JAVNE PONUDE ZA PREUZIMANJE

Član 16

Javnu ponudu za preuzimanje sticalac može sprovesti samostalno ili preko ovlašćenog učesnika.

Član 17

Javnu ponudu za preuzimanje emitenta odobrava Komisija na zahtjev sticaoca.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži naročito:

1) ime, prezime, prebivalište, broj lične karte i matični broj fizičkog lica - sticaoca; odnosno firmu, sjedište i matični broj pravnog lica - sticaoca;

2) naziv i sjedište emitenta;

3) ukupan broj akcija sa pravom glasa koje je emitent emitovao;

4) broj akcija sa pravom glasa emitenta koje sticalac posjeduje, sa procentualnim učešćem u ukupnom broju akcija emitenta sa pravom glasa;

5) broj akcija sa pravom glasa koje su predmet javne ponude za preuzimanje;

6) datume početka i zaključenja javne ponude za preuzimanje;

7) ponuđenu cijenu akcija;

8) način i mjesto dostavljanja prihvata javne ponude za preuzimanje;

9) svrhu ponude, odnosno politiku upravljanja koju sticalac ima namjeru da sprovede ukoliko preuzme emitenta;

10) podatke o izvorima finansiranja predložene kupovine (novčana sredstva ili bankarska garancija deponovani u CDA).

Uz zahtjev za odobrenje javne ponude za preuzimanje sticalac prilaže:

1) predlog prospekta za preuzimanje;

2) dokaz o deponovanju novčanih sredstava ili bankarske garancije u CDA za plaćanje akcija na koje se ponuda odnosi;

3) predugovor sa CDA o evidentiranju akcija deponovanih u postupku sprovođenja javne ponude za preuzimanje;

4) potvrdu CDA da je cijena u javnoj ponudi utvrđena u skladu sa članom 12 stav 1 tač. 1) ili 2) ovog zakona;

5) ovlašćenje za lice koje će sarađivati sa Komisijom u postupku razmatranja zahtjeva;

6) drugu dokumentaciju po zahtjevu Komisije.

Sticalac iz člana 5 stav 3 ovog zakona može prospektom utvrditi minimalan broj akcija za preuzimanje u postupku javne ponude, da bi se javna ponuda smatrala uspješnom.

Minimalan broj akcija iz stava 4 ovog člana ne može biti veći od 40% ukupnog broja akcija emitenta.

Član 18

Ukoliko su zahtjev za odobrenje javne ponude za preuzimanje, odnosno priložena dokumentacija neuredni, Komisija će, u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva, o nedostacima obavijestiti sticaoca i ostaviti rok za ispravljanje nedostataka.

Ako sticalac u ostavljenom roku ne otkloni uočene nedostatke, Komisija će odbaciti zahtjev za odobrenje javne ponude za preuzimanje.

Sticalac može podnijeti novi zahtjev za odobrenje javne ponude za preuzimanje po isteku 30 dana od dana prijema zaključka Komisije o odbacivanju zahtjeva.

Sticalac je dužan da, najkasnije u roku od dva dana od dana prijema zaključka Komisije o odbacivanju zahtjeva, u dnevnim štampanim medijima u kojima je objavljena odluka o preuzimanju, objavi obavještenje da je zahtjev za odobrenje javne ponude za preuzimanje odbačen.

O zahtjevu za odobrenje javne ponude za preuzimanje Komisija odlučuje rješenjem u roku od 30 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.

Ako Komisija ne donese rješenje u roku iz stava 5 ovog člana smatraće se da je javna ponuda odobrena. Teret dokazivanja da ponuda nije odobrena snosi Komisija.

V PROSPEKT ZA PREUZIMANJE

Član 19

Prospekt za preuzimanje može se objaviti nakon davanja odobrenja Komisije na javnu ponudu za preuzimanje.

Sticalac je dužan da objavi prospekt za preuzimanje u roku od tri radna dana od dana prijema rješenja Komisije iz člana 18 stav 5 ovog zakona, u najmanje dva dnevna štampana medija koja se distribuiraju na cijeloj teritoriji Republike.

Sticalac je dužan da prospekt za preuzimanje dostavi emitentu i CDA u roku iz stava 2 ovog člana.

Sticalac je dužan obavijestiti Komisiju o objavi prospekta za preuzimanje najkasnije u roku od tri dana od dana njegovog objavljivanja u skladu sa stavom 2 ovog člana.

Član 20

Ukoliko sticalac ne objavi prospekt za preuzimanje na način i u roku utvrđenom članom 19 ovog zakona, dužan je da obavijesti Komisiju o razlozima za odustajanje od javne ponude za preuzimanje.

Član 21

Prospekt za preuzimanje sadrži naročito:

1) ime, prezime, prebivalište, broj lične karte i matični broj fizičkog lica - sticaoca, odnosno firmu, sjedište i matični broj pravnog lica - sticaoca;

2) ukupan broj akcija sa pravom glasa koje je emitent emitovao;

3) broj akcija sa pravom glasa emitenta koje sticalac posjeduje, sa procentualnim učešćem u ukupnom broju akcija emitenta sa pravom glasa;

4) broj akcija sa pravom glasa koje su predmet javne ponude za preuzimanje;

5) datume početka i zaključenja javne ponude za preuzimanje;

6) ponuđenu cijenu akcija;

7) način i mjesto dostavljanja prihvata javne ponude za preuzimanje;

8) svrhu ponude, odnosno politiku upravljanja koju sticalac ima namjeru da sprovede ukoliko preuzme emitenta;

9) podatke o izvorima finansiranja predložene kupovine (novčana sredstva ili bankarska garancija deponovani u CDA).

Član 22

Ako su u prospektu za preuzimanje navedeni netačni podaci, lica koja su odgovorna za njegovo izdavanje ili su učestvovala u njegovoj izradi solidarno odgovaraju za štetu vlasnicima akcija na koje se javna ponuda za preuzimanje odnosi, ako su znala ili su morala znati za netačne podatke.

Lica iz stava 1 ovog člana odgovaraju solidarno za štetu i ako u prospektu za preuzimanje nijesu navedeni podaci koji mogu biti od uticaja na odluku vlasnika akcija da prihvati javnu ponudu za preuzimanje.

Član 23

Organ upravljanja emitenta može, u roku od sedam dana od dana objavljivanja prospekta za preuzimanje, objaviti obrazloženo mišljenje o ponudi za preuzimanje na način na koji je objavljen prospekt.

Lice koje je direktni učesnik u javnoj ponudi za preuzimanje nema pravo učešća u sačinjavanju mišljenja iz stava 1 ovog člana.

Direktnim učesnikom iz stava 2 ovog člana smatra se:

1) sticalac;

2) zaposleni ili član organa upravljanja sticaoca;

3) lice koje ima vlasničku kontrolu nad sticaocem;

4) investicioni savjetnik sticaoca;

5) bračni drug, djeca, roditelji i član zajedničkog domaćinstva sticaoca.

VI EVIDENTIRANJE AKCIJA KOJE SE NUDE ZA KUPOVINU U POSTUPKU JAVNE PONUDE ZA PREUZIMANJE

Član 24

CDA je dužna da o akcijama koje su predmet prihvata javne ponude za preuzimanje vodi posebnu evidenciju, koja naročito sadrži podatke o vlasnicima akcija i ukupnom broju ponuđenih akcija.

CDA je dužna da na zahtjev sticaoca pruži informacije o broju akcija koje su predmet prihvata javne ponude za preuzimanje.

Član 25

Vlasnik akcija koje su predmet javne ponude za preuzimanje prihvata ponudu sticaoca davanjem pisane izjave.

Izjava iz stava 1 ovog člana sadrži naročito:

1) broj akcija emitenta sa pravom glasa koje se nude na prodaju;

2) ime i prezime, odnosno naziv i sjedište vlasnika akcija koji prihvata datu ponudu;

3) broj računa vlasnika akcija na kojem se u CDA vode akcije koje se nude na prodaju;

4) broj računa na koji će se izvršiti uplata kupoprodajne cijene ponuđenih akcija;

5) potpis vlasnika akcija.

VII OBEZBJEĐENJE PLAĆANJA AKCIJA KOJE SU PREDMET JAVNE PONUDE ZA PREUZIMANJE

Član 26

Sticalac je dužan da, do dana podnošenja zahtjeva za odobrenje javne ponude za preuzimanje, deponuje novčani iznos sredstava potreban za plaćanje akcija po ponuđenoj cijeni na poseban račun CDA.

Sticalac može, kao objezbjeđenje, deponovati kod CDA bankarsku garanciju na novčani iznos utvrđen stavom 1 ovog člana, kojom se banka obavezuje da na prvi poziv CDA, bez prigovora, uplati na račun CDA iznos garantovanih sredstava, sa rokom važenja od najmanje 30 dana po isteku roka za plaćanje utvrđenog javnom ponudom.

Član 27

Sticalac ne može raspolagati novčanim sredstvima iz člana 26 stav 1 ovog zakona do okončanja postupka javne ponude za preuzimanje emitenta.

Sticalac može, po završetku postupka javne ponude za preuzimanje, sa računa na kojem su sredstva deponovana raspolagati viškom novčanih sredstava iznad sredstava potrebnih za plaćanje akcija kupljenih u postupku javne ponude za preuzimanje.

VIII KUPOPRODAJA AKCIJA KOJE SU PREDMET JAVNE PONUDE ZA PREUZIMANJE

Član 28

Kupoprodaja akcija koje su predmet javne ponude za preuzimanje ne obavlja se na berzi.

Prenos vlasništva nad akcijama kupljenim u postupku javne ponude za preuzimanje vrši CDA prenosom akcija sa računa prodavca na račun sticaoca.

Novčana sredstava sticaoca prenose se sa posebnog računa CDA na račun vlasnika koji je akcije prodao u postupku javne ponude za preuzimanje.

IX REZULTAT JAVNE PONUDE ZA PREUZIMANJE

Član 29

Sticalac je obavezan da, u roku od tri dana od dana okončanja javne ponude za preuzimanje, dostavi Komisiji izvještaj o rezultatima javne ponude za preuzimanje, koji sadrži naročito sljedeće podatke:

1) ime, prezime, prebivalište, broj lične karte i matični broj fizičkog lica - sticaoca, odnosno naziv, sjedište i matični broj pravnog lica - sticaoca;

2) broj i datum odobrenja javne ponude za preuzimanje koje je izdala Komisija;

3) naziv i sjedište emitenta akcija i ukupan broj emitovanih akcija sa pravom glasa;

4) ukupan broj akcija na koje se odnosila javna ponuda za preuzimanje;

5) cijenu plaćenu po kupljenoj akciji;

6) ukupan broj kupljenih akcija u postupku javne ponude za preuzimanje;

7) procenat ukupnog broja akcija emitenta koje sticalac posjeduje nakon okončanja postupka javne ponude za preuzimanje.

Uz izvještaj iz stava 1 ovog člana sticalac je dužan dostaviti izvod iz evidencije CDA o ukupnom broju kupljenih akcija u postupku javne ponude za preuzimanje.

Komisija rješenjem utvrđuje da je postupak javne ponude za preuzimanje okončan, u roku od osam dana od dana prijema izvještaja iz stava 1 ovog člana.

Rješenje iz stava 3 ovog člana Komisija je dužna da dostavi sticaocu i CDA najkasnije narednog radnog dana od dana donošenja.

Sticalac je dužan da rezultate javne ponude za preuzimanje objavi na način na koji je objavljen prospekt za preuzimanje, u roku od tri dana od dana prijema rješenja iz stava 3 ovog člana.

Član 30

CDA je dužna da, najkasnije u roku od tri radna dana od dana prijema rješenja iz člana 29 stav 3 ovog zakona, izvrši plaćanje akcija vlasnicima i izvrši prenos kupljenih akcija sa računa vlasnika akcija na račun sticaoca.

Član 31

Ako sticalac u roku iz člana 19 stav 2 ovog zakona ne objavi prospekt za preuzimanje smatra se da je odustao od javne ponude za preuzimanje. Sticalac drugu javnu ponudu za preuzimanje istog emitenta može dati po isteku roka od godinu dana od dana odustajanja, u kom roku ne može sticati akcije emitenta.

Po objavljivanju prospekta za preuzimanje sticalac može odustati od javne ponude za preuzimanje prije isteka roka za prihvatanje ponude, samo ako:

1) drugo lice da konkurentsku ponudu;

2) skupština emitenta donese odluke iz člana 10 st. 1 i 2 ovog zakona;

3) nastupe okolnosti koje predstavljaju višu silu.

O odustajanju od javne ponude sticalac je dužan da obavijesti Komisiju, CDA i emitenta.

Sticalac je dužan da odustajanje od javne ponude za preuzimanje objavi na način na koji je objavljen prospekt za preuzimanje.

Postupak javne ponude iz stava 1 ovog člana Komisija obustavlja zaključkom.

Poništenje odobrenja javne ponude za preuzimanje iz stava 2 ovog člana Komisija vrši rješenjem.

X OBAVEZAN DODATNI OTKUP AKCIJA

Član 32

Ako sticalac kroz javnu ponudu za preuzimanje stekne više od 75 % akcija sa pravom glasa emitenta, vlasnici preostalih akcija sa pravom glasa imaju pravo da, u roku od 15 dana od dana objavljivanja rezultata javne ponude za preuzimanje, ponude akcije sticaocu na otkup.

Sticalac je dužan da izvrši plaćanje preostalih ponuđenih akcija, u roku od tri dana od dana isteka roka iz stava 1 ovog člana, pod uslovima pod kojima je izvršio preuzimanje.

Sticalac je dužan prilikom objavljivanja rezultata javne ponude za preuzimanje obavijestiti akcionara o pravu iz stava 1 ovog člana.

Sticalac akcija ne može raspolagati sredstvima deponovanim na računu kod CDA koja su preostala nakon isplate cijene akcija po javnoj ponudi do isteka roka iz stava 1 ovog člana.

Sticalac je dužan da, po isteku rokova iz st. 1 i 2 ovog člana, Komisiji dostavi konačan izvještaj o broju akcija ponuđenih na otkup u postupku javne ponude za preuzimanje, sa izvodom iz evidencije CDA o ukupnom broju akcija koje su prodate kroz postupak javne ponude za preuzimanje.

XI KONKURENTSKA PONUDA ZA OTKUP

Član 33

Konkurentska ponuda za preuzimanje (u daljem tekstu: konkurentska ponuda) je ponuda koju može podnijeti svako pravno ili fizičko lice u skladu sa ovim zakonom.

Konkurentska ponuda može se dati samo nakon objavljivanja i u periodu trajanja javne ponude za preuzimanje akcija emitenta, a najkasnije deset dana prije isteka roka za prihvatanje javne ponude za preuzimanje.

Član 34

Konkurentsku ponudu ne može dati lice povezano sa licem koje je dalo javnu ponudu za preuzimanje, kao ni ovlašćeni učesnik koji sprovodi postupak javne ponude za sticaoca.

Član 35

O konkurentskoj ponudi Komisija odlučuje najkasnije do isteka roka za prihvatanje javne ponude za preuzimanje.

Rok za prihvatanje konkurentske ponude može trajati od 15 do 60 dana od dana objavljivanja prospekta, s tim što se rok za prihvatanje javne ponude za preuzimanje emitenta produžava do isteka roka za prihvatanje konkurentske ponude.

U toku trajanja konkurentske ponude sticalac i davalac konkurentske ponude ne mogu mijenjati uslove iz ponuda, osim povećavanja ponuđenih cijena za kupovinu akcija, objavljivanjem u štampanim medijima u kojima je objavljena javna, odnosno konkurentska ponuda, o čemu su dužni obavjestiti Komisiju.

Povećanje cijene iz stava 3 ovog člana može se objaviti samo nakon obezbjeđivanja dodatnih novčanih sredstava na način i pod uslovima utvrđenim članom 26 ovog zakona.

Sticalac i davalac konkurentske ponude mogu vršiti povećanje cijene za kupovinu akcija najkasnije deset dana prije okončanja roka za prihvatanje ponuda, do kada su dužni da u štampanim medijima u kojima su objavljene javna, odnosno konkurentska ponuda objave konačne cijene za kupovinu akcija, a ukoliko ih ne objave, konačnom cijenom se smatra posljednja cijena koju su ova lica objavila u štampanim medijima.

Konačne cijene sticaoca i davaoca konkurentske ponude objavljuje Komisija objedinjeno u dva dnevna štampana medija koja se distribuiraju na cijeloj teritoriji Republike, najkasnije osam dana prije okončanja roka za prihvatanje ponuda.

XII NADZOR

Član 36

Član 36

Nadzor nad sprovođenjem javne ponude za preuzimanje vrši Komisija.

Ako u vršenju nadzora Komisija utvrdi da javna ponuda za preuzimanje nije sprovedena u skladu sa ovim zakonom, bilo u toku ili nakon okončanja postupka javne ponude za preuzimanje, Komisija može:

1) poništiti odobrenje javne ponude za preuzimanje;

2) obustaviti dalji promet akcijama koje su bile predmet javne ponude za preuzimanje;

3) suspendovati sticaocu mogućnost korišćenja prava glasa ili drugog prava proisteklog iz takvog sticanja akcija;

4) preduzeti druge odgovarajuće mjere radi otklanjanja utvrđenih nezakonitosti ili nepravilnosti, odnosno radi zaštite vlasnika akcija.

XIII KAZNENE ODREDBE

Član 37

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do tristastrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj pravno lice - sticalac, ako:

1) o donošenju odluke o preuzimanju ne obavijesti emitenta i Komisiju najkasnije u roku od dva radna dana od dana sticanja akcija sa pravom glasa (član 5 stav 1);

2) u roku od četiri radna dana od dana sticanja akcija ne objavi odluku o preuzimanju u najmanje dva dnevna štampana medija koja se distribuiraju na cijeloj teritoriji Republike (član 5 stav 4);

3) u propisanom roku ne podnese zahtjev Komisiji za odobrenje javne ponude za preuzimanje (član 6);

4) ne otuđi višak akcija i Komisiji ne podnese zahtjev za odobrenje javne ponude za preuzimanje u propisanim rokovima ili akcije ne ponudi na prodaju na berzi, najviše po cijeni koja je jednaka polovini prosječne cijene akcija emitenta na berzama u Republici u poslednjih šest mjeseci (član 7 st. 1 i 2);

5) do otuđenja viška akcija stekne akcije sa pravom glasa emitenta (član 7 stav 3);

6) od dana obavještenja Komisije do dana objavljivanja rezultata javne ponude za preuzimanje, samostalno ili preko povezanog lica, kupuje ili prodaje ili na drugi način stiče akcije na koje se odnosi ponuda za preuzimanje (član 9 stav 1);

7) u roku od dva dana od dana prijema zaključka Komisije o odbacivanju zahtjeva, u dnevnim štampanim medijima u kojima je objavljena odluka o preuzimanju ne objavi obavještenje da je zahtjev za odobrenje javne ponude za preuzimanje odbačen (član 18 stav 4);

8) u propisanom roku ne objavi prospekt za preuzimanje u najmanje dva štampana medija koja se distribuiraju na cijeloj teritoriji Republike (član 19 stav 2);

9) u propisanom roku ne dostavi prospekt za preuzimanje emitentu i CDA (član 19 st. 2 i 3);

10) u propisanom roku ne obavijesti Komisiju o objavi prospekta za preuzimanje (član 19 stav 2 i 4);

11) u roku od tri dana od dana okončanja javne ponude ne dostavi Komisiji izvještaj o rezultatima javne ponude za preuzimanje (član 29 stav 1);

12) u propisanom roku ne objavi rezultate javne ponude za preuzimanje (član 29 stav 5);

13) u roku od godinu dana od dana odustajanja od javne ponude za preuzimanje stekne akcije emitenta (član 31 stav 1);

14) ne obavijesti Komisiju, CDA i emitenta o odustajanju od javne ponude (član 31 stav 3);

15) ne objavi odustajanje od javne ponude na isti način na koji je objavljen prospekt za preuzimanje (član 31 stav 4).

Novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice.

Član 38

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do tristastrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj pravno lice - CDA, ako:

1) u roku od dva radna dana od dana registracije akcija sticaoca kojima se stiče broj glasova koji prelazi 40% od ukupnog broja glasova u jednom emitentu, o sticanju ne obavijesti sticaoca, Komisiju, emitenta i ovlašćenog učesnika (član 5 stav 5);

2) ne obezbijedi da vlasnik akcija koji je prihvatio ponudu sticaoca može, do završetka javne ponude za preuzimanje, odustajati i ponovo prihvatati datu ponudu (član 13 stav 2);

3) ne vodi posebnu evidenciju o akcijama koje su predmet prihvata javne ponude za preuzimanje (član 24 stav 1);

4) na zahtjev sticaoca ne pruži informacije o broju akcija koje su predmet prihvata javne ponude za preuzimanje (član 24 stav 2);

5) ne izvrši plaćanje akcija vlasnicima ili ne izvrši prenos kupljenih akcija sa računa vlasnika akcija na račun sticaoca u propisanom roku (član 30).

Novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu - CDA.

Član 39

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do tristastrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj pravno lice - ovlašćeni učesnik, ako:

1) u propisanom roku primi nalog sticaoca za kupovinu akcija emitenta (član 5 st. 5 i 6);

2) u propisanom roku primi nalog sticaoca za kupovinu ili prodaju akcija za koje je sticalac dao javnu ponudu za preuzimanje (član 9 stav 2).

Novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu - ovlašćenom učesniku.

XIV PRELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Član 40

Postupci javne ponude za preuzimanje započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona okončaće se po propisima koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 41

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

138. Zakon o platnom prometu u zemlji

Z A K O N

O PLATNOM PROMETU U ZEMLJI

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet Zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se obavljanje platnog prometa u zemlji, i to: transferi sredstava, poravnanja međubankarskih transfera, instrumenti electro-nskog plaćanja, platni sistemi i vansudsko rješavanje sporova u platnom prometu.

Značenje izraza

Član 2

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1) **agent za poravnanje** je institucija koja upravlja procesom poravnanja za sistem transfera;

2) **bankarski dan** je dio dana u kome je izvršna institucija otvorena za prijem, obradu i prenos naloga za izvršavanje transfera i drugih obavještenja koja se odnose na transfere;

3) **datum valute** je bankarski dan na koji se, prema instrukcijama inicijatora, izvršava transfer;

4) **instrument elektronskog plaćanja** je platni instrument koji omogućava njegovom imaocu da raspolaže elektronski registrovanim sredstvima i izvršava transfer putem elektronskih ili drugih tehničkih sredstava;

5) **inicijator transfera** (u daljem tekstu: inicijator) je lice koje izdaje nalog izvršnoj instituciji za izvršavanje transfera;

6) **klijent** je lice, uključujući banku, koje ima račun u banci ili lice koje nema račun, za kojeg banka obezbjeđuje usluge izvršavanja transfera;

7) **kolateral** su sredstva koja učesnik u platnom sistemu (u daljem tekstu:učesnik) zalaže radi obezbjeđenja kredita koji uzima za potrebe svoje likvidnosti, odnosno za potrebe ispunjenja obaveza koje proizilaze iz njegovog učešća u platnom sistemu;

8) **korisnik** je lice koje je konačni primalac sredstava u transferu;

9) **kontrola platnih sistema** je aktivnost Centralne banke usmjerena na sam sistem transfera, a ne na individualne učesnike, primarno namijenjena promovisanju sigurnog i efikasnog funkcionisanja platnog sistema;

10) **operater platnog sistema** je pravno lice koje je odgovorno za izvršavanje operacija platnog sistema, u skladu sa pravilima platnog sistema;

11) **pokriće na računu za poravnanje** su raspoloživa sredstva na računu za poravnanje učesnika kod Centralne banke;

12) **pokriće na računu** su raspoloživa sredstva za izvršavanje transfera na računu klijenta kod banke;

13) **poravnanje međubankarskih transfera** je oslobađanje učesnika njihovih među-sobnih obaveza, vezanih za transfere koji se izvršavaju između dva ili više učesnika;

14) **primalac instrumenta elektronskog plaćanja** (u daljem tekstu: primalac) je lice koje, shodno ugovoru koji je zaključilo sa izdavaocem instrumenta elektronskog plaćanja, prihvata plaćanje instrumentom elektronskog plaćanja;

II. TRANSFERI SREDSTAVA

Pojam transfera sredstava

Član 3

(1) Transfer sredstava (u daljem tekstu: transfer) je prenos novčanih sredstava koji izvršava, po nalogu inicijatora, izvršna institucija iz člana 4 ovog zakona.

(2) Uputnički transfer izvršen preko preduzeća poštanskog saobraćaja ne smatra se transferom u smislu ovog zakona.

Izvršna institucija

Član 4

Izvršne institucije, u smislu ovog zakona, su:

1) Centralna banka;

2) banka, filijala strane banke i drugo pravno lice koje od Centralne banke dobije dozvolu ili odobrenje za izvršavanje transfera.

Agent

Član 5

(1) Izvršna institucija, na osnovu ugovora, može pojedine poslove u izvršavanju transfera povjeriti agentu.

(2) Poslove iz stava 1 ovog člana agent obavlja u ime i za račun izvršne institucije, koja je odgovorna za sve postupke agenta i za svaki njegov propust u obavljanju tih poslova.

(3) Centralna banka bliže propisuje poslove, uslove i način obavljanja poslova iz stava 1 ovog člana.

Vrste transfera

Član 6

(1) Transfer može biti transfer odobrenja ili transfer zaduženja.

(2) Transfer odobrenja je transfer koji se vrši na osnovu naloga inicijatora za izvrša-vanje transfera izvršnoj instituciji da:

1) sa njegovog računa prenese sredstva na račun korisnika ili korisniku izvrši isplatu gotovine;

2) njegovu gotovinsku uplatu prenese na račun korisnika.

(3) Transfer zaduženja je transfer koji se vrši na osnovu naloga inicijatora izvršnoj instituciji da sredstva sa računa dužnika prenese na račun inicijatora ili mu izvrši isplatu gotovine, pri čemu je dužnik prethodno dao pisanu saglasnost za ovakav transfer.

(4) Transfer odobrenja i transfer zaduženja mogu biti unutarbankarski ili međuban-karski.

(5) Unutarbankarski transfer je transfer kod kojeg se prenos sredstava obavlja unutar jedne izvršne institucije.

(6) Međubankarski transfer je transfer kod kojeg se prenos sredstava obavlja između dvije izvršne institucije u platnom sistemu.

Nalog za izvršavanje transfera

Član 7

(1) Nalog za izvršavanje transfera (u daljem tekstu: nalog) je instrukcija koju inicijator daje izvršnoj instituciji za izvršavanje transfera.

(2) Nalog može biti u pisanoj ili elektronskoj formi.

(3) Nalog se izdaje platnim instrumentima (kreditni nalog, debitni nalog, platne kartice).

(4) Centralna banka propisuje minimum elemenata kreditnog i debitnog naloga.

Uslovi za izvršavanje transfera

Član 8

(1) Uslovi za izvršavanje transfera su:

1) pravilno ispostavljen nalog inicijatora;

2) pokriće na računu na teret kojeg se izvršava nalog inicijatora, a u međubankarskom transferu i pokriće na računu za poravnanje izvršne institucije kod koje se transfer inicira;

3) pisana saglasnost dužnika kod transfera zaduženja;

4) dokumentacija koju zahtijeva izvršna institucija.

(2) Transfer se može izvršiti bez naloga inicijatora u slučaju:

1) izvršenja sa računa klijenta radi naplate novčanog potraživanja u skladu sa zakonom;

2) ispravke grešaka;

3) kada je zaduženje računa bez izdavanja naloga prethodno ugovoreno između klijenta i izvršne institucije.

Rokovi za izvršavanje transfera

Član 9

(1) U unutarbankarskom transferu odobrenja izvršna institucija je dužna da odobri račun korisnika, odnosno izvrši gotovinsku isplatu korisniku istog bankarskog dana kada je primila nalog inicijatora, odnosno na datum valute.

(2) U unutarbankarskom transferu zaduženja izvršna institucija je dužna da odobri račun korisnika, odnosno izvrši gotovinsku isplatu korisniku istog bankarskog dana kada je primila nalog inicijatora, odnosno na datum valute.

(3) U međubankarskom transferu odobrenja izvršna institucija inicijatora je dužna da prenese sredstva izvršnoj instituciji korisnika istog bankarskog dana kada je inicijator izdao nalog, odnosno na datum valute, a izvršna institucija korisnika da odobri račun korisnika, odnosno izvrši gotovinsku isplatu korisniku istog bankarskog dana kada je primila sredstva na svoj račun.

(4) U međubankarskom transferu zaduženja izvršna institucija dužnika je dužna da prenese sredstva izvršnoj instituciji inicijatora istog bankarskog dana kada je primila nalog inicijatora, odnosno na datum valute, a izvršna institucija inicijatora je dužna da odobri račun inicijatora istog bankarskog dana kada je primila sredstva na svoj račun.

Zabrana odbitka od iznosa transfera

Član 10

Izvršna institucija je dužna da izvrši transfer u punom iznosu koji je naznačen u nalogu, bez ikakvih odbitaka.

Račun za izvršavanje transfera

Član 11

(1) Račun za izvršavanje transfera (u daljem tekstu: račun) se otvara na osnovu ugovora, koji zaključuju izvršna institucija i klijent.

(2) Klijent može imati više računa kod jedne izvršne institucije i račune kod više izvršnih institucija.

(3) Račun se ukida pod uslovima utvrđenim zakonom ili drugim propisom, odnosno ugovorom iz stava 1 ovog člana.

(4) Račun klijenta koji je blokiran na osnovu odluke nadležnog organa ne može se ukinuti, ukoliko zakonom nije drukčije uređeno.

(5) Centralna banka propisuje strukturu računa i bliže uslove i način otvaranja i ukidanja računa.

Registri računa

Član 12

(1) Centralna banka vodi Centralni registar računa kao jedinstvenu informacionu bazu podataka o računima i njihovim vlasnicima.

(2) Podaci iz Centralnog registra računa su tajni, ukoliko zakonom nije drukčije uređeno.

(3) Izvršna institucija je dužna da vodi registar računa svojih klijenata.

(4) Izvršna institucija je dužna da dostavlja Centralnoj banci podatke o otvorenim računima, promjene podataka o računu i podatke o ukidanju računa najkasnije do kraja bankarskog dana u kojem je račun otvoren, ukinut ili promjena izvršena.

(5) Centralna banka propisuje sadržinu Centralnog registra računa.

Obaveze i odgovornosti izvršne institucije

Član 13

(1) Izvršna institucija dužna je da:

1) obezbijedi, u pisanoj formi, svakoj zainteresovanoj strani informacije o opštim uslovima i procedurama za izvršavanje transfera;

2) postupa sa uobičajenom pažnjom pri izvršavanju transfera;

3) klijentu dostavi izvještaj o stanju, svim promjenama na računu i iznosu naknade koju klijent plaća;

4) ispita svaku reklamaciju klijenta i, ukoliko nađe da je opravdana, izvrši potrebna usaglašavanja i korekcije bez odlaganja;

5) objavi tarifu po kojoj naplaćuje naknadu za usluge transfera, u svojim prostorijama za rad klijentima i na web-site;

6) tarifu po kojoj naplaćuje naknadu za usluge transfera dostavi Centralnoj banci u roku od tri radna dana od dana donošenja akta o visini naknade za usluge transfera.

(2) Izvršna institucija je odgovorna klijentu za štetu koja nastane zbog neizvršenja naloga, nepravilnog izvršenja naloga i kašnjenja u izvršenju naloga.

(3) Ako izvršna institucija ne izvrši nalog ili ga izvrši u korist pogrešnog primaoca i ako je za iznos naloga umanjeno pokriće na računu klijenta, izvršna institucija je dužna da na zahtjev klijenta ili čim uoči grešku:

1) klijentu vrati iznos sredstava za koji je umanjeno pokriće na njegovom računu i eventualne troškove koji su tom prilikom nastali za klijenta;

2) plati naknadu u visini zatezne kamate koja bi bila obračunata na iznos naloga za period od dana smanjenja pokrića na računu klijenta do dana povraćaja sredstava.

(4) U slučaju kašnjenja u izvršenju naloga, izvršna institucija je obavezna da klijentu plati zakonom utvrđenu zateznu kamatu na iznos neblagovremeno izvršenog naloga, za period od dana kada je nalog trebao biti izvršen do dana izvršenja naloga.

(5) U slučajevima iz st. 2, 3 i 4 ovog člana, ako je nastala šteta, klijent ima pravo da traži razliku do punog iznosa štete u skladu sa zakonom kojim su uređeni obligacioni odnosi.

Oslobađanje od odgovornosti izvršne institucije

Član 14

Izvršna institucija oslobađa se odgovornosti za neizvršenje transfera ili kašnjenje u izvršavanju transfera u slučaju: više sile ili okolnosti koje nije mogla spriječiti, otkloniti ili izbjeći; preduzimanja mjera i radnji za sprječavanje pranja novca ili finansiranja terorizma, kao i u drugim slučajevima utvrđenim zakonom.

Ispravljanje greške

Član 15

(1) U slučaju pogrešnog transfera, izvršna institucija je dužna da ispravi grešku.

(2) Troškovi ispravke greške padaju na teret izvršne institucije.

(3) Ukoliko na računu na koji su pogrešno prenesena sredstva nema ili nema dovoljno sredstava, izvršna institucija je dužna da ispravku greške izvrši na svoj teret.

(4) Izvršna institucija je dužna da uspostavi procedure za ispravku grešaka i da vodi knjigu žalbi i grešaka, u kojoj se naznačava status i način njihovog rješavanja.

(5) Pogrešnim transferom ne smatra se prenos sredstava do kojeg je došlo propustom klijenta.

Arhiviranje i čuvanje dokumentacije

Član 16

Dokumentaciju o izvršenim transferima izvršna institucija je dužna da arhivira i čuva pet godina, a elektronske podatke o izvršenim transferima 10 godina od dana izvršenja transfera.

III. PORAVNANJE MEĐUBANKARSKIH TRANSFERA

Poravnanje međubankarskih transfera

Član 17

(1) Za svaki međubankarski transfer vrši se poravnanje između izvršnih institucija.

(2) Poravnanje svih međubankarskih transfera vrši se u RTGS platnom sistemu, izvršavanjem pojedinačnih transfera po bruto principu u realnom vremenu (u daljem tekstu: RTGS sistem).

(3) Nalog upućen u RTGS sistem je konačan i neopoziv od momenta njegovog prihvatanja u sistem radi poravnanja.

(4) Nalog je prihvaćen u RTGS sistem radi poravnanja kada je sistem potvrdio njegovu validnost i utvrdio postojanje pokrića na računu za poravnanje.

(5) Centralna banka svojim propisom utvrđuje minimalnu vrijednost međubankarskih transfera u zemlji koji moraju biti procesuirani u RTGS sistemu (granica velikih i malih plaćanja).

RTGS sistem

Član 18

(1) Centralna banka je vlasnik, operater, učesnik i agent za poravnanje RTGS sistema u Crnoj Gori.

(2) Učesnici u RTGS sistemu mogu biti pravna lica čiji se računi, shodno zakonu, otvaraju i vode kod Centralne banke.

(3) Učesnici u RTGS sistemu, u skladu sa propisom Centralne banke, mogu biti i druga pravna lica.

Insolventnost učesnika

Član 19

(1) Pod insolventnošću učesnika, u smislu ovog zakona, smatra se otvaranje postupka stečaja ili likvidacije nad učesnikom.

(2) Momentom insolventnosti smatra se momenat kada nadležni organ donese odluku o otvaranju stečajnog postupka ili postupka likvidacije nad učesnikom.

(3) Insolventnost učesnika neće spriječiti korišćenje sredstava koja se nalaze na njegovom računu za poravnanje radi ispunjavanja obaveza tog učesnika koje proizilaze iz njegovog učešća u platnom sistemu u pogledu finaliziranja poravnanja u platnom sistemu na dan insolventnosti, ako su takvi nalozi prihvaćeni od strane platnog sistema u skladu sa pravilima platnog sistema:

1) prije momenta insolventnosti;

2) nakon momenta insolvetnosti, ako je nalog primljen na dan insolventnosti, a operater platnog sistema nije znao niti je mogao znati za insolventnost učesnika.

(4) Insolventnost učesnika neće uticati na prava učesnika sistema da realizuju kolateral koji je učesnik založio prije momenta insolventnosti radi obezbjeđenja sredstava za izvršenje obaveza koje proizilaze iz njegovog učešća u platnom sistemu, ukoliko učesnik nije ispunio obavezu obezbijeđenu kolateralom.

Obavještavanje

Član 20

Centralna banka, narednog dana od dana izdavanja dozvole iz člana 33 ovog zakona , obavještava Centralni registar Privrednog suda o učesnicima u platnom sistemu za koje postupak stečaja ili likvidacije ne vodi Centralna banka.

IV. INSTRUMENTI ELEKTRONSKOG PLAĆANJA

Vrste instrumenata elektronskog plaćanja

Član 21

Instrumenti elektronskog plaćanja, u smislu ovog zakona, su: bankarske platne kartice i elektronske bankarske platne aplikacije (u daljem tekstu: instrumenti udaljenog pristupa).

Izdavalac instrumenta udaljenog pristupa

Član 22

Izdavalac instrumenta udaljenog pristupa je banka i filijala strane banke čija dozvola ili odobrenje uključuje izdavanje instrumenata udaljenog pristupa.

Obaveze i odgovornosti izdavaoca instrumenta udaljenog pristupa

Član 23

(1) Izdavalac instrumenta udaljenog pristupa dužan je da:

1) stvori uslove imaocu instrumenta udaljenog pristupa (u daljem tekstu : imaoc) za blagovremeno obavještavanje izdavaoca instrumenta udaljenog pristupa o gubitku, krađi ili zloupotrebi instrumenta udaljenog pristupa ili sredstva koje omogućava njegovu upotrebu neovlašćenom transferu koji je registrovan na računu imaoca i grešci ili nepravilnosti u vođenju računa od strane izdavaoca instrumenta udaljenog pristupa;

2) preduzme sve mjere radi sprječavanja upotrebe instrumenta udaljenog pristupa, nakon prijema obavještenja iz stava 1 tačka 1 ovog člana;

3) obezbijedi imaocu izvještaj o transferima koji su izvršeni instrumentom udaljenog pristupa.

(2) Izdavaocu instrumenta udaljenog pristupa zabranjeno je da:

1) izdaje instrument udaljenog pristupa bez zahtjeva imaoca, osim u slučaju kada zamjenjuje instrument udaljenog pristupa koji imalac koristi;

2) otkriva lični identifikacioni broj imaoca (PIN) ili drugi kod, osim lično imaocu.

(3) Izdavalac instrumenta udaljenog pristupa je odgovoran za:

1) pravilno i potpuno izvršenje transfera imaoca, kao i kada je transfer izvršen uz korišćenje sredstava ili opreme koja nijesu pod direktnom ili ekskluzivnom kontrolom izdavaoca instrumenta udaljenog pristupa, pod uslovom da je izdavalac instrumenta udaljenog pristupa odobrio njihovo korišćenje;

2) transfer koji nije odobren od strane imaoca, kao i greške i nepravilnosti izdavaoca instrumenta udaljenog pristupa u vođenju računa imaoca;

3) gubitak koji nastane od momenta obavještavanja izdavaoca instrumenta udaljenog pristupa u skladu sa stavom 1 tačka 3 ovog člana, osim u slučaju kada je imalac postupio sa krajnjom nepažnjom ili prevarnom radnjom.

(4) U smislu stava 3 tač. 1, 2 i 3 ovog člana, izdavalac instrumenta udaljenog pristupa je odgovoran do iznosa koji je potreban da bi imalac povratio stanje na računu koje je postojalo prije neodobrenog ili pogrešno izvršenog transfera, kao i za nastalu štetu.

Ugovor o prihvatanju plaćanja instrumentom udaljenog pristupa

Član 24

Međusobna prava i obaveze izdavaoca instrumenta udaljenog pristupa i primaoca uređuju se ugovorom o prihvatanju plaćanja instrumentima udaljenog pristupa, u pisanoj formi, koji obavezno sadrži:

1) vrste instrumenata udaljenog pristupa koji se koriste za transfere sa primaocem;

2) opis obaveza i odgovornosti izdavaoca instrumenta udaljenog pristupa i primaoca, uključujući i procedure sigurnosti;

3) period i način plaćanja od strane izdavaoca instrumenta udaljenog pristupa primaocu;

4) razloge zbog kojih primalac može odbiti da prihvati plaćanje instrumentom udaljenog pristupa.

Opšti uslovi izdavaoca instrumenta udaljenog pristupa

Član 25

(1) Izdavalac instrumenta udaljenog pristupa je dužan da pripremi, u pisanoj formi, opšte uslove za izdavanje i upotrebu instrumenata udaljenog pristupa, koji čine sastavni dio ugovora o izdavanju i upotrebi instrumenata udaljenog pristupa.

(2) Opšti uslovi iz stava 1 ovog člana obavezno sadrže:

1) opis instrumenata udaljenog pristupa i način upotrebe, uključujući finansijski limit koji se odnosi na njihovu upotrebu;

2) opis obaveza i odgovornosti izdavaoca instrumenta udaljenog pristupa i imaoca i rokove njihovog ispunjavanja, uključujući proceduru zaštite instrumenata udaljenog pristupa;

3) informacije o tehničkim zahtjevima koji se odnose na komunikacionu opremu, čija je upotreba odobrena i način na koji se može koristiti;

4) vrste i iznose naknada koje plaća imalac u vezi sa upotrebom instrumenata udaljenog pristupa;

5) procedure reklamacije i rješavanja sporova.

(3) Ako se instrument udaljenog pristupa koristi izvan Crne Gore, sastavni dio opštih uslova iz stava 1 ovog člana moraju biti informacije i o:

1) iznosima svake naknade koja se plaća za transfer u stranoj valuti;

2) kurs za konvertovanje strane valute u transferu, uključujući relevantan datum za utvrđivanje kursa.

(4) Izdavalac instrumenta udaljenog pristupa je dužan da o svakoj izmjeni opštih uslova iz stava 1 ovog člana obavijesti imaoca, najmanje 30 dana prije dana stupanja na snagu izmjena.

(5) Izdavalac instrumenta udaljenog pristupa je dužan da opšte uslove iz stava 1 ovog člana, kao i njihove izmjene dostavi Centralnoj banci u roku od tri dana od dana usvajanja.

Bliže uređenje pitanja od značaja za izdavanje

i upotrebu instrumenata udaljenog pristupa

Član 26

Propisom Centralne banke bliže će se urediti izdavanje i upotreba instrumenata udaljenog pristupa.

Izvještavanje Centralne banke u vezi

instrumenata udaljenog pristupa

Član 27

(1) Centralna banka propisuje način i rokove za izvještavanje Centralne banke o broju i vrsti izdatih instrumenata udaljenog pristupa i drugim podacima vezanim za izdavanje i upotrebu instrumenata udaljenog pristupa.

(2) Izdavalac instrumenata udaljenog pristupa je dužan da izvještaj iz stava 1 ovog člana dostavlja Centralnoj banci na način i u rokovima koje propiše Centralna banka.

Usluge izdavanja instrumenata udaljenog pristupa

Član 28

Usluge izdavanja instrumenata udaljenog pristupa smiju obavljati samo lica iz člana 22 ovog zakona.

V. PLATNI SISTEMI

Pojam platnog sistema

Član 29

Platni sistem je pravni odnos zasnovan na ugovoru između tri ili više učesnika, ne ubrajajući agenta za poravnanje i operatera platnog sistema, sa utvrđenim pravilima i standardizovanim procedurama za izvršavanje transfera između učesnika.

Učesnici u platnom sistemu

Član 30

(1) Učesnici u platnom sistemu mogu biti:

1) Centralna banka;

2) banke i filijale stranih banaka;

3) državni organ i nosilac javnih ovlašćenja;

4) centralne banke ostalih zemalja;

5) Evropska centralna banka;

6) Centralna depozitarna agencija;

7) ovlašćeni učesnici na tržištu hartija od vrijednosti;

(2) Učesnici u platnom sistemu mogu biti i druga pravna lica, u skladu sa propisom Centralne banke.

Pravila platnog sistema

Član 31

(1) Pravilima platnog sistema utvrđuju se:

1) operater platnog sistema;

2) učesnici, uslovi za učešće, suspenziju i isključenje iz platnog sistema;

3) prava i obaveze učesnika i operatera platnog sistema;

4) forma, elementi i način ispostavljanja naloga koji se koriste u platnom sistemu;

5) način transfera,validacije i obezbjeđenja konačnosti naloga;

6) procedura u slučaju nelikvidnosti učesnika;

7) tehnički standardi koji se primjenjuju u platnom sistemu;

8) operativni dan i terminski plan rada platnog sistema;

9) sigurnosne procedure koje se primjenjuju u platnom sistemu;

10) način izvještavanja učesnika o transferima;

11) način arhiviranja papirne i elektronske dokumentacije i period njihovog čuvanja;

12) način izvještavanja Centralne banke**;**

13) procedure za oporavak u slučaju vanrednih situacija;

14) druga pravila od značaja za siguran i efikasan rad platnog sistema.

(2) Operater platnog sistema je dužan da podnese zahtjev Centralnoj banci za odobrenje promjena u ugovoru o platnom sistemu ili u pravilima platnog sistema.

Operater platnog sistema

Član 32

(1) Operater platnog sistema može biti:

1) Centralna banka;

2) banka koja je u dozvoli za rad platnog sistema označena kao operater platnog sistema.

(2) Zabranjeno je drugim licima, osim licima iz stava 1 ovog člana, da obavljaju djelatnost operatera platnog sistema.

Dozvola za rad platnog sistema

Član 33

Centralna banka izdaje dozvolu za rad platnog sistema (u daljem tekstu: dozvola) banci operateru platnog sistema.

Uslovi za izdavanje dozvole

Član 34

Centralna banka će izdati dozvolu ukoliko su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) operater platnog sistema je tehnički, organizaciono i funkcionalno osposobljen za operativno upravljanje platnim sistemom i ima kontrolne mehanizme i mehanizme sigurnosti i upravljanja rizicima;

2) operater platnog sistema ima poslovni plan rada za prve tri godine poslovanja, zasnovan na realnim ekonomskim pokazateljima;

3) operacije platnog sistema ne ugrožavaju kompatibilnost u funkcionisanju drugih platnih sistema, stabilnost i sigurnost finansijskog sistema u Crnoj Gori.

Postupak izdavanja dozvole

Član 35

(1) Zahtjev za izdavanje dozvole podnosi se u pisanoj formi, uz podnošenje dokaza o ispunjenju uslova za izdavanje dozvole iz čl. 31 i 34 ovog zakona.

(2) Centralna banka rješenjem odlučuje o zahtjevu iz stava 1 ovog člana u roku od 90 dana od dana dostavljanja zahtjeva.

(3) Rješenje iz stava 2 ovog člana je konačno.

(4) Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana može se voditi upravni spor.

(5) Centralna banka propisuje bliže dokumentaciju koja se podnosi uz zahtjev za izdavanja dozvole.

Korektivne mjere

Član 36

(1) Ukoliko se utvrdi kršenje pravila platnog sistema ili postupanje suprotno propisima, Centralna banka može:

1) poslati pisano upozorenje operateru platnog sistema;

2) obavezati operatera platnog sistema da otkloni nedostatke u određenom roku;

3) obavezati operatera platnog sistema da obezbijedi eksternu reviziju platnog sistema i njegovih učesnika;

4) naložiti operateru platnog sistema da isključi jednog ili više učesnika, ako ne ispunjava uslove za učešće u platnom sistemu;

5) zabraniti operateru platnog sistema da obavlja aktivnosti utvrđene dozvolom, do otklanjanja nedostataka.

(2) Centralna banka o mjerama iz tač. 2, 3, 4 i 5 ovog člana odlučuje rješenjem.

(3) Rješenje iz stava 2 ovog člana je konačno.

(4) Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana može se voditi upravni spor.

Oduzimanje dozvole

Član 37

Centralna banka će oduzeti dozvolu operateru platnog sistema:

1) ako je dozvola izdata na osnovu netačnih informacija;

2) ako operater platnog sistema nije započeo operacije platnog sistema u roku od šest mjeseci od dana izdavanja dozvole;

3) u slučaju prestanka ispunjavanja nekog od uslova za izdavanje dozvole;

4) u slučaju postupanja suprotno propisima i pravilima platnog sistema;

5) u slučaju sprječavanja vršenja kontrole platnog sistema ili odbijanja da se stvore uslovi za vršenje kontrole platnog sistema;

6) ako ne obavlja djelatnost operatera platnog sistema duže od šest mjeseci;

7) u slučaju otvaranja postupka stečaja ili likvidacije nad operaterom platnog sistema.

Rješenje o oduzimanju dozvole

Član 38

(1) Centralna banka o oduzimanju dozvole izdate operateru platnog sistema odlučuje rješenjem.

(2) Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

(3) Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi upravni spor.

Obavještenje o izdavanju i oduzimanju dozvole

Član 39

Centralna banka objavljuje u "Službenom listu Crne Gore" i dostavlja Centralnom registru Privrednog suda rješenje o izdavanju i oduzimanju dozvole.

Kontrola platnih sistema

Član 40

(1) Kontrolu rada platnog sistema vrši Centralna banka u skladu sa ovim zakonom, propisima Centralne banke i pravilima platnog sistema.

(2) Operater i učesnik platnog sistema dužni su da za potrebe kontrole obezbijede sve potrebne informacije i dokumentaciju koja se odnosi na rad platnog sistema.

(3) Centralna banka propisuje način vršenja kontrole platnih sistema.

Obaveza povjerljivosti u vršenju kontrole platnih sistema

Član 41

Centralna banka je dužna da podatke i informacije pribavljene prilikom vršenja kontrole platnog sistema čuva kao tajnu u skladu sa zakonom.

VI. VANSUDSKO RJEŠAVANJE SPOROVA U PLATNOM PROMETU

Komisija za vansudsko rješavanje sporova u platnom prometu

Član 42

Vansudsko rješavanje sporova u platnom prometu vrši Komisija za vansudsko rješavanje sporova u platnom prometu (u daljem tekstu: Komisija).

Sporovi u platnom prometu

Član 43

(1) Sporovima u platnom prometu, u smislu ovog zakona, smatraju se sporovi između klijenta i izvršne institucije koji se odnose na izvršavanje transfera i izdavanje i upotrebu instrumenata elektronskog plaćanja.

(2) Komisija iz člana 42 ovog zakona neće rješavati sporove po kojima je već pokrenut sudski postupak i prekinuće vansudsko rješavanje spora, ukoliko se sudski spor pokrene u toku postupka rješavanja.

Osnivanje Komisije

Član 44

Komisija iz člana 42 ovog zakona osniva se pri Udruženju banaka i finansijskih institucija Crne Gore.

Uslovi za rad Komisije

Član 45

Udruženje banaka i finansijskih institucija Crne Gore vrši stručne i administrativne poslove za potrebe Komisije i obezbjeđuje prostorije i druge tehničke uslove za rad Komisije.

Sastav Komisije

Član 46

(1) Komisija iz člana 42 ovog zakona ima pet članova, od kojih po dva člana biraju i razrješavaju Udruženje banaka i finansijskih institucija Crne Gore i organizacije koje se bave zaštitom prava i interesa potrošača, a jednog člana bira i razrješava Centralna banka.

(2) Predsjednik Komisije je član kojeg bira i razrješava Centralna banka.

(3) Svaki član Komisije ima svog zamjenika koji se bira i razrješava na način predviđen stavom 1 ovog člana.

(4) Članovi Komisije biraju se na period od tri godine, uz mogućnost da budu ponovo birani samo jednom.

Uslovi za članstvo u Komisiji

Član 47

Za člana Komisije može biti izabrano lice koje ima visoku školsku spremu i najmanje pet godina radnog iskustva u struci, pod uslovom da je poslovno sposobno i da nije osuđivano za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje poslova vansudskog rješavanja sporova u platnom prometu.

Prestanak članstva u Komisiji

Član 48

(1) Članstvo u Komisiji prestaje :

1) istekom mandata;

2) ako član to sam zatraži;

3) ako se utvrdi da ne ispunjava uslove iz člana 47 ovog zakona;

4) ako se na način propisan zakonom utvrdi da je kod člana Komisije došlo do gubitka radne sposobnosti;

5) smrću.

(2) U slučaju prestanka članstva u Komisiji , novi član se bira u roku od 30 dana od dana prestanka članstva.

Razlozi isključenja članstva u Komisiji

Član 49

(1 Član Komisije koji ima lične ili druge interese u vansudskom rješavanju sporova u platnom prometu ili je povezan sa bilo kojom od stranaka u sporu ne može kao član Komisije učestvovati u rješavanju predmetnog spora.

(2) Član Komisije koji iz bilo kog razloga ne može biti nepristrasan dužan je da o tome odmah obavijesti subjekat nadležan za izbor i razrješenje radi određivanja njegovog zamjenika za učestvovanje u radu Komisije.

Rad Komisije

Član 50

(1) Način rada Komisije uređuje se Poslovnikom o radu koji donosi Komisija.

(2) Saglasnost na Poslovnik iz stava 1 ovog člana daje Centralna banka.

Poslovna tajna

Član 51

Članovi Komisije i njhovi zamjenici dužni su da kao poslovnu tajnu čuvaju sve informacije koje su saznali u toku obavljanja svoje dužnosti.

Sredstva za rad Komisije

Član 52

Sredstva za rad Komisije obezbjeđuje Centralna banka i Udruženje banaka i finansijskih institucija Crne Gore, u srazmjeri 50 % : 50 %.

VII. KAZNENE ODREDBE

Član 53

(1) Novčanom kaznom od desetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) u unutarbankarskom transferu odobrenja ne odobri račun korisnika, odnosno ne izvrši gotovinsku isplatu korisniku istog bankarskog dana kada je primila nalog inicijatora, odnosno na datum valute (član 9 stav 1);

2) u unutarbankarskom transferu zaduženja ne odobri račun korisnika, odnosno ne izvrši gotovinsku isplatu korisniku istog bankarskog dana kada je primila nalog inicijatora, odnosno na datum valute (član 9 stav 2);

3) u međubankarskom transferu odobrenja izvršna institucija inicijatora ne prenese sredstva izvršnoj instituciji korisnika istog bankarskog dana kada je inicijator izdao nalog, odnosno na datum valute, a izvršna institucija korisnika ne odobri račun korisnika, od -nosno ne izvrši gotovinsku isplatu korisniku istog bankarskog dana kada je primila sredstva na svoj račun (član 9 stav 3);

4) u međubankarskom transferu zaduženja izvršna institucija dužnika ne prenese sredstva izvršnoj instituciji inicijatora istog bankarskog dana kada je primila nalog inicijatora, odnosno na datum valute, a izvršna institucija inicijatora ne odobri račun inicijatora istog bankarskog dana kada je primila sredstva na svoj račun (član 9 stav 4);

5) ne izvrši transfer u punom iznosu koji je naznačen u nalogu, bez ikakvih odbitaka (član 10);

6) otvori račun bez prethodno zaključenog ugovora sa klijentom (član 11 stav 1);

7) ukine račun pod uslovima koji nijesu utvrđeni zakonom ili drugim propisom, odnosno ugovorom iz člana 11 stav 1 ovog zakona (član 11 stav 3);

8) ukine račun klijenta koji je blokiran na osnovu odluke nadležnog organa, ukoliko zakonom nije drukčije utvrđeno (član 11 stav 4);

9) ne vodi registar računa svojih klijenata (član 12 stav 3);

10) ne dostavi Centralnoj banci podatke o otvorenim računima, promjene podataka o računu i podatke o ukidanju računa najkasnije do kraja bankarskog dana u kojem je račun otvoren, ukinut ili promjena izvršena (član 12 stav 4);

11) ne obezbijedi, u pisanoj formi, svakoj zainteresovanoj strani informacije o opštim uslovima i procedurama za izvršavanje transfera (član 13 stav 1 tačka 1);

12) ne dostavi klijentu izvještaj o stanju, svim promjenama na računu i iznosu naknade koju klijent plaća (član 13 stav 1 tačka 3);

13) ne ispita svaku reklamaciju klijenta i, ukoliko nađe da je opravdana, ne izvrši potrebna usaglašavanja i korekcije bez odlaganja (član 13 stav 1 tačka 4);

14) ne objavi tarifu po kojoj naplaćuje naknadu za usluge transfera u svojim prostorijama za rad klijentima i na web-site (član 13 stav 1 tačka 5);

15) ne dostavi Centralnoj banci tarifu po kojoj naplaćuje naknadu za usluge transfera u roku od tri dana od dana donošenja akta o visini naknade za usluge transfera (član 13 stav 1 tačka 6);

16) ne ispravi grešku u slučaju pogrešnog transfera (član 15 stav 1);

17) ne izvrši ispravku na svoj teret, ukoliko na računu na koji su pogrešno prenesena sredstva nema ili nema dovoljno sredstava (član 15 stav 3);

18) dokumentaciju o izvršenim transferima ne arhivira i čuva pet godina, a elektronske podatke o izvršenim transferima 10 godina od dana izvršenja transfera (član 16).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

Član 54

(1) Novčanom kaznom od desetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) ne stvori uslove imaocu za blagovremeno obavještavanje izdavaoca instrumenta udaljenog pristupa o gubitku, krađi ili zloupotrebi instrumenta udaljenog pristupa ili sredstva koje omogućava njegovu upotrebu, neovlašćenom transferu koji je registrovan na računu imaoca i grešci ili nepravilnosti u vođenju računa od strane izdavaoca (član 23 stav 1 tačka 1);

2) nakon prijema obavještenja iz člana 23 stav 1 tačka 1 ovog zakona ne preduzme sve radnje da bi se spriječila dalja upotreba instrumenta udaljenog pristupa (član 23 stav 1 tačka 2);

3) ne obezbijedi imaocu izvještaj o transferima koji su izvršeni instrumentom udaljenog pristupa (član 23 stav 1 tačka 3);

4) izda instrument udaljenog pristupa suprotno zabrani iz člana 23 stav 2 tačka 1 ovog zakona;

5) otkrije lični identifikacioni broj imaoca (PIN) ili drugi kod suprotno zabrani iz člana 23 stav 2 tačka 2 ovog zakona;

6) ne pripremi, u pisanoj formi, opšte uslove (član 25 stav 1);

7) o svakoj izmjeni opštih uslova ne obavijesti imaoca, najmanje 30 dana prije stupanja na snagu izmjena (član 25 stav 4);

8) opšte uslove, kao i njihove izmjene ne dostavi Centralnoj banci u roku od tri dana od dana usvajanja (član 25 stav 5);

9) ne dostavlja Centralnoj banci izvještaj iz člana 27 stav 1 ovog zakona, na način i u rokovima koje propiše Centralna banka (član 27 stav 2).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

Član 55

(1) Novčanom kaznom od desetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj organ, odnosno pravno lice, ako:

1) ne podnese zahtjev Centralnoj banci za odobrenje promjena u ugovoru o platnom sistemu ili u pravilima platnog sistema (član 31 stav 2);

2) ne obezbijedi sve potrebne informacije i dokumentaciju koja se odnosi na rad platnog sistema (član 40 stav 2).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u organu, odnosno pravnom licu novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

Član 56

(1) Novčanom kaznom od desetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj pravno lice, ako bez potrebne dozvole ili odobrenja obavlja usluge izdavanja instrumenata udaljenog pristupa (član 28).

(2) Novčanom kaznom od desetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj pravno lice, ako suprotno zabrani iz člana 32 stav 2 ovog zakona obavlja djelatnost operatera platnog sistema.

(3) Za prekršaj iz st. 1 i 2 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Donošenje i primjena propisa

Član 57

(1) Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(2) Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se propisi koji važe na dan stupanja na snagu ovog zakona, ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Prestanak važenja propisa

Član 58

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Odluka o platnom prometu u zemlji (”Službeni list RCG”, br. 78/04, 6/05 i 33/05).

Stupanje na snagu zakona

Član 59

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

SKUPŠTINA CRNE GORE

SU-SK Broj 01-813/9 PREDSJEDNIK

Podgorica, 8. oktobra 2008. godine Ranko Krivokapić

139. Zakon o osiguranju

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O OSIGURANJU

("SL.list RCG" br. 78/06 od 22.12.2006, 19/07 od 02.04.2007)

Z A K O N

O OSIGURANJU

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi i način obavljanja djelatnosti osiguranja i nadzor nad obavljanjem djelatnosti osiguranja.

Pojmovnik

Član 2

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) **osiguranje** je udruživanje novčanih sredstava na načelima uzajamnosti i solida-rnosti neodređenog broja lica, fizičkih i pravnih, u društvo za osiguranje koje se obavezuje da na osnovu toga isplati novčanu naknadu, sumu osiguranja ili učini što drugo nekom od tih ili trećim licima, u slučaju štete na imovini, uništenja ili oštećenja stvari, smrti ili povrjeđivanja lica, povreda tijela ili narušenja zdravlja, zbog nastupanja nekog određenog događaja koji se unaprijed nije mogao predvidjeti, odnosno čije se nastupanje nije moglo spriječiti ili izbjeći ili usljed proteka vremena, na osnovu ugovora o osiguranju (polise) i uslova koji su unaprijed propisani od društva za osiguranje;

2) **reosiguranje** je preuzimanje obaveze od strane reosiguravača da će, u slučaju nastupanja osiguranog slučaja koji je preuzeo u reosiguranje, preuzeti na sebe dio rizika ili cjelokupni rizik koji je reosiguran, s tim što osiguravač ustupa reosiguravaču dio premije sra-zmjeran dijelu preuzetog rizika;

3) **saosiguranje** je zajedničko snošenje i raspodjela rizika između više društava za osiguranje, na način da svaki osiguravač naznačen u polisi osiguranja odgovara osiguraniku za potpunu naknadu u slučaju nastupanja osiguranog slučaja;

4) **rentno osiguranje** je vrsta osiguranja kod kojeg se društvo za osiguranje oba-vezuje da za jednu ili više premija osiguranja koje će mu biti plaćene vrši fiksne ili periodične isplate osiguraniku u toku određenog vremenskog perioda ili do nastupanja određenog doga-djaja;

5) **dobrovoljno zdravstveno osiguranje** je osiguranje kojim se, na osnovu ugovora, mogu obezbijediti prava iz zdravstvenog osiguranja licima koja nijesu osigurana po zakonu kojim se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje ili veći obim prava od obima koji se obez-bjedjuje po tom zakonu;

6) **kvalifikovano učešće** je:

- isključivo ili zajednički sa drugim povezanim licem, direktno ili indirektno, učešće u kapitalu ili akcijama sa pravom glasa od najmanje 10%;

- mogućnost vršenja značajnog uticaja na upravljanje, odnosno politiku takvog prav-nog lica, na osnovu dogovora ili sporazuma ili na bilo koji drugi način, bez obzira na visinu učešća u kapitalu ili akcijama sa pravom glasa;

7) **afilijacija** je dio stranog društva za osiguranje sa statusom pravnog lica u Republici Crnoj Gori;

8) **insolventnost** je stanje u kojem ukupna vrijednost imovine društva za osiguranje nije dovoljna za izvršenje svih njegovih obaveza;

9) **nelikvidnost** je stanje kada društvo za osiguranje nije u mogućnosti da u toku re-dovnog poslovanja isplaćuje svoje dospjele obaveze;

10) **premija osiguranja** označava novčane uplate koje neko lice mora uplatiti da bi obezbijedilo odgovarajuće pokriće;

11) **tehnička rezerva** je rezervisani dio sredstava namijenjen za pokriće obaveza iz obavljanja poslova osiguranja koji se utvrđuje na kraju obračunskog perioda;

12) **aktuar** je stručno lice koji primjenjuje statističke metode, teoriju vjerovatnoće i fina-nsijsku matematiku na pitanja osiguranja, ulaganja sredstava osiguranja, finansijskog upra-vljanja i drugo;

13) **garantna rezerva** je iznos sredstava koje društvo za osiguranje mora imati radi obezbjeđenja trajnog izvršavanja obaveza i ne može biti niža od izračunate margine solventnosti;

14) **margina solventnosti** je iznos sredstava koje društvo za osiguranje mora obez-bjediti da bi trajno izvršavalo svoje obaveze po ugovorima o osiguranju.

Djelatnost osiguranja

Član 3

Djelatnost osiguranja čine poslovi osiguranja, saosiguranja i reosiguranja i poslovi ne-posredno povezani sa poslovima osiguranja.

Poslovi osiguranja su zaključivanje i izvršavanje ugovora o osiguranju i preduzimanje mjera za sprječavanje i suzbijanje rizika koji mogu ugroziti osiguranu imovinu ili lica.

Poslovi saosiguranja su zaključivanje i izvršavanje ugovora o osiguranju između više društava za osiguranje koja su se dogovorila (ugovorila) o zajedničkom pokriću i raspodjeli rizika.

Poslovi reosiguranja su zaključivanje i izvršavanje ugovora o reosiguranju osiguranog viška rizika iznad samopridržaja, društva za osiguranje kod društva za reosiguranje.

Poslovi neposredno povezani sa poslovima osiguranja su posredovanje i zastupanje u poslovima osiguranja, utvrđivanje i procjena rizika i šteta, posredovanje radi prodaje, prodaja osiguranih oštećenih stvari i pružanje drugih intelektualnih i tehničkih usluga u vezi sa poslo-vima osiguranja.

Lica koja mogu obavljati poslove iz djelatnosti osiguranja

Član 4

Poslove osiguranja, saosiguranja i reosiguranja može obavljati društvo za osiguranje,

odnosno društvo za reosiguranje sa sjedištem u Republici Crnoj Gori (u daljem tekstu: Repu-blika), kojem je nezavisni regulatorni organ (u daljem tekstu: regulatorni organ) izdao dozvolu za obavljanje poslova osiguranja, odnosno poslova reosiguranja.

Poslove iz stava 1 ovog člana može obavljati i dio društva za osiguranje - afilijacija kojem je regulatorni organ izdao dozvolu za obavljanje poslova za osiguranje, odnosno poslova za reosiguranje u Republici.

Lica iz st. 1 i 2 ovog člana mogu obavljati poslove osiguranja i poslove saosiguranja samo po vrstama osiguranja za koje su dobili dozvolu regulatornog organa iz stava 1 ovog člana.

Poslove posredovanja u osiguranju može obavljati društvo za posredovanje u osigu-ranju koje ima sjedište u Republici i kojem je regulatorni organ izdao dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju.

Poslove zastupanja u osiguranju može obavljati društvo za zastupanje u osiguranju i fizičko lice koje ima sjedište, odnosno prebivalište u Republici i kojem je regulatorni organ izdao dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju.

Poslove pružanja drugih usluga u osiguranju može obavljati agencija za pružanje dru-gih usluga u osiguranju i dio privrednog društva koje ima sjedište u Republici i kojem je re-gulatorni organ izdao dozvolu za obavljanje poslova pružanja drugih usluga u osiguranju.

Dobrovoljnost osiguranja

Član 5

Osiguranje lica i imovine je dobrovoljno.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, osiguranje imovine i lica je obavezno u slučajevima utvrđenim zakonom.

Princip teritorijalnosti

Član 6

Imovina i lica u Republici mogu se osigurati samo kod društva za osiguranje osno-vanog po ovom zakonu.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, kod stranog društva za osiguranje mogu se osigurati:

1) vazduhoplovni i pomorski transport iznad obaveznih osiguranja u saobraćaju;

2) strana lica koja žive i borave u Republici i imovina tih lica, izuzev obaveznih osiguranja.

Poslove posredovanja, zastupanja i pružanja drugih usluga u osiguranju za osiguranja iz stava 2 ovog člana mogu obavljati i strana društva.

Društvo za osiguranje može se reosigurati kod domaćeg i stranog društva za reosiguranje.

Vlada Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) može propisati druge uslove pod kojima se imovina i lica iz stava 1 ovog člana mogu osigurati kod stranog društva za osiguranje.

Nadzor djelatnosti osiguranja

Član 7

Nadzor nad obavljanjem poslova iz djelatnosti osiguranja vrši regulatorni organ.

Primjena zakona na poslove osiguranja

Član 8

Na društva za osiguranje, djelove društava za osiguranje koja nemaju sjedište u Re-publici, posrednike i zastupnike u osiguranju i agencije za obavljanje drugih usluga vezanih za osiguranje primjenjuje se zakon kojim je uređen pravni položaj privrednih društava, ukoliko ovim zakonom nije drukčije određeno.

Na ugovore o osiguranju, ugovore o posredovanju i ugovore o zastupanju u osiguranju primjenjuje se zakon kojim su uređeni obligacioni odnosi i drugi zakoni kojima su uređeni ugo-vori o pojedinim vrstama osiguranja.

II. POSLOVI OSIGURANJA

Vrste poslova osiguranja

Član 9

Poslovi osiguranja, u smislu ovog zakona, zavisno od vrste rizika, odnosno interesa koji se pokrivaju osiguranjem, svrstavaju se u sljedeće vrste osiguranja:

1) osiguranje života;
2) rentno osiguranje;
3) dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života;
4) druge vrste životnih osiguranja;
5) osiguranje od posljedica nezgode, uključujući osiguranje od povreda na radu i profe-sionalnih oboljenja, koje pokriva:
   - isplatu ugovorenih osiguranih suma, dijela osiguranih suma, odnosno naknadu ugovorenih troškova;
   - isplate zbog posljedica povrede ili oštećenja zdravlja ili zbog smrti putnika;
6) dobrovoljno zdravstveno osiguranje, koje pokriva:
   - jednokratnu novčanu naknadu zbog nesposobnosti za rad;
   - naknadu ugovorenih troškova liječenja;
   - kombinaciju isplata po al. 1 i 2 ove tačke;
7) osiguranje motornih vozila, koje pokriva sve štete, odnosno gubitak:
   - motornih vozila na sopstveni pogon, osim šinskih vozila;
   - vozila bez sopstvenog pogona;
8) osiguranje šinskih vozila, koje pokriva sve štete, odnosno gubitak šinskih vozila;
9) osiguranje vazduhoplova, koje pokriva sve štete, odnosno gubitak vazduhoplova;
10) osiguranje plovnih objekata, koje pokriva sve štete, odnosno gubitak plovnih obje-kata (morskih, rječnih i jezerskih);
11) osiguranje robe u prevozu, koje pokriva sve štete, odnosno gubitak robe, uklju-čujući i prtljag, bez obzira na vrstu prevoza;
12) osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti, koje pokriva sve štete na imovini, osim šteta koje pokrivaju osiguranja iz tač. 7 do 11 ovog člana, koje nastanu usljed požara, eksplozije, oluje i drugih prirodnih nepogoda, atomske energije, klizanja i slijeganja tla;
13) ostala osiguranja imovine, koja pokrivaju sve štete na imovinu, osim šteta koje pokrivaju osiguranja iz tač. 7 i 11 ovog člana nastale zbog loma mašina, krađe, loma stakla, grada, mraza ili drugih opasnosti, osim opasnosti iz tačke 12 ovog člana;
14) osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila, koje pokriva sve vrste odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila na sopstveni pogon na kopnu, uključujući odgo-vornost prilikom transporta;
15) osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova, koje pokriva sve vrste odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova, uključujući odgovornost prilikom transporta;
16) osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata, koje pokriva sve vrste odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata, uključujući odgovornost u transportu;
17) osiguranje od opšte odgovornosti za štetu, koje pokriva ostale vrste odgovornosti, osim odgovornosti iz tač. 14 i 16 ovog člana;
18) osiguranje kredita, koje pokriva:
   - opasnost od neplaćanja, odnosno kašnjenja u plaćanju zbog insolventnosti ili dru-gih događaja, postupaka ili činjenica;

- izvozne kredite i ostale opasnosti povezane sa izvozom, trgovinom i ulaganjima na domaćem i stranom tržištu;
- kredite koji se isplaćuju u ratama;
- hipotekarne i lombardne kredite;
- poljoprivredne kredite;
- ostale kredite i zajmove;

19) osiguranje jemstva, koje pokriva i garantuje neposredno ili posredno ispunjenje obaveza dužnika;

20) osiguranje finansijskih gubitaka, koje pokriva finansijske gubitke zbog:
- rizika gubitka zaposlenja;
- nedovoljnih prihoda;
- lošeg vremena;
- izgubljene dobiti;
- neplaniranih opštih troškova;
- neplaniranih troškova poslovanja;
- gubitka tržišne vrijednosti;
- gubitka zakupnine, odnosno prihoda;
- posrednih poslovnih gubitaka, osim gubitaka iz al. 1 do 8 ove tačke;
- ostalih neposlovnih gubitaka;
- ostalih finansijskih gubitaka;

21) osiguranje troškova pravne zaštite, koje pokriva sudske troškove, troškove advo-kata i ostale troškove postupka;

22) osiguranje pomoći na putovanju, koje pokriva pomoć licima koja naiđu na pro-bleme na putovanju, odnosno u drugim slučajevima odsutnosti iz mjesta prebivališta ili bora-višta;

23) druge vrste neživotnih osiguranja.

Grupe poslova osiguranja

Član 10

Više vrsta osiguranja, zavisno od povezanosti rizika, odnosno interesa koji se pokri-vaju osiguranjem svrstavaju se u grupe osiguranja, i to u:

1) grupu životnih osiguranja, koja obuhvataju vrste osiguranja iz člana 9 stav 1 tač. 1 do 4 ovog zakona;

2) grupu neživotnih osiguranja koja obuhvataju vrste osiguranja iz člana 9 stav 1 tač. 5do 23 ovog zakona.

Obavezna osiguranja

Član 11

Obavezna osiguranja u saobraćaju i druga obavezna osiguranja obavljaju se u skladu sa posebnim zakonom o obaveznom osiguranju.

Reosiguranje

Član 12

Društvo za osiguranje dužno je da obaveze iz ugovora o osiguranju iznad samo-pridržaja reosigura kod društva za reosiguranje.

Samopridržaj društva za osiguranje je iznos ugovorom preuzetih rizika koji društvo uvijek zadržava u sopstvenom pokriću.

Poslovi neposredno povezani sa poslovima osiguranja

Član 13

Poslovi neposredno povezani sa poslovima osiguranja su:

1) posredovanje u osiguranju;
2) zastupanje u osiguranju;
3) utvrđivanje i procjena rizika i šteta;
4) posredovanje kod prodaje i prodaja ostataka osiguranih oštećenih stvari;
5) pružanje drugih intelektualnih i tehničkih usluga u vezi sa poslovima osiguranja.

Upotreba riječi «osiguranje»

Član 14

Pravno i fizičko lice ne može koristiti riječ "osiguranje", niti izvedenicu iz riječi "osi-guranje" u firmi ili nazivu, odnosno nazivu svog proizvoda ili usluge, osim u slučaju kad te riječi koristi na osnovu ovog ili posebnog zakona.

Primjena pravila struke osiguranja, dobrih poslovnih običaja i poslovne etike

Član 15

Društvo za osiguranje i drugo lice koje obavlja poslove neposredno povezane sa poslovima osiguranja dužno je da djelatnost obavlja u skladu sa pravilima struke osiguranja, dobrim poslovnim običajima i poslovnim moralom.

III. DRUŠTVO ZA OSIGURANJE

Obavljanje djelatnosti osiguranja

Član 16

Djelatnost osiguranja u Republici mogu obavljati samo društva za osiguranje koja su dobila dozvolu regulatornog organa za obavljanje djelatnosti osiguranja u skladu sa ovim zakonom.

Lica iz stava 1 ovog člana mogu obavljati samo one vrste osiguranja za koje su dobila dozvolu regulatornog organa.

Zabrana zaključivanja ugovora o posredovanju i ugovora o zastupanju u osiguranju

Član 17

Društvo za osiguranje, u granicama dobijenog ovlašćenja, može da zaključi ugovor o posredovanju u osiguranju i ugovor o zastupanju u osiguranju samo sa licem koje je dobilo dozvolu za obavljanje tih poslova.

Organizacioni oblik društva za osiguranje

Član 18

Društvo za osiguranje mogu osnovati pravna i fizička lica, ako ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

Društvo za osiguranje osniva se kao akcionarsko društvo.

Naziv društva za osiguranje sadrži oznaku AD.

Za promjenu statusa, naziva i sjedišta društva obavezno se pribavlja saglasnost regulatornog organa.

Obavljanje poslova osiguranja

Član 19

Društvo za osiguranje može obavljati samo:

1) poslove osiguranja, ili

2) poslove reosiguranja.

Društvo za osiguranje ne može istovremeno obavljati poslove životnih i poslove neži-votnih osiguranja.

Društvo za osiguranje može obavljati i poslove neposredno povezane sa poslovima osiguranja, u skladu sa ovim zakonom.

Poslove reosiguranja može obavljati samo društvo za osiguranje koje je dobilo dozvolu za obavljanje poslova reosiguranja.

Društvo za osiguranje može obavljati i poslove dobrovoljnog penzionog osiguranja u skladu sa posebnim zakonom.

Dopunska klauzula za poslove osiguranja života

Član 20

Izuzetno od člana 19 stav 2 ovog zakona, društvo za osiguranje koje obavlja poslove osiguranja života može obavljati i poslove osiguranja od priključne nezgode i dobrovoljnog zdravstvenog osiguranja u dijelu koji pokriva troškove liječenja, pod uslovom da se ta osiguranja odnose na lice koje je zaključilo ugovor o osiguranju života.

Osnovni kapital

Član 21

Minimalni novčani iznos osnovnog kapitala za osnivanje društva za osiguranje iznosi:

1) za životna osiguranja 800.000,00 eura .....

2) za neživotna osiguranja:

- osiguranje od nezgode i dobrovoljno zdravstveno osiguranje .... 500.000,00 eura
- obavezno osiguranje u saobraćaju ..... 1.250.000,00 eura
- ostala osiguranja imovine, uključujući osiguranje vozila - kasko 1.000.000,00 eura
- sve vrste neživotnih osiguranja ..... 2.250.000,00 eura

3) za reosiguranje ..... 2.000.000,00 eura

Zabrana uzajamnog učešća

Član 22

Društvo za osiguranje, društvo za reosiguranje, društvo za posredovanje u osiguranju i društvo za zastupanje u osiguranju ne mogu imati uzajamno učešće u kapitalu, odnosno u pravu glasa.

Saglasnost za kvalifikovano učešće

Član 23

Jedno lice, direktno ili indirektno, ne može steći kvalifikovano učešće u društvu za osiguranje, bez prethodnog odobrenja regulatornog organa.

Lice koje ima kvalifikovano učešće u društvu za osiguranje ne može, bez odobrenja regulatornog organa, povećavati svoje učešće u društvu za osiguranje, ukoliko tim povećanjem njegovo ukupno učešće u društvu za osiguranje dostiže ili prelazi 20%, 33% ili 50% kapitala ili akcija sa pravom glasa.

Lice iz stava 1 ovog člana (u daljem tekstu: kvalifikovani imalac), koje namjerava da proda ili na drugi način otuđi akcije ispod nivoa za koji je dobilo odobrenje, dužno je da o tome prethodno obavijesti regulatorni organ.

Povezana lica

Član 24

Povezana lica, u smislu ovog zakona, su pravna lica koja su međusobno povezana upravljanjem, kapitalom ili na drugi način radi postizanja zajedničkih poslovnih ciljeva na na-čin kojim poslovanje jednog lica ili rezultati poslovanja mogu bitno uticati na poslovanje, odno-sno rezultate poslovanja drugog lica.

Povezanim licima, u smislu ovog zakona, smatraju se i lica koja su međusobno pove-zana:

1) kao članovi uže porodice;

2) na način da lice, odnosno lica koja se smatraju povezanim u smislu ovog stava, zajedno, posredno ili neposredno, imaju učešće u drugom licu;

3) na način da u tim licima ima učešće isto lice, odnosno lica koja se smatraju pove-zanim po drugim tačkama ovog stava;

4) na način propisan za povezana lica zakonom koji uređuje pravni položaj privrednih društava;

5) kao članovi organa upravljanja, odnosno zaposleni na osnovu ugovora o radu sa društvom u kome obavljaju tu funkciju, odnosno u kome su zaposleni i članovi uže porodice tog lica.

Članovima uže porodice jednog lica, u smislu ovog zakona, smatraju se:

1) bračni drug, odnosno lice sa kojim živi u zajednici koja je po zakonu izjednačena sa bračnom zajednicom;

2) djeca, odnosno usvojenici;

3) srodnici do trećeg stepena srodstva, uključujući i srodstvo po tazbini;

4) druga lica koja nemaju potpunu poslovnu sposobnost, a dodijeljena su tom licu u starateljstvo.

Zahtjev za dobijanje saglasnosti za sticanje kvalifikovanog učešća

Član 25

Uz zahtjev za dobijanje saglasnosti za sticanje kvalifikovanog učešća lice koje želi steći kvalifikovano učešće dužno je da priloži dokumentaciju iz člana 30 stav 2 tač. 7 do 9 ovog zakona.

Ako je lice podnijelo zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja, odlučivanje o saglasnosti iz stava 1 ovog člana sprovešće se u postupku odlučivanja o zahtjevu za izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja.

Odbijanje zahtjeva za dobijanje saglasnosti za sticanje kvalifikovanog učešća

Član 26

Regulatorni organ će odbiti zahtjev za dobijanje saglasnosti za sticanje kvalifikovanog učešća ako iz dokumentacije i podataka kojima raspolaže proizilazi da:

1) bi zbog djelatnosti ili poslova koje obavlja ili zbog radnji koje je baveći se poslovima osiguranja izvršio podnosilac zahtjeva za sticanje kvalifikovanog učešća, odnosno sa njim povezano lice moglo biti ugroženo poslovanje društva za osiguranje;

2) bi zbog djelatnosti ili poslova koje obavlja podnosilac zahtjeva za sticanje kvalifi-kovanog učešća, odnosno sa njim povezano lice ili načina povezanosti između tih lica moglo biti onemogućeno, odnosno otežano vršenje nadzora nad društvom za osiguranje;

3) je podnosilac zahtjeva za sticanje kvalifikovanog učešća, odnosno sa njim pove-zano lice u poslednje tri godine bilo član uprave ili nosilac posebnih ovlašćenja u pravnom licu nad kojim je sproveden postupak likvidacije, odnosno stečaja;

4) bi sticanje kvalifikovanog učešća bilo suprotno uslovima propisanim zakonom kojim se uređuje tržište hartija od vrijednosti.

Gubitak prava glasa

Član 27

Lice koje stekne kvalifikovano učešće u društvu za osiguranje bez saglasnosti regulatornog organa nema pravo glasa u upravljanju društvom za osiguranje po osnovu tako stečenih akcija.

Povlačenje saglasnosti za sticanje kvalifikovanog učešća

Član 28

Regulatorni organ će rješenjem povući datu saglasnost za sticanje kvalifikovanog učešća, ako:

1) je saglasnost data na osnovu neistinitih i netačnih podataka;

2) je zbog djelatnosti i poslova koje obavlja ili zbog radnji koje je izvršio kvalifikovani imalac, odnosno sa njim povezano lice ugroženo poslovanje društva za osiguranje;

3) je zbog djelatnosti i poslova koje obavlja kvalifikovani imalac, odnosno sa njim povezano lice ili načina povezanosti između tih lica onemogućeno, odnosno otežano vršenje nad-zora nad društvom za osiguranje;

4) kvalifikovani imalac krši obavezu pribavljanja odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća, odnosno povećanje tog učešća ili na drugi način ometa nadzor nad društvom za osiguranje.

Na osnovu rješenja iz stava 1 ovog člana kvalifikovani imalac gubi pravo glasa iz akci-ja koje mu obezbijedjuju kvalifikovano učešće.

Ništavost odluka

Član 29

Odluke donijete u organima društva za osiguranje uz učešće glasova kvalifikovanog imaoca kome je odbijena ili povučena data saglasnost za sticanje kvalifikovanog učešća niš-tave su.

Zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja

Član 30

Zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja podnose regulatornom organu osnivači društva za osiguranje ili u njihovo ime lice koje oni ovlaste.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se:

1) ugovor o osnivanju;

2) predlog statuta;

3) dokaz da su obezbijeđena novčana sredstva u visini iznosa osnovnog kapitala iz člana 21 ovog zakona i sredstva za pokriće osnivačkih i drugih troškova vezanih za početak rada društva;

4) poslovni plan društva za osiguranje za trogodišnji period, sa mišljenjem ovlašćenog aktuara;

5) uslovi osiguranja i tarife premija;

6) spisak akcionara po prezimenu i imenu i adresi, odnosno firmi i sjedištu, sa uku-pnim nominalnim iznosom akcija i procentom učešća u osnovnom kapitalu društva za osigu-ranje;

7) za akcionare - pravna lica koji su kvalifikovani imaoci:

- dokaz nadležnog organa o registraciji;

- spisak osnivača, sa podacima o ukupnom nominalnom iznosu akcija i procentom učešća u osnovnom kapitalu društva za osiguranje;

- finansijski izvještaji, sa mišljenjem ovlašćenog revizora za poslednje tri godine,

- dokaz o visini plaćenog poreza na imovinu i na dobit za poslednje tri godine;

8) za akcionare - fizička lica koja su kvalifikovani imaoci:

- dokaz da to lice u poslednje tri godine nije bilo član odbora direktora ili nosilac posebnih ovlašćenja u pravnom licu nad kojim je sproveden postupak likvidacije, odnosno ste-čaja;

- dokaz da to lice nije bezuslovno osuđivano za krivična djela protiv privrede, imo-vine, službene dužnosti i korupcije na kaznu zatvora dužu od tri mjeseca;

- dokaz nadležnog organa uprave o visini plaćenog poreza na imovinu i na ukupan prihod građana za poslednje tri godine;

9) spisak lica koja su povezana sa kvalifikovanim imaocima sa dokazom o načinu povezanosti iz člana 24 ovog zakona;

10) za fizička lica koja su predložena za članove odbora direktora, izvršnog direktora i sekretara društva:

- dokaz o ispunjenosti uslova u pogledu stručne spreme, kvalifikacije i profesio-nalnog iskustva;

- dokaz da to lice u poslednje tri godine nije bilo član odbora direktora ili nosilac posebnih ovlašćenja u pravnom licu nad kojim je sproveden postupak likvidacije, odnosno stečaja;

- dokaz da to lice ne podliježe ograničenjima iz čl. 48 i 49 ovog zakona;

- dokaz da to lice nije osuđivano na bezuslovnu kaznu zatvora dužu od tri mjeseca;

- dokaz nadležnog organa uprave o visini plaćenog poreza na imovinu i na ukupan prihod građana za poslednje tri godine;

11) ime i prezime lica koje će obavljati poslove ovlašćenog aktuara, sa podacima utvr-đenim u tački 10 ovog stava, ugovor, odnosno predugovor o obavljanju aktuarskih poslova zaključen sa društvom za obavljanje aktuarskih poslova, kao i dokaz o osiguranju od odgo-vornosti za štetu koju ovlašćeni aktuar može prouzrokovati datim mišljenjem;

12) dokaz o propisanoj organizaciji, kadrovskoj i tehničkoj osposobljenosti društva za osiguranje za obavljanje poslova za koje se traži izdavanje dozvole;

13) dokaz o vlasništvu, odnosno o zakupu poslovnog prostora u kome će se djela-tnost obavljati;

14) drugi dokazi i podaci po zahtjevu regulatornog organa.

Za osnivače - strana lica, dokumentacija iz stava 2 ovog člana podnosi se u ovje-renom prevodu na jeziku koji je u službenoj upotrebi u Republici.

Ministarstvo finansija utvrđuje bliže uslove i način dokazivanja iz tač. 8 do 11 ovog člana, kao i potrebnu organizacionu, kadrovsku i tehničku osposobljenost društva za osigu-ranje.

Poslovni plan društva za osiguranje

Član 31

Poslovni plan društva za osiguranje sadrži naročito:

1) osnove poslovne politike;

2) grupu ili vrstu osiguranja za koju se izdaje dozvola (uslovi osiguranja i tarife pre-mija);

3) tabelu maksimalnog samopridržaja za sve vrste osiguranja za koje se izdaje dozvola;

4) program reosiguranja;

5) iznos očekivane margine solventnosti, utvrđene u skladu sa ovim zakonom;

6) planirani iznos troškova osnivanja i način pokrića tih troškova;

7) plan likvidnosti društva;

8) elaborat o očekivanim rezultatima poslovanja, a naročito očekivani prihod od pre-mija, očekivani rashod po osnovu šteta i iznos tehničkih rezervi i rezervi utvrdjenih saglasno ovom zakonu, očekivane vrijednosti sredstava i njihovih izvora i predračun troškova sprovo-đenja osiguranja, sa ocjenom ekonomske opravdanosti osnivanja u odnosu na veličinu i strukturu tržišta.

Zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje poslova reosiguranja

Član 32

Uz zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje poslova reosiguranja podnose se do-kazi, predlozi i podaci iz člana 30 stav 2 ovog zakona, s tim što poslovni plan ne sadrži po-datke iz člana 31 tačka 2 ovog zakona.

Izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja

Član 33

Dozvola za obavljanje poslova osiguranja društvu za osiguranje izdaje se za oba-vljanje jedne ili više vrsta osiguranja kojima će se društvo baviti.

Regulatorni organ će, najkasnije u roku od 90 dana od dana podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja, rješenjem izdati dozvolu ili odbiti njeno izdavanje.

U rješenju iz stava 2 ovog člana obavezno se navode vrste osiguranja za koje se izdaje dozvola.

Rješenje iz stava 2 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana može se voditi upravni spor.

Rješenje kojim se društvu za osiguranje izdaje dozvola za obavljanje poslova osiguranja objavljuje se u " Službenom listu Republike Crne Gore".

Registracija društva

Član 34

Osnivači društva za osiguranje dužni su da, u roku od 60 dana od dana dobijanja dozvole za obavljanje poslova osiguranja, podnesu prijavu za registraciju u Centralni registar Privrednog suda (u daljem tekstu: CRPS).

Uz prijavu iz stava 1 ovog člana podnosi se i dozvola za obavljanje poslova osi-guranja.

Društvo za osiguranje dužno je da rješenje o registraciji dostavi regulatornom organu, u roku od sedam dana od dana prijema tog rješenja.

Promjena dozvole za obavljanje poslova osiguranja

Član 35

Društvo za osiguranje će, radi obavljanja određene vrste osiguranja koja nije obuhva-ćena dozvolom, odnosno radi prestanka obavljanja neke vrste osiguranja za koju ima doz-volu, podnijeti regulatornom organu zahtjev za izmjenu dozvole za obavljanje poslova osi-guranja.

Na izmjenu dozvole iz stava 1 ovog člana shodno se primjenjuju odredbe čl. 30, 31, 33 i 34 ovog zakona.

Odbijanje zahtjeva za izdavanje dozvole za

obavljanje poslova osiguranja

Član 36

Dozvola za obavljanje poslova osiguranja neće se izdati, ako:

1) društvo za osiguranje ne dostavi dokaze o ispunjenosti uslova iz člana 30 ovog zakona;

2) osnivači - kvalifikovani imaoci ne ispunjavaju uslove za dobijanje saglasnosti iz člana 23 ovog zakona;

3) su odredbe ugovora o osnivanju, odnosno statuta i poslovnih akata društva za osi-guranje u suprotnosti sa zakonom;

4) članovi organa upravljanja društva za osiguranje ne podnesu potrebne dokaze za obavljanje funkcije članova organa upravljanja, odnosno ako predložena lica ne ispunjavaju propisane uslove;

5) iz statuta društva za osiguranje, drugih akata i podnijete dokumentacije i podataka proizilazi da društvo za osiguranje nije organizaciono, kadrovski i tehnički osposobljeno za obavljanje poslova osiguranja u obimu predviđenim poslovnim planom;

6) društvo za osiguranje ne ispunjava druge uslove utvrđene zakonom.

U slučaju odbijanja zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja obavezno se navode razlozi zbog kojih je zahtjev odbijen.

Prestanak važenja dozvole za obavljanje poslova osiguranja

Član 37

Dozvola za obavljanje poslova osiguranja društvu za osiguranje prestaje da važi, ako:

1) društvo u roku od 60 dana od dana izdavanja dozvole ne podnese zahtjev za regi-straciju u CRPS;

2) društvo ne otpočne sa poslovanjem u roku od šest mjeseci od dana izdavanja do-zvole za obavljanje poslova osiguranja.

U slučajevima iz stava 1 ovog člana regulatorni organ donosi rješenje o prestanku važenja dozvole za obavljanje poslova osiguranja.

Rješenje iz stava 2 ovog člana je konačno i objavljuje se u «Službenom listu Re-publike Crne Gore».

Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana može se voditi upravni spor.

Društvo za osiguranje kome je prestala da važi dozvola ne može obavljati poslove osiguranja.

Izdavanje dozvole za obavljanje poslova reosiguranja

Član 38

Na izdavanje dozvole za obavljanje poslova reosiguranja shodno se primjenjuju odre-dbe ovog zakona koje se odnose na izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja.

Opšti akti, godišnji plan poslovanja i akti
poslovne politike društva

Član 39

Društvo za osiguranje donosi statut, druge opšte akte i akte poslovne politike.

Akti poslovne politike društva za osiguranje iz stava 1 ovog člana su:

1) opšti i posebni uslovi za osiguranje i tarife premija;

2) odluka o tehničkim osnovama osiguranja;

3) odluka o kriterijumima, načinu utvrđivanja i tabeli maksimalnog samopridržaja i ukupnom iznosu samopridržaja;

4) pravilnik o uslovima i načinu deponovanja i ulaganja sredstava društva;

5) pravilnik o maksimalnim stopama režijskog dodatka;

6) pravilnik o formiranju i načinu obračunavanja i visini prenosnih premija;

7) pravilnik o formiranju i načinu obračuna matematičke rezerve;

8) pravilnik o formiranju i korišćenju rezervi za učešće u dobiti (samo za životna osiguranja);

9) pravilnik o načinu utvrđivanja dijela tehničke premije za isplatu nastalih neisplaće-nih obaveza (rezervisane štete);

10) pravilnik o formiranju i korišćenju rezervi za izravnavanje rizika (samo za neživotna osiguranja);

11) pravilnik o uslovima i načinu saosiguranja i reosiguranja;

12) pravilnik o uslovima i načinu ostvarivanja regresa;

13) drugi akti poslovne politike.

Saglasnost na statut daje regulatorni organ.

Osnivanje organizacionih djelova

Član 40

Društvo za osiguranje osnovano po ovom zakonu može osnivati organizacione djelo-ve koji nemaju svojstvo pravnog lica.

Osnivanje organizacionih djelova iz stava 1 ovog člana vrši se uz prethodnu saglasn-ost regulatornog organa.

Statusne promjene društva za osiguranje

Član 41

Društvo za osiguranje može vršiti statusne promjene podjele, spajanja ili pripajanja, samo uz prethodnu saglasnost regulatornog organa.

Uz zahtjev za dobijanje saglasnosti za statusne promjene, društvo za osiguranje je dužno dostaviti dokumentaciju koju utvrdi Ministarstvo finansija.

IV. DIO STRANOG DRUŠTVA ZA OSIGURANJE - AFILIJACIJA

Zahtjev za izdavanje dozvole

Član 42

Strano društvo za osiguranje koje u zemlji svog sjedišta ima odobrenje za obavljanje poslova osiguranja, odnosno reosiguranja može u Republici osnovati organizacioni dio sa svojstvom pravnog lica (u daljem tekstu: afilijacija stranog društva).

Dozvolu za obavljanje poslova osiguranja afilijaciji stranog društva izdaje regulatorni organ, na osnovu zahtjeva stranog društva.

Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana strano društvo za osiguranje dostavlja :

1) izvještaj o svom poslovanju za poslednje tri godine;

2) izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za prethodnu poslovnu godinu;

3) mišljenje organa za nadzor zemlje sjedišta o poslovanju podnosioca zahtjeva, kao i odobrenje za osnivanje afilijacije u Republici, ako je takvo odobrenje potrebno ili potvrdu da takvo odobrenje nije potrebno;

4) ovjerenu kopiju odobrenja za rad podnosioca zahtjeva;

5) poslovni plan afilijacije stranog društva za naredne tri godine poslovanja, koji sadrži detaljan opis poslova osiguranja, odnosno reosiguranja kojim namjerava da se bavi, očekivani premijski prihod, očekivane izdatke za osigurane slučajeve i procjenu troškova za osnivanje i početak rada;

6) predlog akata poslovne politike iz člana 39 ovog zakona, sa mišljenjem ovlašćenog aktuara;

7) opšte i posebne uslove osiguranja i cjenovnik premija potvrđene od ovlašćenog aktuara za sve poslove osiguranja koje afilijacija namjerava da obavlja;

8) dokaz da su obezbijeđena novčana sredstva u visini iznosa osnovnog kapitala i sredstva za pokriće osnivačkih i drugih troškova vezanih za početak rada afilijacije;

9) podatke o licima predloženim u odbor direktora, uključujući i lice predloženo za dire-ktora afilijacije;

10) podatke o broju i kvalifikacionoj strukturi kadrova potrebnih za početak rada afilija-cije;

11) podatke o tehničkoj opremljenosti afilijacije za obavljanje poslova;

12) druge dokaze i podatke po zahtjevu regulatornog organa.

Dokumentacija iz stava 1 ovog člana dostavlja se u originalu ili ovjerenoj fotokopiji, potpisana i ovjerena od strane nadležnog organa društva za osiguranje.

Uz dokumentaciju, podatke i dokaze iz stava 1 ovog člana koji se dostavljaju na stra-nom jeziku, prilaže se i ovjereni prevod tih dokumenata na jeziku koji je u službenoj upotrebi u Republici.

Odlučivanje po zahtjevu

Član 43

Regulatorni organ će, u roku od 90 dana od dana podnošenja zahtjeva iz člana 42 stav 2 ovog zakona, rješenjem izdati dozvolu za rad afilijacije stranog društva ili odbiti njeno izda-vanje.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi upravni spor.

Oduzimanje dozvole

Član 44

Regulatorni organ će afilijaciji stranog društva oduzeti dozvolu za obavljanje poslova osiguranja, odnosno reosiguranja u slučajevima predviđenim ovim zakonom za društva za osiguranje i u slučaju kada nadležni organ matične zemlje oduzme odobrenje za rad stranom društvu - osnivaču afilijacije.

Primjena propisa

Član 45

Na afilijaciju stranog društva primjenjuju se odredbe ovog zakona i drugi propisi koji se odnose na društvo za osiguranje.

V. UPRAVLJANJE I RUKOVOĐENJE DRUŠTVOM

Organi društva za osiguranje

Član 46

Organi društva za osiguranje su skupština akcionara i odbor direktora.

Društvo za osiguranje ima izvršnog direktora i sekretara društva.

Izbor, opoziv, djelokrug i način rada organa društva bliže se uređuje statutom društva za osiguranje.

Obaveznost radnog odnosa članova odbora direktora

Član 47

Obaveznost radnog odnosa članova odbora direktora uređuje se statutom društva za osiguranje.

Uslovi za imenovanje članova odbora direktora

Član 48

Za člana odbora direktora može biti imenovano lice koje ima odgovarajuću visoku stru-čnu spremu i najmanje tri godine iskustva na rukovodećim poslovima iz oblasti osiguranja ili drugim poslovima koji su srodni sa poslovima iz oblasti osiguranja.

Za člana odbora direktora ne može biti izabrano lice koje je:

1) član odbora direktora ili izvršni direktor drugog društva za osiguranje ili njegovih za-visnih pravnih lica;

2) povezano sa pravnim licem u kojem društvo za osiguranje ima kvalifikovano uče-šće;

3) bilo na rukovodećem položaju u privrednom društvu, odnosno drugom pravnom licu nad kojim je otvoren stečajni postupak, odnosno oduzeta dozvola ili odobrenje za rad.

Saglasnost za imenovanje članova odbora direktora

Član 49

Za člana odbora direktora može se imenovati samo lice koje dobije saglasnost regula-tornog organa.

Uz zahtjev za dobijanje saglasnosti iz stava 1 ovog člana društvo za osiguranje prilaže dokaze o ispunjenosti uslova iz člana 48 ovog zakona.

Saglasnost iz stava 1 ovog člana neće se izdati ako lice predloženo za člana odbora direktora ne ispunjava uslove iz člana 48 ovog zakona i ako na osnovu raspoloživih podataka ocijeni da bi imenovanjem predloženog lica moglo biti ugroženo poslovanje društva, zbog djelatnosti i poslova koje to lice obavlja ili zbog radnji koje je počinilo.

Saglasnost za imenovanje izvršnog direktora društva

Član 50

Za izvršnog direktora može biti imenovano samo lice koje dobije saglasnost regula-tornog organa.

Saglasnost za imenovanje izvršnog direktora daje se u postupku i na način propisan za davanje saglasnosti za imenovanje člana odbora direktora.

VI. POSREDOVANJE I ZASTUPANJE I DRUGE USLUGE U OSIGURANJU

1. Posredovanje u osiguranju

Poslovi posredovanja u osiguranju

Član 51

Poslovi posredovanja u osiguranju su poslovi koji se odnose na dovođenje u vezu osiguranika, odnosno ugovarača osiguranja sa društvom za osiguranje radi pregovaranja o zaključenju ugovora o osiguranju, na osnovu naloga društva za osiguranje osnovanog po ovom zakonu ili naloga osiguranika, odnosno ugovarača osiguranja.

Društvo za posredovanje u osiguranju

Član 52

Poslove posredovanja u osiguranju, kao jedinu djelatnost, obavlja društvo za posre-dovanje u osiguranju koje je dobilo dozvolu regulatornog organa za obavljanje tih poslova u skladu sa ovim zakonom.

Uz poslove posredovanja u osiguranju iz člana 51 ovog zakona, društvo za posre-dovanje u osiguranju može obavljati i poslove savjetovanja i pomoći u obradi šteta i procijeni rizika i šteta.

Društvo za posredovanje u osiguranju ne može obavljati poslove zastupanja u osi-guranju.

Zabrana posredovanja u osiguranju

Član 53

Društvo za posredovanje u osiguranju ne može posredovati radi zaključenja ugovora o osiguranju sa društvom za osiguranje, ako bi zaključenje ugovora o osiguranju bilo suprotno članu 16 ovog zakona.

Naziv društva za posredovanje u osiguranju

Član 54

Naziv društva za posredovanje u osiguranju mora sadržati i naznaku djelatnosti "posredovanje u osiguranju".

Osnivanje društva za posredovanje u osiguranju

Član 55

Društvo za posredovanje u osiguranju osniva se kao akcionarsko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću.

Zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje poslova

posredovanja u osiguranju

Član 56

Zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju podno-se regulatornom organu osnivači društva za posredovanje u osiguranju ili u njihovo ime lice koje oni ovlaste.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se:

1) osnivački akt;

2) predlog statuta;

3) spisak akcionara, odnosno vlasnika udjela sa podacima iz člana 30 stav 2 tač. 6 do 8 ovog zakona;

4) poslovni plan društva za trogodišnji period;

5) dokaz da fizička lica koja su predložena za odbor direktora i izvršnog direktora ispu-njavaju uslove iz člana 30 ovog zakona;

6) dokaz o kadrovskoj i tehničkoj osposobljenosti društva;

7) dokaz o učešću u kapitalu ili učešću u pravu glasa u društvima za osiguranje ili dru-štvima za posredovanje u osiguranju;

8) predugovor, odnosno ugovor o osiguranju od odgovornosti za štete koje nastanu obavljanjem djelatnosti ili bezuslovnu finansijsku garanciju banke koja je prihvaćena od stra-ne Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) na sumu osiguranja, od-nosno na iznos od najmanje 100.000,00 EUR;

9) dokaz o povezanosti po osnovu kapitala ili drugog učešća sa društvima za osigu-ranje ili društvima za zastupanje u osiguranju ili društvima za posredovanje u osiguranju;

10) drugi dokazi i podaci po zahtjevu regulatornog organa.

Izdavanje dozvole za obavljanje poslova

posredovanja u osiguranju

Član 57

O zahtjevu za izdavanje dozvole za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju iz člana 56 ovog zakona, regulatorni organ odlučuje rješenjem, u roku od 90 dana od dana pod-nošenja zahtjeva.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi upravni spor.

Registracija društva

Član 58

Osnivači društva za posredovanje u osiguranju dužni su da, u roku od 60 dana od da-na dobijanja dozvole za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju, podnesu prijavu za registraciju u CRPS.

Uz prijavu za registraciju podnosi se i dozvola za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju.

Društvo za posredovanje u osiguranju dužno je da rješenje o registraciji dostavi regu-latornom organu, u roku od sedam dana od dana prijema rješenja.

Oduzimanje dozvole za obavljanje poslova

posredovanja u osiguranju

Član 59

Regulatorni organ će oduzeti društvu za posredovanje u osiguranju dozvolu za oba-vljanje poslova posredovanja u osiguranju, ako:

1) društvo za posredovanje u osiguranju prestane da ispunjava neki od uslova pod kojima se dobija dozvola za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju;

2) je poslovanjem društva za posredovanje u osiguranju ugrožen interes osiguranika ili je utvrđeno nepoštovanje zakona i drugih propisa;

3) društvo za posredovanje u osiguranju posreduje za društvo za osiguranje koje ne-ma dozvolu za obavljanje poslova osiguranja.

Ovlašćenje za obavljanje poslova posredovanja

u osiguranju (ovlašćeni posrednici)

Član 60

Poslove posredovanja u osiguranju u društvu za posredovanje u osiguranju mogu oba-vljati samo lica koja imaju ovlašćenje regulatornog organa (u daljem tekstu: ovlašćeni posre-dnici).

Ovlašćenje iz stava 1 ovog člana može se izdati licu koje ispunjava sljedeće uslove:

1) da ima potpunu poslovnu sposobnost;

2) da je položilo stručni ispit za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju;

3) da mu pravosnažnom sudskom odlukom nije izrečena mjera bezbjednosti ili zašti-tna mjera zabrane obavljanja djelatnosti;

4) da nije pravosnažno bezuslovno osuđivano za krivična djela protiv imovine ili pri-vrede na kaznu zatvora dužu od tri mjeseca.

Stručni ispit iz stava 2 tačka 2 ovog člana polaže se pred komisijom koju imenuje re-gulatorni organ.

Sadržaj i način polaganja ispita iz stava 2 tačka 2 ovog člana utvrđuje se propisom Mi-nistarstva finansija.

Strano fizičko lice koje, po pravu države čiji je državljanin, ispunjava uslove za oba-vljanje poslova posredovanja u osiguranju može obavljati poslove posredovanja u osigu-ranju.

Oduzimanje ovlašćenja

Član 61

Regulatorni organ će oduzeti ovlašćenje za obavljanje poslova posredovanja u osi-guranju licu koje:

1) je ovlašćenje dobilo na osnovu neistinitih i netačnih podataka;

2) prestane da ispunjava uslove iz člana 60 stav 2 ovog zakona;

3) prekrši odredbe ovog zakona na štetu osiguranika ili društva za osiguranje.

Posebna obaveza društva za posredovanje u osiguranju

Član 62

Društvo za posredovanje u osiguranju, koje obavlja poslove posredovanja u osigu-ranju na osnovu naloga osiguranika, dužno je da osiguraniku pruži objašnjenja i savjete o okolnostima koje su od značaja za zaključenje ugovora o osiguranju.

U izvršavanju obaveze iz stava 1 ovog člana, društvo za posredovanje u osiguranju je dužno naročito da:

1) izradi odgovarajuću analizu opasnosti i predloži odgovarajuće pokriće;

2) izradi procjenu solventnosti društva za osiguranje na osnovu podataka o poslo-vanju tog društva;

3) posreduje, radi pregovaranja o zaključenju ugovora o osiguranju, sa društvom za osiguranje koje, u odnosu na okolnosti pojedinog slučaja, osiguraniku nudi najpovoljniju zaštitu;

4) obavijesti društvo za osiguranje o osiguranikovoj namjeri da zaključi ugovor o osiguranju i da osiguraniku ponudi uslove osiguranja i upozna ga sa pravilima za izraču-navanje premije;

5) provjeri sadržaj polise osiguranja;

6) ponudi pomoć osiguraniku za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju, kako prije tako i poslije nastupanja osiguranog slučaja, a naročito da vodi računa o tome da osiguranik u utvrđenim rokovima izvrši radnje koje su od značaja za očuvanje, odnosno ostvarivanje prava iz ugovora o osiguranju;

7) prati izvršavanje ugovora o osiguranju koji je osiguranik zaključio njegovim posre-dovanjem;

8) izradi predlog za izmjenu zaključenog ugovora o osiguranju, ukoliko se time obez-bjeđuje veća sigurnost osiguranika.

Konflikt interesa

Član 63

Društvo za posredovanje u osiguranju je dužno da upozna osiguranika sa svim pra-vnim i ekonomskim odnosima sa društvom za osiguranje koji utiču na nepristrasnost društva za posredovanje u osiguranju u ispunjavanju obaveza prema osiguraniku.

Pod pravnim i ekonomskim odnosima iz stava 1 ovog člana smatraju se naročito odre-dbe ugovora o posredovanju zaključenog između društva za posredovanje u osiguranju i dru-štva za osiguranje, na osnovu kojih je društvo za posredovanje u osiguranju:

1) dužno posredovati isključivo u zaključenju ugovora o osiguranju sa određenim dru-štvom za osiguranje;

2) ugovorilo pravo na uvećanu proviziju u odnosu na uobičajenu proviziju za posre-dovanje kod određenih vrsta osiguranja.

Shodna primjena

Član 64

Odredbe čl. 36 i 37 ovog zakona, koje se odnose na društva za osiguranje, shodno se primjenjuju i na društva za posredovanje u osiguranju.

2. Zastupanje u osiguranju

Društvo za zastupanje u osiguranju i zastupnik u osiguranju

Član 65

Pod poslovima zastupanja u osiguranju podrazumijevaju se poslovi zaključivanja ugo-vora o osiguranju u ime i za račun osiguravača (izdavanje polisa), naplaćivanje premija, kao i drugi poslovi povezani sa tim poslovima.

Poslove zastupanja u osiguranju, kao jedinu djelatnost, obavlja društvo za zastupanje u osiguranju ili fizičko lice (u daljem tekstu: zastupnik u osiguranju), koji su dobili dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju.

Poslove zastupanja u osiguranju lica iz stava 2 ovog člana obavljaju na osnovu ugo-vora o zastupanju, u ime i za račun društva za osiguranje osnovanog u skladu sa ovim zako-nom.

Uz poslove zastupanja iz stava 1 ovog člana, zastupnik u osiguranju može obavljati i poslove savjetovanja i pomoći u obradi šteta i procjeni rizika i šteta.

Društvo za osiguranje vodi evidenciju društava za zastupanje u osiguranju i za-stupnika u osiguranju koji za to društvo obavljaju poslove zastupanja u osiguranju.

Ograničenje zastupanja u osiguranju

Član 66

Zastupnik u osiguranju može da obavlja poslove zastupanja samo za jedno društvo za osiguranje.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, zastupnik u osiguranju može zastupati više društava za osiguranje, uz njihovu pisanu saglasnost.

Zastupnik u osiguranju dužan je da u svojim poslovnim prostorijama ima na vidnom mjestu istaknut naziv društva za osiguranje koje zastupa.

Naziv društva za zastupanje u osiguranju

i zastupnika u osiguranju

Član 67

Naziv društva za zastupanje u osiguranju, odnosno zastupnika u osiguranju mora sa-držati i naznaku djelatnosti ″zastupanje u osiguranju".

Osnivanje društva za zastupanje u osiguranju

Član 68

Društvo za zastupanje u osiguranju osniva se kao akcionarsko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću.

Zahtjev za izdavanje dozvole društvu za zastupanje u osiguranju

Član 69

Zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju podnose regulatornom organu osnivači društva za zastupanje u osiguranju ili u njihovo ime lice koje oni ovlaste.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se:

1) osnivački akt;

2) predlog statuta;

3) spisak akcionara, odnosno vlasnika udjela sa podacima iz člana 30 stav 2 tač. 6 do 8 ovog zakona;

4) poslovni plan društva za trogodišnji period;

5) dokaz da fizička lica koja su predložena za članove organa društva ispunjavaju uslove iz člana 30 ovog zakona;

6) dokaz o kadrovskoj i tehničkoj osposobljenosti društva za zastupanje u osiguranju;

7) dokaz o učešću u kapitalu ili učešću u pravu glasa u društvima za osiguranje ili društvima za posredovanje u osiguranju;

8) predugovor, odnosno ugovor o zastupanju sa društvom za osiguranje koji mora da sadrži odredbu o pravu društva za osiguranje na trajni nadzor nad njegovim izvršavanjem tog ugovora;

9) dokaz o povezanosti po osnovu kapitala ili drugog učešća sa društvima za osigu-ranje ili društvima za zastupanje u osiguranju ili društvima za posredovanje u osiguranju;

10) drugi dokazi i podaci po zahtjevu regulatornog organa.

Dozvola za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju

Član 70

Na izdavanje i oduzimanje dozvole društvu za zastupanje u osiguranju i registraciju u CRPS primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na društvo za posredovanje u osiguranju.

Ovlašćenje za obavljanje poslova zastupanja

u osiguranju (ovlašćeni zastupnik)

Član 71

Poslove zastupanja u osiguranju mogu obavljati samo lica koja imaju ovlašćenje regulatornog organa (u daljem tekstu: ovlašćeni zastupnici).

Ovlašćenje iz stava 1 ovog člana može se izdati licu koje ispunjava sljedeće uslove:

1) da ima potpunu poslovnu sposobnost;

2) da je položilo stručni ispit za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju;

3) da mu pravosnažnom sudskom odlukom nije izrečena mjera bezbjednosti ili zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti;

4) da nije pravosnažno bezuslovno osuđivano za krivična djela protiv imovine ili priv -

rede na kaznu zatvora dužu od tri mjeseca.

Stručni ispit iz stava 2 tačka 2) ovog člana polaže se pred komisijom koju imenuje regulatorni organ.

Sadržaj i način polaganja ispita iz stava 2 tačka 2 ovog člana utvrdiće se propisom Ministarstva finansija.

Strano fizičko lice koje, po pravu države čiji je državljanin, ispunjava uslove za oba-vljanje poslova zastupanja u osiguranju, može obavljati te poslove.

Zastupnik u osiguranju - fizičko lice

Član 72

Fizičko lice koje podnosi zahtjev za dobijanje dozvole za obavljanje poslova zastu-pnika u osiguranju dužno je da se prethodno upiše u CRPS, kao preduzetnik, u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje položaj privrednih društava.

Uz zahtjev za dobijanje dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju pod-nosi se:

1) dokaz o identitetu zastupnika u osiguranju (lično ime, broj lične karte i jedinstveni matični broj građana);

2) dokaz o prebivalištu zastupnika u osiguranju;

3) dokaz o stručnoj spremi zastupnika u osiguranju;

4) dokaz da zastupnik u osiguranju u poslednje tri godine nije bio član uprave, nad-zornog odbora ili nosilac posebnih ovlašćenja u pravnom licu nad kojim je sproveden pos-tupak likvidacije, odnosno stečaja;

5) dokaz da zastupnik u osiguranju nije bezuslovno osuđivan na kaznu zatvora dužu od tri mjeseca;

6) dokaz nadležnog organa uprave o visini plaćenog poreza na imovinu i na ukupan prihod građana za posljednje tri godine;

7) dokaz da zastupnik u osiguranju posjeduje ovlašćenje za zastupanje u osiguranju shodno članu 71 ovog zakona;

8) poslovni plan za trogodišnji period;

9) predugovor, odnosno ugovor o zastupanju sa društvom za osiguranje koji mora da sadrži odredbu o pravu društva za osiguranje na trajni nadzor nad njegovim izvršavanjem tog ugovora;

10) dokaz o kadrovskoj i tehničkoj osposobljenosti zastupnika u osiguranju;

11) dokaz o vlasništvu, odnosno o zakupu poslovnog prostora u kojem će obavljati djelatnost;

12) potvrda o registraciji u CRPS;

13) dokaz o povezanosti po osnovu kapitala ili drugog učešća sa društvima za osigu-ranje ili društvima za zastupanje u osiguranju ili društvima za posredovanje u osiguranju;

14) drugi dokazi i podaci po zahtjevu regulatornog organa.

Pravo uvida u ugovor o zastupanju u osiguranju

Član 73

Ugovori o zastupanju u osiguranju čuvaju se u poslovnim prostorijama ugovornih stra-na.

Regulatorni organ ima pravo da izvrši uvid u ugovore iz stava 1 ovog člana.

Korišćenje novčanih sredstava i instrumenata plaćanja

Član 74

Zastupnik u osiguranju dužan je da novčana sredstva i ostale instrumente plaćanja i obezbeđenja plaćanja, koja je naplatio, odnosno preuzeo od osiguranika, odnosno ugo-varača osiguranja, u ime i za račun društva za osiguranje, uplati u korist društva u roku utvrđenom ugovorom o zastupanju, odnosno da u istom roku preda ostale instrumente plaćanja i obezbeđenja plaćanja uz prateću dokumentaciju.

Zastupnik u osiguranju vrši naplatu premije osiguranja u skladu sa propisima i aktima društva za osiguranje.

Sredstva i instrumente plaćanja i obezbeđenja iz stava 1 ovog člana zastupnik u osiguranju dužan je da čuva na sigurnom mjestu do dana uplate, odnosno predaje društvu za osiguranje.

Odgovornost za zastupanje u osiguranju

Član 75

Za radnje preduzete u obavljanju poslova zastupanja u osiguranju odgovara društvo za osiguranje.

Zastupnik u osiguranju odgovara osiguraniku za štetu koja nastane usljed lažnog predstavljanja ili nepažnje zastupnika u osiguranju, odnosno zbog toga što zastupnik u osi-guranju nije otkrio da obavlja djelatnost u svojstvu zastupnika.

Izvršni direktor društva za osiguranje, odnosno lice sa posebnim ovlašćenjima koje je zaključilo ugovor o zastupanju odgovara društvu za osiguranje za štetu prouzrokovanu društvu koja je nastala iz tog ugovora.

3. Agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju

Poslovi agencije

Član 76

Agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju (u daljem tekstu: agencija) je pravno lice koje obavlja poslove utvrđivanja i procjene rizika i šteta, posredovanja radi prodaje i prodaju ostataka osiguranih oštećenih stvari i pruža druge intelektualne i tehničke usluge u vezi sa poslovima osiguranja.

Zabrana obavljanja poslova osiguranja i poslova posredovanja i zastupanja u osiguranju

Član 77

Agencija ne može obavljati poslove osiguranja, niti poslove posredovanja i zastupanja u osiguranju.

Osnivanje agencije za pružanje drugih usluga u osiguranju

Član 78

Agencija se osniva kao akcionarsko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću.

Zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje drugih usluga u osiguranju

Član 79

Zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje drugih usluga u osiguranju podnose osnivači agencije ili u njihovo ime lice koje oni ovlaste.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se:

1) osnivački akt;

2) predlog statuta;

3) poslovni plan za trogodišnji period;

4) spisak akcionara, odnosno vlasnika udjela sa podacima iz člana 30 stav 2 tač. 6 do 8 ovog zakona;

5) dokaz da fizička lica koja su predložena za članove organa ispunjavaju uslove iz člana 30 ovog zakona;

6) dokaz o kadrovskoj i tehničkoj osposobljenosti ;

7) dokaz da se društvima za osiguranje ili društvima za posredovanje, odnosno zastu-panje u osiguranju ne čini povezano društvo prema odredbama ovog zakona i zakona kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava;

8) drugi dokazi i podaci po zahtjevu regulatornog organa.

Posebno organizovani dio

Član 80

Poslovima iz člana 76 ovog zakona mogu se baviti i druga privredna društva, pod uslovom da imaju posebno organizovani dio za obavljanje tih poslova, koji je kadrovski i tehnički osposobljen za pružanje drugih usluga u osiguranju.

Dozvola za pružanje drugih usluga u osiguranju

Član 81

Na izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje drugih usluga u osiguranju i na dokaz o upisu u CRPS privrednih društava iz čl. 76 i 80 ovog zakona primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na društva za posredovanje u osiguranju.

VII. IMOVINA I POSLOVANJE DRUŠTVA ZA OSIGURANJE

Premija osiguranja

Član 82

Premija osiguranja je novčani iznos koji je ugovarač osiguranja, odnosno osiguranik dužan da plati za osiguranje, kao obezbjeđenje od određenog rizika.

Premija osiguranja sastoji se od funkcionalne premije i režijskog dodatka.

Funkcionalna premija sastoji se od tehničke premije i doprinosa za preventivu, ako je uračunat u premiju osiguranja.

Tehnička premija koristi se za plaćanje šteta, ugovorenih suma osiguranja i za druge obaveze iz ugovora o osiguranju.

Doprinos za preventivu koristi se za sprovođenje mjera za sprječavanje i suzbijanje rizika koji ugrožavaju imovinu i lica.

Režijski dodatak se koristi za pokriće troškova za sprovođenje osiguranja.

Tehničke rezerve

Član 83

Društvo za osiguranje je dužno da, na kraju obračunskog perioda, utvrdi tehničke rezerve za pokriće obaveza iz obavljanja poslova osiguranja.

Društvo za osiguranje koje obavlja poslove jedne ili više vrsta životnih osiguranja utvrđuje tehničke rezerve za:

1) prenosne premije;

2) rezervisane štete;

3) učešće u dobitku;

4) matematičku rezervu.

Društvo za osiguranje koje obavlja poslove jedne ili više vrsta neživotnih osiguranja utvrđuje tehničke rezerve za:

1) prenosne premije;

2) rezervisane štete;

3) izravnanje rizika.

Društvo za osiguranje dužno je da sredstva osiguranja života vodi na posebnom raču-nu i ta se sredstva mogu koristiti, odnosno mogu biti predmet prinudnog izvršenja samo za pokrivanje obaveza društva po osnovu ugovora o osiguranju života.

Kriterijume i način obračunavanja tehničkih rezervi iz st. 2 i 3 ovog člana utvrđuje regulatorni organ.

Prenosne premije

Član 84

Prenosne premije obrazuju se iz ukupne premije osiguranja, odvojeno za svaku vrstu osiguranja, srazmjerno vremenu trajanja osiguranja.

Prenosne premije služe za pokriće obaveza iz osiguranja koje će nastati u narednom obračunskom periodu.

Rezervisane štete

Član 85

Rezervisane štete obrazuju se u visini procijenjenog iznosa obaveza za nastale prijavljene, a neriješene štete i nastale neprijavljene štete u tekućem periodu.

Ako se štete za pojedine vrste osiguranja pojavljuju u obliku rente, rezervisane štete utvrđuju se u kapitalizovanom iznosu koji predstavlja iznos svih budućih obaveza.

Rezerve za učešće u dobiti

Član 86

Rezerve za učešće u dobiti obrazuju se u visini iznosa na koji osiguranici imaju pravo po osnovu učešća u dobiti iz ugovora o osiguranju života, ako su osiguranici prihvatili da učestvuju u riziku deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi.

Matematička rezerva

Član 87

Matematička rezerva obrazuje se u visini sadašnje vrijednosti budućih obaveza dru-štva za osiguranje umanjene za sadašnju vrijednost budućih obaveza ugovarača osiguranja (premija osiguranja) i izračunava se za svaki pojedini ugovor o osiguranju.

Rezerve za izravnanje rizika

Član 88

Rezerve za izravnanje rizika obrazuju se na teret rashoda društva za osiguranje, po-sebno za svaku vrstu neživotnih osiguranja i koriste se za vremensko izravnanje toka šteta u pojedinim vrstama osiguranja.

Rezerve iz stava 1 ovog člana obrazuju se na osnovu standardnog odstupanja mje-rodavnih tehničkih rezultata u tekućem obračunskom periodu od prosječnog mjerodavnog tehničkog rezultata za svaku vrstu neživotnih osiguranja kojom se društvo za osiguranje bavi u posmatranom periodu.

1. Održavanje likvidnosti i solventnosti

Održavanje likvidnosti

Član 89

Društvo za osiguranje dužno je da obezbjeđuje likvidnost i da blagovremeno isplaćuje štete i druge obaveze društva.

Društvo za osiguranje može slobodna sredstva deponovati i ulagati, uz uslov održa-vanja stalne likvidnosti društva i blagovremene isplate šteta i drugih obaveza društva.

Društvo za osiguranje dužno je da u poslovanju sredstvima osiguranja preduzima potrebne mjere za obezbjeđenje sigurnosti deponovanja, odnosno ulaganja, sa ciljem da se ne ugrozi njihova realna vrijednost i likvidnost društva u izvršavanju obaveza iz ugovora o osiguranju i drugih obaveza.

Slobodna sredstva tehničkih rezervi utvrđuju se tako što se ukupna sredstva tehničkih rezervi na dan utvrđivanja umanje za dospjele obaveze iz tih sredstava.

Društvo za osiguranje je dužno da tromjesečno izvještava regulatorni organ o depo-novanju i ulaganju sredstava iz stava 2 ovog člana.

Regulatorni organ bliže utvrđuje način utvrđivanja i praćenja likvidnosti društava za osiguranje.

Deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi

Član 90

Sredstva tehničkih rezervi mogu se deponovati i ulagati:

1) u hartije od vrijednosti koje su izdate od strane Republike, centralnih banaka i vlada stranih zemalja i koje imaju ocjenu najmanje A, odnosno njen ekvivalent, dodijeljenu od strane opšteprihvaćenih, medjunarodno priznatih agencija za dodjelu rejtinga;

2) u obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti kojima se trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti u Republici;

3) u obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti kojima se ne trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti, ako je izdavalac pravno lice sa sjedištem u Republici;

4) u akcije kojima se trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti u Republici;

5) kod banaka sa sjedištem u Republici;

Izuzetno od stava 1 ovog člana, Ministarstvo finansija može propisati i druge vrste deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi koja su, s obzirom na sigurnost, prinos i prometljivost, odgovarajuća za deponovanje i ulaganje.

Ograničenja pojedinih deponovanja i ulaganja

Član 91

Propisom Ministarstva finansija utvrđuju se ograničenja iznosa tehničkih rezervi za deponovanje i ulaganje u skladu sa članom 90 ovog zakona.

Garantna rezerva

Član 92

Radi obezbjeđenja urednog izvršavanja svojih obaveza, društvo za osiguranje mora imati garantnu rezervu.

Garantnu rezervu čine:

1) osnovni kapital;

2) rezerve iz dobiti;

3) dio neraspoređene dobiti iz prethodnih godina, najviše do 50%;

4) dio neraspoređene dobiti tekuće godine, najviše do 50%, pod uslovom da utvrđeni iznos ne prelazi prosječnu vrijednost neto dobiti ostvarene u poslednje tri godine i da ne prelazi 25% iznosa garantne rezerve;

5) revalorizacione rezerve.

Rezerve iz stava 2 tač. 2 i 5 ovog člana ne mogu činiti više od 20% iznosa garantne rezerve.

Garantna rezerva umanjuje se za stečene sopstvene akcije, gubitak iz ranijih godina i gubitak iz tekuće godine.

Ukupan iznos garantne rezerve ne može biti manji od novčanog iznosa osnovnog kapitala utvrđenog u članu 21 ovog zakona.

Deponovanje i ulaganja sredstava garantnih rezervi

Član 93

Društvo za osiguranje je dužno da najmanje jednu trećinu sredstava osiguranja od utvrđenih garantnih rezervi iz člana 92 ovog zakona deponuje i ulaže u oblike imovine iz člana 90 ovog zakona.

Ograničenje deponovanja i ulaganja sredstava garantnih rezervi

Član 94

Propisom Ministarstva finansija utvrdiće se ograničenja deponovanja i ulaganja sred-stava garantne rezerve.

Deponovanje i ulaganje sredstava osiguranja

Član 95

Sredstva društva za osiguranje deponuju se i ulažu u Republici.

Sredstva iz stava 1 ovog člana društvo za osiguranje može deponovati i ulagati i u inostranstvu.

Propisom Ministarstva finansija utvrdiće se visina sredstava iz stava 2 ovog člana koja se mogu deponovati i ulagati u inostranstvu.

Margina solventonosti

Član 96

Društvo za osiguranje izračunava marginu solventnosti, odvojeno za grupu životnih, a odvojeno za grupu neživotnih osiguranja.

Način izračunavanja margine solventnosti utvrđuje regulatorni organ.

Obezbjeđenje margine solventnosti

Član 97

Društvo za osiguranje dužno je da u svom poslovanju obezbijedi da margina solve-ntnosti uvijek bude u visini koju je utvrdio regulatorni organ.

Odnos garantne rezerve i margine solventnosti

Član 98

Garantna rezerva društva za osiguranje uvijek mora biti veća od izračunate margine solventnosti.

Mjere za obezbjeđenje solventnosti

Član 99

Ako garantna rezerva društva za osiguranje ne dostiže izračunatu marginu solve-ntnosti, društvo je dužno da odmah o tome u pisanoj formi obavijesti regulatorni organ i u roku od 15 dana od dana utvrđivanja neusklađenosti garantne rezerve i margine solventnosti donese program mjera za usklađivanje garantne rezerve i margine solventnosti i dostavi ga regulatornom organu.

Pravila o upravljanju rizikom

Član 100

Društvo za osiguranje postupa u skladu sa pravilima o upravljanju rizikom, u smislu ovog zakona, ako u svom poslovanju obezbjeđuje:

1) saosiguranje i reosiguranje viškova rizika iznad maksimalnog samopridržaja, u skladu sa članom 12 ovog zakona;

2) plaćanje šteta, ugovorenih suma osiguranja i izvršavanje drugih obaveza iz osnova osiguranja, u skladu sa članom 8 stav 2 i članom 89 stav 1 ovog zakona;

3) tehničke rezerve u skladu sa članom 83 ovog zakona;

4) likvidnost društva u skladu sa članom 89 ovog zakona;

5) deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi u skladu sa čl. 90 i 91 ovog zakona;

6) garantnu rezervu u skladu sa članom 92 ovog zakona;

7) deponovanje i ulaganje sredstava garantnih rezervi u skladu sa čl. 93 i 94 ovog zakona;

8) marginu solventnosti iz člana 97 ovog zakona;

9) odnos garantne rezerve i margine solventnosti u skladu sa članom 98 ovog zakona;

10) druge aktivnosti radi ispunjenja obaveza iz stava 1 tač. 1 do 8 ovog člana, kao i drugih obaveza propisanih ovim zakonom koje se odnose na upravljanje rizikom.

P r i h o d i

Član 101

Prihode društva za osiguranje čine premije osiguranja i aktivnih poslova reosiguranja i drugi prihodi od poslova osiguranja, prihodi od investiranja i neposlovni i vanredni prihodi .

Razgraničenje troškova pribavljanja osiguranja

Član 102

Troškovi pribavljanja osiguranja mogu se razgraničiti u srazmjeri prenosne premije i ukupne premije.

R a s h o d i

Član 103

Rashodima društva za osiguranje smatraju se rashodi za štete i ugovorene sume osiguranja, rashodi za štete po osnovu aktivnih poslova reosiguranja, rashodi za premije po osnovu pasivnih poslova reosiguranja i drugi rashodi od poslova osiguranja, rashodi za obavljanje djelatnosti osiguranja i reosiguranja (troškovi za sprovođenje osiguranja i reosi-guranja), kao i rashodi finansiranja i neposlovni i vanredni rashodi.

Rashodima za štete iz stava 1 ovog člana smatraju se i troškovi utvrđivanja i procjenjivanja šteta, troškovi ostvarivanja regresnih zahtjeva, sudski troškovi i takse u sporo -

vima po obavezama iz osnova osiguranja, troškovi vještačenja i drugi troškovi u vezi sa isplatom šteta.

Rashodi društva za osiguranje mogu biti i:

1) rezervisanja za štete iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja;

2) izdvajanja iz premije osiguranja života za matematičku rezervu;

3) izdvajanja na ime učešća osiguranika za povećanje sume osiguranja i slična davanja kod osiguranja života, u skladu s uslovima osiguranja života;

4) izdvajanja za rezerve za izravnanje rizika.

Utvrđivanje dobiti, odnosno gubitka, po vrstama osiguranja

Član 104

Društvo za osiguranje koje se bavi poslovima životnih osiguranja utvrđuje dobit i gubitak, posebno za sve vrste životnih osiguranja i posebno za poslove reosiguranja.

Društvo za osiguranje koje se bavi poslovima neživotnih osiguranja dužno je da utvrđuje dobit i gubitak, posebno za sve vrste neživotnih osiguranja i posebno za poslove reosiguranja.

Utvrđivanje rezultata poslovanja, raspoređivanje ostvarenog prihoda, pokriće gubitka i program mjera za pokriće gubitka utvrđuje se pravilima regulatornog organa

Program mjera za povećanje garantne rezerve

Član 105

Društvo za osiguranje u pisanoj formi obavještava regulatorni organ o nastalom gu-bitku odmah po utvrđivanju gubitka.

Ukoliko je gubitak prouzrokovao smanjenje garantne rezerve ispod nivoa iz člana 92 stav 5 ovog zakona, društvo za osiguranje je dužno da u roku od 15 dana od dana utvrđivanja gubitka sačini i dostavi regulatornom organu program mjera za povećanje garantne rezerve do potrebnog nivoa.

Regulatorni organ može odrediti stručno lice koje će, na teret društva za osiguranje, kontrolisati sprovođenje programa mjera za povećanje garantne rezerve.

Regulatorni organ može, na predlog stručnog lica iz stava 3 ovog člana, da naloži društvu za osiguranje preduzimanje posebnih mjera za pokriće nastalog gubitka.

2. Finansijski izvještaj i godišnji izvještaj o poslovanju

Obaveza sastavljanja finansijskog izvještaja i godišnjeg izvještaja o poslovanju

Član 106

Društvo za osiguranje je dužno da sastavlja finansijski izvještaj o poslovanju za finansijsku - kalendarsku godinu, u skladu sa zakonom.

Godišnji finansijski izvještaj iz stava 1 ovog člana, zajedno sa mišljenjem ovlašćenog aktuara i mišljenjem spoljnjeg revizora, obavezno razmatra i usvaja skupština društva za osiguranje.

Kontni okvir

Član 107

Društvo za osiguranje je dužno da vodi poslovne knjige po kontnom okviru koji propisuje regulatorni organ.

VIII. INTERNA REVIZIJA

Interna revizija

Član 108

Društvo za osiguranje dužno je da organizuje internu reviziju, koja je samostalna i nezavisna u obavljanju svojih poslova.

Internu reviziju društva za osiguranje obavlja posebni organizacioni dio društva utvr-đen statutom.

Interna revizija društva za osiguranje za svoj rad neposredno odgovara odboru direktora društva.

Rad interne revizije

Član 109

Rad interne revizije društva za osiguranje uređuje se opštim aktom o radu interne revizije, koji donosi odbor direktora društva.

Zadaci interne revizije

Član 110

Interna revizija društva za osiguranje vrši procjenu:

1) adekvatnosti i efektivnosti sistema interne kontrole u društvu za osiguranje;

2) usklađenosti poslovanja društva za osiguranje sa zakonom, propisima i usta-novljenim politikama i praksama društva;

3) adekvatnosti i primjene propisanih politika i procedura kontrole rizika;

4) kvaliteta i pouzdanosti sistema elektronske obrade podataka;

5) tačnosti, pravovremenosti i pouzdanosti računovodstvenih, finansijskih i drugih izvještaja i evidencija.

Interna revizija društva za osiguranje obavlja internu reviziju poslovanja društva u skladu sa načelima struke i standardima revizije, kodeksom profesionalne etike revizora i pravilnikom o radu interne revizije.

Interni revizori

Član 111

Za obavljanje poslova interne revizije društvo za osiguranje mora imati zaposleno najmanje jedno lice koje ima zvanje ovlašćenog revizora.

Lica koja obavljaju poslove interne revizije ne mogu obavljati druge poslove u društvu za osiguranje, niti mogu biti članovi organa društva.

Interni revizor za svaku izvršenu internu reviziju sastavlja izvještaj.

Godišnji program rada interne revizije

Član 112

Godišnji program rada interne revizije društva za osiguranje usvaja odbor direktora društva.

Godišnji program rada interne revizije sadrži oblasti poslovanja u kojima će interna revizija izvršiti kontrolu poslovanja, kratak sadržaj planiranih kontrola poslovanja po poje-dinim oblastima, način sprovođenja tih kontrola i način i rokove obavještavanja o izvršenoj kontroli.

Pored obavljanja interne revizije utvrđene programom iz stava 1 ovog člana, interna revizija obaviće pojedinačnu reviziju na zahtjev ovlašćenih organa društva.

Izvještaji o internoj reviziji

Član 113

Interna revizija društva za osiguranje sastavlja tromjesečne i godišnje izvještaje o internoj reviziji.

Tromjesečni izvještaj o internoj reviziji sadrži naročito:

1) opis izvršenih kontrola poslovanja (predmet revizije);

2) ocjenu načina obrade dokumentacije i postupka zaključivanja ugovora o osiguranju i izdavanja polisa i likvidacije šteta;

3) nezakonitosti i druge nepravilnosti koje je utvrdila interna revizija u postupku re-vizije, sa objašnjenjima i posljedicama uočenih nepravilnosti i naznačenjem odgovornih lica;

4) predlog mjera za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i rokove za njihovo sprovo-đenje;

5) druge konstatacije, ocjene i predloge vezane za otklanjanje nepravilnosti koje je utvrdila interna revizija;

6) druge podatke i informacije koje traži regulatorni organ.

Godišnji izvještaj o internoj reviziji sadrži naročito :

1) izvještaj o realizaciji godišnjeg programa rada interne revizije;

2) rezime značajnih konstatacija o izvršenoj reviziji;

3) ocjenu preduzetih mjera za otklanjanje uočenih nepravilnosti.

Izvještaje iz stava 1 ovog člana interna revizija podnosi odboru direktora društva za osiguranje.

Godišnji izvještaj o internoj reviziji, sa mišljenjem odbora direktora društva za osi-guranje razmatra se na skupštini akcionara na kojoj se razmatra i godišnji finansijski izvještaj društva.

Obavještavanje odbora direktora društva za osiguranje

Član 114

Izuzetno od člana 113 ovog zakona, ako interna revizija utvrdi da se u društvu za osiguranje ne postupa u skladu sa pravilima o upravljanju rizikom i zbog toga društvu prijeti nelikvidnost ili insolventnost ili utvrdi da je ugrožena sigurnost poslovanja, odnosno da su ugroženi interesi osiguranika, dužna je da o tome odmah obavijesti odbor direktora društva za osiguranje.

IX. NADZOR DJELATNOSTI OSIGURANJA

Subjekti nadzora

Član 115

Regulatorni organ, u skladu sa ovim zakonom i Osnovnim principima za efikasnu superviziju društava za osiguranje, vrši nadzor poslovanja društava za osiguranje, afilijacija stranih društava za osiguranje, društava za posredovanje u osiguranju, zastupnika u osigurararanju, agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju i pravnih lica iz člana 80 ovog zakona.

Regulatorni organ može da ostvari uvid u poslovne knjige pravnih lica koja su pove-zana sa društvom za osiguranje, kao i uvid u poslovne knjige svih učesnika u poslu koji je predmet nadzora, ako je to neophodno radi vršenja nadzora nad poslovanjem društva za osiguranje.

Ako je za nadzor nad određenim pravnim licem iz stava 2 ovog člana nadležan drugi nadzorni organ, regulatorni organ će izvršiti nadzor nad poslovanjem tog lica u saradnji sa nadležnim nadzornim organom.

Registar podataka

Član 116

Regulatorni organ vodi registar podataka o društvima za osiguranje kojima je izdao dozvolu za obavljanje poslova osiguranja, sa podacima o osnivačima društva, kvalifikovanim imaocima, članovima odbora direktora i izvršnom direktoru društva, kao i mjerama koje se izriču u postupku vršenja nadzora nad radom društava.

Pored registra iz stava 1 ovog člana, regulatorni organ vodi registar društava za posredovanje u osiguranju, društava za zastupanje u osiguranju i zastupnika u osiguranju, kojima je izdao dozvolu za obavljanje poslova posredovanja i zastupanja u osiguranju, registar ovlašćenih posrednika i ovlašćenih zastupnika, registar agencija za pružanje drugih

usluga u osiguranju, registar pravnih lica iz člana 80 ovog zakona i registar ovlašćenih aktuara.

U registre iz st. 1 i 2 ovog člana evidentiraju se i sve promjene podataka.

Sadržinu i način vođenja registara iz st.1 i 2 ovog člana bliže utvrđuje regulatorni organ.

Predmet nadzora

Član 117

Nadzor poslovanja društva za osiguranje obuhvata kontrolu:

1) usklađenosti obavljanja djelatnosti društva sa izdatom dozvolom;

2) usklađenosti opštih akata i akata poslovne politike sa zakonom i drugim propisima;

3) zakonitosti rada;

4) likvidnosti i solventnosti u obavljanju djelatnosti osiguranja;

5) načina utvrđivanja tehničkih rezervi;

6) izvršavanja preuzetih obaveza po osnovu ugovora o osiguranju;

7) deponovanja i ulaganja sredstava osiguranja u skladu sa zakonom;

8) sastavljanja knjigovodstvene i druge dokumentacije, vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvještaja, u skladu sa zakonom, drugim propisima, opštim aktima i aktima poslovne politike;

9) sprovođenja mjera koje je naložio regulatorni organ;

10) funkcionisanja interne revizije;

11) ispunjenosti uslova utvrđenih ovim zakonom za osnivače društva, kvalifikovane imaoce, članove odbora direktora i izvršnog direktora;

12) kadrovske i tehničke osposobljenosti društva;

13) troškova provizije za posredovanje i zastupanje u osiguranju;

14) nenaplaćenih premija i drugih potraživanja društva;

15) sprovođenja politike saosiguranja i reosiguranja.

Način vršenja nadzora

Član 118

Nadzor nad poslovanjem društva za osiguranje vrši se:

1) prikupljanjem, praćenjem i analizom izvještaja, podataka i obavještenja koje je dru-štvo za osiguranje po zakonu dužno da dostavlja regulatornom organu;

2) neposrednim uvidom u poslovanje društva za osiguranje;

3) praćenjem sprovođenja mjera naloženih u skladu sa ovim zakonom i podnošenjem prijava nadležnim organima u slučaju osnovane sumnje da utvrđene nezakonitosti i nepra-vilnosti sadrže obilježja krivičnog dijela, privrednog prestupa ili prekršaja.

Bliži način vršenja nadzora (metodologiju) iz stava 1 ovog člana urediće se propisom Ministarstva finansija.

Lica ovlašćena za nadzor

Član 119

Nadzor nad poslovanjem društava za osiguranje vrše zaposleni u regulatornom organu, koje regulatorni organ pisano ovlasti za obavljanje tih poslova (u daljem tekstu: ovla-šćeno lice).

Ovlašćeno lice može biti lice koje, pored opštih uslova propisanih zakonom, ispunjava i sljedeće uslove:

1) ima visoku stručnu spremu ekonomskog ili pravnog smjera;

2) ima radno iskustvo od najmanje dvije godine;

3) nije bezuslovno osuđeno na kaznu zatvora dužu od šest mjeseci;

4) protiv njega se ne vodi krivični postupak.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, za obavljanje pojedinih zadataka u postupku nadzora nad poslovanjem društava za osiguranje mogu biti angažovana i stručna lica koja nijesu za-poslena u regulatornom organu.

Ovlašćenja u postupku kontrole

Član 120

U vršenju neposrednog nadzora ovlašćeno lice ima pravo da:

1) ostvari uvid u opšte akte, akte poslovne politike i poslovne knjige društva, kao i uvid u sve druge akte, dokumentaciju i podatke koji se odnose na poslovanje društva;

2) zahtjeva od članova odbora direktora, internog revizora, ovlašćenog aktuara i lica sa posebnim ovlašćenjima, da pruže informacije i objašnjenja u okviru svog djelokruga rada koja se odnose na poslovanje društva;

3) privremeno oduzme dokumentaciju koja ukazuje na postojanje radnji koje u sebi sadrže elemente krivičnog dijela, privrednog prestupa ili prekršaja.

Obaveze društva za osiguranje

Član 121

Društvo za osiguranje je dužno da ovlašćenom licu, na njegov zahtjev:

1) omogući obavljanje nadzora u sjedištu društva i u drugim prostorijama u kojima društvo, odnosno drugo lice po njegovom ovlašćenju obavlja djelatnost i poslove nad kojima regulatorni organ vrši nadzor;

2) omogući kontrolu poslovne i druge dokumentacije, ažurnosti i ispravnosti poslovnih i drugih knjiga i drugih evidencija, ispravnosti i tačnosti sastavljanja finansijskih izvještaja i godišnjih izvještaja o poslovanju društva, kao i izvještaja i obavještenja koji su dostavljeni regulatornom organu;

3) stavi na uvid računovodstvenu i drugu dokumentaciju, poslovne knjige ili pojedine djelove poslovnih knjiga i drugih evidencija;

4) obezbijedi izvod podataka na mediju koji odredi ovlašćeno lice, kao i da omogući potpuni uvid u sistem elektronske obrade računovodstvenih podataka.

Ovlašćeno lice je dužno da nadzor vrši na način koji u što manjoj mjeri ometa redovno poslovanje društva.

Zapisnik

Član 122

O izvršenom nadzoru sačinjava se zapisnik u roku od 15 dana od dana izvršenog nadzora.

Na zapisnik iz stava 1 ovog člana društvo za osiguranje može, u roku od 15 dana od dana prijema, podnijeti prigovor regulatornom organu.

Ukoliko podnosilac prigovora osnovano ne ospori navode iz zapisnika u kojem su konstatovane nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju ili povrede pravila upravljanja rizikom, regulatorni organ će društvu izreći mjere utvrđene ovim zakonom.

1. Izvještavanje regulatornog organa od strane društva za osiguranje

Redovno izvještavanje

Član 123

Društvo za osiguranje dostavlja regulatornom organu:

1) godišnji finansijski izvještaj i godišnji izvještaj o poslovanju, sa mišljenjem ovlašće-nog aktuara i izvještajem spoljnjeg revizora;

2) izvještaj o sprovođenju politike saosiguranja i reosiguranja, s mišljenjem ovlašće-nog aktuara;

3) statut, druge opšte akte, akte poslovne politike;

4) obavještenje o promjenama u strukturi kapitala društva;

5) obavještenje o promjeni ovlašćenog aktuara i revizora;

6) dokaze o izmjenama podataka koji se registruju u CRPS;

7) obavještenje o sazivanju skupštine i zapisnik sa sjednice skupštine;

8) druga obavještenja, izvještaje i podatke utvrđene zakonom i propisima donijetim na osnovu zakona.

Tromjesečno izvještavanje

Član 124

Društvo za osiguranje dužno je da tromjesečno izvještava regulatorni organ o:

1) strukturi kapitala;

2) saosiguranju i reosiguranju viškova rizika iznad maksimalnog samopridržaja, sa mišljenjem ovlašćenog aktuara;

3) visini i strukturi ostvarenih premija;

4) broju i visini prijavljenih i riješenih šteta i šteta u sporu, sa mišljenjem ovlašćenog aktuara;

5) tehničkim rezervama, sa mišljenjem ovlašćenog aktuara;

6) deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi, stanju i promjenama na ostaloj imovini;

7) likvidnosti društva, sa mišljenjem ovlašćenog aktuara;

8) garantnoj rezervi, sa mišljenjem ovlašćenog aktuara;

9) deponovanju i ulaganju sredstava garantne rezerve;

10) margini solventnosti, sa mišljenjem ovlašćenog aktuara;

11) nalazima interne revizije, sa ocjenom odbora direktora;

12) drugim propisanim podacima.

Izvještavanje na zahtjev regulatornog organa

Član 125

Društvo za osiguranje dužno je da, na zahtjev regulatornog organa, dostavlja i druge izvještaje, informacije i podatke koji su od značaja za vršenje nadzora.

Statistički podaci

Član 126

Društvo za osiguranje dostavlja regulatornom organu statističke i druge podatke po grupama i vrstama osiguranja, u rokovima i na način koji utvrdi regulatorni organ.

Obrađeni podaci iz stava 1 ovog člana koriste se za izradu tehničkih osnova i tarifa premija i za obavljanje aktuarskih poslova.

Sadržaj, rokovi i način izvještavanja

Član 127

Sadržaj, rokove i način dostavljanja izvještaja i drugih obavještenja i podataka iz ovog zakona bliže utvrđuje regulatorni organ.

Saradnja sa drugim nadzornim i regulatornim organima

Član 128

Regulatorni organ sarađuje sa drugim nadzornim i regulatornim organima, u cilju ostvarivanja efikasnije nadzorne i regulatorne funkcije, u cilju podsticanja usaglašenog raz-voja mreže nadzora finansijskih institucija, u skladu sa zaključenim sporazumima.

Nadzorni ili regulatorni organ može informacije dobijene od regulatornog organa prenositi drugom regulatornom organu, samo uz prethodno odobrenje regulatornog organa.

Razmjenjivanje informacija u skladu sa zaključenim sporazumima iz stava 1 ovog člana, u procesu saradnje između regulatornog organa i drugih nadzornih i regulatornih orga-na ne smatra se odavanjem tajne.

2. Mjere nadzora

Vrste mjera nadzora

Član 129

U vršenju nadzora nad poslovanjem društva za osiguranje regulatorni organ može:

1) naložiti mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti;

2) naložiti mjere zbog nepostupanja u skladu sa pravilima o upravljanju rizikom;

3) predložiti posebne mjere prema odgovornim licima u društvu;

4) naložiti prenos portfelja osiguranja na drugo društvo za osiguranje;

5) uvesti privremenu upravu nad društvom;

6) oduzeti dozvolu za obavljanje pojedinih ili svih poslova osiguranja za koje je izdata dozvola.

Rješenje kojim se izriču mjere iz stava 1 tač. 5 i 6 ovog člana objavljuje se u "Službe-nom listu Republike Crne Gore ".

Mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti

Član 130

Regulatorni organ će društvu za osiguranje naložiti da otkloni nezakonitosti i nepra-vilnosti u poslovanju, ako utvrdi da:

1) je društvo prestalo da ispunjava neki od propisanih uslova za obavljanje poslova osiguranja;

2) društvo obavlja poslove koje po ovom zakonu ne može obavljati;

3) društvo postupa suprotno pravilima o vođenju poslovnih knjiga i poslovnih izvje-štaja, internoj reviziji, odnosno reviziji finansijskih izvještaja;

4) društvo postupa suprotno obavezi izvještavanja i obavještavanja regulatornog organa;

5) član odbora direktora ili izvršni direktor društva ne ispunjava uslove propisane ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu ovog zakona;

6) društvo postupa suprotno zakonu, drugim propisima i opštim aktima kojima je uređ-eno poslovanje društva za osiguranje;

7) se društvo prema osiguranicima i drugim korisnicima osiguranja ponaša protivno pravilima struke osiguranja, dobrim poslovnim običajima i poslovnoj etici;

8) društvo ne ispunjava druge obaveze propisane zakonom.

Prilikom nalaganja mjere iz stava 1 ovog člana, regulatorni organ rješenjem određuje i rok za otklanjanje utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti.

Rješenje regulatornog organa iz stava 2 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana može se voditi upravni spor.

Izvještaj o sprovođenju mjere

Član 131

Društvo za osiguranje dužno je u roku utvrđenom rješenjem iz člana 130 stav 2 dostavi regulatornom organu izvještaj o sprovođenju naloženih mjera, uz koji se prilažu isprave i drugi dokazi o tome da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene.

Ako iz izvještaja iz stava 1 ovog člana i priloženih dokaza proizilazi da su neza-konitosti i nepravilnosti otklonjene, regulatorni organ donosi zaključak kojim utvrđuje da su nezakonitostii i nepravilnosti otklonjene.

Prije donošenja zaključka iz stava 2 ovog člana regulatorni organ može izvršiti ponovni neposredni uvid u poslovanje društva za osiguranje, u obimu koji je neophodan za utvrđivanje da li su nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene.

Ako je izvještaj o sprovođenju mjera za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti nepotpun, regulatorni organ može naložiti društvu za osiguranje dopunu izvještaja i odrediti rok za njegovo dostavljanje.

Zaključak kojim se konstatuje da su nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene regula-torni organ je dužan da donese u roku od 30 dana od dana prijema izvještaja iz stava 1 ovog člana.

U slučaju da na osnovu izvještaja iz st. 1 i 4 ovog člana utvrdi da nezakonitosti i nepravilnosti nijesu otklonjene, regulatorni organ će preduzeti druge mjere, u skladu sa zakonom.

Mjere zbog nepostupanja u skladu sa pravilima o upravljanju rizikom

Član 132

Ako utvrdi da društvo za osiguranje ne postupa u skladu sa pravilima o upravljanju rizikom iz člana 100 ovog zakona, regulatorni organ će rješenjem naložiti društvu za osigu-ranje da obezbijedi:

1) saosiguranje i reosiguranje viškova rizika iznad samopridržaja;

2) plaćanje šteta, ugovorenih suma osiguranja i izvršenje drugih obaveza iz osnova osiguranja;

3) garantnu rezervu u propisanoj visini;

4) propisane tehničke rezerve;

5) likvidnost društva;

6) deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi prema propisanoj visini i strukturi;

7) deponovanje i ulaganje sredstava garantnih rezervi prema propisanoj visini i strukturi;

8) usklađenost garantne rezerve i margine solventnosti;

9) druge aktivnosti radi ispunjenja obaveza iz tač. 1 do 8 ovog stava, kao i drugih obaveza propisanih ovim zakonom, koje se odnose na upravljanje rizikom.

Pored mjera iz stava 1 ovog člana regulatorni organ može rješenjem iz stava 1 ovog člana društvu za osiguranje:

1) zabraniti zaključivanje novih ugovora o osiguranju, u pojedinim ili svim vrstama osiguranja i proširenje već preuzetih obaveza;

2) naložiti raskid ugovora o osiguranju, ugovora o posredovanju, odnosno zastupanju u osiguranju, ako bi njihovo dalje važenje nanijelo štetu društvu;

3) ograničiti visinu rizika koju može da preuzme u osiguranju;

4) zabraniti vršenje određenih isplata;

5) zabraniti zaključivanje poslova sa pojedinim akcionarima, članovima organa upra-vljanja društva, povezanim licima ili drugim pravnim licima;

6) naložiti imenovanje savjetnika za oblast poslovanja u kojoj su utvrđene neza-konitosti i nepravilnosti;

7) naložiti promjenu organizacije rada;

8) naložiti naplatu potraživanja;

9) privremeno zabraniti, odnosno ograničiti raspolaganje imovinom;

10) naložiti ažuriranje poslovnih knjiga, popis imovine i obaveza, usaglašavanje po-traživanja i obaveza, procjenjivanje bilansnih i vanbilansnih pozicija;

11) naložiti poboljšanje sistema elektronske obrade podataka;

12) naložiti poboljšanje organizacije i načina obavljanja interne revizije;

13) naložiti preduzimanje drugih radnji, u skladu sa zakonom.

Rješenjem iz stava 1 ovog člana regulatorni organ određuje rok za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi upravni spor.

Društvo za osiguranje je dužno da, u roku iz stava 3 ovog člana, otkloni utvrđene nepravilnosti i regulatornom organu dostavi izvještaj o sprovođenju naloženih mjera.

Na izvještaj iz stava 6 ovog člana primjenjuju se odredbe člana 131 ovog zakona.

Prenos portfelja osiguranja

Član 133

Kad regulatorni organ utvrdi nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju društva za osiguranje koje mogu da ugroze ili ugrožavaju sposobnost društva da ispuni obaveze nastale iz obavljanja poslova osiguranja, regulatorni organ može rješenjem naložiti društvu da svoj portfelj osiguranja prenese na drugo društvo za osiguranje.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi upravni spor.

Prenos portfelja osiguranja izvršiće se shodno odredbama čl. 148 do 152 ovog zakona.

Uvođenje privremene uprave

Član 134

Regulatorni organ može uvesti privremenu upravu nad društvom za osiguranje, ako:

1) društvo nije izvršilo svoje obaveze iz ugovora o osiguranju ili neće biti u mogućnosti da izvrši obaveze o njihovoj dospjelosti;

2) sredstva društva nijesu dovoljna da pruže ugovorenu zaštitu osiguranicima ili povjeriocima društva;

3) dio imovine koji se vodi u poslovnim knjigama ili evidenciji društva ili koji je predmet njegovog upravljanja nije na propisan način procijenjen i prikazan;

4) je garantna rezerva na takvom nivou ili joj se nivo smanjuje u toj mjeri da može imati štetne posljedice po osiguranike ili povjerioce društva;

5) je duštvo nepravilno ili nezakonito utvrdilo ili iskazalo rezultat svog poslovanja;

6) društvo ne postupa saglasno izrečenim mjerama regulatornog organa.

Privremena uprava nad društvom za osiguranje ne može trajati duže od jedne godine.

Imenovanje privremenog upravnika

Član 135

Rješenjem o uvođenju privremene uprave imenuje se privremeni upravnik društva za osiguranje.

Rješenjem iz stava 1 ovog člana mogu se imenovati dva ili više privremenih upravnika koji čine privremenu upravu društva za osiguranje.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi upravni spor.

Kvalifikacije privremenog upravnika

Član 136

Za privremenog upravnika može biti imenovano lice sa visokom stručnom spremom koje ima najmanje tri godine radnog iskustva iz oblasti osiguranja.

Radni status privremenog upravnika

Član 137

Privremenom upravniku, za vrijeme trajanja privremene uprave, miruju sva prava i obaveze iz radnog odnosa kod subjekta kod kojeg je zaposlen.

Visinu zarade, odnosno naknade privremenom upravniku utvrđuje regulatorni organ.

Ovlašćenja i dužnosti privremenog upravnika

Član 138

Danom stupanja na dužnost privremenog upravnika sva ovlašćenja skupštine, odbora direktora i izvršnog direktora društva za osiguranje, osim ovlašćenja za donošenje odluke o prestanku rada društva, prenose se na privremenog upravnika.

Privremeni upravnik je dužan da zaštiti imovinu i dokumentaciju društva za osiguranje.

Privremeni upravnik je dužan da preduzme mjere neophodne za povratak stabilnosti i likvidnosti društva za osiguranje.

Izvještaji privremenog upravnika

Član 139

Privremeni upravnik je dužan da najmanje tromjesečno dostavlja regulatornom orga-nu izvještaj o finansijskom stanju i uslovima poslovanja društva za osiguranje.

Privremeni upravnik je dužan da u roku od devet mjeseci od imenovanja, dostavi regulatornom organu izvještaj sa ocjenom ekonomske stabilnosti društva za osiguranje i mogućnostima za njegovo dalje poslovanje, koji sadrži naročito:

1) ocjenu sposobnosti i spremnosti akcionara društva za osiguranje da novim ulozima poboljšaju finansijsko stanje društva;

2) mogućnosti za smanjenje gubitka društva;

3) neiskazane obaveze koje mogu uticati na finansijsku poziciju društva;

4) ocjenu mogućih mjera za otklanjanje nelikvidnosti društva, sa procjenom troškova sprovođenja tih mjera;

5) ocjenu uslova za otvaranje postupka likvidacije, odnosno stečaja društva.

Povećanje osnovnog kapitala radi obezbjeđenja ekonomske stabilnosti društva za osiguranje

Član 140

Ako regulatorni organ, na osnovu izvještaja privremenog upravnika, ocijeni da je radi obezbjeđenja usklađenosti garantne rezerve i margine solventnosti društva za osiguranje, odnosno radi otklanjanja uzroka nelikvidnosti društva neophodno povećati osnovni kapital društva novim novčanim ulozima, može da naloži privremenom upravniku društva da sazove skupštinu akcionara društva i predloži joj donošenje odluke o povećanju osnovnog kapitala.

Privremeni upravnik je dužan da objavi sazivanje skupštine radi odlučivanja o povećanju osnovnog kapitala iz stava 1 ovog člana, najkasnije u roku od osam dana od dana prijema naloga regulatornog organa.

Prilikom sazivanja skupštine, akcionari moraju biti upozoreni na posljedice nedonoše-nja odluke o dokapitalizaciji, odnosno neuspješnosti emisije akcija.

Ocjena rezultata privremene uprave

Član 141

Regulatorni organ najmanje jednom u tri mjeseca ocjenjuje rezultate privremene uprave.

Regulatorni organ donosi konačnu ocjenu rezultata privremene uprave, najkasnije u roku od tri mjeseca od prijema izvještaja iz člana 139 stav 2 ovog zakona.

Ako regulatorni organ ocijeni da se za vrijeme privremene uprave poboljšalo eko-nomsko stanje društva za osiguranje tako da je društvo obezbijedilo usklađenost garantne re-

zerve i margine solventnosti i da redovno ispunjava svoje dospjele obaveze, donijeće rješenje o ukidanju privremene uprave i razrješenju privremenog upravnika.

Rješenjem iz stava 3 ovog člana regulatorni organ nalaže privremenom upravniku sazivanje skupštine akcionara na kojoj će društvo za osiguranje biti vraćeno pod kontrolu akcionara.

Ako regulatorni organ ocijeni da se za vrijeme privremene uprave nije poboljšalo ekonomsko stanje društva za osiguranje, jer nije obezbijeđena usklađenost garantne rezerve i margine solventnosti, odnosno društvo nije sposobno da redovno ispunjava dospjele obaveze, donijeće rješenje o pokretanju postupka stečaja, odnosno likvidacije društva za osiguranje.

Prestanak privremene uprave

Član 142

Privremena uprava nad društvom za osiguranje prestaje danom:

1) dostavljanja društvu rješenja regulatornog organa o ukidanju privremene uprave;

2) donošenja rješenja o pokretanju postupka stečaja, odnosno likvidacije.

Regisracija privremene uprave

Član 143

Rješenje o uvođenju privremene uprave i rješenje o prestanku privremene uprave dostavljaju se CRPS-u.

3. Oduzimanje dozvole

Uslovi pod kojima se može oduzeti dozvola

Član 144

Regulatorni organ može rješenjem oduzeti društvu za osiguranje dozvolu za oba-vljanje pojedinih ili svih poslova osiguranja u slučajevima, ako:

1) su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju društva, a dalje obavljanje djelatnosti osiguranja bi ugrozilo interese osiguranika i drugih korisnika osiguranja;

2) društvo zaključi ugovor o posredovanju i zastupanju u osiguranju sa društvom za posredovanje, odnosno zastupnikom u osiguranju koji ne posjeduje potrebnu dozvolu regula-tornog organa;

3) društvo ne obavlja djelatnost u skladu sa pravilima struke osiguranja, dobrim poslovnim običajima i poslovnom etikom;

4) društvo obavlja djelatnost na način kojim se povrjeđuju prava osiguranika, korisnika osiguranja, odnosno trećih oštećenih lica, odnosno ako društvo ne isplaćuje štete ili ne izvršava druge obaveze;

5) je društvo dalo netačne podatke ili podatke o svom poslovanju, koji mogu dovesti u zabludu osiguranike, korisnike osiguranja, odnosno treća oštećena lica;

6) društvo ne održava garantnu rezervu u propisanoj visini;

7) je društvo usvojilo finansijski izvještaj i godišnji izvještaj o poslovanju, odnosno donijelo akt poslovne politike, a da prethodno nije razmotrilo mišljenje ovlašćenog aktuara;

8) društvo nije omogućilo vršenje nadzora;

9) društvo nije omogućilo ovlašćenom revizoru da izvrši reviziju na propisani način;

10) društvo nije obezbijedilo obavljanje aktuarskih poslova na propisani način;

11) društvo nije dostavilo izvještaje, dokumenta i druge podatke na način i u rokovima utvrđenim u skladu sa ovim zakonom;

12) ako portfelj osiguranja prenese na drugo društvo za osiguranje, bez saglasnosti regulatornog organa;

13) ako društvo, u ostavljenom roku, nije sprovelo mjere koje mu je naložio regulatorni organ, odnosno nije otklonilo razlog za preduzimanje te mjere;

14) u drugim slučajevima kad društvo ne postupi u skladu sa ovim zakonom, drugim propisima i mjerama regulatornog organa.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi upravni spor.

Oduzimanje dozvole iz stava 1 ovog člana ne oslobađa društvo za osiguranje obaveza po osnovu zaključenih ugovora o osiguranju.

Oduzimanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja

Član 145

Regulatorni organ će rješenjem oduzeti društvu za osiguranje dozvolu za obavljanje poslova osiguranja, ako:

1) je dozvola dobijena na osnovu neistinitih i netačnih podataka;

2) društvo prestane da obavlja poslove osiguranja duže od šest mjeseci;

3) društvo prestane da ispunjava uslove na osnovu kojih je dobilo dozvolu za obavljanje poslova osiguranja;

4) društvo obavlja poslove osiguranja za koje nema dozvolu regulatornog organa;

5) društvo nije u ostavljenom roku postupilo prema mjerama iz člana 130 ovog zakona;

6) društvo nije uplatilo doprinos u garantni fond, ne izvršava obaveze po osnovu međunarodne karte osiguranja autoodgovornosti ili ne ispunjava druge zakonom i međunaro-dnim ugovorima utvrđene obaveze.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi upravni spor.

Oduzimanje dozvole iz stava 1 ovog člana ne oslobađa društvo za osiguranje oba-veza po osnovu zaključenih ugovora o osiguranju.

Posebne mjere prema odgovornim licima

Član 146

Ako regulatorni organ u postupku vršenja nadzora utvrdi da član odbora direktora, izvršni direktor ili drugo lice sa posebnim ovlašćenjima nije postupilo u skladu sa zakonom i

opštim aktima i time društvu prouzrokovalo materijalnu štetu ili je preduzelo radnju koja predstavlja lošu poslovnu praksu i ako ponovi takve radnje i poslije pisanog upozorenja, regulatorni organ može predložiti društvu za osiguranje:

1) razrješenje, odnosno prestanak radnog odnosa tog lica u društvu za osiguranje;

2) privremenu zabranu obavljanja poslova osiguranja do donošenja odluke nadležnog organa;

3) da od tog lica naknadi štetu prouzrokovanu protivpravnim radnjama.

Ako se protiv člana odbora direktora, izvršnog direktora ili drugog lica sa posebnim ovlašćenjima vodi krivični postupak za radnje iz stava 1 ovog člana, regulatorni organ može predložiti suspenziju tog lica do okončanja krivičnog postupka.

Lice kojem je prestao radni odnos iz razloga utvrđenih stavom 1 ovog člana, ne može biti zaposleno, niti na bilo koji način učestvovati u djelatnostima lica povezanih sa društvom za osiguranje za period od pet godina od dana izricanja te mjere.

Shodna primjena

Član 147

Odredbe ovog zakona o postupku i mjerama nadzora koji vrši regulatorni organ shodno se primjenjuju i na društva za posredovanje u osiguranju, zastupnike u osiguranju i agencije za pružanje drugih usluga u osiguranju.

X. PRENOS PORTFELJA OSIGURANJA

Zahtjev za dobijanje saglasnosti za prenos portfelja osiguranja

Član 148

Društvo za osiguranje može, po dobijanju saglasnosti regulatornog organa, prenijeti cio ili dio portfelja osiguranja jednom ili više drugih društava za osiguranje koja imaju dozvolu za obavljanje poslova osiguranja koji se prenose, uz njihovu saglasnost.

Uz zahtjev za dobijanje saglasnosti za prenos portfelja osiguranja podnosi se:

1) ugovor o prenosu portfelja osiguranja u kojem mora biti utvrđena vrsta i visina sre-dstava tehničkih rezervi koje se zajedno sa portfeljom ustupaju društvu za osiguranje koje preuzima portfelj, kao i rok do kada se mora izvršiti prenos portfelja;

2) spisak ugovora o osiguranju po pojedinim vrstama osiguranja koji su predmet pre-nosa, sa opštim uslovima za ta osiguranja;

3) obrazloženje razloga za prenos portfelja osiguranja i izjašnjenje o očekivanim efektima prenosa portfelja osiguranja;

4) izmjenu poslovnog plana društva koje preuzima portfelj osiguranja, koji je neopho-dan zbog preuzimanja portfelja osiguranja;

5) izvještaj o finansijskom poslovanju društva koje prenosi portfelj osiguranja i društva koje preuzima portfelj osiguranja, sa mišljenjem ovlašćenog aktuara;

6) mišljenje ovlašćenog aktuara na prenos portfelja osiguranja.

Za prenos portfelja osiguranja nije potrebna saglasnost osiguranika.

Odlučivanje o zahtjevu za dobijanje saglasnosti

za prenos portfelja osiguranja

Član 149

O zahtjevu iz člana 148 stav 2 ovog zakona regulatorni organ odlučuje rješenjem u roku od 60 dana od dana prijema zahtjeva.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno i objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore».

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi upravni spor.

Prenos portfelja osiguranja može se izvršiti najranije danom dostavljanja rješenja kojim se daje saglasnost za prenos portfelja osiguranja.

Rješenjem o izdavanju saglasnosti za prenos portfelja osiguranja regulatorni organ istovremeno odlučuje i o promjeni dozvole za obavljanje poslova osiguranja društvu za osiguranje koje prenosi portfelj osiguranja.

Obaveze društva u postupku prenosa portfelja osiguranja

Član 150

Društvo za osiguranje koje je prenijelo portfelj osiguranja dužno je da, u roku od 15 dana od dana prijema rješenja kojim se daje saglasnost za prenos portfelja osiguranja, obavijesti ugovarače osiguranja čiji su ugovori o osiguranju obuhvaćeni prenosom portfelja osiguranja o nazivu i sjedištu društva za osiguranje koje je preuzelo portfelj osiguranja i danu do kojeg se mora završiti prenos portfelja osiguranja, neposredno pisanim putem ili putem sredstava javnog informisanja.

Osiguranik ima pravo da raskine ugovor o osiguranju, obavještavajući o tome pisanim putem društvo za osiguranje koje je preuzelo portfelj osiguranja, u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja iz stava 1 ovog člana.

Osiguranici neživotnog osiguranja, u slučaju iz stava 2 ovog člana, imaju pravo na onaj dio premije koji odgovara ostatku trajanja osiguranja, a osiguranici životnog osiguranja imaju pravo na iznos matematičke rezerve obračunate na dan prenosa portfelja osiguranja, ako su fondovi osiguranja života dovoljni za pokriće tog iznosa ili na iznos smanjen proporcionalno umanjenju fondova osiguranja života.

Odbijanje zahtjeva za izdavanje saglasnosti

za prenos osiguranja

Član 151

Regulatorni organ može da odbije zahtjev za izdavanje saglasnosti za prenos portfelja osiguranja, ako ocijeni da bi tim prenosom bila ugrožena sposobnost društva za osiguranje koje

preuzima portfelj osiguranja da ispuni obaveze iz ugovora o osiguranju koji su predmet prenosa portfelja osiguranja ili ako bi prenosom portfelja osiguranja bila ugrožena likvidnost i solventnost društva koje prenosi portfelj osiguranja.

Pravne posljedice prenosa portfelja osiguranja

Član 152

Danom prenosa portfelja osiguranja, društvo za osiguranje koje je preuzelo portfelj osiguranja postaje strana u ugovorima o osiguranju koji su mu prenosom portfelja osiguranja ustupljeni i preuzima sva prava i obaveze iz tih ugovora, a društvo koje prenosi portfelj osiguranja oslobađa se obaveza prema osiguranicima.

Prenos portfelja osiguranja za koji nije dobijena saglasnost regulatornog organa nema pravno dejstvo.

XI. AKTUARSTVO I REVIZIJA

1. Aktuarstvo

Član 153

Obavljanje aktuarskih poslova u društvu za osiguranje je obavezno i te poslove obavljaju ovlašćeni aktuari.

Ovlašćeni aktuar je lice koje je dobilo ovlašćenje regulatornog organa za obavljanje aktuarskih poslova.

Uslove za sticanje zvanja ovlašćenog aktuara propisuje Ministarstvo finansija.

Ovlašćenog aktuara imenuje izvršni direktor društva, uz saglasnost regulatornog organa.

Društvo za osiguranje je dužno da imenuje ovlašćenog aktuara u roku od 60 dana od dana registracije društva u CRPS.

Poslovi ovlašćenog aktuara

Član 154

Ovlašćeni aktuar:

1) daje mišljenje o:

- načinu izračunavanja tarifa premija,

- tome da li su tehničke rezerve obrazovane u skladu sa ovim zakonom,

- aktima poslovne politike u postupku njihovog donošenje, odnosno u postupku izmjena i dopuna i primjeni akata poslovne politike,

- finansijskim izvještajima i godišnjem izvještaju o poslovanju društva u skladu sa pravilima aktuarske struke,

- izvještaju o sprovođenu politike saosiguranja i reosiguranja,

- tome da li je matematička rezerva izračunata u skladu sa zakonom,

- prenosu portfelja osiguranja;

2) izračunava margine solventnosti društva;

3) obavlja i druge aktuarske poslove u skladu sa zakonom.

Nadležni organi društva za osiguranje su dužni da u postupku donošenja, odnosno utvrđivanja akata iz stava 1 ovog člana razmotre mišljenje ovlašćenog aktuara.

Mišljenje ovlašćenog aktuara dostavlja se i internoj reviziji i odboru direktora društva.

Nezavisnost i samostalnost ovlašćenog aktuara

Član 155

Ovlašćeni aktuar nezavisan je i samostalan u vršenju poslova i odgovara za dato mišljenje.

Ovlašćeni aktuar dužan je da obavlja svoju djelatnost u skladu sa zakonom i pravilima aktuarske struke, dobrim poslovnim običajima i poslovnom etikom.

Regulatorni organ može propisati elemente koje treba da sadrži mišljenje ovlašćenog aktuara.

Mjere za otklanjanje nepravilnosti

Član 156

Kad ovlašćeni aktuar uoči nepravilnosti u poslovanju društva za osiguranje dužan je da odboru direktora društva predloži mjere za otklanjanje uočenih nepravilnosti.

Obaveze društva za osiguranje

Član 157

Društvo za osiguranje dužno je da obezbijedi ovlašćenom aktuaru stalni i nesmetani pristup podacima o poslovanju koji su mu neophodni i koje ovlašćeni aktuar zatraži u vezi sa obavljanjem aktuarskih poslova iz člana 154 ovog zakona.

Konflikt interesa

Član 158

Za ovlašćenog aktura ne može biti imenovano lice koje u društvu za osiguranje obavlja funkciju člana odbora direktora, internog revizora društva ili obavlja poslove sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima.

Nadzor nad radom ovlašćenih aktuara

Član 159

Nadzor nad radom ovlašćenih aktuara vrši regulatorni organ.

Ukoliko se ovlašćeni aktuar, prilikom vršenja poslova iz svoje nadležnosti, ne pri-država obaveza propisanih ovim zakonom, regulatorni organ mu može izreći sljedeće mjere:

1) mjeru upozorenja;

2) oduzimanje ovlašćenja.

Mjera upozorenja

Član 160

Regulatorni organ može ovlašćenom aktuaru da izrekne mjeru upozorenja, ako ovlašćeni aktuar prekrši pravila iz člana 155 stav 2 ovog zakona.

Oduzimanje ovlašćenja

Član 161

Regulatorni organ će rješenjem oduzeti ovlašćenje za obavljanje poslova ovlašćenog aktuara:

1) ako je ovlašćenje dobijeno na osnovu neistinitih i netačnih podataka;

2) ako je ovlašćeni aktuar bezuslovno osuđen za krivično dijelo koje ga čini nedo-stojnim za obavljanje aktuarskih poslova;

3) ako je ovlašćeni aktuar i pored izrečene mjere upozorenja ponovo prekršio oba-vezu iz člana 155 stav 2 ovog zakona.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi upravni spor.

Imenovanje novog ovlašćenog aktuara

Član 162

Ako poslije imenovanja ovlašćenog aktuara regulatorni organ imenovanom licu oduz-me ovlašćenje, odnosno ako u vezi sa imenovanim licem nastupe okolnosti iz člana 158 ovog zakona, društvo za osiguranje dužno je da imenuje novog ovlašćenog aktuara, u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja o oduzimanju ovlašćenja za obavljanje poslova ovlaš-ćenog aktuara, odnosno od dana nastupanja okolnosti iz člana 158 ovog zakona.

Obavještavanje regulatornog organa o odbijanju mišljenja ovlašćenog aktuara

Član 163

Kad nadležni organ društva za osiguranje ne prihvati mišljenje ovlašćenog aktuara, društvo za osiguranje dužno je da u roku od 15 dana od dana nastanka te okolnosti obavije-sti regulatorni organ i da navede razloge zbog kojih taj organ nije prihvatio mišljenje ovlašćenog aktuara.

U slučaju iz stava 1 ovog člana regulatorni organ može donijeti rješenje kojim će naložiti preduzimanje odgovarajućih mjera.

Preispitivanje mišljenja ovlašćenog aktuara

Član 164

Ako ovlašćeni revizor utvrdi da finansijski izvještaj društva za osiguranje ne prikazuje istinito i objektivno stanje imovine, kao i rezultate poslovanja, taj izvještaj društvo dostavlja u

roku od pet dana ovlašćenom aktuaru koji je sačinio mišljenje na finansijski izvještaj tog društva.

Ovlašćeni aktuar je dužan da preispita svoje mišljenje u roku od osam dana od dana dostavljanja izvještaja iz stava 1 ovog člana i da o tome obavijesti organ društva za osiguranje koji je nadležan za usvajanje finansijskog izvještaja.

Preispitivanje izvještaja ovlašćenog revizora

Član 165

Ako se ovlašćeni aktuar ne složi sa izvještajem o obavljenoj reviziji, društvo za osiguranje je dužno da o mišljenju ovlašćenog aktuara u roku od tri dana obavijesti regulatorni organ.

Stav regulatornog organa

Član 166

Regulatorni organ razmatra mišljenje ovlašćenog aktuara i izvještaj o obavljenoj reviziji i o svom stavu obavještava društvo za osiguranje.

Ukoliko se konstatuju nepravilnosti, regulatorni organ donosi rješenje kojim nalaže društvu za osiguranje mjere za otklanjanje uočenih nepravilnosti, a društvo je dužno da postupi po rješenju i da o tome pisano obavijesti regulatorni organ u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja.

Provjera mišljenja ovlašćenog aktuara

Član 167

Regulatorni organ može u toku vršenja nadzora da obezbijedi provjeru mišljenja ovlašćenog aktuara od strane ovlašćenog aktuara koga on odredi, ako postoje razlozi za sumnju u ispravnost mišljenja ovlašćenog aktuara.

Troškove postupka iz stava 1 ovog člana snosi društvo za osiguranje, osim ako mišljenje ovlašćenog aktuara koga odredi regulatorni organ potvrdi ispravnost mišljenja ovlašćenog aktuara koga je odredilo društvo, u kom slučaju troškove snosi regulatorni organ.

2. Revizija

Spoljni revizor

Član 168

Revizija finansijskih izvještaja društva za osiguranje vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija finansijskih izvještaja, ako ovim zakonom za pojedina pitanja nije drukčije uređeno.

Reviziju finansijskih izvještaja društva za osiguranje vrši spoljnji revizor kojeg bira skupština akcionara društva za osiguranje, uz prethodno odobrenje regulatornog organa.

Spoljnji revizor ne može obavljati djelatnost revizora društva za osiguranje sa kojim je povezan.

Obavještavanje regulatornog organa

Član 169

Spoljnji revizor je dužan da obavijesti neposredno regulatorni organ odmah po sa-znanju za neku od sljedećih činjenica:

1) da su preduzete protivpravne radnje od strane zaposlenih u društvu za osiguranje ili u njegovim zavisnim licima;

2) da postoje bilo kakve nepravilnosti u poslovanju društva za osiguranje koje mogu proizvesti materijalnu štetu;

3) da postoji postupanje protivno ovom zakonu;

4) da se ne postupa u skladu sa mišljenjem spoljnjeg revizora.

Spoljnji revizor je dužan da na zahjev regulatornog organa pruži dodatna objašnjenja u vezi sa obavljenom revizijom društva za osiguranje.

Provjera izvještaja spoljnjeg revizora

Član 170

Regulatorni organ može u toku vršenja nadzora da obezbijedi provjeru izvještaja spoljnjeg revizora od strane revizora koga odredi, ako postoje razlozi za sumnju u ispravnost mišljenja spoljnjeg revizora.

Troškove postupka iz stava 1 ovog člana snosi spoljnji revizor, osim ako mišljenje revizora koga odredi regulatorni organ ne potvrdi razloge zbog kojih je regulatorni organ ispitivao ispravnost mišljenja spoljnjeg revizora, u kom slučaju troškove snosi regulatorni organ.

Obavještavanje organa nadležnog za

nadzor nad radom revizora

Član 171

O utvrđenim propustima i nepravilnostima u izvještaju o obavljenoj reviziji i radu spoljnjeg revizora prilikom obavljanja revizije u društvu za osiguranje, regulatorni organ obavještava organ nadležan za nadzor nad radom revizora.

Objavljivanje rezimea revidiranog finansijskog izvještaja

Član 172

Rezime revidiranog finansijskog izvještaja objavljuje se u najmanje jednom štampa-nom mediju koji se distribuira na čitavoj teritoriji Republike.

XII. SAGLASNOSTI, OVLAŠĆENJA I NAKNADE

Rok za odlučivanje

Član 173

Regulatorni organ je dužan da, u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva za davanje saglasnosti i ovlašćenja iz ovog zakona, odluči o zahtjevu.

Način odlučivanja

Član 174

Regulatorni organ o zahtjevima iz člana 173 ovog zakona odlučuje rješenjem.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi upravni spor.

Naknade

Član 175

Za izdavanje dozvola, odobrenja, saglasnosti i ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom plaćaju se naknade.

Društva iz člana 4 st. 1 i 2 ovog zakona plaćaju godišnju naknadu u visini do 1% bruto premije osiguranja.

Društvo za osiguranje kome je izrečena mjera nadzora u skladu sa ovim zakonom plaća posebnu naknadu.

Naknade iz st. 1, 2 i 3 ovog člana prihod su regulatornog organa.

Iznos posebne naknade iz stava 3 ovog člana utvrđuje se rješenjem o izricanju mjera nadzora, s tim da taj iznos ne može biti veći od 0,5% iznosa garantne rezerve društva za osiguranje kome je izrečena mjera.

Visinu, način obračuna i plaćanja naknade iz st. 1, 2 i 3 ovog člana utvrđuje regulatorni organ uz saglasnost Vlade.

XIII. STATUS I NADLEŽNOST REGULATORNOG ORGANA

Status

Član 176

Poslove regulatornog organa utvrđene ovim zakonom vrši Agencija za nadzor osiguranja (u daljem tekstu: Agencija) sa svojstvom pravnog lica.

Agencija je u vršenju poslova iz svog djelokruga samostalna.

Poslove iz stava 1 ovog člana Agencija vrši radi zaštite interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, radi obezbjeđenja stabilnosti i razvoja djelatnosti zasnovanog na zdravoj konkurenciji i jednakim uslovima poslovanja.

Osnivač Agencije je Republika.

Prava osnivača u ime Republike vrši Savjet Agencije u skladu sa zakonom.

Nadležnost

Član 177

U okviru svojih nadležnosti Agencija:

1) izdaje dozvole za obavljanje poslova osiguranja, reosiguranja i saosiguranja, posredovanja i zastupanja i drugih poslova neposredno povezanih sa poslovima osiguranja;

2) daje saglasnost na akte i radnje utvrđene ovim zakonom;

3) vrši nadzor nad obavljanjem djelatnosti osiguranja;

4) donosi akte utvrđene ovim zakonom;

5) vodi registre u skladu sa ovim zakonom;

6) razmatra prigovore i žalbe osiguranika i drugih korisnika osiguranja;

7) sarađuje sa drugim nadzornim organima u zemlji i inostranstvu;

8) daje inicijative za uređivanje pitanja iz oblasti osiguranja;

9) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom.

Statut Agencije

Član 178

Agencija ima statut.

Statut Agencije naročito sadrži:

1) sjedište i djelatnost Agencije;

2) unutrašnju organizaciju Agencije;

3) način rada, odlučivanja i nadležnosti organa Agencije;

4) bliži postupak odlučivanja, a naročito u vezi sa predstavkama fizičkih i pravnih lica na rad društava za osiguranje, zastupnika u osiguranju, posrednika, afilijacija stranih društava i agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju;

5) način objavljivanja godišnjeg finansijskog iskaza.

Saglasnost na statut Agencije daje Skupština Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština).

Organi Agencije

Član 179

Organi Agencije su Savjet Agencije i direktor.

Sastav i izbor Savjeta Agencije

Član 180

Savjet Agencije ima predsjednika i dva člana.

Predsjednika i članove Savjeta Agencije imenuje i razrješava Skupština.

Predsjednik i jedan član Savjeta Agencije imenuju se na predlog radnog tijela Skupštine nadležnog za izbor i imenovanja, a jedan član na predlog Vlade.

Predsjednik i članovi Savjeta Agencije imenuju se na period od pet godina i mogu biti ponovo imenovani.

Predsjednik i članovi Savjeta Agencije za svoj rad odgovaraju Skupštini.

Uslovi za imenovanje predsjednika i članova Savjeta Agencije

Član 181

Za predsjednika, odnosno člana Savjeta Agencije može biti imenovano lice koje ispunjava sljedeće uslove:

1) da je državljanin Republike Crne Gore;

2) da ima visoku stručnu spremu;

3) da posjeduje profesionalno iskustvo od najmanje tri godine u odlasti osiguranja, prava ili ekonomije;

4) da tri godine prije imenovanja nije bio član organa upravljanja u pravnom licu nad kojim je sproveden postupak likvidacije, odnosno stečaja.

Konflikt interesa

Član 182

Za člana Savjeta Agencije ne može biti imenovano lice koje je:

1) poslanik i odbornik;

2) izabrano, imenovano i postavljeno u Vladi;

3) funkcioner političke stranke (predsjednici stranaka, članovi predsjedništva, njihovi zamjenici, članovi izvršnih i glavnih odbora, kao i drugi stranački funkcioneri);

4) kao vlasnik udjela, akcionar, član organa upravljanja, zaposleni ili vezano ugo-vorom, ima interes u pravnim licima koja se bave djelatnošću osiguranja, na način kojim bi članstvo takvog lica u Savjetu Agencije moglo da dovede do konflikta interesa;

5) pravosnažno osuđeno za krivično djelo protiv službene dužnosti, krivično djelo korupcije, prevare ili krađe bez obzira na izrečenu sankciju ili je pravosnažno osuđeno za neko drugo krivično djelo na kaznu zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci, u periodu dok traju pravne posljedice osude;

6) bračni drug lica iz tač. 1 do 4 ovog stava ili se sa njim nalazi u srodstvu u pravoj liniji, bez obzira na stepen srodstva i u pobočnoj liniji do drugog stepena srodstva.

Kandidat za člana Savjeta Agencije je dužan da predlagaču dostavi pisanu izjavu da ne postoje smetnje za imenovanje utvrđene zakonom.

Naknada za rad

Član 183

Predsjednik i članovi Savjeta Agencije svoju funkciju obavljaju honorarno i za svoj rad imaju pravo na novčanu naknadu koja se utvrđuje statutom Agencije.

Razrješenje predsjednika i članova Savjeta Agencije

Član 184

Predsjednik, odnosno član Savjeta Agencije može biti razrješen prije isteka vremena na koje je imenovan:

1) na lični zahtjev;

2) zbog trajnog gubitka radne sposobnosti za obavljanje funkcije;

3) ako nastanu okolnosti iz člana 192 ovog zakona;

4) ako prekrši obavezu čuvanja povjerljivih podataka.

Nadležnost Savjeta Agencije

Član 185

Savjet Agencije:

1) odlučuje o dozvolama, saglasnostima, ovlašćenjima i drugim pitanjima iz nadle-žnosti Agencije;

2) donosi pravila i druge akte utvrđene zakonom;

3) donosi statut Agencije;

4) utvrđuje godišnji izvještaj o stanju na tržištu osiguranja;

5) utvrđuje godišnji plan rada i godišnji izvještaj o radu Agencije;

6) utvrđuje finansijski plan i godišnje finansijske iskaze;

7) bira i opoziva revizora za kontrolu godišnjeg finansijskog iskaza Agencije;

8) imenuje stečajni odbor i stečajnog upravnika;

9) rješava po prigovoru na zapisnik o izvršenom nadzoru i žalbama i predstavkama osiguranika;

10) obavlja i druge poslove utvđene zakonom i statutom.

Odlučivanje Savjeta Agencije

Član 186

Savjet Agencije radi i odlučuje na sjednici kojoj prisustvuje više od polovine članova Savjeta, osim ako ovim zakonom za pojedina pitanja nije drukčije određeno.

Savjet Agencije odlučuje većinom glasova od ukupnog broja članova Savjeta.

U slučaju jednakog broja glasova, odlučujući je glas predsjednika Savjeta Agencije.

Pravila koja donosi Agencija objavljuju se u „Službenom listu Republike Crne Gore“.

Direktor Agencije

Član 187

Direktora Agencije imenuje Savjet Agencije, na osnovu javnog konkursa, na period od četiri godine.

Za direktora Agencije može biti imenovano lice koje, pored opštih uslova, ispunjava uslove za imenovanje člana Savjeta Agencije utvrđene članom 181 ovog zakona.

Za direktora Agencije ne može biti imenovano lice koje ne može biti imenovano za člana Savjeta Agencije po ovom zakonu, kao ni lice koje nema prebivalište u Republici.

Ovlašćenja direktora

Član 188

Direktor Agencije:

1) zastupa i predstavlja Agenciju;

2) organizuje i vodi poslove Agencije;

3) izvršava odluke Savjeta Agencije;

4) predlaže Savjetu Agencije planove rada, izvještaje o radu i poslovanju, periodične i godišnje računovodstvene iskaze Agencije;

5) obavlja i druge poslove utvrđene ovim zakonom i statutom Agencije.

Čuvanje povjerljivih podataka

Član 189

Predsjednik i članovi Savjeta Agencije, direktor i zaposleni u Agenciji dužni su da, kao povjerljive, čuvaju podatke o licima nad kojima Agencija vrši nadzor i druge podatke u skladu sa zakonom i statutom Agencije, osim podataka koji se na osnovu ovog zakona objavljuju i koji su dostupni na uvid zainteresovanim licima.

Obaveza iz stava 1 ovog člana traje tri godine poslije prestanka funkcije, odnosno rada u Agenciji.

Sredstva za rad Agencije

Član 190

Sredstva za rad Agencije obezbjeđuju se:

1) iz naknada utvrđenih ovim zakonom;

2) iz sredstava koja izdvajaju društva iz člana 4 st. 1 i 2 ovog zakona u visini do 1% bruto premije osiguranja;

3) iz drugih prihoda koje ostvaruje Agencija u skladu sa zakonom.

Osnovni sadržaj izvještaja o stanju na tržištu osiguranja

Član 191

Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja sadrži naročito podatke o poslovanju društava za osiguranje po vrstama osiguranja, stepenu ažurnosti u isplati šteta, iznosu i strukturi kapitala, kretanju ostvarene likvidnosti i solventnosti, ostvarenoj efikasnosti u poslovanju (produktivnosti, ekonomičnosti i rentabilnosti) i drugim pitanjima od značaja za ocjenu stanja na tržištu osiguranja.

Osnovni sadržaj izvještaja o radu Agencije

Član 192

Godišnji izvještaj o radu Agencije naročito sadrži podatke o: preduzetim mjerama Agencije u sprovođenju nadzora, izdatim dozvolama i saglasnostima, kao i podatke o saradnji

Agencije sa drugim nadzornim organima u zemlji i inostranstvu i o drugim pitanjima značajnim za rad Agencije.

Izvještavanje

Član 193

Izvještaje i iskaze iz člana 185 tač. 4, 5 i 6 ovog zakona Agencija, nakon utvrđivanja, dostavlja Skupštini radi usvajanja.

XIV. UDRUŽENJA DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE

Udruženja društava za osiguranje

Član 194

Društva za osiguranje mogu se udruživati u udruženja društava za osiguranje, u cilju ostvarivanja zajedničkih interesa i vršenja javnih ovlašćenja, u skladu sa zakonom.

Članstvo u udruženju je obavezno za društva za osiguranje koja se bave poslovima obaveznih osiguranja.

Javna ovlašćenja udruženja, u dijelu obaveznih osiguranja u saobraćaju, uređuju se posebnim zakonom.

Udruženje iz stava 1 ovog člana ima svojstvo pravnog lica.

XV. KAZNENE ODREDBE

Prekršaji

Član 195

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) u svom nazivu, odnosno nazivu svog proizvoda ili usluge koristi riječ "osiguranje" ili riječi izvedene od te riječi, a za to nije ovlašćeno ovim ili drugim zakonom (član 14);

2) uz zahtjev za izdavanje dozvole podnese netačne podatke (čl.30, 42, 56 i 79).

Za prekršaj iz stava 1 tačka 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Član 196

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do tristastrukog iznosa minimalne zarade u Republici, kazniće se za prekršaj društvo za osiguranje, društvo za posredovanje u osiguranju i društvo za zastupanje u osiguranju, ako:

1) obaveze iz ugovora o osiguranju iznad samopridržaja ne reosigura kod društva za reosiguranje (član 12);

2) ne zatraži saglasnost regulatornog organa na predlog odluke o promjeni naziva i sjedišta (član 18 stav 4);

3) zaključi ugovor o posredovanju i zastupanju u osiguranju sa licem koje nije dobilo dozvolu za obavljanje tih poslova (član 17);

4) stekne uzajamno učešće u kapitalu sa društvom za osiguranje, društvom za reosiguranje, društvom za posredovanje u osiguranju ili društvom za zastupanje u osiguranju (član 22);

5) stekne kvalifikovano učešće u društvu za osiguranje bez prethodnog odobrenja regulatornog organa (član 23);

6) ne dostavi regulatornom organu rješenje o registraciji u CRPS u roku od sedam dana od dana prijema tog rješenja (član 34);

7) osnuje organizacioni dio koji nema status pravnog lica bez saglasnosti regu-latornog organa (član 40);

8) ne pribavi saglasnost regulatornog organa na odluku o statusnoj promjeni društva (član 41);

9) imenuje člana odbora direktora ili izvršnog direktora bez saglasnosti regulatornog organa (čl. 49 i 50);

10) društvo za posredovanje u osiguranju obavlja poslove zastupanja u osiguranju (član 52 stav 3);

11) posreduje pri zaključenju ugovora o osiguranju suprotno članu 53 ovog zakona;

12) licu koje nema ovlašćenje regulatornog organa omogući da obavlja poslove posredovanja u osiguranju ili ako stranom fizičkom licu omogući obavljanje poslova posred-ovanja u osiguranju bez dokaza o uzajamnosti (član 60 st.1 i 5);

13) ne upozna osiguranika sa svim pravnim i ekonomskim odnosima sa društvom za osiguranje koji utiču na nepristrasnost društva za posredovanje u osiguranju u ispunjavanju obaveza prema osiguraniku (član 63);

14) u poslovnim prostorijama ne čuva ugovor o zastupanju (član 73);

15) posluje suprotno čl. 77, 78 i 81 ovog zakona;

16) ne utvrdi tehničke rezerve ili te rezerve ne utvrdi na propisan način (član 83);

17) sredstva tehničkih rezervi ne deponuje i ulaže na propisan način i ako o tome ne obavještava regulatorni organ u propisanim rokovima (čl. 90 i 91);

18) ne obezbjeđuje garantnu rezervu u propisanoj visini (član 92 stav 5);

19) sredstva garantnih rezervi ne deponuje i ulaže na propisan način i ako o tome ne obavještava regulatorni organ u propisanim rokovima (čl. 93 i 94);

20) sredstva ne deponuje i ulaže na propisani način (član 95);

21) marginu solventnosti ne izračunava na propisani način (član 96);

22) ne obezbjeđuje odnos garantne rezerve i margine solventnosti na propisani način (član 98);

23) ne donese program mjera za usklađivanje garantne rezerve i margine solventnosti, odnosno ako taj program ne dostavi regulatornom organu ili ga ne dostavi blagovremeno (član 99);

24) ne utvrdi dobit i gubitak po vrstama osiguranja na propisani način (član 104);

25) ne obavijesti regulatorni organ o nastalom gubitku ili ako ne dostavi ili neblago-vremeno dostavi regulatornom organu program mjera za povećanje garantne rezerve (član 105);

26) ne organizuje internu reviziju na propisani način (čl. 108 - 110);

27) licu za nadzor osiguranja ne omogući vršenje nadzora na propisani način (član 121);

28) ne izvještava regulatorni organ na propisani način (čl. 126 i 127);

29) u propisanom roku ne otkloni utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti u radu i o tome ne dostavi ili ne dostavi blagovremeno izvještaj regulatornom organu (čl. 130-132);

30) ne pokrene postupak za prenošenje portfelja osiguranja na drugo društvo za osiguranje (član 133);

31) bez saglasnosti regulatornog organa prenese portfelj ili dio portfelja osiguranja na drugo društvo za osiguranje (član 148);

32) na propisan način i u propisanom roku ne obavijesti ugovarače osiguranja o prenosu portfelja osiguranja (član 150);

33) ne imenuje ovlašćenog aktuara ili ga ne imenuje u propisanom roku (član 153);

34) ovlašćenom aktuaru ne omogući stalni i nesmetani pristup podacima o poslovanju koji su mu neophodni za obavljanje aktuarskih poslova i koje ovlašćeni aktuar zatraži (član 157);

35) u propisanom roku ne obavijesti regulatorni organ o tome da nadležni organ društva nije prihvatio mišljenje ovlašćenog aktuara (član 163);

36) u propisanom roku ne dostavi ovlašćenom aktuaru finansijski izvještaj (član 164);

37) u propisanom roku ne obavijesti regulatorni organ o tome da ovlašćeni aktuar nije prihvatio mišljenje ovlašćenog revizora (član 165).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u društvu za osiguranje, društvu za posredovanje u osiguranju i društvu za zastupanje u osiguranju novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Član 197

Novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj fizičko lice:

1) interni revizor društva za osiguranje, ako ne obavlja poslove interne revizije na propisan način (član 110);

2) ovlašćeni aktuar, ako poslove ovlašćenog aktuara obavlja suprotno članu 155 ovog zakona;

3) ovlašćeni aktuar, ako odboru direktora ne predloži mjere za otklanjanje nepravilnosti (član 156);

4) ovlašćeni aktuar, ako ne preispita svoje mišljenje u propisanom roku ili o svom mišljenju ne obavijesti nadležni organ društva za osiguranje koji je nadležan za usvajanje finansijskog izvještaja (član 164 stav 2).

XVI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Vršenje poslova

Član 198

Agencija će se osnovati u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Predlog za imenovanje predsjednika i članova Savjeta Agencije, radno tijelo Skupštine nadležno za izbor i imenovanja i Vlada podnijeće Skupštini u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Poslove regulatornog organa utvrđene ovim zakonom, do osnivanja Agencije, vršiće Ministarstvo finansija.

Dokumentaciju iz oblasti osiguranja imovine i lica Ministarstvo finansija je dužno da preda Agenciji, u roku od 30 dana od dana njenog osnivanja.

Sredstva za početak rada Agencije

Član 199

Do početka ostvarivanja sopstvenih prihoda Agenciji će se obezbijediti sredstva za rad iz budžeta Republike, u vidu novčane pozajmice.

Agencija je obavezna da pozajmljena sredstva iz stava 1 ovog člana vrati na način i u rokovima utvrđenim ugovorom o zajmu zaključenim sa Ministarstvom finansija.

Status postojećih organizacija za osiguranje

Član 200

Organizacije za osiguranje i reosiguranje i pravna i fizička lica koja obavljaju druge usluge u osiguranju sa sjedištem u Republici, osnovani do dana stupanja na snagu ovog zakona, nastavljaju da rade pod uslovima pod kojima su registrovani u CRPS, a sa djelatnošću za čije obavljanje posjeduju dozvolu.

Organizacije koje obavljaju jednu grupu poslova iz djelatnosti osiguranja

Član 201

Organizacije za osiguranje iz člana 200 ovog zakona, koje na dan stupanja na snagu ovog zakona obavljaju samo jednu grupu poslova iz djelatnosti osiguranja, dužne su da, najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, usklade svoje po-

slovanje, akte i organizaciju sa ovim zakonom i obezbijede garantnu rezervu u visini jedne polovine novčanog dijela osnovnog kapitala propisanog članom 21 ovog zakona i o tome dostave Agenciji odgovarajuće dokaze.

Prema organizacijama za osiguranje koje ne postupe u skladu sa stavom 1 ovog člana Agencija će preduzeti mjere u skladu sa ovim zakonom.

Organizacije za osiguranje iz stava 1 ovog člana dužne su da, najkasnije u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, dostave Agenciji zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja uz koji prilažu dokaz o obezbjeđenju garantne rezerve u visini novčanog dijela osnovnog kapitala propisanog članom 21 ovog zakona.

Organizaciji iz stava 3 ovog člana koja je uskladila organizaciju, poslovanje, akte i visinu garantne rezerve sa ovim zakonom, Agencija će izdati dozvolu za obavljanje odgova-rajućih poslova osiguranja.

Organizaciji koja u roku iz stava 3 ovog člana ne uskladi organizaciju, poslovanje, akte i visinu garantne rezerve sa ovim zakonom ili ne podnese Agenciji zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje poslova osiguranja, Agencija će rješenjem oduzeti dozvolu za rad.

Organizacije koje obavljaju više grupa

poslova iz djelatnosti osiguranja

Član 202

Organizacija za osiguranje koja na dan stupanja na snagu ovog zakona obavlja poslo-ve i životnih i neživotnih osiguranja, odnosno poslove reosiguranja može nastaviti sa istovre-menim obavljanjem tih poslova najduže četiri godine od dana stupanja na snagu ovog zako-na.

Oganizacija za osiguranje iz stava 1 ovog člana dužna je da:

1) u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona usaglasi svoju organizaciju, poslovanje i akte za ovim zakonom, izuzev u dijelu usaglašenosti koji se odnosi na razdvajanje poslova osiguranja, kao i da obezbijedi garantnu rezervu u visini jedne polo-vine novčanog dijela osnovnog kapitala i o tome dostavi odgovarajuće dokaze Agenciji;

2) u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona obezbijedi garantnu rezervu u visini novčanog dijela osnovnog kapitala propisanog članom 21 ovog zakona i o tome dostavi odgovarajući dokaz Agenciji.

Prema organizaciji iz stava 1 ovog člana, koja ne postupi u skladu sa stavom 2 ovog člana, Agencija će preduzeti mjere u skladu sa ovim zakonom.

Organizacija iz stava 1 ovog člana dužna je da u roku od četiri godine od dana stupa-nja na snagu ovog zakona izvrši odgovarajuću promjenu u svom statusu i poslovanju u skladu sa članom 19 ovog zakona i o tome dostavi odgovarajući dokaz Agenciji.

Na osnovu dokaza iz stava 4 ovog člana, regulatorni organ, u roku od 30 dana od da-na prijema tih dokaza, ocjenjuje da li su ispunjeni uslovi za izdavanje odgovarajućih dozvola propisanih ovim zakonom.

Ukoliko nijesu ispunjeni uslovi iz stava 5 ovog člana Agencija će organizaciji iz stava 1 ovog člana rješenjem oduzeti dozvolu za rad.

Lica koja obavljaju poslove neposredno

povezane sa poslovima osiguranja

Član 203

Lica iz člana 200 ovog zakona, koja na dan stupanja na snagu ovog zakona obavljaju poslove koji se, u smislu ovog zakona, smatraju poslovima neposredno povezanim sa poslo-vima osiguranja dužna su da, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zako-na, usklade svoju organizaciju, akte i poslovanje sa ovim zakonom i dostave Agenciji zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje tih poslova.

Licima iz stava 1 ovog člana koja su uskladila organizaciju, poslovanje i akte sa odredbama ovog zakona Agencija će izdati odgovarajuću dozvolu.

Djelovi organizacija za osiguranje čije

je sjedište van Republike

Član 204

Organizacije za osiguranje čije je sjedište van Republike dužne su da, u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, organizuju svoje djelove koji posluju u Republici, u skladu sa ovim zakonom.

Djelovi organizacije za osiguranje iz stava 1 ovog člana, po isteku propisanog roka prestaju sa radom ukoliko ne postupe u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Ovlašćeni aktuari

Član 205

Lica koja su do stupanja na snagu ovog zakona stekla zvanje ovlašćenog aktuara po propisima koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovog zakona mogu obavljati poslove ovlašćenog aktuara utvrđene ovim zakonom.

Ovlašćeni posrednici i ovlašćeni zastupnici

Član 206

Licima koja na dan stupanja na snagu ovog zakona imaju najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima osiguranja, odnosno poslovima posredovanja i zastupanja u osiguranju, a nemaju položen odgovarajući stručni ispit, Agencija će priznati zvanje ovlašćenog posrednika, odnosno ovlašćenog zastupnika u osiguranju i upisati ih u registar ovlašćenih posrednika, odnosno ovlašćenih zastupnika u osiguranju ukoliko ispunjavaju ostale uslove utvrđene ovim zakonom.

Zahtjev za priznavanje zvanja iz stava 1 ovog člana sa potrebnim dokazima podnosi se Agenciji u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Izvještavanje regulatornog organa

Član 207

Društvo za osiguranje je dužno da, u periodu od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, šestomjesečno izvještava Agenciju o podacima i činjenicama iz čl. 89, 91, 94 i 124 ovog zakona.

Rok za donošenje podzakonskih propisa

Član 208

Propisi za izvršavanje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se propisi koji su važili na dan stupanja na snagu ovog zakona.

Započeti postupci

Član 209

Zahtjevi za dobijanje dozvola i saglasnosti podnijeti prije stupanja na snagu ovog zakona okončaće se po ovom zakonu.

Posebni uslovi za kapital

Član 210

Novčani iznos osnovnog kapitala za društva za osiguranje za koja bude podnesen zahtjev za dobijanje dozvole za obavljanje djelatnosti osiguranja u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona mora biti najmanje u visini polovine minimalnog novčanog iznosa kapitala propisanog ovim zakonom, s tim da najkasnije u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, garantna rezerva tog društva za osiguranje mora biti najmanje u visini minimalnog novčanog iznosa kapitala propisanog ovim zakonom.

Novčani iznos osnovnog kapitala za društva za osiguranje za koja bude podnesen zahtjev za dobijanje dozvole za obavljanje djelatnosti osiguranja nakon isteka roka od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona mora biti najmanje u visini minimalnog novčanog iznosa kapitala propisanog ovim zakonom.

Prestanak važenja drugih zakona i propisa

Član 211

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o sistemu osiguranja imovine i lica („Službeni list SRCG“, br. 37/77 i 23/83) i Uredba o osiguranju imovine i lica („Službeni list RCG“, br: 42/00), a prestaje da se primjenjuje Zakon o osiguranju imovine i lica ("Službeni list SRJ" br. 30/96, 53/99), osim odredaba o obaveznom osiguranju (čl. 73-107) i

odredaba o povjeravanju javnih ovlašćenja Udruženju osiguravajućih organizacija SCG (čl.143-146).

Stupanje na snagu zakona

Član 212

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u «Službenom listu Republike Crne Gore».

USTAVOTVORNA SKUPŠTINA REPUBLIKE CRNE GORE

SU-SK Broj 01-618/16 PREDSJEDNIK

Podgorica, 11. decembra 2006. godine Ranko Krivokapić

140. Zakon o investicionim fondovima

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O INVESTICIONIM FONDOVIMA

("Sl. list RCG", br. 49/04 od 22.07.2004)

Proglašava se Zakon o investicionim fondovima, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore, na šestoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2004. godini, dana 15. jula 2004. godine.

Broj: 01-1005/2

Podgorica, 19. jula 2004. godine

Predsjednik Republike Crne Gore,

Filip Vujanović, s.r.

ZAKON

O INVESTICIONIM FONDOVIMA

I OSNOVNE ODREDBE

Sadržina zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se osnivanje i poslovanje društava za upravljanje investicionim fondovima (u daljem tekstu: društvo za upravljanje) i investicionih fondova.

Definicije

Član 2

U smislu ovog zakona pojedini izrazi imaju sljedeća značenja:

1) hartije od vrijednosti su:

- domaće hartije od vrijednosti emitovane u skladu sa zakonom i državni zapisi, koje emituje rezident;

- strane hartije od vrijednosti koje emituje nerezident;

2) povezana lica su lica koja su međusobno povezana u upravljanju, putem kapitala ili na drugi način tako da formiraju poslovnu politiku radi postizanja zajedničkih ciljeva, što im omogućava da jedno lice ima značajan uticaj na odlučivanje o finansiranju i poslovanju.

Povezanim licima iz stava 1 tačka 2 ovog člana smatraju se lica:

1) u krvnom srodstvu u pravoj liniji bez obzira na stepen i u pobočnoj liniji do drugog stepena, kao i pastorci, usvojenici i usvojioci;

2) u bračnoj ili vanbračnoj zajednici;

3) u tazbinskom srodstvu do drugog stepena.

Kada je ovim zakonom određena zabrana investiranja investicionom fondu, odnosno da društvo za upravljanje ne smije imati investicije u određenom pravnom licu, zabrana se odnosi i na neposredne i na posredne investicije.

Posrednim investicijama, u smislu ovog zakona, se smatraju investicije u lica koja su povezana sa pravnim licem iz stava 1 tačka 2 ovog člana.

Društvo za upravljanje

Član 3

Društvo za upravljanje je akcionarsko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću koje se osniva radi osnivanja i upravljanja investicionim fondom i ne može obavljati drugu djelatnost.

Društvo za upravljanje može upravljati jednim ili sa više investicionih fondova.

Investicioni fond

Član 4

Investicioni fond je akcionarsko društvo koje se osniva radi javnog prikupljanja novčanih sredstava i ulaganja prikupljenih sredstava u hartije od vrijednosti, novčane depozite i nekretnine, u skladu sa ovim zakonom.

Investicioni fond prikuplja novčana sredstva putem javne ponude svojih akcija.

Investicioni fond posluje na načelima sigurnosti, smanjenja i disperzije rizika i profesionalnog upravljanja, u skladu sa ovim zakonom.

Upotreba naziva

Član 5

Naziv društva za upravljanje mora sadržati naznaku da se radi o društvu za upravljanje investicionim fondom.

Naziv investicionog fonda mora sadržati naznaku da se radi o investicionom fondu.

U sudski registar se ne mogu upisati privredna društva koja u nazivu sadrže riječi: "društvo za upravljanje investicionim fondom", "investicioni fond", "zatvoreni fond", "otvoreni fond", "uzajamni fond", "fond zajedničkog ulaganja" ili druge riječi sa sličnim značenjem, ako nijesu osnovana u skladu sa odredbama ovog zakona, niti mogu koristiti ove oznake u pravnom prometu, odnosno u nazivu.

Nadzor

Član 6

Nadzor nad osnivanjem i poslovanjem društva za upravljanje i investicionog fonda vrši Komisija za hartije od vrijednosti (u daljem tekstu: Komisija), u skladu sa odredbama ovog zakona i zakona kojim se uređuju hartije od vrijednosti.

Komisija je obavezna da, po zahtjevu stranke, donese rješenje u roku od 30 dana od dana uredno podnijetog zahtjeva.

Rješenje iz stava 2 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja Komisije stranka može voditi upravni spor kod nadležnog suda.

Primjena zakona

Član 7

Na društvo za upravljanje i investicioni fond primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava i zakona kojim se uređuje insolventnost privrednih društava, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

Na poslovanje hartijama od vrijednosti iz ovog zakona primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju hartije od vrijednosti, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

II DRUŠTVO ZA UPRAVLJANJE INVESTICIONIM FONDOM

Sjedište

Član 8

Sjedište društva za upravljanje koje se osniva i posluje u skladu sa ovim zakonom mora biti na teritoriji Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Republika).

Osnivači

Član 9

Društvo za upravljanje mogu osnovati domaća i strana pravna i fizička lica.

Osnivači društva za upravljanje ne mogu biti:

1) broker ili diler koji za društvo za upravljanje obavlja poslove posredovanja u trgovini hartijama od vrijednosti iz portfelja investicionog fonda;

2) osiguravajuće društvo kod kojeg je fond osiguran.

Domaća pravna lica u čijem kapitalu sa 50% ili više učestvuje državni kapital i sa njima povezana lica ne mogu biti osnivači, niti sticati akcije društva za upravljanje.

Isto lice ne može biti osnivač više od jednog društva za upravljanje.

Osnivač društva za upravljanje ne može biti fizičko lice koje je bilo odgovorno lice u društvu za upravljanje koje je upravljalo fondom nad kojim je otvoren postupak stečaja ili sudske likvidacije, kao ni lice koje je osuđivano za krivična djela protiv platnog prometa i privrednog poslovanja i protiv službene dužnosti.

Kapital i akcije

Član 10

Novčani dio osnovnog kapitala društva za upravljanje koje upravlja samo jednim investicionim fondom ne može biti manji od 125.000 Eura.

Ako društvo za upravljanje upravlja sa više investicionih fondova, novčani dio osnovnog kapitala mora povećati za 75.000 Eura prije podnošenja zahtjeva za upravljanje svakim sljedećim investicionim fondom.

Društvo za upravljanje je obavezno da tokom svog poslovanja u svakom trenutku raspolaže najmanje ukupnim kapitalom u iznosu utvrđenom st. 1 i 2 ovog člana.

U slučaju da u toku poslovanja društva za upravljanje ukupan kapital padne ispod iznosa iz stava 3 ovog člana, društvo za upravljanje je obavezno da propisani nivo kapitala dostigne najkasnije u roku od šest mjeseci od dana kada je ukupan kapital pao ispod propisanog iznosa.

Izvršni direktor

Član 11

Za izvršnog direktora društva za upravljanje može biti imenovano lice koje ima visoku školsku spremu, tri godine radnog iskustva na istim ili sličnim poslovima i koje nije osuđivano za krivična djela protiv platnog prometa i privrednog poslovanja i protiv službene dužnosti.

Organi upravljanja, izvršni direktor i investicioni menadžeri društva za upravljanje dužni su da javno objave podatke o svom finansijskom interesu u preduzećima iz portfelja fonda i ne mogu učestvovati u donošenju odluka o investiranju u ta preduzeća (ugovori, krediti, akcije i sl.).

Investicioni menadžeri

Član 12

Društvo za upravljanje mora imati najmanje dva lica zaposlena na neodređeno vrijeme koja su osposobljena za obavljanje poslova investicionog menadžera, u skladu sa pravilima Komisije (u daljem tekstu: investicioni menadžer).

Investicioni menadžer društva za upravljanje može biti lice koje:

1) ima visoku školsku spremu;

2) je položilo stručni ispit za investicionog menadžera društva za upravljanje, čiji program i način obavljanja utvrđuje Komisija;

3) nije osuđivano za krivična dela protiv platnog prometa i privrednog poslovanja i protiv službene dužnosti.

Zahtjev za dobijanje dozvole za rad društva za upravljanje

Član 13

Društvo za upravljanje mora od Komisije dobiti dozvolu za obavljanje djelatnosti upravljanja investicionim fondom (u daljem tekst: dozvola za rad).

Osnivačka emisija akcija društva za upravljanje može se realizovati na način da osnivači uplate sredstva za kupovinu akcija u skladu sa ugovorom o osnivanju, u kom slučaju nije potrebno odobrenje Komisije za osnivačku emisiju akcija već samo njeno evidentiranje kod Komisije, ili da se sredstva obezbijede javnom ponudom za upis i uplatu akcija.

Društvo za upravljanje podnosi Komisiji zahtjev za dobijanje dozvole za rad nakon održavanja osnivačke skupštine.

Uz zahtjev iz stava 3 ovog člana društvo za upravljanje dostavlja:

1) ugovor o osnivanju društva za upravljanje;

2) statut društva za upravljanje;

3) poslovni plan za upravljanje investicionim fondom za sljedeće tri godine;

4) dokaze osnivača da su uplatili iznos novčanog dijela osnovnog kapitala propisan ovim zakonom;

5) dokaze o kadrovskoj, tehničkoj i organizacionoj osposobljenosti društva za upravljanje;

6) predlog za imenovanje članova odbora direktora i izvršnog direktora;

7) dokaze o namjeri zapošljavanja dva investiciona menadžera;

8) druge podatke i dokaze.

Sadržinu zahtjeva i dokumentacije, kao i dokaze koji se prilažu uz zahtjev za dobijanje dozvole za rad utvrđuje Komisija svojim pravilima.

Dozvola za rad

Član 14

Komisija izdaje dozvolu za rad društva za upravljanje ako podnosilac zahtjeva ispunjava propisane uslove.

Društvu za upravljanje oduzeće se dozvola za rad ukoliko ne otpočne sa obavljanjem djelatnosti u roku od 12 mjeseci od dana dobijanja dozvole za rad.

Komisija vodi registar izdatih dozvola za rad društava za upravljanje.

Odvojeno vođenje sredstava

Član 15

Sredstva, obaveze, potraživanja, prihodi i rashodi i druga prava društva za upravljanje vode se odvojeno od sredstava, obaveza, potraživanja, prihoda i rashoda i drugih prava investicionog fonda.

Društvo za upravljanje koje upravlja sa više fondova, sredstva, obaveze, potraživanja, prihode i rashode i druga prava svakog investicionog fonda vodi odvojeno.

Principi poslovanja

Član 16

Društvo za upravljanje upravlja imovinom investicionog fonda samostalno, u skladu sa ovim zakonom.

Društvo za upravljanje upravlja imovinom investicionog fonda sa pažnjom dobrog privrednika, na načelima likvidnosti, sigurnosti i raspodjele rizika.

Društvo za upravljanje u upravljanju imovinom investicionog fonda dužno je da posluje u interesu investitora u hartije od vrijednosti investicionog fonda i da daje prednost njihovim interesima nad svojim interesima.

Društvo za upravljanje sastavlja periodične i godišnji izvještaj o poslovanju i dostavlja ih Komisiji.

Sadržinu i rokove za dostavljanje izvještaja iz stava 4 ovog člana utvrđuje Komisija.

Istupanje u pravnom prometu

Član 17

Društvo za upravljanje u poslovima koje obavlja za investicioni fond istupa u ime i za račun investicionog fonda, u skladu sa ugovorom o upravljanju i nalozima nadzornog odbora investiconog fonda.

Odgovornost

Član 18

Društvo za upravljanje odgovara investicionom fondu u okviru ovlašćenja utvrđenih odredbama ovog zakona, ugovora o upravljanju, sopstvenih akata i akata investicionog fonda.

Društvo za upravljanje koje posluje suprotno odredbi stava 1 ovog člana odgovara za prouzrokovanu štetu investicionom fondu.

Raspodjela rizika

Član 19

Društvo za upravljanje dužno je da upravlja imovinom investicionog fonda u skladu sa utvrđenom investicionom politikom, a u suprotnom odgovara investiconom fondu za prouzrokovanu štetu.

Pri ulaganju u hartije od vrijednosti, novčane depozite i nekretnine, društvo za upravljanje dužno je da vodi računa o raspodjeli rizika u skladu sa ovim zakonom, a u suprotnom odgovara investicionom fondu za prouzrokovanu štetu.

Ograničenja investiranja u druga pravna lica

Član 20

Društvo za upravljanje ne može biti, posredno ili neposredno, vlasnik akcija ili udjela sljedećih pravnih lica:

1) drugog društva za upravljanje;

2) brokera ili dilera koji za društvo za upravljanje obavlja poslove posredovanja u trgovini sa hartijama od vrijednosti iz portfelja investicionog fonda;

3) svojih akcionara;

4) drugog fonda;

5) osiguravajućeg društva kod kojeg je fond osiguran.

Imovina društva za upravljanje

Član 21

Društvo za upravljanje i povezana lica ne mogu prodati svoju imovinu investicionom fondu, niti kupiti imovinu investicionog fonda.

Pravni poslovi zaključeni suprotno stavu 1 ovog člana ništavi su.

Imovina fonda

Član 22

U upravljanju imovinom investicionog fonda, društvo za upravljanje ne može da:

1) vlasniku akcija investicionog fonda daje savjete ili pomaže pri prodaji hartija od vrijednosti koje ne spadaju u imovinu investicionog fonda;

2) pozajmljuje, zalaže ili na drugi način opterećuje, koristi ili raspolaže imovinom fonda, osim na način utvrđen ovim zakonom;

3) za svoj račun kupuje i prodaje imovinu investicionog fonda kojim upravlja.

Društvo za upravljanje ne može koristiti sredstva investicionog fonda za:

1) odobravanje kredita;

2) garantovanje i pokrivanje sopstvenih obaveza ili obaveza trećih lica;

3) pokriće obaveza koje nijesu neposredno povezane sa upravljanjem investicionim fondom.

Pravni poslovi zaključeni suprotno st. 1 i 2 ovog člana ništavi su.

Ugovor sa Centralnom depozitarnom agencijom

Član 23

Društvo za upravljanje zaključuje ugovor sa Centralnom depozitarnom agencijom u skladu sa zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti i pravilima Centralne depozitarne agencije.

Društvo za upravljanje dužno je da obezbijedi da Centralna depozitarna agencija za svaki od investicionih fondova kojim upravlja društvo za upravljanje otvori poseban račun na kojem se odvojeno vode stanja hartija od vrijednosti za taj investicioni fond.

Na osnovu ugovora iz stava 1 ovog člana, društvo za upravljanje ima pravo na neposredan uvid u stanja hartija od vrijednosti na računima investicionih fondova kojima upravlja, bez plaćanja naknade.

Centralna depozitarna agencija je dužna da Komisiji, na njen zahtjev, dostaviti podatke o stanju hartija od vrijednosti koje čuva za račun investicionih fondova i omogući pregled tih stanja.

III DEPOZITARNA BANKA

Pojam

Član 24

Društvo za upravljanje je dužno da sa bankom koja ima dozvolu za rad od Centralne banke Crne Gore zaključi ugovor kojim ovlašćuje tu banku za obavljanje poslova u vezi sa novčanim poslovanjem investicionog fonda (u daljem tekstu: depozitarna banka).

Depozitarnu banku određuje skupština investicionog fonda, na predlog društva za upravljanje.

Društvo za upravljanje može, ugovorom iz stava 1 ovog člana, da ovlasti depozitarnu banku i za obavljanje pojedinih drugih tehničkih i administrativnih poslova u vezi sa upravljanjem investicionim fondom.

Obaveze depozitarne banke

Član 25

Ugovorom iz člana 24 ovog zakona obavezno se uređuje:

1) vođenje računa investicionog fonda;

2) prijem uplata za akcije investicionog fonda;

3) izvršenje naloga društva za upravljanje;

4) distribucija dividende investicionog fonda;

5) prikupljanje prinosa od hartija od vrijednosti iz portfelja investicionog fonda;

6) visina naknade za obavljanje ugovorenih poslova.

Društvo za upravljanje je dužno da otvori poslovni račun za svaki investicioni fond.

IV INVESTICIONI FOND

Osnivanje i upravljanje

Član 26

Osnivanje investicionog fonda može vršiti samo društvo za upravljanje.

Društvo za upravljanje zaključuje sa nadzornim odborom investicionog fonda ugovor o upravljanju tim fondom.

Osnovni kapital

Član 27

Investicioni fond se osniva upisom akcija na osnovu javne ponude.

Javna ponuda akcija investicionog fonda obavlja se na osnovu odobrenja prospekta investicionog fonda, u skladu sa zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti.

Osnovni kapital investicionog fonda ne može biti manji od 500.000 Eura.

Kapital investicionog fonda nakon osnivanja može se povećati u skladu sa zakonom.

Akcije

Član 28

Investicioni fond emituje obične akcije koje glase na ime i daju pravo glasa, osim u slučajevima iz člana 29 ovog zakona.

Akcije investicionog fonda mogu se uplatiti samo u novcu i moraju biti uplaćene u cjelosti prije osnivanja investicionog fonda, odnosno prije povećanja kapitala investicionog fonda.

Akcije investicionog fonda su neograničeno prenosive.

Akcije koje se izdaju suprotno stavu 3 ovog člana ništave su. Ništava je i odredba statuta investicionog fonda koja ograničava prenosivost akcija tog fonda.

Investicioni fond ne smije sticati sopstvene akcije.

Pravni posao na osnovu kojeg investicioni fond stekne sopstvene akcije je ništav.

Akcije investicionog fonda uvrštavaju se na posebnu listu berze.

Ograničenje sticanja akcija investicionog fonda

Član 29

Fizičko, pravno i povezano lice ne može biti vlasnik više od 5% akcija jednog investicionog fonda, osim na način i pod uslovima utvrđenim zakonom.

Centralna depozitarna agencija je dužna da mjesečno izvještava društvo za upravljanje i Komisiju o sticanju akcija iznad ograničenja iz stava 1 ovog člana.

Lice koje je steklo akcije investicionog fonda iznad ograničenja iz stava 1 ovog člana nema pravo glasa po tim akcijama, a dužno je da ih ponudi na prodaju u roku od osam dana od dana sticanja.

Zahtjev za odobrenje prospekta fonda

Član 30

Društvo za upravljanje podnosi Komisiji zahtjev za odobrenje prospekta osnivačke emisije akcija investicionog fonda.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilaže se:

1) predlog statuta investicionog fonda, koji obavezno sadrži investicionu politiku za ulaganje sredstava tog fonda;

2) predlog prospekta i izvoda iz prospekta;

3) predlog javnog poziva za upis i uplatu akcija;

4) predlog ugovora o upravljanju investicionim fondom;

5) drugu dokumentaciju u skladu sa zakonom i pravilima Komisije.

Sadržinu prospekta osnivačke emisije akcija investicionog fonda i sadržinu zahtjeva i dokumentacije koja se dostavlja uz zahtjev za odobrenje tog prospekta utvrđuje Komisija svojim pravilima.

O odobrenju prospekta osnivačke emisije akcija investicionog fonda Komisija odlučuje u formi rješenja koje se objavljuje u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Upis i uplata akcija

Član 31

Upis i uplata akcija obavlja se kod depozitarne banke na posebnom obrascu - upisnici.

Upisnica naročito sadrži:

1) faksimil potpisa ovlašćenih lica društva za upravljanje;

2) izjavu upisnika da je upoznat i saglasan sa statutom investicionog fonda i investicionom politikom ulaganja sredstava tog fonda;

3) druge podatke koje utvrdi Komisija svojim pravilima.

Osnivačka skupština investicionog fonda

Član 32

Društvo za upravljanje saziva osnivačku skupštinu investicionog fonda nakon, prijema rješenja Komisije o utvrđivanju uspješnosti osnivačke emisije akcija.

Osnivačka skupština iz stava 1 ovog člana:

1) usvaja statut investicionog fonda;

2) usvaja ugovor o upravljanju investicionim fondom;

3) bira članove prvog nadzornog odbora;

4) bira revizora i depozitarnu banku;

5) odlučuje o drugim pitanjima utvrđenim zakonom.

Troškovi osnivanja

Član 33

Društvo za upravljanje ima pravo na podmirenje troškova osnivanja iz imovine tog fonda najviše do iznosa 1% vrijednosti osnovnog kapitala pri osnivanju investicionog fonda.

Obračun i isplatu troškova iz stava 1 ovog člana odobrava nadzorni odbor.

Dozvola za rad

Član 34

Nakon održavanja osnivačke skupštine društvo za upravljanje podnosi Komisiji zahtjev za dobijanje dozvole za rad investicionog fonda.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilaže se:

1) statut investicionog fonda;

2) dokaz da je obezbijeđen osnovni kapital investicionog fonda utvrđen ovim zakonom;

3) odluka o imenovanju članova prvog nadzornog odbora;

4) odluka o imenovanju revizora;

5) ugovor o upravljanju investicionim fondom;

6) ugovor sa depozitarnom bankom i ugovor sa Centralnom depozitarnom agencijom;

7) dokaz da je društvo za upravljanje zaposlilo najmanje po dva investiciona menadžera za svaki investicioni fond kojim upravlja;

8) druga dokumentacija kojom se dokazuje da društvo za upravljanje ispunjava uslove za upravljanje investicionim fondom, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Sadržinu zahtjeva i dokumentacije koja se prilaže uz zahtjev za dobijanje dozvole za rad investicionog fonda utvrđuje Komisija.

Poslije utvrđivanja da su ispunjeni svi uslovi za davanje dozvole za rad, Komisija donosi rješenje o davanju dozvole za rad investicionom fondu.

Komisija vodi registar izdatih dozvola za rad investicionim fondovima.

Sadržina i bliži način vođenja registra izdatih dozvola urediće se propisom Ministarstva finansija.

Registracija

Član 35

Investicioni fond stiče svojstvo pravnog lica danom registracije u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici.

Društvo za upravljanje je dužno da podnese prijavu za upis investicionog fonda u Centralni registar Privrednog suda najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema rješenja kojim je data dozvola za rad investicionom fondu.

Statut

Član 36

Statut investicionog fonda, pored odredaba utvrđenih zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava, obavezno sadrži i odredbe o:

1) investicionoj politici i ciljevima investicionog fonda;

2) zadacima društva za upravljanje pri upravljanju investicionim fondom;

3) ovlašćenjima i obavezama članova nadzornog odbora i kriterijumima za određivanje visine naknade članovima nadzornog odbora investicionog fonda;

4) politici raspodjele profita.

Organi investicionog fonda

Član 37

Organi investicionog fonda su skupština i nadzorni odbor.

Skupštinu investicionog fonda čine akcionari tog fonda.

Članove nadzornog odbora bira skupština investicionog fonda.

Skupština investicionog fonda

Član 38

Na sazivanje, održavanje i donošenje odluka skupštine investicionog fonda primjenjuje se zakon kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava.

Članovi odbora direktora, izvršni direktor i zaposleni u društvu za upravljanje ne mogu biti punomoćnici vlasnika akcija investicionog fonda na skupštini investicionog fonda.

Skupština investicionog fonda donosi odluku o zaključenju ugovora o upravljanju.

Nadzorni odbor investicionog fonda

Član 39

Nadzorni odbor investicionog fonda je organ nadzora nad upravljanjem investicionim fondom i svoju funkciju obavlja u interesu akcionara investicionog fonda.

Na izbor, sazivanje, održavanje i donošenje odluka nadzornog odbora investicionog fonda primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava, a koje se odnose na izbor, sazivanje, održavanje i donošenje odluka odbora direktora.

Članovi nadzornog odbora investicionog fonda ne mogu biti:

1) članovi organa ili zaposleni u pravnom licu osnivaču društva za upravljanje, kao ni fizička lica osnivači društva za upravljanje;

2) članovi organa ili zaposleni u društvu za upravljanje, depozitarnoj banci, Centralnoj depozitarnoj agenciji, brokeru, dileru ili revizoru, kao i članovi njihovih porodica (bračni drug, roditelji, djeca, braća i sestre);

3) funkcioneri i službenici državnih organa i organizacija;

4) lica osuđivana za krivična djela protiv platnog prometa, privrednog poslovanja i protiv službene dužnosti.

Nadzorni odbor investicionog fonda obavlja sljedeće poslove:

1) potpisuje ugovor o upravljanju sa društvom za upravljanje i stara se da se u potpunosti sprovode odredbe tog ugovora;

2) usvaja godišnji program investicione politike investicionog fonda;

3) saziva skupštinu akcionara investicionog fonda, u slučaju kada tu skupštinu ne sazove društvo za upravljanje;

4) daje mišljenje skupštini u vezi sa izborom depozitarne banke i revizora investicionog fonda;

5) utvrđuje izvještaj o poslovanju investicionog fonda;

6) utvrđuje završni račun investicionog fonda i obezbjeđuje da se izvrši njegova revizija od strane izabranog rezivora;

7) kontroliše i odobrava obračun neto vrijednosti imovine investicionog fonda;

8) kontroliše obračun i odobrava isplate naknade društvu za upravljanje u skladu sa propisima i ugovorom o upravljanju, kao i naknade depozitarnoj banci, Centralnoj depozitarnoj agenciji, brokeru ili dileru, revizoru, Komisiji i druge troškove investicionog fonda;

9) odlučuje o drugim pitanjima neophodnim za nesmetano poslovanje investicionog fonda, u skladu sa statutom fonda.

Upravljanje investicionim fondom

Član 40

Investicionim fondom upravlja društvo za upravljanje na osnovu ugovora o upravljanju, kojim preuzima obavezu da izvršava sve poslove upravljanja imovinom u ime i za račun tog fonda.

Društvo za upravljanje je dužno da upravlja investicionim fondom u interesu akcionara investicionog fonda, u skladu sa najvišim profesionalnim standardima.

Obavljanje poslova investicionog fonda

Član 41

Društvo za upravljanje je odgovorno za obavljanje poslova investicionog fonda, upravljanje i funkcionisanje organa tog fonda, a naročito za:

1) izračunavanje i objavljivanje neto vrijednosti imovine investicionog fonda i neto vrijednosti akcija investicionog fonda, u skladu sa propisima Komisije;

2) vođenje poslovnih knjiga i čuvanje poslovnih knjiga i izvještaja investicionog fonda;

3) organizacione i administrativne usluge potrebne za funkcionisanje skupštine i nadzornog odbora investicionog fonda;

4) druge uslove neophodne za uspješno poslovanje investicionog fonda i rad njegovih organa.

Ugovor o upravljanju

Član 42

Društvo za upravljanje i investicioni fond zaključuju ugovor o upravljanju, kojim uređuju međusobna prava i obaveze.

Ugovorom o upravljanju iz stava 1 ovog člana društvo za upravljanje se obavezuje da, u ime i za račun investicionog fonda, upravlja imovinom tog fonda, u skladu sa ovim zakonom, a investicioni fond se obavezuje da za te poslove plati naknadu.

Ugovor o upravljanju investicionim fondom sadrži, naročito:

1) predmet i ciljeve investicione politike;

2) principe upravljanja investicionim fondom;

3) osnovna načela i ograničenja ulaganja investicionog fonda;

4) vrste usluga koje društvo za upravljanje obavlja za investicioni fond;

5) način objavljivanja i sadržaj izvještaja koji se tiču upravljanja sredstvima investicionog fonda, kao i podatke o njihovoj dostupnosti;

6) visinu i način obračuna naknade za upravljanje;

7) način izvještavanja o poslovanju investicionog fonda.

Bližu sadržinu ugovora utvrđuje Komisija svojim pravilima.

Investiciona politika investicionog fonda

Član 43

Investiciona politika investicionog fonda utvrđuje se ugovorom o upravljanju i godišnjim programom koji, na predlog društva za upravljanje, usvaja nadzorni odbor investicionog fonda.

Društvo za upravljanje mora da preduzme sve potrebne mjere i aktivnosti za sprovođenje investicione politike investicionog fonda koju je usvojio nadzorni odbor.

Odgovornost društva za upravljanje

Član 44

Društvo za upravljanje je odgovorno akcionarima investicionog fonda, ako investicionu politiku ne sprovodi u skladu sa ugovorom o upravljanju, godišnjim programom i zakonom.

Odgovornost društva za upravljanje iz stava 1 ovog člana ne može se isključiti ili ograničiti ugovorom o upravljanju.

Zabranjeni poslovi

Član 45

Društvo za upravljanje ne smije kupovati za svoj račun hartije od vrijednosti od investicionog fonda, niti prodavati investicionom fondu hartije od vrijednosti koje je kupilo za svoj račun.

Poslovi zaključeni suprotno stavu 1 ovog člana ništavi su.

Neto vrijednost imovine

Član 46

Neto vrijednost imovine investicionog fonda obračunava društvo za upravljanje na osnovu metodologije koju propiše Komisija.

Obračun neto vrijednosti imovine investicionog fonda odobrava nadzorni odbor tog fonda.

Revizor daje mišljenje o obračunu godišnje neto vrijednosti investicionog fonda.

Raspodjela profita

Član 47

Društvo za upravljanje, u skladu sa statutom, predlaže skupštini investicionog fonda raspodjelu profita investicionog fonda i, nakon usvajanja godišnjeg računa, sa izvještajem revizora i odluke skupštine fonda, daje nalog depozitarnoj banci da isplati dividendu akcionarima investicionog fonda.

Naknade i troškovi

Član 48

Društvo za upravljanje ima pravo na naknadu za upravljanje investicionim fondom.

Naknada za upravljanje investicionim fondom utvrđuje se ugovorom o upravljanju, s tim što ukupan godišnji iznos naknade ne može biti veći od 3% godišnje vrijednosti imovine fonda.

Iz naknade iz stava 2 ovog člana društvo za upravljanje dužno je da nadoknadi sve troškove u vezi sa upravljanjem fondom

Pod troškovima iz stava 3 ovog člana smatraju se :

1) usluge registracije, kliringa i saldiranja poslova sa hartijama od vrijednosti;

2) usluge platnog prometa;

3) troškovi kupovine i prodaje hartija od vrijednosti;

4)ispitivanje tržišta i objavljivanje prospekta i javnog poziva za prodaju akcija;

5) naknada Komisiji;

6) troškovi revizije;

7) drugi troškovi utvrđeni statutom fonda.

Investicioni fond i društvo za upravljanje mogu ugovoriti da, u slučaju rasta godišnjeg profita fonda, društvo za upravljanje ima pravo i na dodatnu godišnju naknadu u određenom procentu porasta godišnjeg profita.

Obračun i isplatu naknade iz st. 2, 3, 4 i 5 ovog člana odobrava nadzorni odbor investicionog fonda.

Odredba ugovora o upravljanju koja nije u skladu sa odredbama ovog člana ništava je.

Izvještavanje

Član 49

Društvo za upravljanje izvještava nadzorni odbor investicionog fonda, na njegov zahtjev, a najmanje jednom mjesečno, o ulaganjima u hartije od vrijednosti, novčane depozite i nekretnine u ime i za račun investicionog fonda, kao i o prihodima iz imovine investicionog fonda.

Društvo za upravljanje sastavlja periodične i godišnji izvještaj o poslovanju investicionog fonda, kao i mjesečni izvještaj o držanju novčanih sredstava investicionog fonda i dostavlja ih Komisiji.

Sadržinu izvještaja iz stava 2 ovog člana i rokove za njihovo dostavljanje utvrđuje Komisija.

Prestanak ugovora

Član 50

Ugovor o upravljanju prestaje u sljedećim slučajevima:

1) raskidom ugovora;

2) prestankom ugovora po sili zakona;

3) u drugim slučajevima, u skladu sa zakonom.

I društvo za upravljanje i investicioni fond imaju pravo na raskid ugovora o upravljanju.

Prestanak ugovora o upravljanju proizvodi pravno dejstvo od dana kada Komisija investicionom fondu da saglasnost za zaključivanje ugovora sa drugim društvom za upravljanje.

Sporazumni raskid ugovora o upravljanju

Član 51

Investicioni fond i društvo za upravljanje mogu sporazumno raskinuti ugovor.

Raskid ugovora proizvodi pravno dejstvo od dana kada Komisija da saglasnost investicionom fondu da zaključi ugovor o upravljanju sa drugim društvom za upravljanje.

Saglasnost za zaključivanje ugovora o upravljanju sa drugim društvom za upravljanje

Član 52

Na saglasnost za zaključivanje ugovora o upravljanju sa drugim društvom za upravljanje shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o davanju dozvole za rad društvu za upravljanje, s tim što se Komisiji dostavlja i sporazum o raskidu ugovora o upravljanju.

Raskid ugovora o upravljanju zbog oduzimanja dozvole za rad društvu za upravljanje

Član 53

Ugovor o upravljanju investicionim fondom se raskida, po sili zakona, ako je društvu za upravljanje oduzeta dozvola za rad.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, Komisija u rješenju kojim oduzima dozvolu za rad društvu za upravljanje nalaže nadzornom odboru investicionog fonda da, do zaključenja ugovora sa novim društvom za upravljanje, obavlja neodložne poslove u vezi sa upravljanjem investicionim fondom.

Pod neodložnim poslovima iz stava 2 ovog člana podrazumijevaju se poslovi koji treba da se obave da ne bi nastala šteta za investicioni fond.

Društvo za upravljanje kome je oduzeta dozvola za rad dužno je da, u roku od osam dana od dana prijema rješenja Komisije, prenese sve poslove u vezi upravljanja imovinom investicionog fonda na nadzorni odbor tog fonda.

Investicioni fond mora, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana prijema rješenja Komisije kojim je društvu za upravljanje oduzeta dozvola za rad, da podnese Komisiji zahtjev za davanje saglasnosti za zaključivanje ugovora sa drugim društvom za upravljanje.

Ako investicioni fond, u roku iz stava 5 ovog člana, ne podnese zahtjev za davanje saglasnosti za zaključivanje ugovora sa drugim društvom za upravljanje, Komisija pokreće postupak sudske likvidacije investicionog fonda.

V ULAGANJE SREDSTAVA INVESTICIONIH FONDOVA

Dozvoljena ulaganja

Član 54

Investicioni fond sredstva prikupljena u skladu sa ovim zakonom može investirati u:

1) hartije od vrijednosti;

2) novčane depozite;

3) nekretnine.

Investicioni fond može ulagati u domaće hartije od vrijednosti i strane hartije od vrijednosti koje se kotiraju na organizovano uređenim tržištima zemalja OECD, kao i na drugim tržištima koja ispunjavaju standarde transparentnosti u poslovanju sa hartijama od vrijednosti i koje odredi nadzorni odbor tog fonda.

Investicioni fond može novčane depozite držati u domaćim bankama.

Ograničenja ulaganja

Član 55

Investicioni fond je dužan da najmanje 20% svojih sredstava uloži u Republici.

Zabrana ulaganja

Član 56

Investicioni fond ne smije imati svoja ulaganja u:

1) druge investicione fondove;

2) društva za upravljanje;

3) depozitarnu banku;

4) ovlašćenog učesnika na tržištu hartija od vrijednosti koji za društvo za upravljanje obavlja brokerske poslove posredovanja u trgovini hartijama od vrijednosti iz portfelja investicionih fondova;

5) pravna lica koja su vlasnici više od 10% akcija društva za upravljanje koje upravlja investicionim fondom.

Zaduživanje

Član 57

Investicioni fond se može zadužiti i to do 5% neto vrijednosti imovine sa rokom otplate od najduže šest mjeseci, uz prethodnu saglasnost nadzornog odbora investicionog fonda.

Investicioni fond se ne može zadužiti kod društva za upravljanje.

Investicioni fond ne može davati pozajmice iz sredstava fonda.

Prekoračenje ograničenja ulaganja

Član 58

Nakon osnivanja investicionog fonda, društvo za upravljanje je dužno da strukturu ulaganja sredstava investicionog fonda prilagodi odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana prijema potvrde o registraciji investicionog fonda u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici.

Ako u toku poslovanja investicionog fonda dođe do promjene strukture ulaganja sredstava investicionog fonda, kojom se narušavaju ograničenja propisana ovim zakonom, društvo za upravljanje je dužno da o tome obavijesti Komisiju, u roku od dva dana i da preduzme odgovarajuće mjere kojima će u primjerenom roku obezbijediti ponovno uspostavljanje strukture ulaganja u skladu sa ovim zakonom.

VI PRIVATIZACIONI INVESTICIONI FONDOVI

Pravni status

Član 59

Privatizacioni fondovi i specijalizovana privatna menadžment preduzeća osnovani u skladu sa Uredbom o privatizacionim fondovima i specijalizovanim privatnim menadžment preduzećima ("Službeni list RCG", br. 8/99, 18/00, 49/01 i 1/02) nastavljaju poslovanje kao poseban oblik investicionih fondova pod nazivom privatizacioni investicioni fondovi i društva za upravljanje privatizacionim investicionim fondovima.

Na poslovanje privatizacionih investicionih fondova i društava za upravljanje privatizacionim investicionim fondovima primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na poslovanje investicionih fondova i društava za upravljanje.

Privatizacioni investicioni fondovi su akcionarska društva.

Struktura ulaganja i zaduživanje

Član 60

Privatizacioni investicioni fondovi prikupljena sredstva mogu investirati u skladu sa čl. 54 i 55 ovog zakona.

Privatizacioni investicioni fond se može zaduživati pod uslovima i na način utvrđen članom 57 ovog zakona.

VII FOND ZAJEDNIČKOG ULAGANJA

Pravni status

Član 61

Fond zajedničkog ulaganja je poseban oblik investicionog fonda.

Na poslovanje fondova zajedničkog ulaganja i društava za upravljanje tim fondovima shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na poslovanje investicionih fondova i društava za upravljanje.

Fond zajedničkog ulaganja osnivaju najmanje dva pravna ili fizička lica.

Struktura ulaganja

Član 62

Fond zajedničkog ulaganja sredstva prikupljena u skladu sa ovim zakonom može investirati u hartije od vrijednosti, novčane depozite i nekretnine bez ograničenja utvrđenih čl. 55 i 56 ovog zakona, u skladu sa utvrđenom investicionom politikom.

Zaduživanje

Član 63

U upravljanju imovinom fonda zajedničkog ulaganja društvo za upravljanje može da pozajmljuje, zalaže ili na drugi način opterećuje, koristi ili raspolaže imovinom fonda.

Fond zajedničkog ulaganja može se zadužiti bez ograničenja, uz prethodnu saglasnost nadzornog odbora tog fonda.

VIII OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA I ČUVANJE POSLOVNE TAJNE

Objavljivanje informacija o poslovanju

Član 64

Društvo za upravljanje o poslovanju investicionog fonda objavljuje:

1) javni poziv za upis i uplatu akcija investicionog fonda;

2) izvode iz godišnjeg i periodičnih izvještaja o poslovanju investicionog fonda;

3) strukturu ulaganja investicionog fonda;

4) neto vrijednost imovine i vrijednost akcije investicionog fonda;

5) druge informacije koje odredi Komisija.

Sadržaj i način izvještavanja iz stava 1 ovog člana utvrđuje Komisija.

Promocija poslovanja investicionog fonda

Član 65

Poslovanje investicionog fonda se objavljuje izdavanjem publikacija ili na drugi način objavljivanjem podataka u jednom od dnevnih medija koji izlaze u Republici, putem radija, televizije, telefona, elektronske pošte, oglasne table, brošura, markentiških ili drugih promotivnih materijala.

Promocija mora sadržati:

1) naziv i adresu sjedišta, telefonski broj i adresu elektronske pošte društva za upravljanje i investicionog fonda čije se hartije od vrijednosti nude;

2) naznaku mjesta gdje se može besplatno dobiti prospekt;

3) naznaku da prethodno poslovanje društva za upravljanje i investicionog fonda ne garantuje buduće rezultate i da investicija uključuje rizik;

4) naziv ovlašćenog učesnika ili ime i prezime drugog lica odgovornog za tačnost i potpunost informacija iznesenih u javnoj promociji;

5) druge informacije određene propisima Komisije.

Bliže uslove i način promocije poslovanja investicionog fonda utvrđuje Komisija.

Zabranjene informacije

Član 66

U javnoj promociji ne smiju se objavljivati:

1) nepotpune i netačne informacije o društvu za upravljanje i investicionom fondu, hartijama od vrijednosti koje se nude za kupovinu i prodaju i uslovima prodaje i kupovine;

2) procjene i garancije povećanja vrijednosti i prinosa od hartija od vrijednosti;

3) javna garancija na dobit po osnovu ulaganja ili informacije na osnovu poređenja sa ulaganjima u druge hartije od vrijednosti;

4) podaci o nedostacima u radu ovlašćenih učesnika koji učestvuju u sličnim aktivnostima u trgovini hartijama od vrijednosti ili nedostacima emitenata sličnih hartija od vrijednosti.

Lice koje postupi suprotno stavu 1 ovog člana dužno je da trećim licima nadoknadi štetu nastalu takvim postupanjem.

Posebne odredbe

Član 67

Objavljivanje informacija o društvu za upravljanje i investicionom fondu i hartijama od vrijednosti, koje se obavezno dostavljaju Komisiji, ne smatra se javnom promocijom.

Objavljivanje informacija o obavljenoj emisiji hartija od vrijednosti ili isplaćenoj dividendi smatra se javnom promocijom.

Ovlašćeni učesnici mogu javno iznositi informacije o hartijama od vrijednosti i emitentima samo u okviru poslova koje obavljaju u prometu hartija od vrijednosti.

Čuvanje poslovne tajne

Član 68

Sva lica koja obavljaju bilo koju funkciju ili su zaposlena u društvu za upravljanje, investicionom fondu, Centralnoj depozitarnoj agenciji ili depozitarnoj banci, brokeru ili dileru, moraju da čuvaju, kao poslovnu tajnu, sve informacije o namjerama i aktivnostima društva za upravljanje ili investicionog fonda, osim onih koje su javne po odredbama ovog poglavlja.

IX OGRANIČENJA ZBOG SPRJEČAVANJA KONFLIKTA INTERESA

Zabrana članstva u organima

Član 69

Članovi odbora direktora i izvršni direktor osnivača društva za upravljanje ne mogu biti članovi nadzornog odbora u investicionom fondu kojim to društvo za upravljanje upravlja.

Članovi odbora direktora, izvršni direktor i zaposleni u društvu za upravljanje ne mogu biti članovi organa upravljanja ili zaposleni u drugom društvu za upravljanje, drugom investicionom fondu i ovlašćenom učesniku na tržištu hartija od vrijednosti koji za društvo za upravljanje obavlja brokerske poslove posredovanja u trgovini hartijama od vrijednosti investicionog fonda.

Članovi nadzornog odbora investicionog fonda ne mogu biti članovi organa ili zaposleni u osnivaču društva za upravljanje koje upravlja tim investicionim fondom, tom ili drugom društvu za upravljanje, drugom investicionom fondu.

Lica zaposlena u društvu za upravljanje, kao i članovi njihove uže porodice ne mogu biti zaposleni u drugom društvu za upravljanje.

Zabrana upotrebe informacija

Član 70

Nijedno lice koje u toku svoje poslovne aktivnosti stekne informaciju važnu za utvrđivanje vrijednosti hartija od vrijednosti iz portfelja investicionog fonda, koja nije dostupna javnosti, ne smije da koristi tu informaciju prilikom transakcija hartija od vrijednosti za svoj račun ili u cilju podsticanja ili olakšavanja transakcije za račun trećeg lica.

Zabranjene transakcije

Član 71

Član nadzornog odbora investicionog fonda, član odbora direktora društva za upravljanje, izvršni direktor društva za upravljanje, investicioni menadžer ili zaposleni u društvu za upravljanje ne smiju da učestvuju u poslovima koji omogućavaju njemu ili sa njim povezanom licu da imaju koristi od pada vrijednosti akcija investicionog fonda.

Naknada

Član 72

Za obavljanje poslova upravljanja investicionim fondom članovi nadzornog odbora investicionog fonda, članovi odbora direktora društva za upravljanje, izvršni direktor društva za upravljanje, investicioni menadžer i zaposleni u društvu za upravljanje primaju naknadu ili zaradu od investicionog fonda, odnosno društva za upravljanje, a primanje sredstava po ovom osnovu iz drugih izvora je zabranjeno.

Evidentiranje ulaganja

Član 73

Član nadzornog odbora investicionog fonda, član odbora direktora društva za upravljanje, izvršni direktor društva za upravljanje, investicioni menadžer ili zaposleni u društvu za upravljanje i lica koja za investicioni fond obavljaju pojedine poslove na osnovu posebnog ugovora moraju društvu za upravljanje da prijave svako posjedovanje i kupovinu ili prodaju akcija pravnih lica iz člana 20 ovog zakona i akcija investicionog fonda kojim to društvo upravlja.

Društvo za upravljanje vodi evidenciju o kupovinama i prodajama iz stava 1 ovog člana.

Evidencija iz stava 2 ovog člana sadrži:

1) ime, prezime i adresu fizičkog lica, odnosno naziv i sjedište pravnog lica iz stava 1 ovog člana;

2) status lica iz stava 1 ovog člana prema društvu za upravljanje;

3) datum zaključivanja ugovora o kupovini, odnosno prodaji;

4) broj akcija koji su bili predmet kupovine, odnosno prodaje;

5) prodajnu, odnosno kupovnu cijenu.

Evidencija iz stava 2 ovog člana je javna i uvid u nju mogu da izvrše lica koja imaju pravni interes.

Društvo za upravljanje je dužno da mjesečno dostavlja Komisiji evidenciju iz stava 2 ovog člana.

Odredbe st. 1 do 5 ovog člana primjenjuju se i u slučaju sticanja, odnosno otuđenja akcija po drugim osnovama (poklon, nasleđe).

X NADZOR KOMISIJE ZA HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

Ovlašćenja Komisije

Član 74

Komisija vrši nadzor nad društvom za upravljanje i investicionim fondom davanjem saglasnosti na njihove akte i kontrolom njihovog poslovanja, u skladu sa ovim zakonom.

Komisija može da vrši i kontrolu depozitarne banke u okviru poslova koje ona obavlja u skladu sa ovim zakonom.

Komisija može, bez ograničenja, da pregleda akte, poslovne knjige, spise i drugu dokumentaciju društva za upravljanje koji se odnose na poslovanje tog društva i investicionog fonda.

Član 75

U vršenju nadzora Komisija može da zahtijeva:

1) izvještaje i informacije o poslovanju društva za upravljanje, odnosno investicionog fonda;

2) izvještaje i dodatne informacije o obavljenoj reviziji društva za upravljanje, odnosno investicionog fonda;

3) vanrednu reviziju poslovanja društva za upravljanje, odnosno investicionog fonda;

4) izmjenu ili dopunu ugovora o upravljanju investicionim fondom;

5) druge podatke i informacije koje utvrdi svojim aktom.

Komisija svojim aktom utvrđuje način i rokove izvještavanja iz stava 1 ovog člana.

Davanje saglasnosti

Član 76

Komisija daje saglasnost na:

1) ugovor o osnivanju i statut društva za upravljanje i njihove izmjene;

2) statut investicionog fonda i njegove izmjene;

3) ugovor o upravljanju investicionim fondom i njegove izmjene;

4) druge akte utvrđene ovim zakonom.

Otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti

Član 77

Ako Komisija, u vršenju nadzora, utvrdi nezakonitosti ili nepravilnosti u poslovanju društva za upravljanje i investicionih fondova, rješenjem će naložiti da se utvrđene nezakonitosti, odnosno nepravilnosti otklone u određenom roku.

Društvo za upravljanje je dužno da, u ostavljenom roku, otkloni utvrđene nezakonitosti, odnosno nepravilnosti i da obavijesti Komisiju o preduzetim mjerama.

Mjere

Član 78

Ako društvo za upravljanje ne otkloni utvrđene nezakonitosti, odnosno nepravilnosti u ostavljenom roku i o tome ne obavijesti Komisiju, uz podnošenje odgovarajućih dokaza, Komisija može preduzeti sljedeće mjere:

1) dati nalog za razrješenje članova nadzornog odbora investicionog fonda;

2) dati nalog za promjenu društva za upravljanje;

3) pisano upozoriti, privremeno suspendovati ili oduzeti dozvolu investicionom menadžeru;

4) privremeno zabraniti raspolaganje imovinom društva za upravljanje i investicionog fonda;

5) oduzeti dozvolu za rad društvu za upravljanje;

6) druge mjere neophodne za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju društva za upravljanje i investicionog fonda.

Komisija može izreći jednu ili više mjera iz stava 1 ovog člana, zavisno od prirode i težine utvrđenih nepravilnosti.

Bliže uslove, način i postupak vršenja nadzora utvrđuje Komisija.

Oduzimanje dozvole za rad društvu za upravljanje

Član 79

Komisija može oduzeti dozvolu za rad društvu za upravljanje, ako:

1) je dozvola za rad pribavljena navođenjem neistinitih podataka;

2) vrši ulaganja sredstava investicionog fonda ili na drugi način postupa suprotno ovom zakonu;

3) Komisiji u postupku nadzora ne podnese potrebnu dokumentaciju ili na drugi način ometa vršenje nadzora nad njegovim poslovanjem;

4) društvo za upravljanje donese odluku o likvidaciji;

5) u propisanom roku ne dostigne propisani nivo kapitala;

6) prestane da ispunjava uslove propisane za dobijanje dozvole za rad;

7) u drugim slučajevima kada ocijeni da nezakonitim upravljanjem investicionim fondom društvo za upravljanje ugrožava interese vlasnika investicionog fonda.

Dejstvo oduzimanja dozvole za rad

Član 80

Rješenjem kojim se oduzima dozvola za rad društvu za upravljanje Komisija nalaže:

1) nosiocu platnog prometa da obustavi izvršenje naloga ovlašćenih lica društva za upravljanje za prenos novčanih sredstava sa računa investicionog fonda kojim upravlja društvo za upravljanje, kao i sa računa društva za upravljanje;

2) Centralnoj depozitarnoj agenciji da obustavi izvršenje naloga ovlašćenih lica društva za upravljanje za prenos hartija od vrijednosti iz portfelja investicionog fonda kojim upravlja društvo za upravljanje na druga lica.

Dostava rješenja

Član 81

Rješenje o oduzimanju dozvole za rad društvu za upravljanje Komisija dostavlja nadležnom sudu, društvu za upravljanje, investicionom fondu, Centralnoj depozitarnoj agenciji, depozitarnoj banci, berzi i udruženju ovlašćenih učesnika na tržištu hartija od vrijednosti.

Rješenje iz stava 1 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

XI KAZNENE ODREDBE

Član 82

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se društvo za upravljanje, ako:

1) pored upravljanja investicionim fondom obavlja još i neku drugu djelatnost (član 3 stav 1);

2) započne obavljanje djelatnosti upravljanja investicionim fondom prije nego što od Komisije dobije dozvolu za rad (član 13 stav 1);

3) sredstva, obaveze, potraživanja, prihode i rashode i druga prava društva za upravljanje ne vodi odvojeno od sredstava, obaveza, potraživanja, prihoda i rashoda i drugih prava investicionog fonda (član 15 stav 1);

4) postupa suprotno članu 16 stav 4 ovog zakona;

5) ne poštuje ograničenja investiranja u druga pravna lica propisana članom 20 ovog zakona;

6) postupa suprotno članu 21 ovog zakona;

7) upravlja imovinom investicionog fonda i koristi sredstva investicionog fonda na način suprotan članu 22 st. 1 i 2 ovog zakona;

8) ne postupa u skladu sa članom 24 stav 1 ovog zakona;

9) ne otvori poslovni račun za svaki investicioni fond kojim upravlja (član 25 stav 2).

10) ne sazove osnivačku skupštinu fonda (član 32 stav 1);

11) podmiri troškove osnivanja investicionog fonda na način suprotan članu 33 ovog zakona;

12) u obavljanju poslova investicionog fonda postupa suprotno članu 41 ovog zakona;

13) postupa suprotno članu 43 ovog zakona;

14) naplaćuje naknadu za upravljanje investicionim fondom suprotno članu 48 st. 2 i 3 ovog zakona;

15) postupa suprotno članu 49 ovog zakona;

16) ne prenese sve poslove u vezi upravljanja imovinom investicionog fonda na nadzorni odbor tog fonda u roku od osam dana od dana prijema rješenja Komisije kojim mu se oduzima dozvola za rad (član 53 stav 4);

17) postupa suprotno članu 55 ovog zakona;

18) postupa suprotno članu 56 ovog zakona;

19) postupa suprotno članu 57 ovog zakona;

20) postupa suprotno članu 58 ovog zakona;

21) postupa suprotno članu 60 ovog zakona;

22) se zaduži na način suprotan članu 63 ovog zakona;

23) ne objavljuje informacije o poslovanju investicionog fonda u skladu sa članom 64 ovog zakona;

24) postupa suprotno članu 66 stav 1 ovog zakona o javnoj promociji.

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se investicioni fond, ako:

1) nije osnovan isključivo radi javnog prikupljanja novčanih sredstava i ulaganja prikupljenih sredstava u hartije od vrijednosti, novčane depozite i nekretnine, a u skladu sa načelima sigurnosti, smanjenja i disperzije rizika i profesionalnog upravljanja (član 4 st. 1 i 3);

2) stekne sopstvene akcije (član 28 stav 5).

Za prekršaj iz st. 1 i 2 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od jedne polovine do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Član 83

Lica koja su pravosnažno osuđena za prekršaj iz člana 82 ovog zakona ne mogu biti odgovorna lica društva za upravljanje investicionim fondovima do isteka roka od godinu dana od dana pravosnažnosti odluke.

XII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 84

Privatizacioni fondovi i specijalizovana privatna menadžment preduzeća osnovani u skladu sa Uredbom o privatizacionim fondovima i specijalizovanim privatnim menadžment preduzećima ("Službeni list RCG", br. 8/99, 18/00, 49/01 i 1/02) dužni su da usaglase svoje akte, organizaciju i poslovanje sa odredbama ovog zakona najkasnije do 1. januara 2005. godine, kada prestaje da važi Uredba o privatizacionim fondovima i specijalizovanim privatnim menadžment preduzećima ("Službeni list RCG", br. 8/99, 18/00, 49/01 i 1/02) i propisi donijeti na osnovu nje.

Ukoliko specijalizovano privatno menadžment preduzeća, u roku iz stava 1 ovog člana, ne usaglasi svoje akte, organizaciju i poslovanje, Komisija će mu oduzeti dozvolu za rad.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, Komisija će naložiti nadzornom odboru privatizacionog fonda da, do zaključenja ugovora sa novim društvom za upravljanje, a najduže tri mjeseca od dana oduzimanja dozvole za rad specijalizovanom privatnom menadžment preduzeću, obavlja neodložne poslove u vezi sa upravljanjem tim fondom i podnese Komisiji zahtjev za davanje saglasnosti za zaključivanje ugovora sa drugim društvom za upravljanje.

Osnivači specijalizovanih privatnih menadžment preduzeća koji, saglasno članu 9 stav 2 ovog zakona, ne mogu biti vlasnici akcija društva za upravljanje, dužni su da svoje akcije ponude na prodaju, najkasnije u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 85

Postojeći fondovi sa većinskim državnim kapitalom i druga pravna lica u Republici mogu se transformisati u investicioni fond po ovom zakonu.

Na poslovanje investicionih fondova koji nastanu na način utvrđen u stavu 1 ovog člana primjenjivaće se odredbe ovog zakona koje se odnose na poslovanje fondova zajedničkog ulaganja.

Član 86

Ako u specijalizovanim privatnim menadžment preduzećima poslove investicionog menadžera obavljaju lica koja su, do dana stupanja na snagu ovog zakona od Komisije stekla zvanje investicionog menadžera, a nemaju visoku školsku spremu, ta preduzeća su dužna da obezbijede investicionog menadžera sa visokom školskom spremom, najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 87

Propisi za izvršavanje ovog zakona donijeće se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana na poslovanje privatizacionih investicionih fondova primjenjivaće se propisi donijeti na osnovu Uredbe o privatizacionim fondovima i specijalizovanim privatnim menadžment preduzećima ("Službeni list RCG", br. 8/99, 18/00, 49/01 i 1/02).

Član 88

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

141. Zakon o hartijama od vrijednosti

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O HARTIJAMA OD VRIJEDNOSTI

("Sl. list RCG", br. 59/00, 10/01, 43/05, 28/06, "Sl. list Crne Gore", br. 53/09 od 07.08.2009)

Proglašava se Zakon o hartijama od vrijednosti, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore, na drugoj sjednici drugog redovnog zasijedanja, u 2000. godini, dana 22. decembra 2000.godine.

Broj:01-2913/2

Podgorica, 26. decembar 2000. godine

Predsjednik Republike Crne Gore

Milo Đukanović, s.r

ZAKON

O HARTIJAMA OD VRIJEDNOSTI

I OPŠTE ODREDBE

Sadržina zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se vrste hartija od vrijednosti, izdavanje i trgovanje tim hartijama, prava i obaveze subjekata na tržištu hartija od vrijednosti i organizacija, djelokrug i nadležnost Komisije za hartije od vrijednosti Republike Crne Gore.

Pojam hartije od vrijednosti

Član 2

Hartije od vrijednosti su isprave koje vlasnicima daju prava u odnosu na emitente u skladu sa zakonom i pod uslovima emisije.

Prema pravima koje daju, hartije od vrijednosti se dijele na vlasničke i dužničke hartije od vrijednosti.

Vlasničke hartije od vrijednosti su akcije koje glase na dio kapitala akcionarskog društva i jedinice kolektivnih investicionih šema izdate u skladu sa posebnim zakonom, kao i hartije od vrijednosti koje daju pravo sticanja ovih hartija od vrijednosti (zamjenljive obveznice, opcije, fjučersi i sl.).

Dužničke hartije od vrijednosti su hartije od vrijednosti izdate u seriji, koje imaocu daju pravo na isplatu vrijednosti na koju glase, sa ili bez kamate, kao i druga prava u skladu sa propisima i odlukom o emisiji.

Dužničke hartije od vrijednosti, u smislu ovog zakona, su:

1) obveznice kojima se emitent obavezuje da imaocu obveznice, u roku njene dospjelosti, isplati iznos vrijednosti na koji ona glasi i ugovorenu kamatu;

2) certifikati o depozitu kojima se emitent obavezuje da imaocu certifikata isplati iznos deponovanih sredstava sa pripadajućom kamatom u utvrđenom roku;

3) državni zapisi koje emituje Republika Crna Gora (u daljem tekstu: Republika);

4) drugi finansijski instrumenti koji se propisima Komisije za hartije od vrijednosti Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Komisija) odrede kao hartije od vrijednosti, osim:

- čeka i mjenice;

- komercijalnih hartija od vrijednosti (uputnice, kreditna pisma, konosmani, tovarni list, skladišnice);

- drugog instrumenta za koji Komisija utvrdi da nije hartija od vrijednosti u smislu ovog zakona.

Dužničke hartije od vrijednosti dijele se na kratkoročne i dugoročne, i to: kratkoročne ako im je rok dospijeća kraći od godinu dana od dana emitovanja i dugoročne ako im je rok dospijeća duži od godinu dana od dana emitovanja.

Dematerijalizacija hartija od vrijednosti

Član 3

Hartije od vrijednosti emituju se, prenose i vode u dematerijalizovanom obliku.

Bitni elementi hartije od vrijednosti

Član 4

Bitni elementi dematerijalizovane hartije od vrijednosti su:

1) oznaka vrste hartije od vrijednosti;

2) oznaka klase i broj serije;

3) firma, sjedište i adresa emitenta hartije od vrijednosti i njegova oznaka u registru emitenata kod Komisije;

4) obaveze emitenta i prava i obaveze vlasnika hartije od vrijednosti i način njegovog ostvarivanja;

5) mjesto i datum emisije;

6) imena lica ovlašćenih za zastupanje emitenta.

Ostale elemente pojedinih hartija od vrijednosti utvrđuje Komisija.

Registrovanje hartija od vrijednosti

Član 5

Hartije od vrijednosti emitovane u skladu sa odredbama ovog zakona moraju biti registrovane kod Centralne Depozitarne Agencije, koja se osniva i posluje u skladu sa ovim zakonom.

Prava i obaveze iz hartija od vrijednosti nastaju momentom registracije kod Centralne Depozitarne Agencije.

Emitenti hartija od vrijednosti

Član 6

Emitent hartija od vrijednosti može biti Republika Crna Gora, jedinica lokalne samouprave, privredno društvo i drugo pravno lice, upisano u Centralni registar Privrednog suda.

II KOMISIJA ZA HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

Osnivanje i status Komisije

Član 7

Komisija je organizacija Republike Crne Gore, sa svojstvom pravnog lica, osnovana radi uređivanja i nadzora izdavanja hartija od vrijednosti i njihove trgovine.

Sjedište Komisije je u Podgorici.

U obavljanju poslova utvrđenih zakonom, Komisija je samostalna i nezavisna i odgovorna za svoj rad Skupštini Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština).

Nadležnost Komisije

Član 8

Komisija je nadležna za:

1) donošenje pravila o sprovođenju ovog zakona, kada je za to ovlašćena;

2) vršenje nadzora nad primjenom ovog zakona i svih pravila donijetih na osnovu njega;

3) davanje odobrenja za javnu ponudu hartija od vrijednosti i evidentiranje emisija hartija od vrijednosti čija se prodaja ne vrši javnom ponudom;

4) vršenje nadzora nad sprovođenjem javne ponude hartija od vrijednosti;

5) davanje dozvola za rad i davanje saglasnosti na odgovarajuća akta tržištima hartija od vrijednosti, ovlašćenim učesnicima na tržištu hartija od vrijednosti i Centralnoj Depozitarnoj Agenciji;

6) davanje dozvola za rad i davanje saglasnosti na odgovarajuća akta kolektivnih investicionih šema osnovanih u skladu sa posebnim zakonom;

7) davanje saglasnosti na odluku o imenovanju izvršnih direktora licima kojima izdaje dozvolu za rad;

8) vođenje registara i drugih evidencija u skladu sa odredbama ovog zakona u koje zainteresovana lica slobodno mogu izvršiti uvid;

9) određivanje opštih uslova koje moraju ispuniti fizička lica koja se profesionalno bave trgovanjem hartijama od vrijednosti;

10) promovisanje i podsticanje visokih standarda zaštite interesa investitora u hartije od vrijednosti i integriteta ovlašćenih učesnika;

11) kontrolu sprovođenja poslovanja lica koja se profesionalno bave trgovanjem hartijama od vrijednosti, uključujući suspenziju i oduzimanje dozvola za rad;

12) preduzimanje mjera i obezbjeđivanje funkcionisanja tržišta hartija od vrijednosti, na redovan i pošten način, uz transparentno informisanje;

13) utvrđivanje načina i obima trgovanja na tržištu hartija od vrijednosti;

13a) utvrđivanje najviše vrijednosti provizija i drugih naknada koje za svoje usluge naplaćuje berza, kada ocijeni da njihova visina destimuliše razvoj tržišta hartija od vrijednosti;

13b) bliže uređivanje emitovanja i prometa kratkoročnih hartija od vrijednosti;

14) briše se;

15) preduzimanje aktivnosti u cilju očuvanja interesa lica koja su uložila u hartije od vrijednosti i sprečavanje nezakonite, nečasne i neispravne prakse u poslovima sa hartijama od vrijednosti;

16) preduzimanje mjera, vršenje kontrole i istraživanja radi sprječavanja zloupotreba na tržištu hartija od vrijednosti;

17) saradnju sa drugim srodnim institucijama u Republici i van nje;

18) preduzimanje ostalih mjera i obavljanje drugih poslova u skladu sa zakonom.

Pravila i drugi akti Komisije

Član 9

Pored pravila za koje je drugim odredbama ovog zakona posebno ovlašćena da ih donosi, Komisija može donositi pravila koja se odnose na:

1) podnošenje zahtjeva za dobijanje dozvole za rad, izdavanje dozvole i druga pitanja u vezi sa tim;

2) registrovanje dozvola i izdavanje njihovih duplikata;

3) kvalifikacije, iskustvo i obuku koja se zahtijeva od fizičkih lica kojima se izdaje dozvola za rad, ispit koji podnosilac zahtjeva mora položiti i okolnosti u kojima se ne moraju ispuniti ovi zahtjevi;

4) sačinjavanje godišnjih i drugih periodičnih izvještaja Komisiji od lica koja su dobila dozvolu za rad;

5) utvrđivanje hartija od vrijednosti koje se mogu kotirati, kao i na uslove pod kojima se trgovanje tim hartijama može obustaviti;

6) detaljnije vođenje računa koji se mogu otvoriti u skladu sa ovim zakonom i utvrđivanje podataka koji obezbjeđuju sačinjavanje bilansa stanja i bilansa uspjeha;

7) informacije koje mora sadržati izvještaj revizora sačinjen u skladu sa ovim zakonom;

8) briše se;

9) formu i sadržaj reklamiranja koji se odnose na poslove sa hartijama od vrijednosti, uz mogućnost ograničenja lica koja se mogu reklamirati.

10) transakcije sa hartijama od vrijednosti kupljenim u skladu sa ugovorima o reprodaji i hartijama od vrijednosti prodatim u skladu sa ugovorima o reotkupu (REPO poslovi);

11) obavljanje kastodi poslova.

Komisija je dužna da nacrte pravila objavi na svojoj internet stranici, najkasnije 14 dana prije usvajanja, sa pozivom zainteresovanim licima da daju primjedbe, predloge ili sugestije.

U slučaju kada se predloženim pravilima propisuju aktivnosti koje zahtijevaju hitno postupanje, Komisija može utvrditi rok kraći od roka iz stava 2 ovog člana.

Pravila Komisije koja imaju karakter opštih akata objavljuju se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Komisija može izdati uputstva, biltene, mišljenja i druge relevantne izjave koje se smatraju potrebnim za sprovođenje ovog zakona.

Odlučivanje Komisije

Član 10

Na postupke pred Komisijom primjenjuju se odredbe zakona kojim je uređen opšti upravni postupak, ako odredbama ovog zakona nije drukčije određeno.

O pitanjima iz člana 8 stav 1 tač. 3, 4, 5, 6, 7, 11 i 16 ovog zakona, Komisija odlučuje u formi rješenja.

Komisija je obavezna da, po zahtjevu stranke, donese rješenje u roku od 30 dana od dana uredno podnijetog zahtjeva, tj. od dana kada Komisija podnijetu dokumentaciju smatra potpunom.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja Komisije stranka može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

Rješenja o odobrenju i poništenju javne ponude hartija od vrijednosti i o davanju, suspenziji i oduzimanju dozvola za rad objavljuju se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Sastav i imenovanje članova Komisije

Član 11

Komisija ima pet članova, i to: predsjednika, zamjenika predsjednika i tri člana.

Komisiju imenuje Skupština, na predlog Vlade Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Za člana Komisije može biti imenovano lice koje ima visoku školsku spremu, radno iskustvo najmanje pet godina na poslovima iz oblasti prava, monetarnog, privrednog ili finansijskog sistema i koje je dostojno da bude član Komisije.

Članovi Komisije ne mogu biti:

1) lica izabrana, imenovana ili zaposlena u državnim organima;

2) članovi organa upravljanja i rukovođenja, izvršni organi i sekretari emitenata hartija od vrijednosti;

3) akcionari i zaposleni berze, ovlašćenog učesnika na tržištu hartija od vrijednosti i Centralne Depozitarne Agencije;

4) lica koja su međusobno u braku ili u srodstvu u pravoj ili pobočnoj liniji do trećeg stepena.

Predsjednik, zamjenik predsjednika i najmanje jedan član Komisije obavljaju svoju funkciju profesionalno i ne mogu se baviti drugim poslom, osim naučnih, istraživačkih i predavačkih aktivnosti.

Predsjednik Komisije rukovodi radom Komisije i predstavlja i zastupa Komisiju.

Kada se mjesto predsjednika upražni ili kada je predsjednik spriječen da obavlja funkciju predsjednika u slučaju bolesti ili drugih okolnosti, zamjenik predsjednika obavlja poslove predsjednika.

Članovi Komisije moraju se ponašati tako da ne umanjuju svoj ugled ili ugled Komisije, te da ne dovedu u pitanje svoju samostalnost i nezavisnost pri donošenju odluka i samostalnost Komisije.

Članovi Komisije ne smiju koristiti svoj rad u Komisiji i ugled Komisije za ostvarivanje vlastitih interesa.

Mandat članova Komisije

Član 12

Članovi Komisije imenuju se na vrijeme od pet godina i mogu biti ponovo imenovani.

Član Komisije razrješava se ukoliko:

1) nesavjesno i neefikasno obavlja funkciju člana Komisije;

2) trajno izgubi sposobnost za obavljanje funkcije člana Komisije;

3) bude osuđen na bezuslovnu kaznu zatvora ili za djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje funkcije člana Komisije;

4) odsustvuje sa tri uzastopne sjednice Komisije bez njenog odobrenja.

Član Komisije može podnijeti pismenu ostavku Skupštini.

Sjednice Komisije

Član 13

U cilju ostvarenja svojih funkcija, Komisija održava sjednice po potrebi, a najmanje jednom mjesečno, na mjestu i u vrijeme koje ona odredi.

Sjednice Komisije mogu se održati ukoliko prisustvuju najmanje tri člana.

Odluke Komisije donose se većinom glasova svih članova Komisije.

Statut Komisije

Član 14

Komisija ima Statut.

Statut Komisije objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Komisija ima pečat koji sadrži naziv: "Komisija za hartije od vrijednosti Republike Crne Gore, Podgorica" i grb Republike Crne Gore.

Sukob interesa

Član 15

Članovi Komisije i zaposleni u stručnoj službi Komisije dužni su da se pridržavaju najviših profesionalnih standarda i da postupaju u skladu sa etičkim kodeksom koji utvrdi Komisija, u cilju izbjegavanja mogućeg sukoba interesa.

Ako je predsjednik, zamjenik predsjednika ili član Komisije na bilo koji način povezan sa predmetom odlučivanja ili je direktno ili indirektno zainteresovan za taj predmet obavezan je da na početku sjednice Komisije navede taj svoj interes i neće, osim ukoliko Komisija drukčije ne odluči, učestvovati u razmatranju, raspravljanju ili glasanju o bilo kom pitanju u vezi sa navedenim predmetom.

Postupanja po stavu 2 ovog člana i postupanja suprotna etičkom kodeksu Komisija posebno evidentira, a ta evidencija je dostupna zainteresovnim licima na uvid.

Stručna služba

Član 16

Za obavljanje stručnih, administrativnih i materijalno - finansijskih poslova, Komisija obrazuje stručnu službu.

Komisija imenuje sekretara koji rukovodi stručnom službom.

Na zaposlene u stručnoj službi Komisije primjenjuju se opšti propisi o radnim odnosima.

Postupanja zaposlenih u stručnoj službi Komisije suprotna etičkom kodeksu Komisija posebno evidentira, a ta evidencija je dostupna zainteresovnim licima na uvid.

Odgovornost

Član 17

Prestao da važi na osnovu Odluke Ustavnog suda RCG. ("Sl. list RCG", br. 43/05 od 21.07.2005)

Obaveza čuvanja tajne

Član 18

Članovi ili bivši članovi i zaposleni ili bivši zaposleni u Komisiji obavezni su da čuvaju informacije do kojih dođu u toku rada Komisije ili na drugi način, koje, u skladu sa propisima, predstavljaju službenu tajnu.

Zabrana iz stava 1 ovog člana prestaje nakon što ta informacija prestane da bude službena tajna, u skladu sa kriterijumima koje Komisija utvrdi svojim aktom.

Lica iz stava 1 ovog člana ne smiju davati savjete u vezi sa investiranjem u hartije od vrijednosti ili davati mišljenje o povoljnosti i nepovoljnosti kupovine ili prodaje hartija od vrijednosti.

Zabrane iz stava 3 ovog člana prestaju nakon prestanka obavljanja funkcije ili poslova u Komisiji.

Lica iz stava 1 ovog člana dužna su da čuvaju povlašćene informacije sve dok ta informacija ne izgubi svojstvo povlašćenosti. "

Saradnja Komisije sa drugim nadzornim organima

Član 18a

Komisija je dužna da, na zahtjev nadležnog državnog organa ili inostranog organa nadležnog za nadzor poslovanja sa hartijama od vrijednosti, dostavi neophodne podatke i informacije.

Razmjena podataka i informacija iz stava 1 ovog člana ne smatra se odavanjem službene tajne.

Finansiranje

Član 19

Sredstva za rad Komisije ostvaruju se iz:

1) naknada koje se plaćaju uz podnošenje zahtjeva Komisiji;

2) naknada koje se plaćaju za registraciju i prenos hartija od vrijednosti kod lica ovlašćenog za registraciju hartija od vrijednosti.

Komisija utvrđuje visinu naknada iz stava 1 ovog člana.

Komisija može ostvarivati sredstva za rad i iz drugih izvora.

Finansijska godina

Član 20

Finansijska godina Komisije predstavlja period od 12 mjeseci koji se završava 31. decembra tekuće godine, s tim da će prva finansijska godina početi sa danom primjene ovog zakona i završava se 31. decembra te godine.

Višak prihoda nad rashodima Komisija može koristiti isključivo za ispunjenje zakonskih obaveza vezanih za vršenje funkcije regulatornog i nadzornog organa u oblasti hartija od vrijednosti.

Registri i druge evidencije Komisije

Član 21

Komisija vodi registre i druge evidencije.

Komisija vodi registre: emitenata hartija od vrijednosti; datih i poništenih odobrenja za javnu ponudu hartija od vrijednosti; odbijenih zahtjeva za davanje odobrenja za javnu ponudu hartija od vrijednosti; datih, suspendovanih i oduzetih dozvola za rad; odbijenih zahtjeva za davanje dozvole za rad; fizičkih lica koja profesionalno obavljaju poslove sa hartijama od vrijednosti, a po potrebi i druge registre.

Revizija

Član 22

Reviziju računa, evidencije i bilansa Komisije vrši međunarodno priznati nezavisni revizor koga imenuje Komisija.

Revizor sačinjava, u skladu sa međunarodnim standardima revizije, izvještaj o reviziji i dostavlja ga Komisiji.

Revizor u svom izvještaju:

1) ocjenjuje da li bilans uspjeha Komisije za određenu godinu daje istinitu i objektivnu sliku godišnjih prihoda i rashoda Komisije i daje mišljenje;

2) ocjenjuje da li bilans stanja Komisije za određenu godinu daje istinitu i objektivnu sliku finansijskog stanja poslovanja Komisije na kraju godine i daje mišljenje.

Revizor ima pravo pristupa svim registrima, računima i drugim evidencijama Komisije i ovlašćen je da od lica u Komisiji zatraži informaciju ili objašnjenje koje smatra neophodnim za obavljanje njegovih poslova kao revizora.

Godišnji izvještaj o radu

Član 23

Komisija, najkasnije u roku od šest mjeseci od kraja svake finansijske godine, sačinjava izvještaj o radu i stanju na tržištu hartija od vrijednosti i dostavlja ga Skupštini i Vladi.

Uz izvještaj iz stava 1 ovog člana Komisija dostavlja i finansijske iskaze za prethodnu godinu sa izvještajem revizora.

III EMISIJA VLASNIČKIH I DUGOROČNIH DUŽNIČKIH HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Postupak emisije

Član 24

Postupak emisije hartija od vrijednosti obuhvata:

1) donošenje odluke o emisiji;

2) podnošenje zahtjeva Komisiji radi dobijanja odobrenja za javnu ponudu, odnosno za evidentiranje emisije;

3) zaključivanje ugovora između emitenta i Centralne Depozitarne Agencije;

4) sačinjavanje prospekta i objavljivanje javnog poziva za upis i uplatu hartija od vrijednosti, kao i objavljivanje rezultata javne prodaje u skladu sa ovim zakonom;

5) upis emisije u registar emitenata kod Komisije i upis hartija od vrijednosti na račune kupaca kod Centralne Depozitarne Agencije.

Odluka o emisiji hartija od vrijednosti

Član 25

Odluka o emisiji hartija od vrijednosti obavezno sadrži:

1) naziv i adresu emitenta;

2) registarski broj emitenta u registru emitenata kod Komisije;

3) naziv organa koji je donio odluku;

4) mjesto i datum donošenja odluke;

5) oznaku vrste i klase hartije od vrijednosti;

6) redni broj emisije i ukupan broj emitovanih hartija od vrijednosti iste klase;

7) broj i inicijalnu, odnosno nominalnu vrijednost hartija od vrijednosti, ukoliko je utvrđena;

8) prava sadržana u hartiji od vrijednosti;

9) način prodaje hartija od vrijednosti;

10) vrijeme početka i završetka upisa i popis mjesta za upis i uplatu hartija od vrijednosti;

11) naznaku o zadržanom pravu emitenta na prekid upisa i uplate hartija od vrijednosti prije isteka utvrđenog roka;

12) ime, prezime i funkciju lica ovlašćenih od emitenta za sprovođenje emisije hartija od vrijednosti;

13) druge elemente u skladu sa pravilima Komisije.

Ugovor o osnivanju akcionarskog društva predstavlja i odluku o prvoj emisiji akcija.

Odlukom o emisiji hartija od vrijednosti ne može se ograničiti pravo kupovine hartija od vrijednosti bilo kom licu, ako to pravo nije ograničeno zakonom, niti se može davati prednost bilo kom kupcu.

Registracija emitenata

Član 26

Emitenti koji javno izdaju hartije od vrijednosti registruju se kod Komisije i dužni su dostavljati Komisiji izvještaje, u formi i u roku koje ona utvrdi.

Na tržištu hartija od vrijednosti može se trgovati samo hartijama od vrijednosti izdatih od registrovanih emitenata.

Obaveza emitenta za kontinuirano izvještavanje

Član 27

Emitent hartija od vrijednosti koje se javno nude dužan je da izvještava Komisiju, osnivače emitenta, druge vlasnike istih hartija od vrijednosti i javnost uopšte o informacijama koje:

1) omogućavaju procjenu finansijske pozicije emitenta ili njegovog dijela;

2) mogu izazvati nelojalno trgovanje tim hartijama od vrijednosti;

3) potencijalno mogu uticati na tržišnu cijenu tih hartija od vrijednosti.

Pored obaveza iz stava 1 ovog člana emitent je dužan dostavljati i druge informacije koje propiše Komisija.

Godišnji izvještaji

Član 28

Registrovani emitent:

1) dostavlja Komisiji kopiju godišnjeg računa, nakon njegovog usvajanja na skupštini akcionara i kopiju izvještaja revizora u skladu sa zakonom; i

2) dostavlja svakom vlasniku hartija od vrijednosti odgovarajući finansijski izvještaj, ukoliko to Komisija odredi.

Registrovani emitent dostavlja Komisiji i druge podatke i izvještaje koje utvrdi Komisija.

Postupanje u slučaju štetnog poslovanja

Član 29

Ako iz izvještaja,registara ili drugih evidencija sačinjenih u skladu sa ovim zakonom, Komisija ocijeni da se poslovi emitenta, čije se hartije od vrijednosti prodaju na tržištu hartija od vrijednosti, obavljaju na štetu svih ili nekih njegovih vlasnika može:

1) narediti prestanak radnje koja izaziva štetu;

2) narediti emitentu da isplati odgovarajuću naknadu štete u određenom roku;

3) dati drugi odgovarajući nalog, bilo da se on odnosi na buduće poslovanje emitenta ili na kupovinu hartija od vrijednosti emitenta od strane drugih vlasnika ili samog emitenta ili na drugi način.

Obaveza obavještavanja o promjeni vlasništva

Član 30

Kada fizičko ili pravno lice, sticanjem ili otuđenjem hartija od vrijednosti, pribavi ili izgubi glasačka prava na sjednici skupštine akcionarskog društva i kad zbog toga sticanja ili otuđenja srazmjerni broj glasova kojima raspolaže postane veći ili padne ispod: 10%, 20%, 33% ili 50%, Centralna Depozitarna Agencija je obavezna o toj promjeni obavijestiti emitenta i Komisiju u roku od sedam dana.

Rok iz stava 1 ovog člana počinje teći od dana sticanja vlasničkih prava nad akcijama.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana mora sadržati informacije o vrsti i seriji akcija koje su stečene ili otuđene, broju glasova kojima raspolaže u apsolutnom i relativnom iznosu, kao i puno ime i adresu (za fizičko lice), odnosno firmu i sjedište (za pravno lice).

Bliže kriterijume za obavezno objavljivanje podataka o vlasništvu utvrđuje Komisija.

Podjela i spajanje akcija

Član 31

Skupština emitenta može odlučiti da se njegove akcije podijele tako da se svakom akcionaru umjesto jedne izdaju dvije ili više akcija.

Skupština emitenta može odlučiti da se njegove akcije spoje tako da se svakom akcionaru umjesto dvije ili više akcije izda jedna akcija.

Prava akcionara čije se akcije spajaju ne smiju takvim spajanjem biti umanjena.

Akcionarima koji nemaju dovoljno akcija da ih zamijene u postupku spajanja, emitent mora omogućiti da, u roku od tri mjeseca od dana kada prime obavještenje o spajanju akcija, steknu akcije do potrebne količine za spajanje po jednakoj cijeni ili od njih mora otkupiti akcije za novčana sredstva u istom roku.

Ukoliko emitent ne izvrši otkup akcija u skladu sa stavom 4 ovog člana, akcionar može podnijeti zahtjev za ostvarivanje svog prava pred nadležnim sudom, u roku od 30 dana od isteka roka iz stava 4 ovog člana.

Obavještavanje o podjeli i spajanju akcija

Član 32

Emitent je obavezan da u roku od osam dana od dana kada skupština donese odluku o spajanju ili podjeli akcija o tome obavijesti sve akcionare.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana mora sadržati precizne podatke o uslovima i postupku zamjene akcija zbog podjele ili spajanja.

Troškove podjele ili spajanja akcija snosi emitent.

IV PONUDA VLASNIČKIH I DUGOROČNIH DUŽNIČKIH HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Pojam javne ponude

Član 33

Emisija vlasničkih i dugoročnih dužničkih hartija od vrijednosti vrši se putem javne ponude, osim u slučajevima utvrđenim ovim zakonom.

Javna ponuda hartija od vrijednosti je prodaja na osnovu javnog poziva za upis i uplatu hartija od vrijednosti.

Emisija hartija od vrijednosti putem javne ponude vrši se na osnovu prethodnog odobrenja Komisije.

Prospekt

Član 34

Prospekt je javni poziv za upis i uplatu hartija od vrijednosti koji sadrži informacije neophodne da investitor može stvoriti realnu sliku o imovini i obavezama, gubitku i dobitku, finansijskom položaju i perspektivama emitenta, kao i o pravima sadržanim u hartijama od vrijednosti na koje se odnosi prospekt.

Bližu sadržinu prospekta utvrđuje Komisija.

Kada emitent u istoj kalendarskoj godini izda više emisija hartija od vrijednosti putem javne ponude obavezan je da za prvu emisiju dostavi Komisiji prospekt sačinjen u skladu sa propisima (potpun prospekt), dok je za naredne emisije u istoj godini obavezan da dostavi prospekt koji sadrži samo razlike koje su nastale od dana objavljivanja potpunog prospekta i za koje je vjerovatno da mogu uticati na vrijednost hartija od vrijednosti (dopunski prospekt), uz uslov da tom prospektu priključi potpuni prospekt.

Promjene okolnosti

Član 35

Svaku novu važnu činjenicu ili netačnost u prospektu koja može uticati na cijenu hartije od vrijednosti, a koja nastane ili za koju se sazna u periodu od objavljivanja prospekta do isteka roka za upis i uplatu hartija od vrijednosti, emitent je obavezan navesti ili ispraviti u dodatku prospekta, koji mora biti dostupan javnosti na isti način kao i prospekt.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, lice koje je izvršilo upis i uplatu hartija od vrijednosti prije objavljivanja dodatka prospekta može odustati od upisa tih hartija i tražiti povraćaj uplaćenih sredstava.

Emitent je dužan da izvrši povraćaj sredstava iz stava 2 ovog člana najkasnije u roku od osam dana od dana prijema obavještenja o odustajanju od upisa hartija od vrijednosti.

Odobravanje prospekta

Član 36

Prospekt mora odobriti Komisija.

Odobrenjem prospekta Komisija potvrđuje da prospekt sadrži sve podatke utvrđene u skladu sa ovim zakonom.

Ako Komisija ne donese odluku o odobrenju prospekta u propisanom roku, smatra se da je prospekt odobren. Prilikom dokazivanja da prospekt nije uredno odobren, teret dokaza pada na Komisiju.

U toku postupka sprovođenja javne ponude hartija od vrijednosti emitent obezbjeđuje da prospekt bude besplatno dostupan javnosti na određenom mjestu za cijelo vrijeme trajanja javne ponude.

Prospekt se ne smije učiniti javnim prije donošenja odluke o odobrenju prospekta ili isteka roka propisanog za donošenje odluke Komisije.

Najbitniji podaci iz prospekta objavljuju se u vidu oglasa o javnom pozivu za upis i uplatu hartija od vrijednosti.

Oglas o javnom pozivu za upis i uplatu hartija od vrijednosti ne može se javno objaviti dok prospekt ne bude odobren i ne bude utvrđeno mjesto na kome se u njega može izvršiti uvid.

Prospekt mora biti dostupan javnosti najkasnije kad se objavi oglas o javnom pozivu za upis i uplatu hartija od vrijednosti na koji se on odnosi.

Odgovornost za neistinit i netačan prospekt

Član 37

Svaki emitent, ponuđač, odgovorno lice emitenta ili ponuđača ili bilo koje drugo lice koje je odgovorno za prospekt odgovara za istinitost i potpunost informacija koje sadrži prospekt.

Lice iz stava 1 ovog člana obavezno je da plati naknadu svakom licu koje stekne hartiju od vrijednosti oslanjajući se na podatke iz prospekta i pretrpi štetu, kao rezultat bilo kojeg neistinitog ili netačnog podatka iz prospekta ili zbog nepotpunog podatka predviđenog članom 34 ovog zakona.

Fizička lica iz stava 1 ovog člana neće biti odgovorna ako dokažu da nijesu znala ili nijesu mogla znati za neistinitost ili nepotpunost informacija iz prospekta, a da su pri tome postupali sa pažnjom dobrog privrednika.

Upis hartija od vrijednosti

Član 38

Upis hartija od vrijednosti iz javne ponude može trajati najviše tri mjeseca od dana objavljivanja oglasa o javnom pozivu za upis i uplatu hartija od vrijednosti.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, Komisija može u određenim slučajevima utvrditi rok duži od propisanog.

Obavještavanje o upisu i uplati

Član 39

Banka ili drugo pravno lice preko koga se vrši upis i uplata hartija od vrijednosti mora, u roku od osam dana od isteka roka za upis i uplatu hartija od vrijednosti, obavijestiti Komisiju o broju upisanih i uplaćenih hartija od vrijednosti.

Zabrana raspolaganja neupisanim i neuplaćenim hartijama od vrijednosti

Član 40

Emitent ne smije, nakon isteka roka za upis i uplatu hartija od vrijednosti, na bilo koji način raspolagati hartijama koje nijesu upisane i uplaćene.

Uspješnost emisije akcija

Član 41

Emisija akcija smatra se uspješnom ako je na osnovu javne ponude, u roku iz člana 38 ovog zakona, upisan i uplaćen prospektom utvrđen broj akcija.

Ako javna ponuda akcija ne uspije, emitent je obavezan obezbijediti povraćaj uplaćenih iznosa sredstava u roku od osam dana od dana isteka roka za upis i uplatu.

Emitent može odustati od emisije akcija ako su nastupile nepredviđene okolnosti koje onemogućavaju emisiju ili ostvarivanje ciljeva emisije, najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema rješenja Komisije kojim je odobrena ta emisija.

Nadzor nad postupkom javne ponude

Član 42

Nadzor nad postupkom javne ponude vrši Komisija.

Ako Komisija, pri sprovođenju nadzora, ustanovi nepravilnosti pri sprovođenju postupka javne ponude, naložiće emitentu da ustanovljene nepravilnosti otkloni.

Emitent je dužan da otkloni ustanovljene nepravilnosti i da o tome pismeno obavijesti Komisiju. Emitent je dužan da, uz odgovor, priloži dokumenta i druge dokaze iz kojih proističe da su ustanovljene nepravilnosti otklonjene.

Obustavljanje postupka upisa i uplate

Član 43

Od prijema naloga Komisije do dana prijema obavještenja na osnovu koga Komisija utvrdi da su nepravilnosti otklonjene, emitent je dužan da obustavi postupak upisa i uplate hartija od vrijednosti. U tom periodu prestaje da teče rok za prodaju hartija od vrijednosti iz javne ponude.

Poništenje odobrenja za javnu ponudu

Član 44

Ako emitent ne postupi po nalogu Komisije za otklanjanje nepravilnosti, Komisija poništava odobrenje za javnu ponudu.

Bliže uslove i postupke nadzora javne ponude hartija od vrijednosti propisuje Komisija.

Pojam zatvorene ponude

Član 44a

Zatvorena ponuda je ponuda za kupovinu vlasničkih i dugoročnih dužničkih hartija od vrijednosti koja se ne vrši na osnovu javnog poziva za upis i uplatu tih hartija od vrijednosti.

Emisija vlasničkih i dugoročnih dužničkih hartija od vrijednosti može se vršiti putem zatvorene ponude u slučajevima kada emitent nudi hartije od vrijednosti na prodaju samo:

1) postojećim akcionarima po osnovu prava preče kupovine;

2) osnivačima pri simultanom osnivanju akcionarskog društva;

3) profesionalnim investitorima kojima se, u smislu ovog zakona, smatraju: investicioni fondovi, penzioni fondovi, ovlašćeni učesnici koji obavljaju dilerske poslove, banke i društva za osiguranje;

4) prema najviše 30 unaprijed određenih lica koja su se obavezala da kupe cijelu emisiju koja su dobro upoznata sa investicionim rizicima i rezultatima poslovanja emitenta;

5) u obimu ne većem od 40.000 EUR.

Emitent koji izdaje dugoročne hartija od vrijednosti putem zatvorene ponude sačinjava skraćeni prospekt, čiju bližu sadržinu utvrđuje Komisija.

Pri emitovanju dugoročnih hartija od vrijednosti putem zatvorene ponude emitent nije dužan da objavi prospekt.

Emisije unaprijed poznatim sticaocima

Član 44b

Emitent može izdati vlasničke i dugoročne dužničke hartije od vrijednosti unaprijed poznatim sticaocima u slučajevima:

1) restrukturiranja akcionarskog društva;

2) pretvaranja dobiti u akcijski kapital;

3) pretvaranja rezervi u akcijski kapital:

4) pretvaranja duga u akcijski kapital;

5) nenovčanog uloga u akcionarsko društvo;

6) prodaje akcija u postupcima propisanim zakonom kojim se uređuje insolventnost privrednih društava;

7) ukrupnjavanja ili usitnjavanja vlasničkih hartija od vrijednosti;

8) zamjene hartija od vrijednosti;

9) u drugim slučajevima koje utvrdi Komisija.

Evidentiranje emisija hartija od vrijednosti

Član 44v

Emisije dugoročnih dužničkih hartija od vrijednosti kada je emitent hartija od vrijednosti Republika evidentiraju se kod Komisije.

Kod Komisije se evidentiraju i emisije hartija od vrijednosti koje se vrše u skladu sa čl. 44a i 44b ovog zakona.

Bliži način i postupak evidentiranja emisija iz st. 1 i 2 ovog člana propisuje Komisija."

IVa. EMISIJA KRATKOROČNIH DUŽNIČKIH HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Član 44g

Na emitovanje kratkoročnih dužničkih hartija od vrijednosti shodno se primjenjuju odredbe čl. 3, 4, 5, 24, 25 i 26 ovog zakona.

Komisija propisuje bliže uslove emitovanja, registrovanja i trgovanja kratkoročnim dužničkim hartijama od vrijednosti.

Emisije kratkoročnih dužničkih hartija od vrijednosti upisuju se u poseban registar Komisije.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, postupak emisije državnih zapisa i način prodaje državnih zapisa od strane emitenta uređuje se propisom Ministarstva finansija.

V TRŽIŠTA HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Pojam tržišta hartija od vrijednosti

Član 45

Trgovanje hartijama od vrijednosti obavlja se na tržištima hartija od vrijednosti, koja se osnivaju radi stvaranja uslova za povezivanje ponude i traženje hartija od vrijednosti.

Poslove tržišta hartija od vrijednosti obavljaju berze.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, trgovanje hartijama od vrijednosti ne obavlja se na tržištima hartija od vrijednosti:

1) kada se hartije od vrijednosti, u skladu sa članom 44a i 44b ovog zakona, nude putem zatvorene ponude;

2) u postupku sprovođenja javne ponude za preuzimanje akcionarskog društva, u skladu sa posebnim propisima;

3) u postupku sprovođenja trgovine blokom hartija od vrijednosti, u skladu sa posebnim propisima;

4) kada Komisija pravilima dozvoli trgovanje kratkoročnim dužničkim hartijama od vrijednosti.

Ograničenja za osnivanje berzi

Član 46

Pravno lice se ne može osnovati ili poslovati kao berza, ukoliko za to nije dobilo dozvolu za rad od Komisije, niti u nazivu može koristiti riječi berza ili berzanski.

Berza hartija od vrijednosti

Član 47

Berza se osniva kao akcionarsko društvo u skladu s odredbama zakona kojim se uređuju preduzeća i odredbama ovog zakona.

Berza mora poslovati na način koji omogućava efikasno povezivanje ponude i tražnje za hartijama od vrijednosti i javno širenje informacija o tržištu hartija od vrijednosti i na način koji sprječava stvaranje nelojalne konkurencije ili uvodi neopravdana ograničenja za ulazak na tržište.

Berza mora imati organizaciju i opremu i ispunjavati tehničke uslove koji omogućuju da svi učesnici u trgovini na berzi:

1) mogu istovremeno, ravnopravno i pod jednakim uslovima davati i primati ponude za kupovinu i prodaju hartija od vrijednosti;

2) imaju u istom trenutku jednak pristup informacijama o hartijama od vrijednosti kojima se trguje i da svi mogu prodavati, odnosno kupovati hartije od vrijednosti pod jednakim uslovima.

Specijalizovana berza

Član 48

Specijalizovana berza je berza na kojoj se trguje samo pojedinim vrstama hartija od vrijednosti.

Vrsta hartija od vrijednosti za koje je berza specijalizovana navodi se u firmi berze.

Nepristrasnost

Član 49

Berza se ne smije baviti trgovinom hartija od vrijednosti ni davati savjete o trgovini hartijama od vrijednosti i investiranju u hartije od vrijednosti, niti davati mišljenja o povoljnosti ili nepovoljnosti kupovine ili prodaje hartija od vrijednosti.

Osnivanje berze

Član 50

Berzu može osnovati najmanje osam osnivača, odnosno berza mora imati najmanje toliki broj akcionara.

Akcionari berze mogu biti članovi berze i druga lica.

Osnovni kapital berze i akcije

Član 51

Novčani dio osnovnog kapitala berze mora iznositi najmanje 100.000 EUR.

Akcije berze su redovne akcije i glase na ime.

Davanje dozvole za rad berze

Član 52

Dozvolu za rad berze izdaje Komisija, na osnovu podnijetog zahtjeva.

Zahtjev za dobijanje dozvole za rad berze podnosi se u formi i na način koji utvrdi Komisija, uz uplatu propisane naknade.

Podnosilac zahtjeva obavezan je da ispuni sljedeće uslove:

1) da obezbijedi propisani minimalni osnovni kapital;

2) da statutom, kao jedinu djelatnost, utvrdi obavljanje poslova tržišta hartija od vrijednosti;

3) da obezbijedi tehničko-tehnološku opremljenost za obavljanje poslova tržišta hartija od vrijednosti;

4) da navede najmanje tri člana koja će biti uključena u poslovanje sa hartijama od vrijednosti;

5) da predloži pravila i procedure koje obezbjeđuju obavljanje poslovanja na redovan način i uz neophodnu zaštitu investitora;

6) da predloži aktivnosti u vezi sa:

- saldiranjem i plaćanjem u poslovanju hartijama od vrijednosti u cilju ostvarivanja transakcija na tržištu hartija od vrijednosti, njihovog registrovanja i objavljivanja;

- istraživanjem tržišta;

- efikasnim nadzorom i kontrolom načina sprovođenja njegovih pravila, ovog zakona i pravila donijetih na osnovu ovog zakona;

- razmatranjem prigovora i žalbi na obavljanje transakcija bilo kog njenog člana;

7) da predloži pravila koja će omogućiti razrješavanje situacije u slučaju kada član berze nije u mogućnosti da izvrši svoju obavezu iz jednog ili više ugovora.

Komisija može izdati dozvolu za rad berze kad podnosilac zahtjeva ispunjava propisane uslove i ako ocijeni da je to u interesu razvoja tržišta hartija od vrijednosti.

Upis u sudski registar

Član 53

Berza stiče svojstvo pravnog lica upisom u sudski registar.

Prijava za upis u sudski registar podnosi se najkasnije 30 dana od dana dobijanja dozvole za rad.

Berza je dužna da otpočne obavljanje djelatnosti u roku od 30 dana od dana upisa u sudski registar.

Statut i upravljanje berzom

Član 54

Berza ima statut kojim se uređuje organizacija i upravljanje berzom.

Berzom upravlja odbor direktora čiji se članovi biraju u skladu sa njenim statutom.

Komisija daje saglasnost na ugovor o osnivanju, statut i odluku o imenovanju izvršnog direktora berze.

Obaveze berze

Član 55

Berza obezbjeđuje pravilno i pošteno trgovanje hartijama od vrijednosti.

U cilju izvršavanja obaveza iz stava 1 ovog člana berza:

1) djeluje u cilju zaštite investitora u hartije od vrijednosti;

2) obezbjeđuje prevagu interesa zaštite investitora u odnosu na bilo koji drugi interes koji emitent ostvaruje u skladu sa nekim drugim zakonom.

Berza je dužna da primi u članstvo svakog ovlašćenog učesnika na tržištu hartija od vrijednosti koji ispunjava uslove za članstvo i to u roku od dva mjeseca od dana kada je to lice podnijelo molbu za članstvo.

Berza, odmah po saznanju, obavještava Komisiju:

1) da član berze nije u mogućnosti da izvršava određene finansijske obaveze; ili

2) da član berze ima određene finansijske teškoće koje, po mišljenju berze, mogu dovesti u pitanje finansijsko stanje i integritet tog člana ili da član neće biti u mogućnosti da izvršava svoje zakonske obaveze.

Obavještavanje Komisije

Član 56

Berza je dužna da obavještava Komisiju o:

1) ostvarenoj trgovini hartija od vrijednosti;

2) podnijetim zahtjevima za prijem i prestanak članstva na berzi;

3) podnijetim zahtjevima za prijem na listing berze, o prijemu hartija od vrijednosti na listing berze i skidanju hartije od vrijednosti sa listinga berze.

Komisija može utvrditi i druge činjenice od značaja za funkcionisanje tržišta hartija od vrijednosti o kojima je berza dužna da je obavještava.

Akti berze

Član 57

Način trgovine hartijama od vrijednosti i poslovanje berze uređuje se pravilima i drugim aktima koje donosi berza.

Pravila berze treba da omoguće pravilno i efikasno regulisanje i kontrolu tržišta hartija od vrijednosti.

Pravilima berze uređuju se naročito: članstvo, listing, obim promjene cijena, adekvatnost kapitala, podaci i periodični izvještaji, informisanje o transakcijama.

Pravilima berze utvrđuje se i način formiranja različitih lista za trgovanje hartijama od vrijednosti.

Uslovi za kotaciju na listama berze uređuju se posebnim pravilnikom o kotaciji.

Komisija daje saglasnost na pravila berze i pravilnik o kotaciji berze i na izmjene i dopune tih akata.

Ovlašćenja Komisije za izdavanje uputstava berzi

Član 58

U cilju zaštite investitora i pravilnog regulisanja tržišta hartija od vrijednosti, Komisija može berzi izdavati uputstva:

1) u vezi sa trgovanjem hartijama od vrijednosti na berzi uopšte ili u vezi sa trgovanjem pojedinim hartijama od vrijednosti na berzi;

2) u vezi sa načinom sprovođenja bilo koje aktivnosti berzanskog poslovanja, uključujući i način obavještavanja o transakcijama sa hartijama od vrijednosti izvršenim od strane njenih članova;

3) u vezi sa drugim pitanjima koje Komisija smatra neophodnim.

Ovlašćenja Komisije da zahtijeva izmjene i dopune pravila

Član 59

U cilju zaštite investitora, Komisija može naložiti berzi da izvrši izmjenu pravila berze uz utvrđivanje potrebnih izmjena i datuma njihovog stupanja na snagu.

Zabrana rada berze u slučaju hitnosti

Član 60

Komisija može zabraniti rad berzi za period do pet radnih dana, kada ocijeni da je redovno funkcionisanje berze neophodno zaustaviti usljed:

1) prijetnje ili nastanka prirodne katastrofe;

2) nastanka ekonomske ili finansijske krize u Republici ili van nje;

3) druge okolnosti koja zahtijeva zaustavljanje redovnog trgovanja na berzi.

Izuzetno, Komisija može produžiti trajanje zabrane rada berze, ukoliko to ocijeni neophodnim.

Suspenzija i oduzimanje dozvole za rad berzi

Član 61

Komisija može suspendovati dozvolu za rad berzi kada berza:

1) privremeno prestane da obavlja poslove tržišta hartija od vrijednosti;

2) postupa suprotno odredbama akata berze;

3) propusti da Komisiji dostavi propisane informacije;

4) ne postupi po uputstvima i nalozima Komisije.

Komisija može oduzeti dozvolu za rad berzi kada berza:

1) trajno prestane da obavlja poslove tržišta hartija od vrijednosti;

2) donese odluku o likvidaciji;

3) postupa suprotno odredbama ovog zakona;

4) ne obezbjeđuje ispunjavanje uslova propisanih za davanje dozvole za rad.

Komisija može, prije suspendovanja ili oduzimanja dozvole za rad berzi, sa berzom sprovesti postupak utvrđivanja činjenica.

Rješenjem o oduzimanju dozvole za rad, Komisija utvrđuje dan na koji će berza prestati sa radom.

Rješenje o oduzimanju dozvole za rad Komisija dostavlja nadležnom sudu.

VI OVLAŠĆENI UČESNICI NA TRŽIŠTU HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Poslovi sa hartijama od vrijednosti koje obavljaju ovlašćeni učesnici

Član 62

Poslovi sa hartijama od vrijednosti koje obavljaju ovlašćeni učesnici, u smislu ovog zakona, su:

1) posredovanje u kupovini i prodaji hartija od vrijednosti po nalogu klijenta (u svoje ime, a za tuđ račun), uz naplatu provizije (brokerski poslovi);

2) trgovina hartijama od vrijednosti u svoje ime i za svoj račun radi ostvarivanja razlike u cijeni (dilerski poslovi);

3) upravljanje portfeljom hartija od vrijednosti koje pripadaju drugom licu (poslovi investicionog menadžera);

4) preuzimanje cijele nove emisije hartija od vrijednosti u cilju dalje prodaje u korist emitenta ili garantovanje emitentu da će neprodati dio preuzete emisije biti kupljen od strane preuzimaoca (poslovi preuzimanja emisije -underrighting-a);

5) davanje investitoru ili potencijalnom investitoru savjeta o prednostima kupovine, prodaje, upisa ili preuzimanja hartija od vrijednosti (poslovi investicionog savjetnika);

6) drugi poslovi za koje Komisija odredi da predstavljaju poslove sa hartijama od vrijednosti.

Ovlašćeni učesnici

Član 63

Poslove sa hartijama od vrijednosti obavljaju ovlašćeni učesnici na tržištu hartija od vrijednosti (u daljem tekstu: ovlašćeni učesnici) kojima je jedina djelatnost obavljanje tih poslova u skladu sa dozvolom za rad.

Ovlašćeni učesnici osnivaju se kao akcionarska društva u skladu sa odredbama zakona kojima se uređuju privredna društva i odredbama ovog zakona.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, poslove investicionog savjetnika može obavljati pravno lice osnovano i kao društvo sa ograničenom odgovornošću ili fizičko lice ako ispune bliže uslove koje utvrdi Komisija.

Vlasništvo

Član 64

Isto lice ne može, ni posredno ni neposredno, imati Akcije u više ovlašćenih učesnika.

Ovlašćeni učesnici ne mogu, ni posredno ni neposredno, imati Akcije u drugim ovlašćenim učesnicima.

Fizička lica ne mogu biti istovremeno zaposlena u više ovlašćenih učesnika ili biti članovi organa upravljanja i rukovođenja u više ovlašćenih učesnika.

Uslovi za dobijanje dozvole za rad

Član 65

Poslove sa hartijama od vrijednosti ne može obavljati nijedno lice koje nije od Komisije dobilo dozvolu za rad u skladu sa ovim zakonom.

Dozvolom za rad utvrđuju se poslovi sa hartijama od vrijednosti kojima se ovlašćeni učesnik može baviti.

Podobnost za dobijanje dozvole za rad

Član 66

Dozvolu za rad brokera može dobiti pravno lice koje ima najmanje dva stalno zaposlena lica koja su osposobljena za obavljanje poslova brokera, u skladu sa pravilima Komisije.

Dozvolu za rad dilera može dobiti pravno lice koje ima najmanje dva stalno zaposlena lica koja su osposobljena za obavljanje poslova dilera, u skladu sa pravilima Komisije.

Dozvolu za rad investicionog menadžera može dobiti pravno lice koje ima najmanje dva stalno zaposlena lica koja su osposobljena za obavljanje poslova investicionog menadžera, u skladu sa pravilima Komisije.

Poslove brokera, dilera i investicionog menadžera mogu obavljati samo lica koja za obavljanje tih poslova imaju stečeno odgovarajuće zvanje, u skladu sa bližim uslovima koje utvrdi Komisija.

Izuzetno od člana 63 stav 1 ovog zakona, Komisija može izdati dozvolu za obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti banci koja ima odobrenje Centralne banke Crne Gore i ukoliko ima poseban organizacioni dio koji se bavi isključivo poslovima sa hartijama od vrijednosti.

Osnovni kapital

Član 67

Minimalan iznos novčanog dijela osnovnog kapitala iznosi:

1) za investicionog savjetnika 10.000 EUR;

2) za brokera 25.000 EUR;

3) za dilera i investicionog menadžera 125.000 EUR;

4) za obavljanje poslova preuzimanja emisije 250.000 EUR.

Za obavljanje drugih poslova sa hartijama od vrijednosti Komisija utvrđuje minimalan iznos novčanog dijela osnovnog kapitala.

Podnošenje zahtjeva za dobijanje dozvole za rad

Član 68

Zahtjev za dobijanje dozvole za rad ovlašćenog učesnika podnosi se u formi i na način koji utvrdi Komisija, uz uplatu propisane naknade.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži:

1) informacije o uslugama koje ponosilac zahtjeva namjerava da pruža;

2) informacije o poslovima koje podnosilac zahtjeva namjerava da obavlja, o licima koja podnosilac zahtjeva namjerava da zaposli i o licima sa kojima namjerava da uspostavi poslovnu saradnju;

3) određenje mjesta na kojima je moguće ostvariti uvid u tehničko-tehnološku opremljenost za obavljanje poslova za koje se traži dozvola.

Uz zahtjev za dobijanje dozvole za rad, ovlašćeni učesnici - pravna lica Komisiji dostavljaju:

1) ugovor o osnivanju;

2) statut;

3) opis poslova i plan rada za naredne dvije godine;

4) podatke o licima s posebnim ovlašće-njima i odgovornostima;

5) podatke i dokaze u vezi osnivačkog uloga i ispunjavanja drugih uslova u zavisnosti od vrste poslova, kadrovske, tehničke, finansijske i organizacione sposobnosti za obavljanje poslova za koje se traži dozvola za rad.

Davanje dozvole za rad

Član 69

Komisija izdaje dozvolu za rad ovlašćenom učesniku kada ocijeni da ispunjava propisane uslove.

Kada je podnosilac zahtjeva pravno lice, Komisija cijeni i okolnosti koje se odnose na njegovog većinskog akcionara.

Većinskim akcionarom smatra se lice koje ima akcije u pravnom licu čiji je broj jednak ili veći od 25% ukupnog broja akcija sa pravom glasa.

Upis u sudski registar

Član 70

Ovlašćeni učesnik stiče svojstvo pravnog lica upisom u sudski registar.

Prijava za upis u sudski registar podnosi se najkasnije 30 dana od dana dobijanja dozvole za rad.

Ovlašćeni učesnik je dužan da otpočne obavljanje djelatnosti u roku od 30 dana od dana upisa u sudski registar.

Ovlašćenja Komisije

Član 71

Komisija daje saglasnost na ugovor o osnivanju, statut i pravila ovlašćenih učesnika i na odluku o imenovanju izvršnog direktora ovlašćenih učesnika.

Komisija može licu kome je dala dozvolu izmijeniti ili oduzeti ovlašćenja data dozvolom za rad ili propisati dodatne uslove.

Dostava podataka

Član 72

Ovlašćeni učesnici obavezni su da dostave Komisiji:

1) periodične izvještaje o poslovanju u skladu sa pravilima Komisije;

2) godišnje izvještaje o poslovanju, finansijske izvještaje sačinjene u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo i revizija i izvještaj nezavisnog revizora, u roku od četiri mjeseca od isteka finansijske godine;

3) druge podatke, informacije i izvještaje koje utvrdi Komisija.

Etički kodeks

Član 73

Ovlašćeni učesnici ne smiju obavljati poslove sa hartijama od vrijednosti koji bi ugrozili stabilnost tržišta, a naročito:

1) davati pogrešne informacije investitorima o cijeni hartija od vrijednosti;

2) širiti lažne informacije u cilju promjene cijena hartija od vrijednosti;

3) raspolagati hartijama od vrijednosti koje su u vlasništvu klijenta bez pismenog naloga klijenta.

Oduzimanje i suspenzija dozvole za rad

Član 74

Komisija može oduzeti dozvolu za rad datu ovlašćenom učesniku - pravnom licu kada:

1) trajno prestane da obavlja poslove za koje je dobilo dozvolu za rad;

2) se donese odluka o stečaju ili likvidaciji;

3) ne obezbjeđuje ispunjavanje uslova propisanih za davanje dozvole za rad;

4) postupa suprotno odredbama ovog zakona.

Komisija može oduzeti dozvolu za rad datu ovlašćenom učesniku - fizičkom licu kada to lice:

1) izgubi sposobnost za obavljanje poslova na koje se dozvola odnosi;

2) trajno prestane da obavlja poslove za koje je dobilo dozvolu za rad;

3) ne obezbjeđuje ispunjavanje uslova propisanih za davanje dozvole za rad;

4) postupa suprotno odredbama ovog zakona;

5) bude osuđeno na bezuslovnu kaznu zatvora ili za djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje poslova za koje posjeduje dozvolu za rad.

Komisija može ovlašćenom učesniku suspendovati dozvolu za rad za određeni period, radi utvrđivanja činjenica i donošenja konačne odluke.

Rješenjem o oduzimanju dozvole za rad Komisija utvrđuje dan na koji će ovlašćeni učesnik prestati sa radom.

Rješenje o oduzimanju dozvole za rad Komisija dostavlja nadležnom sudu.

Suspenzija ili oduzimanje dozvole za rad ne utiče na:

1) realizaciju transakcija sa hartijama od vrijednosti zaključenih prije suspenzije ili oduzimanja dozvole za rad, a u kojima je jedna strana lice kome je suspendovana ili oduzeta dozvola za rad,

2) pravo, obavezu ili odgovornost nastalu iz takvih transakcija.

Registar dozvola za rad

Član 75

Registar izdatih dozvola za rad sadrži naročito:

1) firmu, ime i adresu ovlašćenog učesnika;

2) datum izdavanja dozvole za rad;

3) vrstu poslova sa hartijama od vrijednosti na koje se dozvola odnosi;

4) druge podatke koji su u vezi sa dozvolom za rad;

5) ime i adresu izvršnog direktora i ovlašćenih radnika;

6) mjesto u kojem se čuvaju registri i druge evidencije u vezi sa poslovima za koje je izdata dozvola za rad;

7) podatke o suspenziji ili oduzimanju dozvole za rad;

8) imena većinskih akcionara;

9) druge podatke koje propiše Komisija.

Podaci iz registra ovlašćenih učesnika su javni, osim onih koji su u zahtjevu za izdavanje dozvole za rad naznačeni kao tajna.

Obavještavanje o promjeni podataka

Član 76

Kada ovlašćeni učesnik prestane da obavlja poslove na koje se dozvola odnosi ili nastane bilo koja promjena podataka koji se unose u registar dužan je da, najkasnije u roku od sedam dana, dostavi Komisiji pismeno obavještenje o nastaloj promjeni.

Samoregulatorne organizacije

Član 77

Ovlašćeni učesnici mogu, radi ujedna-čavanja poslovanja i primjene međunarodnih standarda pri obavljanju poslova u trgovini hartijama od vrijednosti, zaštite investitora u hartije od vrijednosti i drugih korisnika njihovih usluga i efikasnog prometa hartija od vrijednosti, osnivati svoje organizacije (u daljem tekstu: samoregulatorne organizacije).

Samoregulatorne organizacije mogu za svoje članove:

1) utvrđivati pravila obavljanja poslova ovlašćenih učesnika;

2) utvrđivati standarde obavljanja trgovine hartijama od vrijednosti;

3) prikupljati i objavljivati informacije i rezultate istraživanja;

4) utvrđivati vrstu i stepen kvalifikacija za lica zaposlena kod ovlašćenih učesnika i organizovati obuku.

Samoregulatorne organizacije mogu donositi pravila i standarde za poslovanje svojih članova, koja se odnose na:

1) kvalifikacije zaposlenih lica;

2) sprečavanje manipulisanja cijenama hartija od vrijednosti;

3) sadržaj i oblik dokumentacije i izvještaja;

4) minimalni kapital i tehničke uslove potrebne za obavljanje djelatnosti;

5) prijem, istupanje i isključivanje iz samoregulatorne organizacije;

6) podjelu i način međusobnog plaćanja troškova i provizija;

7) zaštitu interesa korisnika usluga, uključujući i procedure podnošenja žalbi ili zahtjeva za obeštećenje protiv članova samoregulatorne organizacije;

8) obaveze prema korisnicima usluga i drugim licima po osnovu gubitaka uzrokovanih greškama, propustima i nezakonitim radnjama članova samoregulatornih organizacija, njihove uprave ili zaposlenih;

9) nadzor primjene pravila i standarda, uspostavljanje organa nadzora i proceduru izvještavanja o nalazima;

10) izricanje i primjenu mjera za narušavanje pravila i standarda.

Samoregulatorne organizacije su pravna lica.

Komisija daje saglasnost na ugovor o osnivanju, statut i pravila samoregulatornih organizacija.

Filijale ovlašćenih učesnika u inostranstvu

Član 77a

Ovlašćeni učesnik može osnovati filijalu u inostranstvu radi obavljanja poslova sa hartijama od vrijednosti za koje je dobio dozvolu od Komisije, saglasno propisima zemlje u kojoj namjerava obavljati tu djelatnost.

Ovlašćeni učesnik je dužan, prije osnivanja filijale u inostranstvu, o namjeri osnivanja obavijestiti Komisiju.

Ovlašćeni učesnik je dužan, najkasnije u roku od osam dana od dana osnivanja filijale u inostranstvu, Komisiji dostaviti ovjerenu kopiju dozvole za obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti i izvoda iz registra u koji je filijala upisana, izdatih od nadležnog organa države u kojoj je osnovana filijala, kao i spisak lica koja su ovlašćena da u poslovanju filijale zastupaju ovlašćenog učesnika i lica koja u filijali obavljaju poslove sa hartijama od vrijednosti.

Filijale stranih pravnih lica koje obavljaju poslove sa hartijama od vrijednosti u Republici

Član 77b

Strana pravna lica, koja su od nadležnih stranih organa ovlašćena za obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti, mogu u Republici, u skladu sa propisima, osnovati filijalu za obavljanje poslova iz člana 62 ovog zakona i kastodi poslova, na osnovu dozvole koju izdaje Komisija.

Na filijale iz stava 1 ovog člana primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na ovlašćene učesnike i odredbe zakona kojim se uređuju privredna društva koje se odnose na djelove stranih društava.

Komisija utvrđuje bliže uslove za dobijanje dozvola za rad filijala stranih pravnih lica koje obavljaju poslove sa hartijama od vrijednosti u Republici.

VII POSLOVANJE SA HARTIJAMA OD VRIJEDNOSTI

Standardi poslovanja

Član 78

U poslovanju sa hartijama od vrijednosti ovlašćeni učesnik mora poslovati na najbolji mogući način, a posebno:

1) uz primjenu visokih standarda integriteta i poštenog poslovanja;

2) djelujući stručno, pažljivo i marljivo;

3) uz primjenu visokih standarda tržišnog ponašanja;

4) tražiti od klijenata informacije o njihovim investicionim uslovima i ciljevima za koje se opravdano očekuje da su važni i omogućavaju ovlašćenom učesniku da ispuni odgovornost prema klijentu;

5) dati informaciju klijentu kojeg savjetuje na sveobuhvatan način, koja omogućava klijentu donošenje investicione odluke;

6) izbjegavati konflikt interesa sa klijentom i, ukoliko takav konflikt nastane, obezbijediti pošten tretman klijenta na način iznošenja svih činjenica ili odustajanjem od aktivnosti;

7) obezbijediti da njegovi interesi ne budu ispred interesa klijenta;

8) obezbijediti razdvajanje i identifi-kaciju klijentove imovine za koju je odgovorno;

9) održavati odgovarajuća finansijska sredstva radi redovnog poslovanja i uzdržavati se od nepotrebnih rizika;

10) organizovati i kontrolisati unutra-šnje poslovanje na odgovarajući način;

11) voditi propisane registre;

12) obezbjeđivati da svi zaposleni budu sposobni, adekvatno obučeni i valjano kontrolisani, zajedno sa potpuno definisanim načinom izvršavanja njihovih obaveza;

13) sarađivati sa Komisijom na otvoren i kooperativan način i informisati Komisiju o svim propisanim i traženim pitanjima.

Pravila o visini finansijskih sredstava

Član 79

Komisija može, u cilju zaštite investitora, propisati iznos finansijskih sredstava koje ovlašćeni učesnici moraju obezbijediti tokom poslovanja, radi obavljanja poslova sa hartijama od vrijednosti za koje su dobili dozvolu za rad.

Knjige naloga

Član 80

Ovlašćeni učesnici vode knjige naloga i druge evidencije o izvršenim transakcijama i finansijskom stanju koje propiše Komisija.

Obaveza izvještavanja klijenta

Član 81

Ovlašćeni učesnik obavezan je da o svakom poslu koji je sklopljen po nalogu klijenta obavijesti klijenta bez odlaganja.

Klijent se ne može odreći prava na izvještavanje.

Sredstva klijenta

Član 82

Ovlašćeni učesnik obavezan je da novčana sredstva koja mu doznači klijent radi plaćanja hartija od vrijednosti drži na odvojenom računu ili odvojenim računima (račun klijenta), koji su posebno u tu svrhu otvoreni kod ovlašćenih institucija.

Sredstva sa računa klijenta mogu se koristiti samo za plaćanja prema njegovim nalozima.

Sredstva na računima klijenta vlasništvo su klijenta, a ne ovlašćenog učesnika, ne ulaze u imovinu ovlašćenog učesnika, ni u likvidacionu ili stečajnu masu, niti se mogu upotrijebiti za naplatu potraživanja prema klijentu.

Ovlašćeni učesnik koji, u ime i za račun klijenta, drži ili kontroliše hartije od vrijednosti ne može ih prenijeti, založiti, pozajmiti ili deponovati kao ulog za dobijanje kredita ili avansa, osim na osnovu pismenog odobrenja klijenta.

Ovlašćeni učesnik obavezan je kod Centralne Depozitarne Agencije otvoriti poseban račun hartija od vrijednosti klijenta na kojem drži njegove hartije od vrijednosti u svrhu obavljanja transAkcija.

Imenovanje revizora

Član 83

Ovlašćeni učesnik je dužan da, najkasnije u roku od mjesec dana od dana dobijanja dozvole za rad, imenuje ovlašćenog revizora.

Ovlašćeni učesnik je dužan da, u roku od sedam dana od dana imenovanja ili promjene ovlašćenog revizora, pismeno obavijesti Komisiju o njegovoj firmi i adresi.

Podnošenje Komisiji izvještaja o reviziji

Član 84

Ovlašćeni učesnik za svaku finansijsku godinu priprema bilans uspjeha, bilans stanja i druge finansijske izvještaje koji sadrže podatke koje propiše Komisija.

Ovlašćeni učesnik je dužan da, najkasnije u roku od četiri mjeseca od završetka finansijske godine, Komisiji dostavi godišnji račun sa izvještajem ovlašćenog revizora sa mišljenjem.

Obaveza revizora da obavijesti Komisiju u određenim slučajevima

Član 85

Ukoliko ovlašćeni revizor uoči činjenicu koja po njegovom mišljenju u značajnijem obimu negativno utiče na finansijsko stanje ovlašćenog učesnika ili utvrdi postupanje suprotno odredbama čl. 79, 80 i 82 ovog zakona, dužan je da o tome u roku od sedam dana pismeno obavijesti Komisiju i ovlašćenog učesnika.

Ovlašćenje Komisije da imenuje revizora

Član 86

Komisija može imenovati ovlašćenog revizora kada:

1) ovlašćeni učesnik ne imenuje ovlašćenog revizora;

2) ovlašćeni revizor ne sačini odgovarajući izvještaj o reviziji;

3) ovlašćeni učesnik ne dostavi Komisiji izvještaj ovlašćenog revizora;

4) utvrdi postupanje suprotno odredbama čl. 79, 80 i 82 ovog zakona.

Komisija može imenovati revizora da izvrši reviziju i podnese izvještaj za sve ili pojedine podatke iz knjiga, računa ili registara ovlašćenog učesnika.

Troškove revizije snosi ovlašćeni učesnik.

VIII KLIRING, SALDIRANJE I REGISTRACIJA HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti

Član 87

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti postoje u obliku elektronskog zapisa u kompjuterskom sistemu Centralne Depozitarne Agencije.

Račun hartija od vrijednosti

Član 88

Vlasnik hartija od vrijednosti dužan je da otvori račun hartija od vrijednosti kod Centralne Depozitarne Agencije.

Vlasnik računa hartija od vrijednosti ima pravo uvida u svoj račun.

Centralna Depozitarna Agencija je obavezna da podatke o stanju pojedinog računa čuva kao poslovnu tajnu.

Centralna Depozitarna Agencija

Član 89

Centralna Depozitarna Agencija obavlja poslove registrovanja dematerijalizovanih hartija od vrijednosti, poslove kliringa i saldiranja sklopljenih transakcija s tim hartijama i druge poslove u vezi sa dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti.

Centralna Depozitarna Agencija je akcionarsko društvo koje osniva, odnosno čiji akcionari mogu biti Republika, ovlašćeni učesnici, berze, banke i druga pravna lica.

Pojedini akcionar Centralne Depozitarne Agencije može imati Akcija sa pravom glasa koje predstavljaju najviše 35% od ukupnog broja glasova akcionara.

Dozvola za rad

Član 90

Komisija izdaje dozvolu za rad Centralnoj Depozitarnoj Agenciji na osnovu podnijetog zahtjeva, kada ocijeni da podnosilac zahtjeva ispunjava sljedeće uslove:

1) da mu je jedina djelatnost registrovanje dematerijalizovanih hartija od vrijednosti, obavljanje poslova kliringa i saldiranje sklopljenih transakcija s tim hartijama i drugih poslova u vezi sa tim;

2) da ima minimalni iznos novčanog dijela osnovnog kapitala 250.000 EUR;

3) da ima adekvatna sredstva za efikasnu kontrolu i sprovođenje svojih pravila;

4) da obezbijedi tehničko-tehnološku opremljenost za obavljanje poslova kliringa, saldiranja i registrovanja dematerijalizovanih hartija od vrijednosti.

Ovlašćenje Komisije za davanje uputstava

Član 91

Komisija može, u cilju zaštite investitora, izdavati uputstva u vezi sa načinom poslovanja Centralne Depozitarne Agencije.

Akti Centralne Depozitarne Agencije

Član 92

Centralna Depozitarna Agencija ima statut kojim se uređuje organizacija i upravljanje tom agencijom.

Način obavljanja poslova i prava i obaveze članova Centralne Depozitarne Agencije utvrđuju se pravilima te agencije.

Centralna Depozitarna Agencija donosi posebna pravila o rješavanju spornih transakcija koje nastaju kada lice koje koristi njene usluge nije u mogućnosti da izvrši obavezu iz jednog ili više ugovora o kliringu i saldiranju transakcija hartija od vrijednosti.

Komisija daje saglasnost na ugovor o osnivanju, statut i pravila Centralne Depozitarne Agencije i na odluku o imenovanju izvršnog direktora te agencije.

Imovina članova Centralne Depozitarne Agencije

Član 93

Hartije od vrijednosti i novčana sredstva članova Centralne Depozitarne Agencije ne ulaze u njenu imovinu, niti u stečajnu ili likvidacionu masu i ne mogu biti predmet sudskog izvršenja protiv te agencije.

Upravljanje Centralnom Depozitarnom Agencijom

Član 94

Centralna Depozitarna Agencija ima odbor direktora koji se sastoji od najmanje pet članova.

Za člana odbora direktora Centralne depozitarne agencije može biti imenovano lice koje ima visoku školsku spremu, najmanje tri godine radnog iskustva i koje nije osuđivano za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije člana odbora direktora Agencije.

Finansiranje

Član 95

Za obavljanje poslova Centralne Depozitarne Agencije plaća se provizija i druge naknade, koje utvrđuje ta Agencija, uz prethodno odobrenje Komisije.

Godišnji izvještaj o poslovanju Centralne Depozitarne Agencije dostavlja se Komisiji i svim akcionarima te agencije.

Obaveza obavještavanja o promjeni vlasnika hartija od vrijednosti

Član 96

Centralna Depozitarna Agencija obavezna je emitentu dematerijalizovanih hartija od vrijednosti, na njegov zahtjev, dostavljati podatke o vlasnicima dematerijalizovanih hartija od vrijednosti nakon utvrđene promjene stanja, a u skladu s pravilima te agencije.

Zabranjeni poslovi

Član 97

Centralna Depozitarna Agencija se ne smije baviti trgovinom hartija od vrijednosti, ne smije davati savjete o trgovini hartijama od vrijednosti i investiranju u te hartije, ni mišljenja o povoljnosti ili nepovoljnosti pribavljanja ili prodaje hartija od vrijednosti.

Garantni fond

Član 98

Centralna Depozitarna Agencija osniva garantni fond.

Sredstva garantnog fonda čine sredstva obaveznih uplata članova Centralne Depozitarne Agencije.

Pravila o utvrđivanju obaveznih uplata i njihovoj visini donosi Centralna Depozitarna Agencija, na osnovu prethodno pribavljene saglasnosti Komisije.

Oduzimanje i suspenzija dozvole za rad

Član 99

Komisija može oduzeti ili suspendovati dozvolu za rad Centralnoj Depozitarnoj Agenciji kada:

1) prestane da obavlja poslove za koje je dobila dozvolu za rad;

2) ne obezbjeđuje ispunjavanje uslova propisanih za davanje dozvole za rad;

3) posluje suprotno odredbama ovog zakona.

Komisija može suspendovati dozvolu za rad za određeni period ili do promjene okolnosti koje su dovele do suspenzije.

Rješenjem o oduzimanju dozvole za rad Komisija utvrđuje dan na koji će Centralna Depozitarna Agencija prestati sa radom.

Rješenje o oduzimanju dozvole za rad Komisija dostavlja nadležnom sudu.

Vlasništvo nad dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti

Član 100

Vlasnikom dematerijalizovane hartije od vrijednosti smatra se vlasnik računa kod Centralne Depozitarne Agencije na kojem se vodi hartija od vrijednosti, koji to svojstvo stiče registracijom hartija od vrijednosti.

Izvod iz registra Centralne Depozitarne Agencije je jedini i isključivi dokaz o vlasništvu nad hartijama od vrijednosti.

Kada lica koja obavljaju kastodi poslove dematerijalizovane hartije od vrijednosti drže za treće lice, vlasnik tih hartija od vrijednosti je lice za koje ih drže.

Lica koja obavljaju kastodi poslove dužna su dematerijalizovane hartije od vrijednosti koje drže za treća lica voditi na posebnom računu i navesti da ih drže za treća lica, saglasno pravilima Centralne Depozitarne Agencije.

Prenos vlasništva

Član 101

Prenos vlasništva nad dematerijalizovanom hartijom od vrijednosti vrši se prenosom sa računa na račun u Centralnoj Depozitarnoj Agenciji.

IX ZLOUPOTREBE NA TRŽIŠTU HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Povlašćene informacije

Član 102

Nijedno lice, bilo da posluje sa hartijama od vrijednosti ili savjetuje drugo lice, ne može u poslovanju hartijama od vrijednosti koristiti saznanja o:

1) neobjavljenim informacijama koje mogu dati prednost u odnosu na druge učesnike u trgovini hartijama od vrijednosti;

2) informacijama koje mogu, ukoliko se objave, značajno uticati na cijenu hartija od vrijednosti (povlašćena informacija).

Zabrana korišćenja povlašćenih informacija odnosi se na:

1) direktora, ovlašćenog radnika ili zaposlenog emitenta čijim se hartijama od vrijednosti trguje;

2) lica koja su u profesionalnoj vezi sa tim emitentom;

3) lica koja pribave takvu informaciju od lica iz tač. 1 i 2 ovog stava.

Posao sa hartijama od vrijednosti sklopljen korišćenjem povlašćenih informacija ne smatra se nevažećim.

Manipulacije na tržištu

Član 103

Zabranjeno je izazivati ili uticati da se izazove ili učiniti bilo koju radnju u cilju izazivanja netačne predstave ili sticanja pogrešnog zaključka o:

1) obimu trgovanja određenim hartijama od vrijednosti na određenom tržištu;

2) postojanju tržišta, odnosno o cijeni takvih hartija od vrijednosti.

Lažiranje cijene

Član 104

Zabranjeno je zadržati, povećati, smanjiti ili izazvati promjene u tržišnoj cijeni hartije od vrijednosti putem kupovine ili prodaje te hartije kojom se ne izvrši promjena vlasništva nad tom hartijom ili fiktivnom transakcijom.

Korišćenje netačnih i obmanjujućih informacija

Član 105

Zabranjeno je podsticati drugo lice da investira u hartije od vrijednosti:

1) sačinjavanjem ili objavljivanjem neke informacije, obećanjem ili predviđanjem koje je netačno ili obmanjujuće;

2) iznošenjem lažnih materijalnih činjenica.

Netačne ili obmanjujuće izjave koje utiču na transakcije sa hartijama od vrijednosti

Član 106

Nijedno lice ne može, direktno ili indirektno, u cilju izazivanja prodaje ili kupovine hartija od vrijednosti bilo kog emitenta, u vezi sa tim hartijama ili u vezi sa poslovanjem ili prethodnim ili budućim rezultatima poslovanja emitenta, dati:

1) izjavu koja je, u vrijeme i u uslovima kada je data, netačna ili obmanjujuća u odnosu na bilo koju materijalnu činjenicu i za koju je to lice znalo ili trebalo da zna da je netačna ili obmanjujuća;

2) izjavu koja se, zbog neiznošenja materijalne činjenice, smatra netačnom ili obmanjujućom i za koju je to lice znalo ili trebalo da zna da je iz razloga neiznošenja te činjenice ta izjava netačna ili obmanjujuća.

Obaveza plaćanja štete

Član 107

Lice koje izvrši radnje iz čl. 102 do 106 ovog zakona odgovorno je za štetu svakom licu koje pretrpi štetu kao rezultat prodaje ili kupovine hartija od vrijednosti po cijeni koja je ostvarena pod vršenjem zabranjenih radnji.

X INFORMISANJE, KONTROLA I ISTRAŽIVANJE

Ovlašćenja Komisije da traži informacije

Član 108

Komisija je ovlašćena da traži pismenim putem od lica kojima je dala dozvolu za rad da dostavljaju informacije koje se odnose na njihovo poslovanje u skladu sa ovim zakonom, u vrijeme i na način koji odredi.

Informacije u vezi sa transakcijama

Član 109

Komisija može zahtijevati dostavljanje informacija o pribavljanju, otuđenju ili držanju hartija od vrijednosti od:

1) lica registrovanog kao vlasnika hartije od vrijednosti;

2) lica za koje opravdano smatra da je vlasnik hartije od vrijednosti;

3) lica za koje opravdano smatra da ima prava iz hartija od vrijednosti;

4) lica za koje opravdano smatra da je pribavilo ili otuđilo hartiju od vrijednosti, ili

5) lica kome je izdala dozvolu za rad.

Informacija o pribavljanju, otuđenju ili držanju hartija od vrijednosti sadrži:

1) firmu ili ime, adresu, broj telefona i zanimanje lica ili druge podatke koji omogućavaju identifikaciju tog lica koje je, od koga je, preko koga je i za čiji račun je izvršeno pribavljanje, otuđenje ili držanje hartija od vrijednosti;

2) broj hartija od vrijednosti koje su pribavljene, otuđene i držane;

3) naloge date od ili licu iz tačke 1 ovog stava u vezi sa tim hartijama od vrijednosti.

Ako Komisija zatraži informaciju o pribavljanju, otuđenju ili držanju hartija od vrijednosti, lice ne smije:

1) bez opravdanog razloga propustiti da dostavi Komisiji traženu informaciju koju posjeduje;

2) dostavi Komisiji traženu informaciju za koju zna da sadrži netačne ili obmanjujuće podatke.

Ovlašćenja Komisije da vrši kontrolu

Član 110

Komisija može nenajavljeno izvršiti kontrolu poslovanja lica koje ima ili je imalo dozvolu za rad, koje posluje ili je poslovalo u skladu sa odredbama ovog zakona, pravilima donijetih na osnovu ovog zakona ili uslovima iz dozvole.

Komisija može imenovati lice (u daljem tekstu: ovlašćeno lice) da za Komisiju obavlja poslove kontrole, u skladu sa pravilima Komisije.

Lice čije poslovanje podliježe kontroli dužno je da ovlašćenom licu omogući uvid u registre i druge evidencije potrebne za ostvarivanje kontrole i obezbijedi da njegovi zaposleni pruže neophodne informacije.

Ovlašćenje Komisije da vrši istraživanje

Član 111

Komisija može imenovati lice - istražitelja kada ocijeni da je:

1) izvršena povreda odredaba ovog zakona i pravila donijetih na osnovu ovog zakona;

2) lice izvršilo pronevjeru, prevaru ili obmanu:

- u poslovima sa hartijama od vrijednosti;

- u upravljanju investicijama u hartije od vrijednosti;

- davanjem savjeta koji se odnosi na pribavljanje, otuđenje, kupovinu ili prodaju ili drugo investiranje u hartije od vrijednosti;

3) način na koji je neko lice uključeno u bilo koju aktivnost iz tačke 2 ovog stava suprotan interesu investiranja.

Istražitelj je dužan da podnese Komisiji izvještaj o rezultatima istraživanja.

Lice za koje istražitelj opravdano vjeruje ili očekuje da posjeduje ili kontroliše dokument koji sadrži informaciju važnu za istraživanje dužno je da:

1) dostavi istražitelju dokument koji on zatraži, u vrijeme i na mjestu određenom od strane istražitelja;

2) na zahtjev istražitelja pruži objašnjenje ili dodatne informacije u vezi sa traženim dokumentom;

3) se odazove na poziv istražitelja i na pitanja istražitelja koja se odnose na predmet istraživanja odgovara istinito i na najbolji način.

Uništavanje dokumenata

Član 112

Zabranjeno je uništiti, falsifikovati, prikriti ili na drugi način raspolagati ili dati dozvolu za uništenje, falsifikovanje, prikrivanje ili raspolaganje bilo kojim dokumentom koji je važan za ostvarivanje kontrole ili istraživanja Komisije.

Xa POSLOVANJE SA INOSTRANIM ELEMENTOM

Pojam domaćih i stranih hartija od vrijednosti

Član 112a

Domaće hartije od vrijednosti su hartije od vrijednosti koje, u skladu sa ovim zakonom, emituju emitenti iz člana 6 ovog zakona (u daljem tekstu: rezidenti).

Strane hartije od vrijednosti su hartije od vrijednosti koje emituju lica koja nijesu rezidenti (u daljem tekstu: nerezidenti).

Strane hartije od vrijednosti mogu glasiti na EUR ili drugu valutu.

Poslovi sa inostranim elementom

Član 112b

Poslovi sa inostranim elementom su:

1) izdavanje, uvrštavanje na organizovano uređenom tržištu i prodaja domaćih hartija od vrijednosti u inostranstvu;

2) izdavanje, uvrštavanje na berzu i prodaja stranih hartija od vrijednosti u Republici;

3) ulaganje rezidenata u hartije od vrijednosti u inostranstvu;

4) ulaganje nerezidenata u hartije od vrijednosti u Republici.

Poslovanje nerezidenata sa hartijama od vrijednosti

Član 112v

Nerezidenti mogu slobodno kupovati i prodavati domaće i strane hartije od vrijednosti u Republici, u skladu sa propisima kojima je uređeno poslovanje hartijama od vrijednosti.

Nerezidenti mogu slobodno izdavati hartije od vrijednosti u Republici, na način utvrđen propisima kojima je uređeno poslovanje hartijama od vrijednosti.

Poslovanje rezidenata sa hartijama od vrijednosti

Član 112g

Rezidenti mogu slobodno kupovati i prodavati domaće i strane hartije od vrijednosti u inostranstvu.

Rezidenti mogu slobodno kupovati i prodavati strane hartije od vrijednosti u Republici, na način utvrđen propisima kojima je uređeno poslovanje hartijama od vrijednosti.

Rezidenti mogu slobodno izdavati hartije od vrijednosti u inostranstvu, s tim da su dužni prethodno o tome obavijestiti Komisiju, a dužni su i da, u roku od osam dana od dana isteka roka za upis i uplatu hartija od vrijednosti, Komisiji dostave podatke o broju upisanih i uplaćenih hartija od vrijednosti u inostranstvu.

Banke, investicioni fondovi, društva za osiguranje, penzijski fondovi i druge finansijske institucije, čije se poslovanje uređuje posebnim zakonima, mogu kupovati hartije od vrijednosti, u skladu sa posebnim zakonom.

Međusobno priznavanje prospekta

Član 112d

Komisija priznaje prospekte za javnu ponudu hartija od vrijednosti odobrene od strane nadležnih organa zemalja članica Organizacije za evropsku bezbijednost i saradnju (OECD) i zemalja sa čijim nadležnim organom za nadzor nad poslovanjem sa hartijama od vrijednosti Komisija ima zaključen ugovor o saradnji.

Komisija može zahtijevati od emitenta da prospekt iz stava 1 ovog člana dopuni posebnim podacima od značaja za tržište Republike.

Poslovanje sa inostranim elementom sa udjelima investicionih fondova

Član 112đ

Na poslovanje sa inostranim elementom sa udjelima investicionih fondova shodno se primjenjuju odredbe čl. 112v do 112d ovog zakona, ako zakonom kojim je uređeno poslovanje investicionih fondova nije drukčije određeno.

XI KAZNENE ODREDBE

Prekršaji

Član 113

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do tristastrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) osnuje ili posluje kao kolektivna investiciona šema bez dozvole Komisije (član 8 tačka 6);

2) propusti da izvijesti Komisiju, osnivače emitenta, druge vlasnike istih hartija od vrijednosti i javnost uopšte o propisanim informacijama (član 27);

3) propusti da podnese godišnji račun Komisiji (član 28 stav 1 tačka 1);

4) objavi javnu ponudu prodaje hartija od vrijednosti prije dobijanja odobrenja za prospekt (član 36 stav 1);

5) prospekt učini dostupan javnosti prije nego što je odobren (član 36 stav 5);

6) nakon isteka roka za upis i uplatu hartija od vrijednosti na bilo koji način raspolaže hartijama koje nijesu upisane i uplaćene (član 40);

7) osnuje ili posluje kao tržište hartija od vrijednosti bez dozvole Komisije ili u nazivu koristi riječi berza ili berzanski (član 46);

8) ne primijeni uputstvo Komisije dato berzi (član 58);

9) ne primijeni nalog Komisije o zatvaranju berze u slučaju hitnosti (član 60);

10) osnuje ili posluje kao ovlašćeni učesnik bez dozvole Komisije (član 63);

11) propusti da Komisiji dostavi pismeno obavještenje o prestanku obavljanja poslova na koje se dozvola odnosi ili o nastanku bilo koje promjene podataka koji se unose u registar (član 76);

12) propusti da u propisanom roku imenuje revizora (član 83);

13) propusti da u propisanom roku dostavi Komisiji godišnji račun sa izvještajem ovlašćenog revizora sa mišljenjem (član 84 stav 2);

14) osnuje ili posluje kao Centralna Depozitarna Agencija bez dozvole Komisije (član 90);

15) ne primijeni uputstvo Komisije dato Centralnoj Depozitarnoj Agenciji (član 91);

16) pri poslovanju sa hartijama od vrijednosti ili pri savjetovanju drugog lica koristi saznanja o neobjavljenim informacijama koje mogu dati prednost u odnosu na druge učesnike u trgovini hartijama od vrijednosti ili informacije koje mogu, ukoliko se objave, značajno uticati na cijenu hartija od vrijednosti (član 102);

17) izazove ili utiče da se izazove, ili učini bilo koju radnju u cilju izazivanja netačne predstave ili sticanja pogrešnog zaključka o obimu trgovanja određenim hartijama od vrijednosti na određenom tržištu ili postojanju tržišta, odnosno o cijeni takvih hartija od vrijednosti (član 103);

18) zadrži, poveća, smanji ili izazove promjene u tržišnoj cijeni hartije od vrijednosti putem kupovine ili prodaje te hartije kojom se ne izvrši promjena vlasništva nad tom hartijom ili fiktivnom transakcijom (član 104);

19) podstiče drugo lice da investira u hartije od vrijednosti sačinjavanjem ili objavljivanjem neke informacije, obećanjem ili predviđanjem koje je netačno ili obmanjujuće ili iznošenjem lažnih materijalnih činjenica (član 105);

20) direktno ili indirektno, u cilju izazivanja prodaje ili kupovine hartija od vrijednosti bilo kog emitenta, u vezi sa tim hartijama ili u vezi sa poslovanjem ili prethodnim ili budućim rezultatima poslovanja emitenta, daje izjavu koja je, u vrijeme i u uslovima kada je data, netačna ili obmanjujuća (član 106);

21) propusti da Komisiji dostavi informacije koje se odnose na njegovo poslovanje u skladu sa ovim zakonom, u vrijeme i na način koji odredi Komisija (član 108);

22) propusti da objavi informacije ili dostavi Komisiji netačne ili obmanjujuće informacije koje se odnose na pribavljanje, otuđenje ili držanje hartija od vrijednosti (član 109);

23) onemogući Komisiji ili ovlašćenom licu da izvrši kontrolu (član 110);

24) onemogući Komisiji ili istražitelju da izvrši istraživanje (član 111);

25) uništi, falsifikuje, prikrije ili na drugi način raspolaže ili da dozvolu za uništenje, falsifikovanje, prikrivanje ili raspolaganje bilo kojim dokumentom koji je važan za ostvarivanje kontrole ili istraživanja Komisije (član 112).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Odgovornom licu, kažnjenom za prekršaj iz stava 2 ovog člana, može se izreći i zaštitna mjera zabrane obavljanja poslova sa hartijama od vrijednosti u trajanju od šest mjeseci do jedne godine.

XII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Hartije od vrijednosti emitovane prije stupanja na snagu ovog zakona

Član 114

Hartije od vrijednosti emitovane prije stupanja na snagu ovog zakona smatraju se hartijama od vrijednosti emitovanim putem javne ponude u smislu odredaba ovog zakona.

Akcije emitovane u postupku privatizacije

Član 115

Na Akcije koje su emitovane u postupku transformacije i privatizacije, u skladu sa Zakonom o svojinskoj i upravljačkoj transformaciji ("Službeni list RCG", br. 2/92 i 27/94) i Zakonom o privatizaciji privrede ("Službeni list RCG", br. 23/96 i 6/99) ne primjenjuju se odredbe od čl. 24 do 44 ovog zakona.

Nakon sprovedenog postupka privatizacije, Akcije iz stava 1 ovog člana smatraju se Akcijama emitovanim putem javne ponude i na njih se primjenjuju odredbe ovog zakona.

Registrovani emitenti

Član 116

Emitenti koji su do stupanja na snagu ovog zakona izdali Akcije dužni su da, u roku od 90 dana od tog dana, dostave Komisiji izvještaj o tim emisijama u formi koju utvrdi Komisija i postaju registrovani emitenti.

Odredba stava 1 ovog člana odnosi se i na emisije Akcija emitovanih u postupku svojinske transformacije.

Imenovanje članova Komisije za hartije od vrijednosti

Član 117

Skupština, na predlog Vlade, imenovaće u skladu sa ovim zakonom članove Komisije za hartije od vrijednosti najkasnije do isteka mandata članova Komisije za hartije od vrijednosti i finansijsko tržište imenovanih na osnovu Odluke o obrazovanju Komisije za hartije od vrijednosti i finansijsko tržište Republike Crne Gore ("Službeni list RCG", br. 38/2000).

Do imenovanja članova Komisije za hartije od vrijednosti po stavu 1 ovog člana njene poslove obavljaće Komisija za hartije od vrijednosti i finansijsko tržište Republike Crne Gore.

Usklađivanje poslovanja "Montenegroberze" a.d.

Član 118

"Montenegroberza" a.d. Podgorica dužna je usaglasiti svoje akte, organizaciju i poslovanje sa odredbama ovog zakona najkasnije u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ukoliko "Montenegroberza" a.d. ne postupi po odredbama stava 1 ovog člana, istekom tog roka prestaje sa radom i briše se iz sudskog registra.

Usklađivanje poslovanja berzanskih posrednika

Član 119

Berzanski posrednici koji su se do dana stupanja na snagu ovog zakona bavili poslovima sa hartijama od vrijednosti dužni su usaglasiti svoje akte, organizaciju i poslovanje sa odredbama ovog zakona najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ukoliko berzanski posrednici ne postupe po odredbama stava 1 ovog člana, istekom tog roka prestaju sa radom i brišu se iz sudskog registra.

Brokeri

Član 120

Komisija će, bez posebnih dodatnih uslova, upisati u registar ovlašćenih brokera sva lica koja su do stupanja na snagu ovog zakona položila ispit za ovlašćene brokere u skladu sa odredbama Pravilnika o obezbjeđivanju uslova za funkcionisanje finansijskog tržišta ("Službeni list SRJ", br. 2/96, 8/98 i 63/98).

Usklađivanja poslovanja Centralne Depozitarne Agencije a.d.

Član 121

Centralna Depozitarna Agencija a.d. Podgorica dužna je usaglasiti svoje akte, organizaciju i poslovanje sa odredbama ovog zakona najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ukoliko Centralna Depozitarna Agencija a.d. ne postupi po odredbama iz stava 1 ovog člana, istekom tog roka prestaje sa radom i briše se iz sudskog registra.

Knjige i registri hartija od vrijednosti

Član 122

Emitenti hartija od vrijednosti koji sami vode knjige ili registre vlasnika hartija od vrijednosti koje su izdale ili su vođenje takvih knjiga povjerile drugima, kao i vlasnici hartija od vrijednosti na donosioca koje nijesu upisane u odgovarajuće knjige ili registre obavezni su dostaviti Centralnoj Depozitarnoj Agenciji podatke koji se odnose na hartije od vrijednosti i njihove vlasnike, najkasnije 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Nezavršeni postupci

Član 123

Postupci u vezi sa hartijama od vrijednosti koji su započeti, a nijesu okončani do dana stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po propisima koji su važili u vrijeme započinjanja tih postupaka.

Podzakonski akti

Član 124

Propisi za izvršavanje ovog zakona donijeće se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Stupanje na snagu ovog zakona

Član 125

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

142. Zakon o dobrovoljnim penzionim fondovima

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O DOBROVOLJNIM PENZIONIM FONDOVIMA

("Sl. list RCG", br. 78/06 od 22.12.2006, 14/07 od 12.03.2007)

Proglašavam Zakon o dobrovoljnim penzionim fondovima, koji je donijela Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore, na petoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2006. godini, dana 12. decembra 2006. godine.

Broj: 01-1538/2

Podgorica, 15. decembra 2006. godine

Predsjednik Republike Crne Gore,

Filip Vujanović, s.r.

ZAKON

O DOBROVOLJNIM PENZIONIM FONDOVIMA

I. OSNOVNE ODREDBE

Sadržina zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi za osnivanje društava za upravljanje penzionim fondovima (u daljem tekstu: društvo za upravljanje) i organi-zovanje dobrovoljnih penzionih fondova na osnovu individualne kapitalizovane štednje (u daljem tekstu: penzioni fondovi), kao i njihovo poslovanje.

Načela dobrovoljnih penzionih fondova

Član 2

Načela na kojima se zasnivaju dobrovoljni penzioni fondovi su:

1) dobrovoljnost članstva;

2) raspodjela rizika ulaganja;

3) ravnopravnost članova;

4) javnost rada;

5) akumulacija sredstava.

Definicije

Član 3

U smislu ovog zakona pojedini izrazi imaju sljedeća značenja:

1) dobrovoljni penzioni fond je fond koji se osniva radi prikupljanja novčanih sredstava uplaćivanjem doprinosa članova fonda i ulaganja tih sredstva sa ciljem povećanja vrijednosti imovine fonda;

2) društvo za upravljanje penzionim fondom je akcionarsko društvo koje upravlja dobrovoljnim penzionim fondom;

3) informativni prospekt je izjava društva za upravljanje penzionim fondom koja sadrži cjelovitu, tačnu i objektivnu informaciju o penzionom fondu i društvu koje upravlja tim fondom, a na osnovu koje potencijalni član fonda može donijeti odluku o članstvu u penzionom fondu;

4) istupanje iz penzionog fonda označava povlačenje sredstava sa ličnog računa člana umanjenih za iznos naknade;

5) kastodi je privredno društvo kome je društvo za upravljanje penzionim fondom, na osnovu ugovora, povjerilo obavljanje poslova u vezi sa nadzorom nad upravljanjem imovinom penzionog fonda;

6) povezana lica su lica koja su međusobno povezana:

- krvnim srodstvom u pravoj liniji bez obzira na stepen i u pobočnoj liniji do drugog stepena, tazbinskim srodstvom do prvog stepena, kao i usvojitelj i usvojenik;
- bračnom ili vanbračnom zajednicom;
- upravljački ili putem kapitala, tako da jedno lice ili više lica zajedno imaju udjele, akcije ili druga prava na osnovu kojih učestvuju pri upravljanju drugim licem sa najmanje 40% glasačkih prava;
- upravljački ili putem kapitala, tako da jedno lice kod dva ili više lica ima udjele, akcije ili druga prava na osnovu kojih učestvuju pri upra-vljanju svakoga od njih sa najmanje 40% glasačkih prava;
- tako što su zaključila ugovor da zajednički djeluju prema emitentu.

7) prenos računa označava prenos imovine sa ličnog računa člana fonda iz jednog fonda u drugi;

8) član fonda je lice koje je potpisalo ugovor o članstvu sa društvom za upravljanje i uplatilo prvi doprinos.

Upravljanje penzionim fondovima

Član 4

Društvo za upravljanje upravlja penzionim fondom na načelima sigurnosti, smanjenja i disperzije rizika i profesionalnog upravljanja, u skladu sa ovim zakonom.

Upotreba naziva

Član 5

Naziv društva za upravljanje mora sadržati riječi "društvo za upravljanje penzionim fondom".

Naziv dobrovoljnog fonda mora sadržati riječi "dobrovoljni penzioni fond".

U sudski registar se ne mogu upisati pravna lica koja u nazivu sadrže riječi: "društvo za upravljanje penzionim fondom", "penzioni fond" ili druge riječi sa sličnim značenjem, ako nijesu osnovana u skladu sa ovim zakonom, niti mogu koristiti ove oznake u pravnom prometu, odnosno u nazivu.

Nadzor

Član 6

Nadzor nad osnivanjem i poslovanjem društva za upravljanje i penzionog fonda vrši Komisija za hartije od vrijednosti (u daljem tekstu: Komisija), u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti.

Komisija je obavezna da, po zahtjevu stranke, donese rješenje u roku od 30 dana od dana uredno podnijetog zahtjeva.

Rješenje iz stava 2 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja Komisije stranka može voditi upravni spor kod nadležnog suda.

Primjena zakona

Član 7

Na društvo za upravljanje i penzioni fond primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava, ako ovim za-konom nije drukčije uređeno.

Na poslovanje hartijama od vrijednosti iz ovog zakona primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju hartije od vrijednosti, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

Sjedište

Član 8

Sjedište društva za upravljanje koje se osniva i posluje u skladu sa ovim zakonom mora biti na teritoriji Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Republika).

II. DRUŠTVO ZA UPRAVLJANJE PENZIONIM FONDOM

Društvo za upravljanje

Član 9

Društvo za upravljanje je akcionarsko društvo koje se osniva radi organizovanja i upravljanja penzionim fondom i ne može obavljati drugu djelatnost.

Društvo za upravljanje može upravljati sa jednim ili više penzionih fondova.

Osnivanje

Član 10

Društvo za upravljanje se osniva i posluje kao akcionarsko društvo u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava, ako ovim zakonom nije drukčije propisano.

Društvo za upravljanje ne može izdavati povlašćene akcije.

Kapital i akcije

Član 11

Novčani dio osnovnog kapitala društva za upravljanje ne može biti manji od 250.000 eura.

Osnovni kapital iz stava 1 ovog člana uplaćuje se u cjelosti prije upisa društva za upravljanje u Centralni registar privrednog suda.

Društvo za upravljanje je obavezno da tokom svog poslovanja održava osnovni kapital u iznosu iz stava 1 ovog člana.

Društvo za upravljanje će bez odlaganja obavijestiti Komisiju o svakom smanjenju osnovnog kapitala ispod nivoa utvrđenog u stavu 1 ovoga člana.

Ako se u roku koji utvrdi Komisija, a koji ne smije biti duži od šest mjeseci, osnovni kapital ne poveća na potreban nivo, Komisija će oduzeti dozvolu za rad društvu za upravljanje.

Opšti akti

Član 12

Opšti akti društva za upravljanje su statut, pravila o upravljanju i drugi opšti akti.

Organi

Član 13

Organi društva za upravljanje su skupština, odbor direktora i izvršni direktor.

Izvršni direktor

Član 14

Za izvršnog direktora društva za upravljanje može biti imenovano lice koje:

1) ima visoku školsku spremu;

2) ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima upravljanja i raspolaganja finansijskim sredstvima;

3) nije osuđivano za krivična djela protiv platnog prometa i privrednog poslovanja i protiv službene dužnosti.

Izvršni direktor je odgovoran za poslovanje društva za upravljanje i za poslovanje penzionog fonda, u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava i ovim zakonom.

Izvršni direktor društva za upravljanje u izvršavanju poslova upravljanja penzionim fondom dužan je da postupa sa pažnjom dobrog stručnjaka.

Ograničenja zbog sprječavanja konflikta interesa

Član 15

Član odbora direktora ili izvršni direktor društva za upravljanje ne može biti lice koje je član odbora direktora ili izvršni direktor:

1) drugog društva za upravljanje;

2) kastodija;

3) lica povezanog sa licima iz tač.1 i 2 ovog stava.

Investicioni menadžeri društva za upravljanje

Član 16

Društvo za upravljanje mora imati najmanje dva lica zaposlena na neodređeno vrijeme koja su osposobljena za obavljanje poslova investicionog menadžera penzionog fonda (u daljem tekstu: investicioni menadžer), u skladu sa pravilima Komisije.

Investicioni menadžer može biti samo lice koje:

1) ima visoku školsku spremu;

2) je položilo stručni ispit za investicionog menadžera, čiji program i način obavljanja utvrđuje Komisija;

3) nije osuđivano za krivična djela protiv platnog prometa i privrednog poslovanja i protiv službene dužnosti.

Odgovornost

Član 17

Društvo za upravljanje je odgovorno članovima penzionog fonda za štetu nastalu zbog neispunjenja ili neurednog ispunjenja svojih obaveza koje se odnose na upravljanje fondom, osim ako neispunjenje ili neuredno ispunjenje proizilazi iz okolnosti za koje društvo nije odgovorno i ako je upravljalo imovinom fonda sa pažnjom dobrog privrednika.

Šteta nastala zbog neispunjenja ili neurednog ispunjenja obaveza društva za upravljanje iz stava 1 ovoga člana ne može se naknaditi iz imovine penzionog fonda.

Društvo za upravljanje može povjeriti ispunjenje određenih poslova koji nijesu direktno vezani za upravljanje penzionim fondom trećim licima.

U slučaju iz stava 3 ovog člana društvo za upravljanje je odgovorno za izvršenje tih obaveza kao da ih sam izvršava.

Zahtjev za dobijanje dozvole za rad društva za upravljanje

Član 18

Društvo za upravljanje mora od Komisije dobiti dozvolu za obavljanje djelatnosti upravljanja penzionim fondom (u daljem tekstu: dozvola za rad).

Društvo za upravljanje podnosi Komisiji zahtjev za dobijanje dozvole za rad nakon održavanja osnivačke skupštine.

Uz zahtjev iz stava 2 ovog člana, osnivači društva za upravljanje dostavljaju Komisiji:

1) akt o osnivanju društva za upravljanje;

2) statut društva za upravljanje;

3) predlog pravila o upravljanju penzionim fondom;

4) dokaze osnivača da su uplatili iznos novčanog dijela osnovnog kapitala propisan ovim zakonom;

5) dokaze o kadrovskoj, tehničkoj i organizacionoj osposobljenosti društva za upravljanje;

6) predlog za imenovanje članova odbora direktora i izvršnog direktora sa izjavom da prihvataju da obavljaju ove funkcije;

7) dokaze o namjeri zapošljavanja dva investiciona menadžera;

8) druge podatke i dokaze.

Sadržinu zahtjeva i dokumentacije, kao i dokaze koji se prilažu uz zahtjev za dobijanje dozvole za rad utvrđuje Komisija svojim pravilima.

Dozvola za rad

Član 19

Komisija izdaje dozvolu za rad ako ustanovi da društvo za upravljanje ispunjava propisane uslove.

Komisija daje saglasnost na akt o osnivanju, statut društva za upravljanje i njihove izmjene i dopune.

Dozvolu za rad i saglasnosti iz stava 2 ovog člana Komisija izdaje u formi rješenja.

Pri odlučivanju Komisija postupa u skladu sa zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Društvu za upravljanje oduzeće se dozvola za rad ukoliko ne otpočne sa obavljanjem djelatnosti u roku od 12 mjeseci od dana dobijanja dozvole za rad.

Komisija vodi registar izdatih dozvola za rad društava za upravljanje.

Registar izdatih dozvola za rad sadrži naročito:

1) naziv društva za upravljanje;

2) datum izdavanja dozvole za rad;

3) druge podatke koji su u vezi sa dozvolom za rad;

4) ime i adresu izvršnog direktora društva za upravljanje;

5) mjesto u kojima se čuvaju registri i druge evidencije u vezi sa poslovima za koje je izdata dozvola za rad;

6) podatke o suspenziji ili oduzimanju dozvole za rad;

7) imena većinskih akcionara;

8) druge podatke koje propiše Komisija.

Odvojeno vođenje sredstava

Član 20

Penzionim fondom upravlja, na osnovu ovog zakona i Pravila o upravljanju fondom, društvo za upravljanje.

Sredstva, obaveze, potraživanja, prihodi i rashodi i druga prava društva za upravljanje vode se odvojeno od sredstava, obaveza, potraživanja, prihoda i rashoda i drugih prava penzionog fonda.

Društvo za upravljanje koje upravlja sa više fondova, sredstva, obaveze, potraživanja, prihode i rashode i druga prava svakog penzionog fonda vodi odvojeno.

Pravila o upravljanju

Član 21

Društvo za upravljanje donosi Pravila o upravljanju za svaki penzioni fond koji organizuje i kojim upravlja, a kojima se uređuje naročito:

1) naziv penzionog fonda;

2) osnovni principi i ograničenja ulaganja;

3) osnovni principi sticanja i prestanka članstva u penzionom fondu;

4) izvještavanje o poslovanju i portfelju penzionog fonda, kao i mjesto i način objavljivanja tih informacija;

5) prava i obaveze člana penzionog fonda i društva u slučaju prestanka ugovora o članstvu;

6) iznos i način naplate troškova upravljanja penzionim fondom;

7) druga pitanja od značaja za penzioni fond.

Na Pravila o upravljanju saglasnost daje Komisija, u formi rješenja.

Principi poslovanja

Član 22

Društvo za upravljanje upravlja imovinom penzionog fonda samostalno, u skladu sa ovim zakonom.

Društvo za upravljanje upravlja imovinom penzionog fonda sa pažnjom dobrog privrednika, na načelima likvidnosti, sigurnosti i raspodjele rizika.

Društvo za upravljanje u upravljanju imovinom penzionog fonda dužno je da posluje u interesu investitora u hartije od vrijednosti penzionog fonda i da daje prednost njihovim interesima nad svojim interesima.

Društvo za upravljanje sastavlja periodične i godišnji izvještaj o poslovanju i dostavlja ih Komisiji.

Sadržinu i rokove za dostavljanje izvještaja iz stava 4 ovog člana utvrđuje Komisija.

Istupanje u pravnom prometu

Član 23

Društvo za upravljanje u poslovima koje obavlja za penzioni fond istupa u ime i za račun penzionog fonda, u skladu sa zakonom i Pravilima o upravljanju.

Imovina društva za upravljanje

Član 24

Društvo za upravljanje i povezana lica ne mogu prodati svoju imovinu penzionom fondu, niti kupiti imovinu penzionog fonda.

Pravni poslovi zaključeni suprotno stavu 1 ovog člana ništavi su.

Ugovor sa Centralnom depozitarnom agencijom

Član 25

Društvo za upravljanje zaključuje ugovor sa Centralnom depozitarnom agencijom u skladu sa zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti i pravilima Centralne depozitarne agencije.

Društvo za upravljanje dužno je da obezbijedi da Centralna depozitarna agencija za svaki od penzionih fondova kojim upravlja društvo za upravljanje otvori poseban račun na kojem se odvojeno vode stanja hartija od vrijednosti za taj penzioni fond.

Društvo za upravljanje ima pravo na neposredan uvid u stanja hartija od vrijednosti na računima penzionih fondova kojima upravlja, bez plaćanja naknade.

Centralna depozitarna agencija je dužna da Komisiji, na njen zahtjev, dostavi podatke o stanju hartija od vrijednosti koje čuva za račun penzionih fondova i omogući pregled tih stanja.

III. PENZIONI FOND

Član 26

Penzioni fond nema svojstvo pravnog lica.

Organizovanje penzionog fonda može vršiti samo društvo za upravljanje.

Penzioni fond se organizuje radi prikupljanja novčanih sredstava uplaćivanjem doprinosa članova fonda i ulaganja tih sredstava sa ciljem povećanja vrijednosti imovine fonda u skladu sa ovim zakonom.

Penzioni fond može biti otvoreni penzioni fond i zatvoreni penzioni fond.

Otvoreni penzioni fond je penzioni fond kome mogu pristupiti sva fizička lica.

Zatvoreni penzioni fond je penzioni fond koji je organizovan za potrebe određenih poslodavaca, sindikata i drugih organizacija.

Dozvola za formiranje penzionog fonda

Član 27

Društvo za upravljanje podnosi Komisiji zahtjev za dobijanje dozvole za formiranje penzionog fonda.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilažu se:

1) pravila o upravljanju penzionim fondom;

2) predlog ugovora o članstvu u penzionom fondu;

3) predlog informativnog prospekta;

4) procjena dinamike upisa broja članova penzionog fonda koji bi mogli pristupiti tom penzionom fondu u naredne dvije godine;

5) dokaz o uplati propisane naknade Komisiji.

Sadržinu zahtjeva i dokumentacije koja se prilaže uz zahtjev za dobijanje dozvole za formiranje penzionog fonda utvrđuje Komisija.

Poslije utvrđivanja da su ispunjeni svi uslovi za davanje dozvole za formiranje penzionog fonda, Komisija donosi rješenje o davanju dozvole za formiranje penzionog fonda.

Komisija vodi registar izdatih dozvola za rad penzionim fondovima.

Sadržinu i bliži način vođenja registra izdatih dozvola uređuje Komisija.

Oduzimanje dozvole za organizovanje penzionog fonda

Član 28

Komisija donosi rješenje o oduzimanju dozvole za organizovanje penzionog fonda, ako broj članova penzionog fonda padne ispod minimuma utvrđenog u člana 30 ovoga zakona duže od 12 mjeseci.

Na oduzimanje dozvole za organizovanje penzionog fond shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o oduzimanju dozvole za rad društvu za upravljanje.

Potvrda o udjelu

Član 29

Penzioni fond je u vlasništvu svojih članova čija se pojedinačna vlasnička prava određuju s obzirom na iznos sredstava na njihovom računu.

Potvrda o udjelu je dokaz o vlasništvu u penzionom fondu.

Potvrdu o udjelu izdaje društvo za upravljanje koje upravlja penzionim fondom na osnovu izvršene uplate člana fonda.

Bližu sadržinu potvrde o udjelu utvrđuje Komisija svojim pravilima.

Minimalan broj članova penzionog fonda

Član 30

Otvoreni penzioni fond mora imati najmanje 200 članova.

U slučaju da u toku poslovanja otvorenog penzionog fonda ukupan broj članova padne ispod minimalnog propisanog broja članova, otvoreni penzioni fond je obavezan da minimalni propisani broj članova dostigne najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana kada je ukupan broj članova otvorenog penzionog fonda pao ispod tog broja.

Odredbe st. 1 i 2 ovoga člana ne primjenjuju se u prve dvije godine nakon osnivanja penzionog fonda.

Članstvo u fondu

Član 31

Fizičko lice može biti član u jednom ili više penzionih fondova.

Član fonda može istovremeno imati samo jedan lični račun u jednom penzionom fondu.

Fizičko lice postaje član fonda potpisivanjem ugovora o članstvu sa društvom za upravljanje i uplatom prvog doprinosa (u daljem tekstu: ugovor o članstvu).

Društvo za upravljanje koje upravlja otvorenim penzionim fondom ne može odbiti prijavu za članstvo bilo kog lica.

Društvo za upravljanje koje upravlja zatvorenim penzionim fondom može prihvatiti prijavu za članstvo samo od lica koja su zaposljena kod poslodavca, članovi sindikata ili članovi drugih organizacija za čije potrebe je organizovan zatvoreni penzioni fond.

Pravila o upravljanju sastavni su dio ugovora o članstvu. Bližu sadržinu ugovora o članstvu utvrđuje Komisija.

Prelazak u drugi penzioni fond

Član 32

Član otvorenog penzionog fonda može preći iz jednog penzionog fonda i pristupiti nekom drugom penzionom fondu, na način i pod uslovima utvrđenim Pravilima o upravljanju i ugovorom o članstvu.

Klauzula u ugovoru o članstvu kojom se član penzionog fonda u potpunosti odriče prava da pređe u drugi penzioni fond je ništavna.

Društvo za upravljanje koje upravlja penzionim fondom iz koga član prelazi dužno je da, po ispunjenju uslova za prelazak u drugi penzioni fond, utvrđenih Pravilima o upravljanju i ugovorom o članstvu, u roku od 10 dana od dana podnošenja zahtjeva za prelazak u drugi penzioni fond, prenese sredstva sa ličnog računa člana fonda, umanjena za iznos naknade iz člana 36 ovog zakona na račun novog penzionog fonda tog člana.

Istupanje iz penzionog fonda

Član 33

Član penzionog fonda može istupiti iz fonda povlačenjem sredstava sa ličnog računa, umanjenih za iznos naknade iz člana 36 ovog zakona kad navrši 50 godina života.

Sredstva iz stava 1 ovog člana mogu se povući na način:

1) da se najviše 30% isplati u gotovom novcu na dan ispunjenja uslova utvrđenih Pravilima o upravljanju i ugovorom o članstvu, a ostatak u mjesečnim ili periodičnim anuitetima, u roku ne dužem od tri godine od dana istupanja iz penzionog fonda, ili

2) da se ukupan iznos sredstava po nalogu člana prenese na društvo koje se bavi obezbjeđenjem isplate penzija, u skladu sa propisima.

Vođenje ličnih računa i vrednovanje imovine

Član 34

Uplaćeni doprinosi u penzioni fond i preneseni računi knjiže se u korist ličnih računa na ime člana. Iznos koji je na računu člana fonda je imovina tog lica.

Pravo na isplatu bilo kog iznosa sredstava sa računa može se ostvariti nakon ispunjenja uslova propisanih Pravilima o upravljanju i ugovorom o članstvu, ali ne prije ispunjenja uslova iz člana 33 stav 1 ovog zakona.

Obračunske jedinice

Član 35

Uplaćeni doprinosi u penzioni fond, kao i preneseni računi u fond konvertuju se u obračunske jedinice.

Uplaćeni doprinosi i preneseni računi mogu se konvertovati u dijelove obračunskih jedinica.

Za potrebe vrednovanja, svaka obračunska jedinica predstavlja proporcionalni udio u neto ukupnoj imovini penzionog fonda.

Ukupna vrijednost svih obračunskih jedinica penzionog fonda jednaka je ukupnoj neto vrijednosti fonda.

Komisija uređuje:

1) način obračunavanja neto vrijednosti imovine i obaveza penzionog fonda;

2) način izračunavanja vrijednosti obračunske jedinice;

3) početnu vrijednost obračunske jedinice;

4) način konvertovanja uplaćenih doprinosa u obračunske jedinice i način određivanja datuma kada se konverzija vrši;

5) izračunavanje prinosa penzionog fonda, uključujući principe zaokruživanja tih vrijednosti i dane vrednovanja;

6) vrijeme i način podnošenja izvještaja o neto vrijednosti imovine fonda, vrijednosti obračunske jedinice i prinosu fonda od strane društva za upravljanje i broju članova penzionog fonda.

Naknada troškova upravljanja fondom

Član 36

Društvo za upravljanje ima pravo na naknadu troškova upravljanja penzionim fondom u određenom iznosu od:

1) uplaćenih doprinosa;

2) ukupne imovine penzionog fonda;

3) naknade za istupanje iz penzionog fonda.

Iznos ukupnih naknada koju društvo za upravljanje može naplatiti utvrđuje se Pravilima o upravljanju i mora biti konsolidovano iskazan u svakom ugovoru o članstvu.

Član 37

Sve troškove upravljanja penzionim fondom, osim naknade za obavljanje poslova kastodija, snosi društvo za upravljanje.

Dozvoljena ulaganja

Član 38

Sredstva penzionog fonda mogu se ulagati u sljedeće vrste imovine:

1) državne zapise i druge kratkoročne hartije od vrijednosti koje izdaje Republika i jedinice lokalne samouprave i kratkoročne bankarske depozite, na način koji utvrdi Komisija;

2) dugoročne obveznice i druge dugoročne hartije od vrijendosti koje izdaju:

- Republika i jedinice lokalne samouprave;
- akcionarska društva registrovana kod Komisije čijim akcijama se trguje na berzama u Republici;
- druge države sa kojima se trguje na organizovanim tržištima kapitala u zemljama OECD-a i članicama Evropske Unije;
- inostrani nedržavni subjekti, kojima se trguje na organizovanim tržištima kapitala u zemljama OECD-a i članicama Evropske Unije;

3) akcije:

- izdate od strane akcionarskih društava registrovanih kod Komisije, a kojima se trguje na berzama u Republici;
- izdate od strane inostranih akcionarskih društava i zatvorenih investicionih fondova sa kojima se trguje na organizovanim tržištima ka-pitala u zemljama OECD-a i članicama Evropske Unije;

4) udjele domaćih i inostranih otvorenih investicionih fondova, ako ti investicioni fondovi ulažu u hartije od vrijednosti emitenata registrovanih u Republici ili nekoj od zemalja OECD-a i članica Evropske Unije;

5) drugi oblik ulaganja utvrđen propisima Komisije, osim ulaganja iz člana 39 ovoga zakona;

6) nepokretnosti na teritoriji Republike.

Penzioni fond može steći najviše 10% emisije određene hartije od vrijednosti.

Penzioni fond može najviše 10% svojih sredstava uložiti u hartije od vrijednosti izdate od strane jednog emitenta.

Izuzetno od st. 2 i 3 ovog člana, sredstva penzionog fonda mogu se ulagati u imovinu iz stava 1 tačka 1 i tačka 2 alineja 1 ovog člana bez ograničenja.

Zabranjena ulaganja imovine penzionog fonda

Član 39

Imovina penzionog fonda ne može biti uložena u:

1) akcije, obveznice i ostale hartije od vrijednosti kojima se ne trguje na berzi ili na organizovanim tržištima, osim udjela u otvorenim investicionim fondovima;

2) imovinu koja je po zakonu neotuđiva;

3) materijalnu imovinu kojom se ne trguje na organizovanim tržištima i čija se vrijednost ne može sa sigurnošću utvrditi (antikvitete, umjetnička djela i motorna vozila);

4) akcije, obveznice i ostale hartije od vrijednosti izdate od:

- akcionara društva za upravljanje;
- kastodija penzionog fonda;
- lica koje je povezano lice sa licima iz alineje 1 i 2 ove tačke;
- društva za upravljanje;
- brokersko-dilerskog društva, odnosno ovlašćene banke koja za društvo za upravljanje obavlja poslove posredovanja u trgovanju hartijama od vrijednosti;

5) drugu imovinu koju odredi Komisija.

Zabranjeni pravni poslovi društva za upravljanje

Član 40

Društvu za upravljanje zabranjeno je da za račun penzionog fonda:

1) prodaje imovinu penzionog fonda:

- članovima organa i akcionarima ili vlasnicima udjela društva za upravljanje;
- kastodiju koji drži imovinu penzionog fonda;
- drugom licu koje je povezano lice sa navedenim pravnim ili fizičkim licima;

2) kupuje imovinu od pravnog ili fizičkog lica navedenog u tački 1 ovog stava;

3) daje kredite ili garancije pravnom ili fizičkom licu navedenom u tački 1 ovog stava;

4) stiče, prenosi i prodaje imovinu posredstvom povezanih lica.

Društvo za upravljanje ne smije zalagati ili na drugi način opteretiti imovinu penzionog fonda.

IV. KASTODI

Član 41

Društvo za upravljanje mora sa privrednim društvom koje ispunjava uslove za obavljanje kastodi poslova (u daljem tekstu: kastodi) koje utvrdi Komisija zaključiti ugovor kojim ovlašćuje tog kastodija za obavljanje poslova u vezi sa nadzorom nad upravljanjem imovinom penzionog fonda.

Kastodi ne može da posjeduje akcije društva za upravljanje sa kojim je zaključio ugovor.

Penzioni fond ne može sticati hartije od vrijednosti kastodija.

Društvo za upravljanje može ugovorom iz stava 1 ovog člana ovlastiti kastodija i za obavljanje pojedinih drugih tehničkih i administrativnih poslova u vezi sa upravljanjem penzionim fondom.

Ugovor zaključen između društva za upravljanje i kastodija, kao i izmjene i dopune tog ugovora, stupa na snagu dobijanjem saglasnosti Komisije.

Društvo za upravljanje mora svaki akt i nalog za prenos sredstava sa računa penzionog fonda dostaviti kastodiju istovremeno sa dostavljanjem banci.

Kastodi je dužan da obavijesti Komisiju o datom nalogu društva za upravljanje za koji smatra da nije u skladu sa zakonom, pravilima Komisije i Pravilima o upravljanju penzionim fondom.

Komisija donosi pravila koja se odnose na obavljanje kastodi poslova u vezi sa imovinom penzionog fonda.

Ugovor sa kastodijem

Član 42

Ugovorom iz člana 41 ovog zakona uređuju se prava i obaveze kastodija i društva za upravljanje.

Bližu sadržinu ugovora utvrđuje Komisija svojim pravilima.

Raskid ugovora

Član 43

Društvo za upravljanje i kastodi mogu sporazumno ili jednostrano raskinuti ugovor iz člana 41 ovog zakona.

Strana koja zahtijeva jednostrani raskid ugovora dužna je pisano obavijestiti drugu stranu i Komisiju o svojoj namjeri da raskine ugovor.

Raskid ugovora proizvodi dejstvo od dana kada Komisija da saglasnost društvu za upravljanje na zaključeni ugovor sa drugim kastodijem.

Uz zahtjev za davanje saglasnosti na zaključeni ugovor sa drugim kastodijem društvo za upravljanje dostavlja Komisiji sporazum o raskidu ili obavještenje o raskidu ugovora sa kastodijem.

U slučaju raskida ugovora, raniji kastodi će svu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje penzionog fonda predati novom kastodiju, u roku od 15 dana od dana kada Komisija da saglasnost društvu za upravljanje na zaključeni ugovor sa drugim kastodijem.

Raskid ugovora po sili zakona

Član 44

U slučaju pokretanja postupka stečaja ili likvidacije nad kastodijem ugovor se raskida po sili zakona.

Društvo za upravljanje je obavezno da izabere novog kastodija i da podnese zahtjev za dobijanje saglasnosti od Komisije za zaključenje ugovora sa novim kastodijem, u roku od 15 dana od dana pokretanja stečajnog postupka.

Ukoliko društvo za upravljanje ne pokrene postupak za dobijanje saglasnosti u roku iz stava 2 ovog člana, Komisija će suspendovati dozvolu za rad društvu za upravljanje do zaključenja ugovora sa novim kastodijem.

Raskid ugovora po nalogu Komisije

Član 45

Komisija može naložiti društvu za upravljanje da promijeni kastodija, ako:

1) utvrdi da je finansijska ili organizaciona struktura kastodija bitno oslabljena tako da postoji opasnost po sigurnost imovine penzionog fonda;

2) smatra da postojeći kastodi ne ispunjava uslove za obavljanje poslova u skladu sa ovim zakonom.

Vođenje imovine penzionog fonda

Član 46

Kastodi može obavljati poslove za više penzionih fondova i više društava za upravljanje.

Imovina penzionog fonda ne ulazi u likvidacionu, odnosno stečajnu masu kastodija, niti može biti predmet izvršenja za obaveze kastodija.

Standardi postupanja

Član 47

Kastodi je dužan da u poslovima koje u skladu sa ovim zakonom obavlja za društvo za upravljanje postupa sa pažnjom dobrog privrednika.

Kastodi i društvo za upravljanje u obavljanju poslova iz svog djelokruga djeluju samostalno i postupaju na način koji obezbjeđuje sigurnost i maksimalnu korist članova penzionog fonda.

Odgovornost kastodija

Član 48

Kastodi odgovara društvu za upravljanje i članovima penzionog fonda za štetu koja je prouzrokovana neispunjenjem ili neurednim ispunjenjem obaveza iz ugovora, u skladu sa ovim zakonom.

Ugovorom se ne može ograničiti niti isključiti odgovornost kastodija.

Društvo za upravljanje je ovlašćeno da, u svoje ime i za svoj račun, kao i u ime i za račun članova penzionog fonda, podnese tužbu protiv kastodija za naknadu štete.

Ako društvo za upravljanje u skladu sa stavom 3 ovog člana, u roku od 30 dana od dana prijema pisanog zahtjeva člana penzionog fonda, ne podnese tužbu protiv kastodija, tužbu za naknadu štete mogu podnijeti sami članovi penzionog fonda.

V. IZVJEŠTAVANJE I JAVNA PROMOCIJA

Član 49

Društvo za upravljanje sastavlja periodične i godišnji izvještaj o poslovanju, kao i mjesečni izvještaj o držanju novčanih sredstava penzionog fonda i dostavlja ih Komisiji i javno objavljuje izvode iz tih izvještaja.

Uz godišnji izvještaj o poslovanju penzionog fonda društvo za upravljanje dostavlja Komisiji finansijske izvještaje i izvještaj nezavisnog revizora sačinjene u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo i revizija.

Sadržinu izvještaja iz stava 1 ovog člana i rokove za njihovo dostavljanje i objavljivanje utvrđuje Komisija.

Zabranjene informacije

Član 50

U javnoj promociji ne smiju se objavljivati:

1) nepotpune i netačne informacije o društvu za upravljanje i penzionom fondu, hartijama od vrijednosti koje se nude za kupovinu i prodaju i uslovima prodaje i kupovine;

2) procjene i garancije povećanja vrijednosti penzionog fonda i prinosa od ulaganja ili povećanja vrijednosti sredstava na ličnom računu člana penzionog fonda;

3) javne garancije na dobit po osnovu ulaganja penzionog fonda ili informacije na osnovu poređenja sa drugim penzionim fondom;

4) podaci o nedostacima u radu drugih društava za upravljanje ili penzionih fondova.

Lice koje postupi suprotno stavu 1 ovog člana dužno je da trećim licima nadoknadi štetu nastalu takvim postupanjem.

Informativni prospekt

Član 51

Društvo za upravljanje je obavezno da javno objavi informativni prospekt za svaki penzioni fond kojim to društvo upravlja.

Informativni prospekt je izjava društva za upravljanje penzionim fondom koja sadrži cjelovitu, tačnu i objektivnu informaciju o penzionom fondu i društvu koje upravlja tim fondom, a na osnovu koje potencijalni član fonda može donijeti odluku o članstvu u penzionom fondu.

Društvo za upravljanje ne smije objaviti informativni prospekt dok on ne bude odobren od strane Komisije.

Društvo za upravljanje je obavezno da:

1) javno objavi informativni prospekt penzionog fonda najmanje jednom godišnje;

2) omogući uvid u prospekt svakom licu koje zatraži članstvo u penzionom fondu kojim to društvo upravlja, prije sticanja članstva u tom fondu;

3) dostavi informativni prospekt svakom članu penzionog fonda na njegov zahtjev.

Sadržinu, bliže uslove, način i datume objavljivanja informativnog prospekta penzionog fonda utvrđuje Komisija, svojim aktima.

Informisanje o iznosu sredstava na ličnom računu

Član 52

Društvo za upravljanje će jednom godišnje, bez naknade, pisano obavijestiti člana fonda o iznosu imovine na njegovom ličnom računu, datumima uplata i iznosima uplata člana penzionog fonda u odgovarajućem periodu.

Na zahtjev člana penzionog fonda, društvo za upravljanje će dostaviti članu informaciju o iznosu imovine na njegovom ličnom računu.

Za dostavljanje informacija u slučajevima iz stava 2 ovog člana, društvo za upravljanje može naplatiti naknadu čiji iznos ne može biti veći od troškova izrade i dostavljanja takvog obavještenja.

Posebne odredbe

Član 53

Objavljivanje informacija o društvu za upravljanje i penzionom fondu, koje se obavezno dostavljaju Komisiji, ne smatra se javnom promocijom.

Čuvanje poslovne tajne

Član 54

Sva lica koja obavljaju funkciju ili su zaposlena u društvu za upravljanje, penzionom fondu, Centralnoj depozitarnoj agenciji, kastodiju, brokeru ili dileru, moraju da čuvaju, kao poslovnu tajnu, sve informacije o namjerama i aktivnostima društva za upravljanje ili penzionog fonda, osim onih koje su javne po ovom zakonu.

VI. NADZOR

Ovlašćenja Komisije

Član 55

Komisija vrši nadzor nad društvom za upravljanje i penzionim fondom davanjem saglasnosti na njihove akte i kontrolom njihovog poslovanja, u skladu sa ovim zakonom.

Komisija može da vrši i kontrolu kastodija u okviru poslova koje obavlja u skladu sa ovim zakonom.

Komisija može, bez ograničenja, da pregleda akte, poslovne knjige, spise i drugu dokumentaciju društva za upravljanje koji se odnose na poslovanje tog društva i penzionog fonda.

Član 56

U vršenju nadzora Komisija može da zahtijeva:

1) izvještaje i informacije o poslovanju društva za upravljanje, odnosno penzionog fonda;

2) izvještaje i dodatne informacije o obavljenoj reviziji društva za upravljanje, odnosno penzionog fonda;

3) vanrednu reviziju poslovanja društva za upravljanje, odnosno penzionog fonda;

4) izmjenu ili dopunu ugovora sa kastodijem;

5) druge podatke i informacije koje utvrdi svojim aktom.

Način i rokove izvještavanja iz stava 1 ovog člana utvrđuje Komisija svojim aktom.

Davanje saglasnosti

Član 57

Komisija daje saglasnost na:

1) akt o osnivanju i statut društva za upravljanje i njihove izmjene i dopune;

2) pravila o upravljanju penzionim fondom i njegove izmjene i dopune;

3) predlog ugovora o članstvu u penzionom fondu;

4) predlog informativnog prospekta;

5) druge akte utvrđene ovim zakonom.

Otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti

Član 58

Ako Komisija, u vršenju nadzora, utvrdi nezakonitosti ili nepravilnosti u poslovanju društva za upravljanje i penzionih fondova, rješenjem će naložiti da se utvrđene nezakonitosti, odnosno nepravilnosti otklone u određenom roku.

Društvo za upravljanje je dužno da, u ostavljenom roku, otkloni utvrđene nezakonitosti, odnosno nepravilnosti i da o tome pisano obavijesti Komisiju.

Mjere

Član 59

Ako društvo za upravljanje ne otkloni utvrđene nezakonitosti, odnosno nepravilnosti u ostavljenom roku i o tome ne obavijesti Komisiju uz podnošenje odgovarajućih dokaza, Komisija može preduzeti sljedeće mjere:

1) izreći javnu opomenu;

2) dati nalog za razrješenje članova odbora direktora ili izvršnog direktora društva za upravljanje;

3) pisano upozoriti, privremeno suspendovati ili oduzeti dozvolu investicionom menadžeru;

4) privremeno zabraniti raspolaganje imovinom društva za upravljanje ili penzionog fonda;

5) suspendovati ili oduzeti dozvolu za rad društvu za upravljanje;

6) oduzeti dozvolu za organizovanje penzionog fonda;

7) druge mjere neophodne za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju društva za upravljanje i penzionog fonda.

Komisija može izreći jednu ili više mjera iz stava 1 ovog člana, zavisno od prirode i težine utvrđenih nepravilnosti.

Bliže uslove, način i postupak vršenja nadzora utvrđuje Komisija.

Oduzimanje dozvole za rad društvu za upravljanje

Član 60

Komisija može oduzeti dozvolu za rad društvu za upravljanje, ako:

1) je dozvola za rad pribavljena navođenjem neistinitih podataka;

2) vrši ulaganja sredstava penzionog fonda ili na drugi način postupa suprotno ovom zakonu i Pravilima o upravljanju;

3) Komisiji u postupku nadzora ne podnese potrebnu dokumentaciju ili na drugi način ometa vršenje nadzora nad njegovim poslovanjem;

4) društvo za upravljanje donese odluku o likvidaciji;

5) u propisanom roku ne dostigne propisani nivo kapitala;

6) prestane da ispunjava uslove propisane za dobijanje dozvole za rad;

7) u drugim slučajevima kada ocijeni da nezakonitim upravljanjem penzionim fondom društvo za upravljanje ugrožava interese vlasnika pe-nzionog fonda.

Dejstvo oduzimanja dozvole za rad

Član 61

Rješenjem kojim se oduzima dozvola za rad društvu za upravljanje Komisija nalaže:

1) nosiocu platnog prometa da obustavi izvršenje naloga ovlašćenih lica društva za upravljanje za prenos novčanih sredstava sa računa penzionog fonda kojim upravlja društvo za upravljanje, kao i sa računa društva za upravljanje;

2) Centralnoj depozitarnoj agenciji da obustavi izvršenje naloga ovlašćenih lica društva za upravljanje za prenos hartija od vrijednosti iz portfelja penzionog fonda kojim upravlja društvo za upravljanje i sa računa društva za upravljanje na druga lica.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

Javni poziv

Član 62

Komisija je obavezna da, u roku od tri dana od dana donošenja rješenja, objavi javni poziv svim društvima za upravljanje sa sjedištem u Republici da podnesu ponudu za upravljanje penzionim fondom kome je oduzeta dozvola za rad.

Javni poziv iz stava 1 ovog člana može trajati najduže 15 dana.

Komisija će, u roku od sedam dana od dana isteka roka iz stava 2 ovog člana, izabranom društvu za upravljanje izdati dozvolu za rad.

Danom izdavanja dozvole za rad izabranom društvu za upravljanje imovina sa ličnog računa člana prenosi se na račun novog penzionog fonda člana, a Komisija gasi fond i briše ga iz registra.

Prava člana u slučaju oduzimanja dozvole za rad društvu za upravljanje

Član 63

Član penzionog fonda ima pravo da, u roku od godine dana od dana izdavanja dozvole za rad izabranom društvu za upravljanje, pristupi drugom penzionom fondu, bez plaćanja naknade za istupanje iz penzionog fonda.

Ako na javni poziv iz člana 62 stav 1 ovog zakona nijedno društvo za upravljanje ne podnese ponudu za upravljanje penzionim fondom, Komisija posebnim uputstvom obavještava članove penzionog fonda o potrebi izbora drugog penzionog fonda i određuje rok u kome se pristupa novom penzionom fondu.

Članove penzionog fonda koji u određenom roku ne izvrše izbor, Komisija raspoređuje u drugi fond.

Raspored članova penzionim fondovima prema stavu 2 ovog člana obavlja se na način da se svakom penzionom fondu dodijeli srazmjeran broj članova, prema broju članova penzionog fonda.

Ukoliko se članovi ne mogu rasporediti u neki drugi penzioni fond sa sjedištem u Republici, Komisija će pokrenuti postupak likvidacije penzionog fonda u skladu sa zakonom kojim se uređuje insolventnost privrednih društava.

Dostava rješenja

Član 64

Rješenje o oduzimanju dozvole za rad društvu za upravljanje Komisija dostavlja:nadležnom sudu, društvu za upravljanje, Centralnoj depozitarnoj agenciji i kastodiju.

Rješenje iz stava 1 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

VII. KAZNENE ODREDBE

Član 65

Novčanom kaznom od desetostrukog do tristo-strukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) započne obavljanje djelatnosti upravljanja penzionim fondom prije nego što od Komisije dobije dozvolu za rad (član 18 stav 1);

2) sredstva, obaveze, potraživanja, prihode i rashode i druga prava društva za upravljanje ne vodi odvojeno od sredstava, obaveza, potraživanja, prihoda i rashoda i drugih prava penzionog fonda (član 20 stav 2);

3) postupa suprotno članu 22 stav 4 ovog zakona;

4) postupa suprotno članu 24 ovog zakona;

5) ulaže imovinu penzionog fonda suprotno članu 39 ovog zakona;

6) postupa suprotno članu 40 ovog zakona;

7) ne izabere novog kastodija i ne podnese zahtjev za dobijanje saglasnosti od Komisije za zaključenje ugovora sa novim kastodijem u roku od 15 dana od dana pokretanja stečajnog postupka (član 44 stav 2);

8) postupa suprotno članu 49 ovog zakona;

9) javnu promociju vrši na način suprotan članu 50 ovog zakona;

10) ne objavi informativni prospekt za svaki penzioni fond kojim upravlja (član 51 stav 2);

11) objavi informativni prospekt prije nego je odobren od strane Komisije (član 51 stav 3);

12) postupa suprotno članu 51 stav 4 ovog zakona;

13) bar jednom godišnje pisano ne obavijestiti člana fonda o iznosu imovine na njegovom ličnom računu, datumima uplata i iznosima uplaćenih doprinosa člana u odgovarajućem periodu (član 52 stav 1);

14) na zahtjev člana penzionog fonda ne dostavi članu informaciju o iznosu imovine na njegovom ličnom računu (član 52 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od jedne polovine do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Član 66

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se kastodi, ako:

1) ne obavijesti Komisiju o datom nalogu društva za upravljanje za koji smatra da nije u skladu sa zakonom, pravilima Komisije i Pravilima o upravljanju penzionim fondom (član 41 stav 7);

2) postupi suprotno članu 43 stav 5 ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od jedne polovine do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Član 67

Lica koja su pravosnažno osuđena za prekršaj iz čl. 65 i 66 ovog zakona ne mogu biti odgovorna lica društva za upravljanje penzionim fondovima do isteka roka od godinu dana od dana pravosnažnosti odluke.

VIII. PRELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Član 68

Propisi za izvršavanje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 69

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore", a primjenjivaće se nakon donošenja propisa iz člana 68 ovog zakona.

SU-SK Broj 01-620/9-05

Podgorica, 12. decembra 2006. godine

Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

143. Zakon o clanstvu Crne Gore u MMF

718.

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ČLANSTVU REPUBLIKE CRNE GORE U MEĐUNARODNOM MONETARNOM FONDU I DRUGIM MEĐUNARODNIM FINANSIJSKIM INSTITUCIJAMA

("Sl. list RCG", br. 66/06 od 03.11.2006)

Proglašavam Zakon o članstvu Republike Crne Gore u Međunarodnom monetarnom fondu i drugim međunarodnim finansijskim institucijama, koji je donijela Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore na drugoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2006. godini, dana 26. oktobra 2006. godine.

Broj: 01-1383/2

Podgorica, 31. oktobra 2006. godine

Predsjednik Republike Crne Gore, Filip Vujanović, s.r.

ZAKON

O ČLANSTVU REPUBLIKE CRNE GORE U MEĐUNARODNOM MONETARNOM FONDU I DRUGIM MEĐUNARODNIM FINANSIJSKIM INSTITUCIJAMA

Član 1

Vlada Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) se ovlašćuje da, u ime Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Republika) prihvati članstvo u Međunarodnom monetarnom fondu (u daljem tekstu: Fond), članstvo u Međunarodnoj banci za obnovu i razvoj (u daljem tekstu: Banka), Međunarodnoj finansijskoj korporaciji (u daljem tekstu: Korporacija), Međunarodnom udruženju za razvoj (u daljem tekstu: Udruženje) i u Multilateralnoj agenciji za garantovanje investicija (u daljem tekstu: Agencija), prihvatanjem odredbi Statuta Fonda, Banke, Korporacije, Udruženja i Konvencije o osnivanju Agencije, sa izmjenama i dopunama, u tekstu koji su odštampani u prilozima

I, II, III, IV i V ovog zakona, pod uslovima i rokovima iz odluka Odbora guvernera Fonda, Banke, Korporacije, Udruženja i Savjeta guvernera Agencije, koje se odnose na članstvo Republike u ovim institucijama.

Član 2

Po prijemu Republike u članstvo Fonda, Republika će postati učesnik u Odjeljenju za Specijalna Prava Vučenja Fonda.

Vlada će ovlastiti predstavnika da, u ime Republike, izvršava i deponuje u Fondu Instrument učešća kojim se izjavljuje da Republika preuzima sve obaveze učesnika u Odjeljenju za Specijalna Prava Vučenja Fonda, u skladu sa zakonom Republike i kojim se izjavljuje da je Republika

preduzela sve neophodne aktivnosti koje joj omogućavaju izvršavanje svih obaveza učesnika u Odjeljenju za Specijalna Prava Vučenja Fonda.

Član 3

Vlada je ovlašćena da se zadužuje ili na bilo koji drugi način obezbjeđuje sredstva, kojima će u ime Republike povremeno vršiti plaćanja prema Fondu, Banci, Korporaciji, Udruženju i Agenciji, na način i pod uslovima utvrđenim odlukama koje se odnose na članstvo Republike u tim finansijskim institucijama i u skladu sa njihovim statutima odnosno Konvencijom o osnivanju Agencije i da vrši plaćanja u vezi sa učešćem Republike u Odjeljenju za Specijalna Prava Vučenja Fonda.

Vlada je ovlašćena da u skladu sa statutima Fonda, Banke, Korporacije Udruženja i Konvencijom o osnivanju Agencije izdaje neprenosive obavezujuće beskamatne zapise koji budu potrebni ili odgovarajući, a odnose se na članstvo Republike u Fondu, Banci, Udruženju ili Agenciji.

Član 4

Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) određuje se za fiskalnog agenta u skladu sa

članom V, odjeljak 1. Statuta Fonda i ovlašćena je da u ime Republike obavlja sve poslove i transakcije predviđene odredbama Statuta Fonda.

Ministarstvo finansija (u daljem tekstu: Ministarstvo) određuje se za fiskalnog agenta u skladu sa članom III, odjeljak 2 Statuta Banke, i instituciju preko koje će se ostvarivati komunikacija sa Korporacijom, Udruženjem i

Agencijom, saglasno članu IV, odjeljak 10 Statuta Korporacije, članu II, odjeljak 10 Statuta Udruženja, i članu 38

Konvencije o osnivanju Agencije.

Član 5

Centralna banka određuje se za depozitara novčanih sredstava Fonda, Banke, Korporacije, Udruženja i Agencije.

Član 6

Centralna banka je ovlašćena da primi bilo koji iznos sredstava koji može biti plaćen ili transferisan Republici u poslovima i transakcijama koje se vrše u skladu sa odredbama Statuta Fonda.

Ministarstvo finansija je ovlašćeno da primi bilo koji iznos sredstava koji može biti plaćen ili transferisan Republici u poslovima i transakcijama koje se vrše u skladu sa odredbama statuta Banke, Udruženja, Korporacije i Konvencije o osnivanju Agencije.

Član 7

Vlada će ovlastiti predstavnike, da u ime Republike, potpišu originale statuta Fonda, Banke, Korporacije i Udruženja i Konvencije o osnivanju Agencije i da izvršavaju i deponuju neki od instrumenata prihvatanja, instrument ratifikacije i druge dokumente koji mogu biti zahtijevani za te namjene.

Član 8

Republiku u Fondu predstavlja Predsjednik Savjeta Centralne banke, kao Guverner.

Vlada imenuje zamjenika Guvernera u Fondu, na predlog Guvernera iz stava 1 ovog člana.

Republiku u Banci, Korporaciji, Udruženju i Savjetu guvernera Agencije predstavlja Ministar finansija kao Guverner.

Vlada imenuje zamjenika Guvernera u Banci, Korporaciji, Udruženju i Savjetu guvernera Agencije, na predlog Guvernera iz stava 3 ovog člana.

Član 9

Odredbe Statuta Fonda i Banke i to (i) prva rečenica člana VIII, Odjeljak 2 (b), člana IX, Odjeljak 2 do zaključno sa odjeljkom 9 i člana XXI (b) Statuta Fonda; (ii) člana VII, Odjeljak 2 do zaključno sa odjeljkom 9, Statuta

Banke; (iii) člana VI, Odjeljak 2 do zaključno sa odjeljkom 9 Statuta Korporacije; (iv) člana VIII, Odjeljak 2 do zaključno sa odjeljkom 9 Statuta Udruženja; i Konvencije o osnivanju Agencije, koji su odštampani u prilozima I, II, III, IV i V ovog zakona, neposredno se primjenjuju u Republici.

Član 10

Vlada će, u skladu sa odredbama ovog zakona, donijeti podzakonske akte i preduzeti druge aktivnosti koje su potrebne da bi Republika ispunila sve obaveze u smislu odredbi statuta i odluka iz člana 1, ovog zakona.

Član 11

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

SU-SK Broj 01-622/2

Podgorica, 26. oktobra 2006. godine

Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

144. Zakon o Centralnoj banci Crne Gore

ZAKON

O CENTRALNOJ BANCI CRNE GORE ("Sl. list RCG", br. 52/00, 53/00, 47/01, 04/05) I OPŠTE

ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom osniva se Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka).

Centralna banka je samostalna organizacija Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Republika) i jedino je ona odgovorna za monetarnu politiku, uspostavljanje i održavanje zdravog bankarskog sistema i efikasnog platnog prometa u Republici.

Monetarna politika Centralne banke zasniva se na DEM kao monetarnoj jedinici, kao sredstvu plaćanja i kao valuti rezerve, do uvoñenja EURA.

Član 2

Centralna banka je nezavisna u okviru ovlašćenja utvrñenih ovim zakonom.

Član 3

Centralna banka ne može vršiti emisiju novca.

Centralna banka ne može davati kredite Vladi Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) ni drugim pravnim i fizičkim licima, osim pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Član 4

Centralna banka je pravno lice.

Sjedište Centralne banke je u Podgorici.

Član 5

Centralna banka koristi i raspolaže imovinom na način utvrñen ovim zakonom.

Član 6

Centralna banka je osloboñena plaćanja poreza, svih dažbina i taksa, u skladu sa zakonom.

Član 7

Za obaveze Centralne banke ne jemči Republika, niti Centralna banka jemči za obaveze Republike.

Član 8

Centralna banka podnosi, po potrebi, a najmanje jednom godišnje, Skupštini Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština) izvještaj o svom radu.

Član 9

Centralna banka ima pečat koji sadrži naziv: "Centralna banka Crne Gore Podgorica" i grb Republike.

Član 10

Centralna banka ima Statut.

Statut Centralne banke objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Član 11

Centralna banka u izvršenju funkcija utvrñenih u članu 1 ovog zakona, ima sljedeća ovlašćenja:

1) izdaje i oduzima dozvolu za rad banaka i finansijskih institucija, reguliše i kontroliše njihov rad i sprovodi postupak stečaja i likvidacije banaka i finansijskih institucija u Republici;

2) daje kredite iz svojih rezervi bankama koje imaju dozvolu za rad u Republici, pod uslovima utvrñenim ovim zakonom:

3) propisuje i sprovodi mjere, reguliše i kontroliše platni promet, poravnanje i meñubankarski obračun u

Republici;

4) obavlja i kontroliše platni promet u zemlji i sa inostranstvom;

5) obavlja djelatnost bankara, savjetnika i fiskalnog zastupnika organa i organizacija Republike;

6) kupuje i prodaje valute i plemenite metale za svoj račun ili za račun Republike;

6a) kupuje i prodaje hartije od vrijednosti na sekundarnom tržištu koje je emitovala Republika, država članica Evropske unije ili druga država odreñena propisom Centralne banke.

7) vrši redovne makroekonomske analize, uključujući monetarne, fiskalne, finansijske i platno-bilansne analize privrede Republike i daje Vladi preporuke u oblasti ekonomske politike;

8) priprema i učestvuje u pripremi zakona i drugih propisa iz oblasti monetarnog, deviznog i bankarskog sistema, u skladu sa meñunarodnim standardima, uključujući utvrñivanje rezervi za razne vrste depozita;

9) pruža bankarske usluge u korist stranih vlada, stranih centralnih banaka, kao i u korist meñunarodnih organizacija i drugih meñunarodnih institucija u kojima Centralna banka ili Republika učestvuju;

10) prima depozite od banaka, državnih organa i organizacija;

11) otvara i vodi račune za potrebe državnih organa i organizacija, domaćih i stranih banaka, meñunarodnih finansijskih institucija i donatorskih organizacija;

12) propisuje način obavljanja djelatnosti dilera i banaka u deviznim transakcijama, odreñuje limite na devizne pozicije dilera i banaka i vrši njihovu kontrolu;

13) može biti vlasnik i upravljati sa jednim ili više platnih sistema, uključujući jedan sistem bruto poravnanja velikih plaćanja;

14)može upravljati sistemom neto poravnanja plaćanja manjih vrijednosti;

15) obezbjeñuje novčanice i kovani novac u količinama koje su odgovarajuće za zadovoljenje potreba finansijskih transakcija;

16) obavlja druge poslove utvrñene ovim i drugim zakonima.

Član 12

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1) "banka" označava pravno lice čija je djelatnost primanje depozita pravnih i fizičkih lica i korišćenje takvih stedstava bilo u cijelosti ili djelimično za davanje kredita ili investiranje za svoj račun i na svoj rizik;

2) "depoziti" predstavljaju novac položen u banku koji treba da se isplati na zahtjev (po viñenju ili na drugi način), sa ili bez kamate, koji dovodi do stvaranja dužničko-povjerilačkog odnosa koji nije

zasnovan na prometu roba ili pružanju usluga;

3) "kredit" znači zajam ili preuzetu obavezu da se pozajmi novac ili obnovi zajam, garanciju za plaćanje duga, kao i aktivnost koja ima za cilj sticanje prava na naplatu odreñene svote novca: izraz " kredit " ne uključuje depozite u bankama i kupovinu obveznica i drugih sličnih (dugovnih) hartija od vrijednosti na sekundarnom tržištu;

4) "hartija od vrijednosti" znači akciju u preduzeću, obveznicu, certifikat o novčanoj obavezi, uključujući Vladine certifikate o njenim novčanim obavezama, kao i druge investicione ili komercijalne hartije koje su prihvaćene na razvijenim tržištima kapitala (kao i derivate ovih hartija) koje se prodaju bilo na berzi ili vanberzanski i nezavisno od toga da li su u papirnoj ili dematerijalizovanoj (elektronskoj) formi;

5) "finansijska institucija" znači pravno lice čija je primarna djelatnost davanje kredita ili investiranje za svoj račun i na svoj rizik ili bavljenje drugim finansijskim uslugama;

6) " fiskalni zastupnik" znači funkciju Centralne banke po kojoj ona predstavlja depozitara i obavlja poslove rasporeda sredstava javnih prihoda vrši plaćanja glavnice i kamate po nalogu organa i organizacija Republike i vrši administrativne poslove vezane za javni dug.;

7) "preporuka" znači neobavezno uputstvo ili izjavu o politikama koje utvrñuje i objavljuje Centralna banka radi obavještavanja banaka, finansijskih institucija i drugih lica;

8) "meñunarodni računovodstveni standardi" znače najnovije meñunarodne računovodstvene standarde izdate od strane Odbora za meñunarodne računovodstvene standarde (IASB);

9) "nalog" znači obavezno upustvo za postupanje koje izdaje Centralna banka radi primjene odredaba ovog zakona, odnosno propisa donijetih na osnovu ovog zakona;

10) " klirinška kuća" obavlja poslove bruto poravnanja velikih plaćanja (RTGS) i/ili poslove neto poravnanja plaćanja manjih vrijednosti;

11)"bruto poravnanje velikih plaćanja (RTGS)" označava sistem platnog prometa koji konačnost plaćanja uslovljava pokrićem na računu banke učesnice;

12) "neto poravnanje plaćanja manjih vrijednosti" označava sistem platnog prometa sa poravnanjem odloženim u vremenu.

13) "intra-dnevni kredit" označava kredit koji Centralna banka daje poslovnoj banci, a koji se mora vratiti do kraja istog radnog dana kada je kredit dat i mora biti u potpunosti obezbijeñen zalogom.

II UPRAVLJANJE CENTRALNOM BANKOM

Član 13

Centralnom bankom upravlja Savjet Centralne banke (u daljem tekstu: Savjet).

Član 14

Savjet ima sedam članova.

Članovi Savjeta su: predsjednik Savjeta, generalni direktor i dva zamjenika generalnog direktora, koji su izvršni funkcioneri Centralne banke i predlaže ih radno tijelo Skupštine nadležno za izbor i imenovanja i tri člana koje predlaže Vlada. Članove Savjeta imenuje Skupština.

Član 15

Član Savjeta mora imati posebna stručna znanja iz oblasti monetarnog, kreditnog i deviznog sistema.

Član Savjeta ne može biti funkcioner ili radnik banke koja posluje u Republici ili je vlasnik više od 5% akcija neke banke.

Član Savjeta mora imati moralne kvalitete i ne može biti izabran ukoliko je bio krivično osuñivan , odnosno ako se protiv njega vodi postupak za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije člana Savjeta.

Član Savjeta mora biti lice sa priznatim integritetom, koji će svoju dužnost u Centralnoj banci obavljati na takav način da svoje lične interese ili interese sa njim povezanih lica neće stavljati ispred interesa Centralne banke i njenih komitenata.

Član Savjeta je dužan da najmanje jednom godišnje podnese Savjetu izvještaj o ostvarivanju svojih direktnih i indirektnih finasijskih interesa, kao i interesa sa njim povezanih lica, na način koji propisuje Centralna banka.

Član 16

Član Savjeta se imenuje na vrijeme od šest godina i može biti imenovan najviše dva puta.

Član 17

Savjet ima ovlašćenja da:

1) utvrñuje politiku u skladu sa odredbama člana 11 ovog zakona;

2) donosi propise, preporuke i naloge koje izdaje Centralna banka;

3) odobrava izvještaje i preporuke koje Centralna banka dostavlja Skupštini ili Vladi;

4) odlučuje o prisustvu Centralne banke u meñunarodnim organizacijama;

5) donosi Statut Centralne banke i utvrñuje opšte smjernice za poslovanje Centralne banke;

6) donosi finansijski plan i godišnji račun Centralne banke;

7) odlučuje po zahtjevu za izdavanje i oduzimanje dozvola za rad banaka, finansijskih institucija i sistema platnog prometa.

Ostali poslovi, način rada i druga pitanja u vezi sa radom Savjeta utvrñuju se Statutom Centralne banke i poslovnikom o radu Savjeta.

Odluke Savjeta koje imaju karakter opštih akata objavljuju se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Član 18

Predsjednik Savjeta predsjedava sjednici Savjeta, predstavlja Centralnu banku i stara se o izvršavanju odluka

Savjeta.

Ako predsjednik Savjeta smatra da je akt Savjeta u suprotnosti sa zakonom, Statutom Centralne banke ili drugim opštim aktom, upozoriće na to Savjet. Ako i poslije upozorenja Savjet ostaje pri svom aktu, predsjednik Savjeta će o tome obavijestiti Skupštinu.

Predsjednika Savjeta u slučaju spriječenosti zamjenjuje generalni direktor Centralne banke.

U slučaju spriječenosti i generalnog direktora, predsjednika Savjeta zamjenjuje zamjenik generalnog direktora za poslove kontrole bankarskog sistema.

Član 19

Generalni direktor je izvršni funkcioner Centralne banke zadužen za dnevno poslovanje Centralne

banke. Generalni direktor najmanje jedanput mjesečno izvještava Savjet o poslovanju i

aktivnostima Centralne banke, o

voñenju monetarne politike, o solidnosti finansijskog sistema, o novčanoj masi, kapitalu i deviznom tržištu ,

uključujući sva kretanja koja imaju ili će imati značajan efekat na upravljanje ili poslovanje Centralne banke, na sprovoñenje njenih politika, na finansijski sistem ili na pomenuta tržišta.

U slučaju odsutnosti ili spriječenosti generalnog direktora, zamjenjuje ga zamjenik generalnog direktora za poslove kontrole bankarskog sistema, a u slučaju i njegove spriječenosti zamjenjuje ga zamjenik generalnog direktora za poslove platnog prometa.

Član 20

Jedan zamjenik generalnog direktora se imenuje za poslove kontrole bankarskog sistema i odgovoran je za izdavanje dozvola za rad, ureñivanje i kontrolu banaka i finansijskih institucija.

U vršenju funkcije, zamjenik generalnog direktora iz stava 1 ovog člana ima ovlašćenja da preduzme sve neophodne mjere prema banci i finansijskoj instituciji, uključujući imenovanje prinudnog upravnika, kao i sprovoñenje postupka za prestanak rada banke ili finansijske institucije.

Član 21

Jedan zamjenik generalnog direktora se imenuje za poslove platnog prometa i odgovoran je za upravljanje, ureñivanje i kontrolu platnih sistema, uključujući funkcionisanje sistema bruto poravnanja velikih plaćanja.

Član 22

Centralna banka ima glavnog ekonomistu, kao izvršnog funkcionera koji rukovodi sektorom za istraživanje i statistiku, a koji je odgovoran za poslove makroekonomske analize, uključujući monetarne, fiskalne, finansijske i platno bilansne analize privrede Republike.

Glavnog ekonomistu imenuje Savjet na predlog predsjednika Savjeta.

Glavni ekonomista daje savjete predsjedniku Savjeta, Savjetu i izvšnim funkcionerima Centralne banke o makroekonomskim i monetarnim pitanjima koja su u nadležnosti Centralne banke i podnosi mjesečne izvještaje Savjetu o stanju privrede Republike.

Član 23 ("Sl. list RCG", br. 04/05)

Član Savjeta se razrješava, ukoliko:

1) nije podoban da bude član Savjeta u smislu člana 15 ovog zakona;

2) je bio dužnik u stečajnom postupku;

3) je osuñen na bezuslovnu kaznu zatvora ili je osuñen za djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije

člana Savjeta;

4) nestručno i nesavjesno obavlja funkciju člana Savjeta;

5) trajno izgubi sposobnost za vršenje funkcije člana Savjeta.

Član 24

Savjet može odlučiti da član Savjeta, protiv koga je pokrenut krivični postupak, ne vrši funkciju dok taj postupak traje.

Član 25

Član Savjeta može podnijeti pisanu ostavku Skupštini, uz prethodno podnošenje obavještenja o tome, u roku od najmanje mjesec dana.

Član 26

Upražnjeno mjesto u Savjetu se popunjava imenovanjem novog člana Savjeta, u skladu sa odredbama člana 14 ovog zakona.

Član 27

Član Savjeta ne može biti funkcioner ili zaposleni u banci koja posluje u Republici godinu dana po prestanku funkcije.

Član 28

Savjet o poslovima iz svog djelokruga odlučuje na sjednicama, koje se održavaju najmanje jednom mjesečno. Savjet može odlučivati ukoliko sjednici prisustvuje najmanje pet članova Savjeta.

Savjet odlučuje većinom glasova članova Savjeta.

Član 29

Zapisnike sa sjednice Savjeta vodi sekretar Savjeta. Sekretara imenuje Savjet na predlog predsjednika Savjeta.

Sekretar obezbjeñuje uvid u zapisnike Predsjedniku Republike, Skupštini i Vladi, nakon što ih Savjet usvoji na prvoj narednoj sjednici.

III POSLOVANJE CENTRALNE BANKE

Član 30

Centralna banka može banci koja ima dozvolu za rad u Republici, u cilju održavanja likvidnosti:

1) odobriti da koristi svoje zakonom propisane obavezne rezerve deponovane u Centralnoj banci, koje je banka dužna obnoviti do propisanog nivoa do kraja istog radnog dana;

2) iz sopstvenih sredstava odobriti intra-dnevni kredit;

3) iz sopstvenih sredstava odobriti kredit, pod uslovom da je iznos kredita u potpunosti obezbijeñen hartijama od vrijednosti, koje je emitovala Republika, država članica Evropske Unije ili druga država odreñena propisom Centralne banke.

Kredit iz stava 1 alineja 3 ovog člana se daje ili obnavlja za period jednog poslovnog dana.

Hartije od vrijednosti koje služe kao zaloga za intra-dnevni kredit i za kredit iz stava 1 alineja 3 ovog člana moraju biti založene na osnovu ugovora i predate od strane banke zajmoprimca Centralnoj banci.

Centralna banka propisuje bliže uslove i način korišćenja sredstava iz stava 1 ovog člana .

Član 31

Centralna banka ima pravo prioriteta u naplati svojih potraživanja za svaki potražni saldo i ostala sredstva koja drži na svom računu ili na računu odgovarajućih dužnika, bilo u vidu zaloge za obezbjeñenje svojih potraživanja ili na drugi način, po dospijeću i plativosti tog potraživanja.

Centralna banka može koristiti pravo iz stava 1 ovog člana samo ukoliko ima potražni saldo ili izvrši prodaju drugih sredstava po realnoj cijeni i sebe isplati iz prihoda ostvarenih prodajom po odbitku troškova prodaje.

Član 32

Radi održavanja likvidnosti u plaćanjima sa inostranstvom, Centralna banka kupuje i prodaje devize na deviznom tržištu ili posjeduje devize u vidu novčanica ili hartija od vrijednosti koje je izdala, odnosno za koje garantuje Evropska unija ili država članica Evropske unije ili druga država odreñena propisom Centralne banke..

Član 33

Centralna banka rukuje deviznim rezervama Republike, izuzev dijelom kojim rukuju ovlašćene banke. Centralna banka može otvoriti račune u inostranstvu.

Član 33a

Centralna banka na sekundarnom tržištu može prodati ili kupiti hartije od vrijednosti koje je emitovala

Republika.

Centralna banka može na primarnom i sekundarnom tržištu prodati i kupiti hartije od vrijednosti emitovane od strane država članica Evropske Unije ili druge države odreñene propisom Centralne banke.

Član 34

Za održavanje likvidnosti u plaćanjima sa inostranstvom, Centralna banka može povremeno propisati ovlašćenim bankama da, kao minimalnu rezervu, drže odreñeni procenat deviznih depozita na slobodnom raspolaganju kod stranih banaka ili Centralne banke.

Član 35

Centralna banka vrši nadzor nad primjenom propisa o deviznom poslovanju i upravljanju deviznim rezervama koje sama donese ili, kao zastupnik Republike, propisa koje u ovoj oblasti donosi Republika.

Član 36

Centralna banka obavlja platni promet sa inostranstvom u skladu sa principima bankarskog

poslovanja. Centralna banka može, za svoj račun ili za račun i po nalogu nadležnog organa

Republike da ulazi u klirinške ili

platne sporazume ili zaključuje ugovore u istu svrhu sa javnim ili privatnim centralnim klirinškim kućama čije je

sjedište u inostranstvu.

Član 37

Centralna banka može organizovati, biti vlasnik, upravljati, vršiti kontrolu i propisivati način rada platnog prometa, poravnanja i meñubankarskih obračuna, u valutama koje ona odredi, uključujući plaćanja putem čekova i drugih instrumenata plaćanja.

Član 38

Centralna banka izdaje dozvolu za rad i vrši kontrolu rada privatnih klirinških kuća i privatnih sistema plaćanja.

Pravila za izdavanje dozvola za rad i način rada sistema plaćanja utvrdiće Centralna banka

posebnim aktom.

Član 39

Banka koja ima dozvolu za rad u Republici, a koja želi da učestvuje u platnom prometu, mora imati otvoren račun kod Centralne banke, pod uslovima koje utvrdi Centralna banka, uključujući i održavanje minimuma sredstava.

Član 40

Centralna banka organizuje snabdijevanje područja Republike novčanicama i kovanim novcem.

Član 41

Banke i finansijske institucije, koje se bave blagajničkim poslovanjem, snabdijevaju se novčanicama i kovanim novcem kod Centralne banke i snose troškove snabdijevanja.

Troškove povlačenja pohabanih novčanica i zamjene oštećenih novčanica i kovanog novca snosi Centralna banka.

IV KONTROLNA FUNKCIJA CENTRALNE BANKE

Član 42

Centralna banka izdaje i oduzima dozvolu za rad banaka i finansijskih institucija, pod uslovima propisanim zakonom.

Član 43

Centralna banka vrši kontrolu boniteta i zakonitosti poslovanja banaka i finansijskih institucija.

Pri vršenju kontrole iz stava 1 ovog člana, Centralna banka ima pravo uvida u poslovne knjige i drugu dokumentaciju banaka i finansijskih institucija, kao i svih učesnika u poslu koji su predmet kontrole.

Član 44

Ako se kontrolom iz člana 43 ovog zakona utvrdi da su banka ili finansijska institucija postupile suprotno propisima na način koji ugrožava njihov bonitet, Centralna banka izdaće nalog banci ili finansijskoj instituciji da otkloni utvrñenu nepravilnost i istovremeno primijeniće prema njima mjere utvrñene zakonom.

Član 45

Banke i finansijske institucije koje imaju dozvolu za rad dužne su da na zahtjev Centralne banke, bez odlaganja, dostave informacije koje se odnose na njihovo poslovanje i finansijsku poziciju, na način koji propiše Centralna banka.

Član 46

Centralna banka vodi registar banaka i finansijskih institucija kojima je izdala dozvolu za rad kao i njihovih organizacionih jedinica, registar banaka ovlašćenih za obavljanje poslova platnog prometa i kreditnih poslova sa inostranstvom, registar sopstvenih i mješovitih banaka i finansijskih institucija u inostranstvu sa crnogorskim kapitalom i registar predstavništava organizacionih jedinica i drugih oblika finansijske djelatnosti stranih banaka, kao i drugih finansijskih institucija u Republici.

V INFORMACIONI SISTEM CENTRALNE BANKE

Član 47

Centralna banka vodi knjigovodstvo, vrši obradu podataka i izvještaja u skladu sa prihvaćenim meñunarodnim standardima, uključujući meñunarodne računovodstvene standarde.

Član 48

Centralna banka prikuplja podatke o makroekonomskim, monetarnim, fiskalnim, finansijskim i platno-bilansnim kretanjima, neophodne za ostvarivanje ovlašćenja iz člana 11 ovog zakona.

Član 49

Centralna banka prikuplja od banaka i drugih korisnika podatke o svim uvozno-izvoznim poslovima, devizama koje su se koristile u tim transakcijama i načinu plaćanja obaveza, u cilju ustanovljavanja postojećih dugova i obaveza prema inostranstvu koje nijesu izmirene.

Član 50

Centralna banka propisuje oblik i sadržaj evidencija, obrade podataka, izvještaja i prenosa podataka neophodnih za primjenu ovog zakona.

VI IMOVINA, PRIHODI I RASHODI CENTRALNE BANKE

Član 51

Centralna banka koristi imovinu za obavljanje svoje djelatnosti utvrñene ovim zakonom.

Imovinu u smislu stava 1 ovog člana čine imovinska prava koja se odnose na: nepokretne i pokretne stvari, osnivački kapital i druga novčana sredstva, plemenite metale i druga imovinska prava.

Savjet donosi bliže propise o pribavljanju, korišćenju i raspolaganju imovinom.

Član 52

Osnivački kapital Centralne banke iznosi pet miliona DEM.

Za period od šest mjeseci od uplate ovog iznosa kapitala, kapital i iznosi na računima generalnih rezervi Centralne banke moraju ukupno iznositi najmanje pet odsto ukupnog iznosa potražnih salda svih računa, koji se iskazuju kao obaveze u bilansima na kraju finansijske godine. Nivo ovog zajedničkog minimalnog iznosa sredstava mora biti najmanje pet posto (5%) ukupnog iznosa takvih potražnih salda. Kapital se može uvećati za iznos koji Centralna banka odredi, a Vlada odobri.

Kapital Centralne banke se ne može zalagati, niti na bilo koji drugi način opteretiti.

Član 53

Vlada će, u roku od mjesec dana od dana objavljivanja bilansa stanja Centralne banke, iz raspoloživih sredstava izdvojiti iznose neophodne za pokriće iskazanog deficita, uvijek kada:

1) mjesečni privremeni bilans stanja Centralne banke ukazuje da je vrijednost njene imovine pala ispod ukupnog iznosa njenih obaveza i nesmanjenog osnivačkog kapitala, ili

2) je iznos neto prihoda za bilo koju finansijsku godinu nedovoljan da poveća iznos osnivačkog kapitala i sredstava generalnih rezervi Centralne banke koji je ekvivalentan iznosu od pet posto (5%) ukupnog iznosa kreditnog bilansa svih računa koji vodi Centralna banka, iskazanog u bilansu stanja Centralne banke kao obaveze na kraju odreñene finansijske godine.

Član 54

Neto prihod ili neto gubitak Centralne banke se obračunava za svaku finansijsku godinu u skladu sa prihvaćenim meñunarodnim računovodstvenim standardima.

Neto prihod će se opredjeljivati u svakoj godini na račun generalnih rezervi, dok se ne izjednače iznosi osnivačkog kapitala i generalnih rezervi sa iznosom utvrñenim u članu 52 stav 2 ovog zakona.

Ostatak neto prihoda predstavlja prihod budžeta Republike i biće prenijet na račun Ministarstva finansija koji se vodi kod Centralne banke.

Neto gubitak se pokriva iz sredstava generalnih rezervi ili na teret osnivačkog kapitala, tim redosljedom.

Član 55

Pored prihoda koje ostvaruje po osnovu člana 51 ovog zakona, Centralna banka ostvaruje prihode i po osnovu:

1) naknade za izdavanje dozvola za rad banaka;

2) naknade koju banke izdvajaju za kontrolu svog poslovanja; i

3) drugih naknada za obavljanje poslova iz djelokruga rada Centralne banke. Odluku o visini naknada iz stava 1 ovog člana donosi Savjet.

Član 56

Materijalni izdaci Centralne banke utrñuju se godišnjim finansijskim planom koji usvaja Savjet, i dostavlja ga

Vladi isključivo radi obavještavanja.

Član 57

Sredstva za fond osnovnih sredstava, fond posebnih rezervi, fond vanposlovnih sredstava i za zarade zaposlenih u Centralnoj banci predviñaju se finansijskim planom i konačno utvrñuju u godišnjem računu.

Savjet, na predlog predsjednika Savjeta, donosi odluke o korišćenju sredstava posebne rezerve tokom godine.

Član 58

Finansijska godina Centralne banke počinje prvog dana januara, a završava se posljednjeg dana decembra.

Član 59

Godišnji račun Centralne banke za prethodnu godinu priprema se u skladu sa prihvaćenim meñunarodnim računovodstvenim standardima.

Godišnji račun sa izvještajem i mišljenjem nezavisnog spoljnjeg revizora razmatra i usvaja Savjet do 31. maja tekuće godine i dostavlja ga Skupštini radi upoznavanja.

Finansijski plan Centralne banke za narednu godinu donosi Savjet, najkasnije do 30. septembra tekuće godine.

Član 60

Reviziju računa, evidencije i bilansa Centralne banke vrše meñunarodno priznati nezavisni revizori koje imenuje

Savjet, uz saglasnost Vlade.

VII KONTROLA POSLOVANJA CENTRALNE BANKE

Član 61

Centralna banka ima generalnog inspektora, kojeg na predlog generalnog direktora imenuje Savjet, na period od šest godina, s tim da može biti ponovo imenovan.

Generalni inspektor za svoj rad odgovara Savjetu.

Generalni inspektor može dati ostavku, s tim da Savjetu dostavi pismenu ostavku najmanje dva mjeseca unaprijed.

Generalni inspektor se razrješava po uslovima propisanim članom 23 ovog zakona za razrješenje članova

Savjeta.

Član 62

Dužnosti generalnog inspektora su da:

1) procijeni kvalitet postojećih i predloženih upravljačkih sistema i sistema finansijske kontrole i da testira funkcionisanje tih sistema, kao i pouzdanost i zaštitu informacija i transakcija;

2) uspostavlja i održava odgovarajuće procedure i instrumente za kontrolu rizika u Centralnoj banci;

3) vrši povremenu kontrolu administracije i poslovanja Centralne banke, kako bi osigurao strogu primjenu zakona i propisa koji se odnose na Centralnu banku;

4) vrši kontrolu i podnosi Savjetu izvještaje i preporuke o računima i izvještajima, kao i o budžetskim i računovodstvenim postupcima i kontrolama Centralne banke, i

5) preispita periodične finansijske izvode i odgovarajuće dokumente Centralne banke.

VIII ORGANIZACIJA RADA I STATUS ZAPOSLENIH U CENTRALNOJ BANCI

Član 63

Osnovi organizacije rada i poslovanja, kao i prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih u Centralnoj banci bliže se ureñuju Statutom.

Član 64

Prijem u radni odnos u Centralnoj banci vrši generalni direktor, u skladu sa opštim propisima.

Zaposleni u Centralnoj banci mogu, izuzetno, na osnovu odobrenja generalnog direktora, da rade van radnog vremena u drugom pravnom licu, ako to nije u suprotnosti sa interesima Centralne banke.

Član 64a

Član Savjeta i generalni inspektor, u toku trajanja mandata, ne mogu vršiti drugu funkciju, službu, posao ili dužnost, osim na osnovu posebnog odobrenja Savjeta.

Član Savjeta, u toku trajanja mandata, i zaposleni u Centralnoj banci ne mogu primati poklone, prihvatati kredite ili druge vrste koristi od lica sa kojima imaju povezane poslovne ili finansijske interese, ako bi to prihvatanje moglo imati uticaja na nepristrasno izvršavanje poslova.

Član 65

Zaposleni u Centralnoj banci ne mogu se u obavljanju poslova rukovoditi svojim političkim opredjeljenjima.

Član 66

Članovi Savjeta i zaposleni u Centralnoj banci dužni su da čuvaju službenu i poslovnu tajnu bez obzira na način

na koji su je saznali.

Obaveza čuvanja tajne iz stava 1 ovog člana traje pet godina nakon prestanka funkcije, odnosno radnog odnosa u Centralnoj banci.

IX KAZNENE ODREDBE

Član 67

Odgovorno lice u banci, odnosno u finansijskoj instituciji ili drugom pravnom licu koje Centralnoj banci onemogući da pri vršenju kontrole izvrši uvid u poslovne knjige i drugu dokumentaciju, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom u visini od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici (član 43).

Član 68

Banka ili finansijska institucija koja ne obezbijedi ili Centralnoj banci ne dostavi u odreñenom roku informacije koje se odnose na njeno poslovanje i finansijsku poziciju kazniće se za prekršaj novčanom kaznom u visini od desetostrukog do tristastrukog iznosa minimalne zarade u Republici (član 45).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u banci ili finansijskoj instituciji novčanom kaznom u iznosu od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

X PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 69

Centralna banka počinje sa radom u skladu sa ovim zakonom imenovanjem članova Savjeta.

Član 70

Centralna banka će donijeti statut i druge opšte akte i propise za izvršavanje ovog zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, a svoju organizaciju i poslovanje urediće u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 71

Danom stupanja na snagu ovog zakona Centralna banka preuzima imovinu i zaposlene u Narodnoj banci Crne

Gore, uključujući i Zavod za obračun i plaćanja - Podgorica.

Zaposleni koji ne budu raspoređeni u skladu sa aktom o sistematizaciji radnih mjesta u Centralnoj banci ostvaruju prava iz radnog odnosa u skladu sa opštim propisima o radnim odnosima.

Član 72

Centralna banka će koordinirati aktivnosti vezane za izmirenje spoljneg duga i naplatu potraživanja prema inostranstvu, koja su nastala prije stupanja na snagu ovog zakona.

Član 73

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

145. Zakon o budzetu

Na osnovu člana 88 tačka 2 Ustava Republike Crne Gore donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O BUDŽETU

("Sl. list RCG", br. 40/01, 44/01, 28/04, 71/05, "Sl. list Crne Gore", br. 12/07 od 14.12.2007, 73/08 OD

02.12.2008, 53/09 od 07.08.2009)

Proglašava se Zakon o budžetu, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore na sjednici prvog vanrednog zasjedanja u 2001. godini, dana 8. avgusta 2001. godine.

Broj: 01-2703/2

Podgorica, 9. avgusta 2001. godine Predsjednik Republike Crne Gore, Milo Đukanović, s.r.

ZAKON

O BUDŽETU

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom reguliše se donošenje budžeta, evidencija i upravljanje budžetom, pripremanje i planiranje budžeta, izvršenje budžeta Crne Gore (u daljem tekstu: država), budžeta opštine, zajmovi i garancije, unutrašnja kontrola, računovodstvo budžeta, državni trezor, poslovi budžeta i unutrašnja revizija.

Član 2

Na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona, Ministarstvo finansija donosi naredbe, uputstva, programe i daje naloge i smjernice za sprovođenje ovog zakona.

Član 3

Termini upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

budžet je finansijski plan baziran na godišnjim procjenama primitaka i izdataka;

budžet države je procjena godišnjih primitaka i izdataka, koje donosi Skupština Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština);

tekući budžet je plan namijenjen finansiranju ili usavršavanju redovne djelatnosti, kao i izdataka koji se ponavljaju i vezuju za jednu fiskalnu godinu;

kapitalni budžet je plan koji se odnosi na period od godinu ili duži od godinu dana kojim se povećava vrijednost nefinansijske imovine, a obuhvata sticanje infrastrukture opšteg značaja,

lokalne infrastrukture, građevinskih objekata, zemljišta i opreme.

otplata duga su transakcije koje se odnose na otplatu dugoročnih i kratkoročnih, domaćih i stranih kredita i hartija od vrijednosti, garancija i obaveza iz prethodnih godina;

programski budžet je dio godišnjeg zakona o budžetu koji sadrži zadatke i aktivnosti pojedinih potrošačkih jedinica koje se sprovode u cilju efikasnog upravljanja sredstvima po predloženim programima i potprogramima a koji doprinose ostvarenju strateških ciljeva u skladu sa ekonomskom politikom države.

budžet opštine, Prijestonice i Glavnog grada je procjena godišnjih primitaka i izdataka koje donose skupštine opština, Skupština Prijestonice i Skupština Glavnog grada (u daljem tekstu: skupština opštine);

budžet državnih fondova je procjena godišnjih primitaka i izdataka Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Fonda za razvoj Crne Gore, Fonda za obeštećenje i drugih fondova osnovanih u skladu sa zakonom;

potrošačke jedinice su državni organi, ministarstva, organi uprave, državni fondovi, organi lokalne samouprave i organi lokalne uprave;

plaćanja su sve novčane transakcije usljed kojih dolazi do smanjenja salda na bankarskom računu; ugovorena obaveza je preuzeta obaveza kojom se rezervišu sredstva za isplatu isporučenih dobara i usluga; bankarski račun je račun za primanje, plaćanje i prenos državnog novca;

državni novac je novac koji je pod kontrolom i kojim raspolaže država, ili opština;

budžetski izvršilac je lice koje je odgovorno za izvršenje budžeta, odnosno lice koje on ovlasti;

konsolidovani račun trezora su svi računi na kojima se evidentira državni novac, a koji su u funkciji budžeta države ili opštine;

transfer je plaćanje, ili prenos prava svojine, bez činjenja odgovarajuće protivusluge;

glavna knjiga trezora je osnovna knjiga dvojnog knjigovodstva, koja služi za knjiženje promjena stanja na kontima

opšti prihodi su prihodi kojima se finansira javna potrošnja i kojima zakonom nije unaprijed utvrđena namjena;

namjenski prihodi su prihodi kojima se finansira javna potrošnja i kojima je zakonom unaprijed utvrđena namjena;

sopstveni prihodi su prihodi koje potrošačka jedinica ostvari komercijalnim vršenjem djelatnosti ili pružanjem usluga;

budžetska klasifikacija je sistem jedinstvene klasifikacije na osnovu koje se priprema i izvršava budžet, koji obuhvata: organizacionu, ekonomsku, funkcionalnu, programsku i projektnu klasifikaciju;

organizaciona klasifikacija je struktura kodova koji se koriste za klasifikaciju potrošačkih jedinica i njima podređenih jedinica u hijerarhijskoj organizacionoj strukturi države;

ekonomska klasifikacija je struktura kodova koji se koriste za klasifikaciju prihoda, rashoda, imovine, obaveza i akcijskog kapitala u skladu sa prihvaćenom međunarodnom klasifikacijom državne finansijske statistike;

funkcionalna klasifikacija je klasifikacija funkcija države i opština u skladu sa prihvaćenom međunarodnom klasifikacijom;

programska klasifikacija je struktura kodova koji se koriste za klasifikaciju programa i podprograma;

projektna klasifikacija je struktura kodova koji se koriste za klasifikaciju kapitalnih projekata;

zaduživanje je preuzimanje finansijskih obaveza po osnovu kreditnih ugovora, emisija dužničkih hartija od vrijednosti i izdatih garancija;

državna garancija je garancija koju izdaje Skupština ili Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) u svrhu obezbjeđenja otplate obaveza po osnovu kreditnih ugovora ili dužničkih hartija od vrijednosti;

državni dug je ukupan dug države i jedinica lokalne samouprave;

javni sektor su državni organi, jedinica lokalne samouprave, nezavisna regulatorna tijela, pravna lica, ortačka i komanditna društva u kojima država ili opštine imaju većinski vlasnički udio;

transferni zajam je oblik zajma koji je Vlada primila od drugog zajmodavca radi davanja krajnjim korisnicima zajma;

svop je finansijski ugovor o davanju pozajmice radi zaštite od rizika pod promjenljivim uslovima u pogledu kamate i valute;

derivat je finansijska hartija od vrijednosti čija vrijednost dijelom proističe iz vrijednosti i karakteristika druge hartije od vrijednosti, referente aktive;

nezavisna regulatorna tijela su: Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Agencija za

radio - difuziju, Regulatorna agencija za energetiku, Komisija za hartije od vrijednosti , Agencija za nadzor osiguranja i ostala nezavisna regulatorna tijela osnovana u skladu sa zakonom;

javne ustanove su: škole, bolnice, institucije kulture, centri za socijalni rad i druge javne ustanove osnovane u skladu sa zakonom;

ugovori su ugovori koje zaključuje Vlada, a imaju fiskalni uticaj na budžet države.

II. DONOŠENJE BUDŽETA, EVIDENCIJE I UPRAVLJANJE BUDŽETOM

Član 4

Budžet se donosi za fiskalnu godinu i važi u godini za koju je donešen. Fiskalna godina je kalendarska godina.

Član 5

Zakon o budžetu države za fiskalnu godinu (u daljem tekstu: zakon o budžetu države) donosi Skupština. Odluku o budžetu opštine za fiskalnu godinu (u daljem tekstu: odluka o budžetu opštine) donosi skupština

opštine.

Član 6

Budžet sadrži tekući budžet, transakcije finansiranja i kapitalni budžet i budžeti državnih fondova kojim se iskazuju izdaci i primici po izvorima iz kojih potiču.

Izdaci moraju biti uravnoteženi sa primicima.

Član 7

Ukoliko se tokom fiskalne godine usvoji zakon, drugi propis ili ugovor, koji ima za posljedicu smanjenje planiranih primitaka ili povećanje planiranih izdataka, predlagač je dužan da predloži izvore finansiranja planiranih izdataka.

Ako u toku fiskalne godine dođe do povećanja ili smanjenja planiranih primitaka ili izdataka može se pripremiti predlog za uravnoteženje budžeta.

Uravnoteženje budžeta vrši se putem izmjena i dopuna budžeta, na način i po postupku propisanom za njegovo donošenje.

Član 8

Ukoliko tokom fiskalne godine, usljed vanrednih okolnosti i potreba, dođe do povećanja planiranih izdataka ili smanjenja planiranih primitaka, Vlada vrši uravnoteženje budžeta.

Primici obuhvataju:

Član 9

1) tekuće prihode (porezi, doprinosi, takse, naknade, koncesije i ostali prihodi);

2) primitke od prodaje imovine;

3) primitke od otplate kredita;

4) donacije i transfere;

5) pozajmice i kredite (domaće i inostrane);

6) druge prihode, u skladu sa zakonom.

Izdaci obuhvataju:

Član 10

1) tekuće izdatke za: bruto zarade i doprinose na teret poslodavca, ostala lična primanja, rashode za materijal i usluge, tekuće održavanje, kamate, rente, subvencije i ostale izdatke;

2) transfere za socijalnu zaštitu;

3) transfere institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru;

4) kapitalne izdatke za nabavku i investiciono održavanje finansijske i nefinansijske imovine;

5) date pozajmice i kredite;

6) otplatu dugova, garancija i obaveza iz prethodnih godina;

7) ostale isplate, u skladu sa zakonom.

Član 11

Konsolidovani račun trezora ustanovljava se i vodi u Ministarstvu finansija.

Primici budžeta države, ugovorene obaveze, izdaci, izvršene uplate i isplate moraju biti evidentirane u glavnoj knjizi trezora.

Nijedan izdatak, sa Konsolidovanog računa trezora ne smije se isplatiti ako nije odobren zakonom o budžetu države.

Kada je na Konsolidovani račun trezora povraćen novac, koji je prethodno evidentiran kao izdatak, takva transakcija će se poništiti.

Član 12

Ministarstvo finansija izdaje nalog za otvaranje bankarskih računa.

Odgovorno lice može raspolagati državnim novcem samo na osnovu ovlašćenja koja izdaje Ministarstvo finansija.

Bankarski računi iz stava 1 ovog člana u nazivu moraju imati oznaku "državni".

Odgovorno lice ne smije zloupotrijebiti državni novac ili nepravilno s njim raspolagati ili ga upotrijebiti suprotno odredbama ovog zakona.

Član 13

Ministarstvo finansija zaključuje ugovor sa Centralnom bankom Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka), za obavljanje bankarskih poslova u ime države.

Opštine i nezavisna regulatorna tijela zaključuju ugovor sa Centralnom bankom za obavljanje bankarskih poslova.

Izuzetno, ukoliko Centralna banka ne može organizovati obavljanje bilo kojeg od poslova iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo finansija može zaključiti ugovor za obavljanje tih poslova sa bankom - rezidentom države, uključujući i ugovaranje prekoračenja na računu.

Izuzetno, ukoliko Centralna banka ne može organizovati obavljanje bilo kojeg od poslova iz stava 2 ovog člana, opština, odnosno nezavisno regulatorno tijelo može zaključiti ugovor za obavljanje tih poslova sa bankom "rezidentom države, uključujući i ugovaranje prekoračenja na računu.

U slučaju iz st. 3 i 4 ovog člana, Ministarstvo finansija, opština, odnosno nezavisno regulatorno tijelo će, prije zaključivanja ugovora sa bankom " rezidentom države, razmotriti savjet Centralne banke o tom pitanju.

Član 14

Ministarstvo finansija može odložiti naplatu poreskih i neporeskih potraživanja koja pripadaju budžetu države, odobriti plaćanje u ratama i kapitalizovati poreska i neporeska potraživanja za namjene regionalnog razvoja, restrukturiranje privrednih subjekata, kao i za druge namjene, u skladu sa propisom koji donosi Vlada.

Vlada može donijeti odluku o otpisu dospjelih poreskih i neporeskih potraživanja nastalih prije stupanja na snagu ovog zakona.

Predlog propisa iz stava 1 i predlog odluke iz stava 2 ovog člana prijavljuje se nadležnoj komisiji.

Član 15

Slobodna sredstva sa Konsolidovanog računa Trezora Ministarstvo finansija može, u skladu sa smjernicama

Strategije za upravljanje dugom, investirati:

- kao depozite kod Centralne banke ili druge banke sa niskim kreditnim rizikom u EUR ili u drugoj valuti,

- u državne hartije od vrijednosti ili druge vrste hartija od vrijednosti sa niskim kreditnim rizikom u EUR ili drugoj valuti.

Član 16

Gotovinski suficit ili deficit predstavlja razliku primitaka i izdataka, pri čemu se primici umanjuju za pozajmice, primljene transfere, donacije i primitke od prodaje imovine, a izdaci za otplatu glavnice u zemlji i inostranstvu po osnovu duga nastalog uzimanjem kredita ili emitovanjem hartija od vrijednosti i promjenu neto obaveza iz prethodnih godina koje nemaju karakter pozajmica.

Promjena neto obaveza iz prethodnih godina prikazuje se kao razlika stanja obaveza na početku i kraju fiskalnog perioda.

Član 17

Zakonom o budžetu države utvrđuje se upotreba budžetskog suficita, kao i izvori finansiranja budžetskog deficita.

Budžetski deficit finansira se uzimanjem dugoročnih i kratkoročnih pozajmica iz domaćih i inostranih izvora i emisijom dugoročnih i kratkoročnih hartija od vrijednosti.

Dugoročnim pozajmicama i hartijama od vrijednosti može se finansirati kapitalni budžet.

Kratkoročne pozajmice i hartije od vrijednosti iz stava 2 ovog člana mogu se koristiti i u cilju

obezbjeđivanja likvidnosti, najduže šest mjeseci, nezavisno od granice godišnjeg porasta duga utvrđene zakonom o budžetu države.

Budžetski suficit može se koristiti za prijevremenu otplatu duga i mora biti iskazan kroz završni račun države.

Član 18

Evidencija primitaka i izdataka budžeta opštine vrši se u skladu sa odredbama ovog zakona koje se odnose na evidenciju budžeta države.

Odgovorno lice u opštini vrši upravljanje budžetom opštine, na način propisan ovim zakonom za upravljanje budžetom države.

III. PRIPREMANJE I PLANIRANJE BUDŽETA

Član 19

Planiranje budžeta države zasniva se na projekcijama ekonomskog razvoja, makroekonomske stabilnosti, ekonomskoj politici, na zakonima i drugim propisima.

Član 20

Ministarstvo finansija u februaru tekuće godine, na osnovu propisa za izradu kapitalnog budžeta koji usvaja Vlada, izdaje stručno uputstvo za pripremanje kapitalnog budžeta potrošačkih jedinica i jedinica lokalne samouprave, koje predlažu kapitalne projekte za narednu fiskalnu godinu.

Potrošačke jedinice koje su predložile kapitalne projekte dužne su da zahtjeve za dodjelu budžetskih sredstava za kapitalne projekte podnesu Ministarstvu finansija do 31. marta tekuće godine za narednu fiskalnu godinu.

Vlada određuje strateške prioritete ekonomske politike za narednu fiskalnu godinu najkasnije do 31. marta tekuće godine, na predlog organa državne uprave nadležnog za predlaganje ekonomske politike za narednu fiskalnu godinu.

Ministarstvo finansija priprema i, u aprilu, dostavlja Vladi izvještaj o realizaciji makroekonomske i fiskalne politike za tekuću godinu i predlaže ciljeve i smjernice fiskalne politike, na osnovu kojih planira glavne kategorije primitaka i izdataka sa procjenom za naredne tri fiskalne godine.

Na osnovu odluke Vlade o ciljevima i smjernicama fiskalne politike, Ministarstvo finansija, u maju tekuće fiskalne godine, izdaje stručno uputstvo za pripremanje budžeta potrošačkih jedinica i budžeta lokalne samouprave za narednu fiskalnu godinu.

Stručno uputstvo iz stava 5 ovog člana sadrži: bitne ekonomske parametre, uputstva, smjernice i rokove za pripremu budžeta, okvirne iznose izdataka za svaku potrošačku jedinicu i preporuke za okvirni iznos izdataka lokalnih samouprava, na osnovu kojih potrošačka jedinica i jedinica lokalne samouprave samostalno planira svoje izdatke, kao i projekciju kapitalnog budžeta za narednu godinu, sa procjenom potrošnje tekućeg i kapitalnog budžeta za naredne tri godine, na osnovu smjernica i ciljeva fiskalne politike koje utvrdi Vlada.

Član 21

Potrošačka jedinica, u postupku planiranja budžeta, podnosi zahtjev Ministarstvu finansija za dodjelu budžetskih sredstava do kraja jula tekuće za narednu fiskalnu godinu.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži:

1) tekući-programski budžet;

2) transakcije finansiranja;

3) kapitalni budžet;

4) procjenu izdataka po ekonomskoj, funkcionalnoj, programskoj i projektnoj klasifikaciji, koju utvrđuje

Ministarstvo finansija u skladu sa međunarodnim standardima;

5) izvore finansiranja;

6) obrazloženje procijenjenih izdataka i izvora finansiranja.

Ministarstvo finansija propisuje bliži sadržaj i formu zahtjeva iz stava 1 ovog člana.

Član 22

Ministarstvo finansija, na osnovu procjene primitaka i dostavljenih zahtjeva za dodjelu budžetskih sredstava, nacrtom zakona o budžetu države predlaže izdatke za potrošačke jedinice i, ako pri tom postoji deficit, utvrđuje izvore sredstava za njegovo finansiranje.

Ukoliko tokom rasprave o nacrtu zakona o budžetu države postoje neslaganja između ministarstva finansija i odgovornih lica u potrošačkim jedinicama, Ministarstvo finansija priprema za Vladu predlog konačnog rješenja.

Član 23

Ministarstvo finansija priprema nacrt zakona o budžetu države i u oktobru ga dostavlja Vladi.

Nadležni organ opštine priprema nacrt odluke o budžetu opštine i dostavlja ga na uvid Ministarstvu finansija do 15. novembra.

Nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela utvrđuje predlog finansijskog plana sa planom rada za narednu godinu i određuje predstavnika nezavisnog regulatornog tijela koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri.

Predlog finansijskog plana i akt o određivanju predstavnika nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela dostavlja Ministarstvu finansija do 30. septembra tekuće godine.

Član 24

Predlog zakona o budžetu države utvrđuje Vlada i u novembru ga dostavlja Skupštini.

Predlog odluke o budžetu opštine utvrđuje nadležni organ opštine i dostavlja ga skupštini opštine do kraja novembra.

Upravni odbor državnog fonda usvaja nacrt budžeta fonda za narednu fiskalnu godinu i dostavlja ga Ministarstvu finansija do kraja avgusta.

Briše se. ("Sl. list Crne Gore", br. 12/07)

Član 25

Član 26

Zakon o budžetu države i odluka o budžetu opštine sadrže opšti i posebni dio. Opšti dio sadrži:

1) procjenu primitaka i izdataka iskazanih po ekonomskoj klasifikaciji za tekući i kapitalni budžet;

2) normativni dio budžeta kojim se bliže uređuje njegovo izvršenje;

3) upotrebu suficita i pokriće deficita;

4) tekuću i stalnu budžetsku rezervu.

Posebni dio sadrži izdatke potrošačkih jedinica po organizacionoj, funkcionalnoj, programskoj i projektnoj klasifikaciji sa izvorima finansiranja.

Član 26a

Prije usvajanja predloga odluke o budžetu opštine, nadležni organ opštine dužan je da pribavi mišljenje Ministarstva finansija na predloženi nivo i strukturu potrošnje, politiku zarada, kapitalne izdatke i izvore finansiranja i nivoa suficita, odnosno deficit.

Član 27

Uz predloge zakona o budžetu države i odluka o budžetu opštine, Skupštini, odnosno skupštini opštine dostavlja se na uvid:

1) pregled planiranih primitaka i izdataka za naredne tri fiskalne godine, uključujući pregled višegodišnjih ugovorenih obaveza, višegodišnjih izdataka i investicionih programa.

2) briše se.

Uz predlog zakona o budžetu države Skupštini se dostavljaju predlozi finansijskih planova sa planom rada za narednu godinu nezavisnih regulatornih tijela, na usvajanje.

Član 28

Ukoliko se zakon o budžetu države ne donese do 31. decembra, Ministarstvo finansija, do njegovog donošenja, potrošačkim jedinicama mjesečno odobrava sredstva do iznosa 1/12 (jedne dvanaestine) stvarnih izdataka u prethodnoj fiskalnoj godini.

Član 29

Odgovorno lice u opštini, u pripremi i planiranju budžeta opštine, u skladu sa odredbama ovog zakona, ima ovlašćenja koja, u odnosu na pripremu i planiranje budžeta države, ima ministar finansija.

IV. IZVRŠENJE BUDŽETA

Član 30

Za izvršenje budžeta države odgovoran je ministar finansija.

Član 31

Potrošačke jedinice sredstva utvrđena zakonom o budžetu države koriste po dinamici koju je odobrilo

Ministarstvo finansija.

Potrošačke jedinice utvrđuju raspodjelu sredstava za izdatke u okviru jedinica koje spadaju u njihovu nadležnost. Za zakonito korišćenje sredstava odobrenih potrošačkoj jedinici odgovoran je budžetski izvršilac.

Ugovorene obaveze potrošačke jedinice moraju biti u skladu sa sredstvima koja, za određeni period, odobri

Ministarstvo finansija.

Potrošačka jedinica može preuzimati nove ugovorene obaveze, koje će se realizovati i u narednoj fiskalnoj godini, pod uslovom da je taj izdatak planiran i za narednu fiskalnu godinu odnosno na predlog Ministarstva finansija odobren od Vlade.

Član 32

Namjenski prihodi i prihodi ostvareni od obavljanja djelatnosti potrošačkih jedinica uplaćuju se na bankarske račune iz člana 12 ovog zakona.

Prihodi iz stava 1 ovog člana koriste se za finansiranje izdataka potrošačkih jedinica prema zakonom utvrđenoj namjeni.

Član 32a

Javne ustanove koje ostvaruju prihode od obavljanja sopstvene djelatnosti, koji nijesu uključeni u Konsolidovani račun trezora, mogu te prihode koristiti za finansiranje tekućih i kapitalnih izdataka.

Član 33

Za hitne i nepredviđene izdatke tokom fiskalne godine koriste se sredstva tekuće i stalne rezerve.

Ministarstvo finansija odlučuje o korišćenju sredstava tekuće i stalne rezerve, uz prethodnu saglasnost Vlade. Ministarstvo finansija utvrđuje bliže kriterijume za korišćenje sredstava rezervi iz stava 2 ovog člana. Ministarstvo finansija može obezbijediti sredstva iz rezervi za pokriće obaveza preuzetih ugovorom o koncesiji u

skladu sa zakonom.

Član 34

Potrošačke jedinice i opštine, Ministarstvu finansija podnose izvještaj o ostvarenim primicima i izvršenim izdacima, u skladu sa propisima koje donosi Ministarstvo finansija.

Član 35

Vlada između potrošačkih jedinica može vršiti preusmjeravanje sredstava utvrđenih zakonom o budžetu države u visini do 10% od ukupno planiranih sredstava potrošačke jedinice.

Iznos do 10% iz stava 1 ovog člana primjenjuje se na ukupno planirane izdatke potrošačke jedinice čiji se odobreni iznos sredstava smanjuje. Preusmjerena sredstva po pojedinim izdacima i programima raspoređuju se rješenjem ministra finansija.

Potrošačke jedinice, uz odobrenje Ministarstva finansija, mogu preusmjeriti odobrena sredstva po programima i pojedinim izdacima, u visini do 10% od sredstava utvrđenih zakonom o budžetu države za programe i izdatke čiji se iznos smanjuje.

Kod programa koji se finansiraju od donacija iz fondova Evropske unije nije dozvoljeno preusmjeravanje sredstava po izdacima.

Član 35a

Potrošačka jedinica koja realizuje kapitalni budžet dužna je da obavijesti Ministarstvo finansija nakon završetka projekta o neutrošenim sredstvima planiranim za taj kapitalni projekat.

Na predlog Ministarstva finansija Vlada može preusmjeriti neutrošena sredstva iz stava 1 ovog člana na druge kapitalne projekte.

Član 35b

Potrošačka jedinica dužna je da obavijesti Ministarstvo finansija ukoliko u toku fiskalne godine usljed vanrednih ili nepredviđenih okolnosti ne dođe do realizacije planiranog kapitalnog projekta.

Na predlog Ministarstva finansija Vlada može preusmjeriti neutrošena sredstva iz stava 1 ovog

člana na druge kapitalne projekte.

Član 36

Sredstva odobrena potrošačkim jedinicama mogu se koristiti do 31. decembra fiskalne godine.

Neplaćene ugovorene obaveze u tekućoj fiskalnoj godini realizuju se iz sredstava odobrenih za narednu fiskalnu godinu.

Član 37

Izvršenje budžeta opštine vrši se na način i po postupku propisanom ovim zakonom za izvršenje budžeta države, a ovlašćenja koja ima ministar finansija u izvršenju budžeta države, ima odgovorno lice u opštini.

V. POZAJMICE I GARANCIJE

Član 38

Država se može zaduživati do nivoa godišnjeg zaduživanja, utvrđenog godišnjim zakonom o budžetu. Ukupan iznos garancija koje daje država utvrđuje se godišnjim zakonom o budžetu.

O zaduživanju i davanju garancija, u skladu sa godišnjim zakonom o budžetu, odlučuje Vlada.

Krajnji korisnik garancije i transfernog zajma plaća naknadu za rizik, u visini od 0,5% od iznosa garancije, odnosno zajma.

Naknada iz stava 4 ovog člana prihod je budžeta Crne Gore.

Vlada, na predlog Ministarstva finansija, utvrđuje osnove za pregovore i zaključivanje ugovora o kreditu za koji se izdaje garancija. Ministarstvo finansija dostavlja Vladi izvještaj o pregovorima o kreditu zajedno sa tekstom ugovora o kreditu.

Pravno lice koje koristi državnu garanciju mora dobiti odobrenje Ministarstva finansija prije ugovaranja svakog novog kredita.

Korisnik garancije , odnosno transfernog zajma, dužan je da bez odlaganja izvrši povraćaj iznosa neotplaćenog kredita , odnosno transfernog zajma, ukoliko bez odobrenja iz stava 7 ovog člana zaključi novi ugovor o kreditiranju.

Ministarstvo finansija vodi evidenciju i prati izmirivanje obaveza po izdatim garancijama i transfernim zajmovima .

Garancije i transferni zajmovi daju se u skladu sa smjernicama Strategije za upravljanje dugom. Država može preuzeti dug samo posebnim zakonom ili godišnjim zakonom o budžetu.

Država se može zaduživati radi:

Član 39

- finansiranja potrošnje državnog budžeta u skladu sa godišnjim zakonom o budžetu;

- otkupa i refinansiranja državnog duga;

- održavanja likvidnosti;

- zaštite od rizika zaključivanjem svop ugovora i ugovora o kupovini derivata;

- finansiranja drugih potreba u skladu sa zakonom.

Ugovore i druge akte o zaduživanju države, odnosno davanju garancija potpisuje ministar finansija. Ministarstvo finansija vodi evidenciju o zaduživanju države i izmiruje obaveze po zaduživanju iz stava 1 ovog

člana, odnosno upravlja državnim dugom, u skladu sa zakonom i smjernicama Strategije za upravljanje dugom. Cilj uzimanja pozajmica i upravljanja dugom je da se finansira potrošnja državnog budžeta uz minimiziranje

troškova duga uz uzimanje u obzir relevantnih rizika.

Vlada, na predlog Ministarstva finansija, utvrđuje osnove za pregovore i zaključivanje ugovora o dugoročnom kreditu sa međunarodnim finansijskim institucijama, multilateralnim, bilateralnim i ostalim kreditorima.

Ministarstvo finansija dostavlja Vladi izvještaj o pregovorima o kreditu sa predlogom ugovora o kreditu na odlučivanje.

Postupak za podnošenje zahtjeva i dokumentacija potrebna za dobijanje garancije, uslovi koje moraju da ispunjavaju jedinice lokalne samouprave, pravna lica, ortačka i komanditna društva i sredstva obezbjeđenja vraćanja zajma bliže se uređuju propisom Vlade.

Član 40

Jedinice lokalne samouprave mogu uzimati dugoročne pozajmice i davati garancije uz prethodnu saglasnost

Vlade.

Vlada prilikom davanja saglasnosti iz stava 1 ovog člana može uzeti u obzir ukupnu makro-ekonomsku situaciju. Javna preduzeća čiji je osnivač Vlada ili jedinice lokalne samouprave i pravna lica koja su u većinskom

državnom vlasništvu mogu se zaduživati samo uz saglasnost Vlade, koja se daje na predlog Ministarstva finansija. Korisnik sredstava po osnovu zaduživanja i izdatih garancija dužan je da Ministarstvu finansija podnosi izvještaj

o svakom povlačenju kreditnih sredstava, u roku od sedam dana od dana povlačenja, i podnosi kvartalne izvještaje o stanju ukupnog zaduženja.

Član 41

Strategijom o upravljanju dugom utvrđuju se okvirni program zaduživanja za trogodišnji period, smjernice za utvrđivanje rizika prilikom uzimanja pozajmica, smjernice upravljanja dugom, gotovinom, garancijama i pozajmicama i druga pitanja od značaja za upravljanje dugom .

Strategiju iz stava 1 ovog člana utvrđuje Vlada, uz mišljenje Centralne banke. Centralna banka dužna je da, u roku koji odredi Vlada, dostavi traženo mišljenje.

Član 42

Ministarstvo finansija vodi evidenciju o postojećem dugu države, uzetim dugoročnim i kratkoročnim pozajmicama i datim garancijama.

Nadležni organ u opštini vodi evidenciju o postojećem dugu opštine, uzetim dugoročnim i kratkoročnim pozajmicama i datim garancijama.

Član 43

Vlada ima neograničeno ovlašćenje da kamate i glavnice po osnovu duga države i garancija koje daje država, u skladu sa ovim zakonom, isplaćuje iz sredstava, koja se vode na Konsolidovanom računu trezora, u skladu sa uslovima i rokovima koje je ugovorila Vlada.

Član 43a

Državni organ koji zastupa državu u imovinsko-pravnim odnosima na zahtjev kreditora izdaje

pravno mišljenje kojim potvrđuje da je ustavna i zakonska procedura zaduživanja ispoštovana.

VI. UNUTRAŠNJA KONTROLA, RAČUNOVODSTVO BUDŽETA I REVIZIJA

Član 44

Budžetski izvršioci su odgovorni za računovodstvo i unutrašnju kontrolu primitaka, ugovorenih obaveza i izdataka potrošačkih jedinica i jedinica koje spadaju u njihovu nadležnost.

Član 45

Ministarstvo finansija, u ime Vlade, odgovorno je za vođenje računovodstva, unutrašnju kontrolu, zaduživanje i dug.

Član 46

Ministarstvo finansija propisuje način i postupak vođenja unutrašnje kontrole budžeta.

Član 47

Ministarstvo finansija propisuje način vođenja računovodstva budžeta, podnošenja izvještaja o korišćenju sredstava budžeta i način evidentiranja primitaka, izdataka, ugovorenih obaveza, koncesija, kapitalnih projekata i programskog budžeta.

Ministarstvo finansija može izdati poseban nalog potrošačkim jedinicama i opštinama i za podnošenje finansijskog izvještaja.

Član 48

Ministarstvo finansija propisuje način pripreme, izrade i predaje završnih računa potrošačkih jedinica.

Član 49

Ministarstvo finansija priprema nacrt zakona o završnom računu budžeta države i dostavlja ga Vladi do 1. juna.

Član 50

Vlada, do kraja juna, utvrđuje predlog zakona o završnom računu budžeta države i dostavlja ga Skupštini do kraja septembra.

Nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela utvrđuje predlog finansijskog izvještaja sa izvještajem o radu, odnosno stanju za prethodnu godinu i određuje predstavnika nezavisnog regulatornog tijela koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri.

Predlog finansijskog izvještaja i akt o određivanju predstavnika nadležni organ nezavisnog regulatornog tijela dostavlja Ministarstvu finansija do 30. aprila tekuće godine.

Član 51

Završni račun budžeta države i završni račun budžeta opštine moraju biti u skladu sa sadržajem i klasifikacijom budžeta, shodno članu 26 ovog zakona.

Završni račun iz stava 1 ovog člana sadrži i:

1) početno i završno stanje Konsolidovanog računa trezora;

2) pregled izvršenih odstupanja u odnosu na planirane iznose;

3) izvještaj o uzetim pozajmicama;

4) izvještaj o izdacima budžetskih rezervi;

5) izvještaj o garancijama datim tokom fiskalne godine;

6) izvještaj o kapitalnim projektima;

7) izvještaj o realizaciji programskog budžeta;

8) izvještaj o državnom dugu i izdatim garancijama;

9) izvješaj o otpisanim poreskim i neporeskim potraživanjima iz člana 14 st. 1 i 2 ovog zakona.

10) izvještaj o primicima i izdacima javnih ustanova koji nijesu uključeni u Konsolidovani račun trezora. Uz završni račun budžeta države dostavlja se izvještaj Državne revizorske institucije o završnom računu.

Član 52

Završni račun budžeta opštine priprema odgovorno lice u opštini, u skladu sa ovim zakonom. Završni račun budžeta opštine dostavlja se na uvid Ministarstvu finansija.

Član 53

Nezavisna regulatorna tijela, javne ustanove, pravna lica, ortačka i komanditna društva u kojima država ili opštine imaju većinski udio u vlasništvu, dužni su da dostavljaju finansijske izvještaje Ministarstvu finansija, odnosno nadležnom organu lokalne samouprave, u skladu sa propisom koji donosi Ministarstvo finansija.

VII. DRŽAVNI TREZOR

Član 54

Državni trezor formira se u Ministarstvu finansija, a obavlja sljedeće poslove:

1) izvršava plaćanja na bazi dokumentacije i podataka dostavljenih lično ili elektronskom poštom od strane potrošačkih jedinica, u skladu sa ovim zakonom;

2) vodi glavnu knjigu trezora;

3) upravlja računovodstvenim sistemom državnih primitaka;

4) obrađuje naloge za potrošnju sredstava;

5) priprema završni račun budžeta države;

6) finansijsku kontrolu putem korišćenja računovodstvenog sistema baziranog na planiranim obavezama;

7) vodi računa da budžetski izvršioci ne prekorače iznos odobrenih sredstava;

8) prati izvršavanje izdataka;

9) razvija i vodi računovodstvo budžeta države i upravlja finansijskim informacionim sistemom;

10) daje nedjeljne i mjesečne izvještaje budžetskim korisnicima;

11) daje redovne finansijske izvještaje za potrebe ministra finansija i Vlade;

12) daje podatke za analizu finansijskog sistema ;

13) upravlja raspoloživim novčanim sredstvima na Konsolidovanom računu trezora;

14) obezbjeđuje neophodan iznos novčanih sredstava na Konsolidovanom računu trezora koji je potreban za blagovremeno plaćanje planiranih obaveza;

15) vodi evidenciju o državnoj imovini;

16) upravlja dugom nastalim po osnovu hartija od vrijednosti koje je emitovala država;

17) upravlja dugom nastalim po osnovu datih garancija i uzetih zajmova;

18) upravlja domaćim i spoljnim dugom;

19) upravlja stranim donacijama, pomoćima i zajmovima.

VIII. POSLOVI BUDŽETA

Poslovi budžeta obuhvataju:

Član 55

1) upravljanje postupkom pripremanja, planiranja i izrade budžeta;

2) predlaganje smjernica i makroekonomskog okvira za pripremu i planiranje budžeta i procjenu godišnjih i srednjoročnih primitaka i informacija o učinku;

3) razvijanje tehničkih standarda za pripremu, planiranje, izvršenje, izmjene i dopune budžeta;

4) analiziranje zahtjeva potrošačkih jedinica, za dodjelu budžetskih sredstava i realizacije programa i predlaganje njihovih izmjena;

5) pripremanje zakona o budžetu države;

6) pripremu mjesečnih planova potrošnje i odobravanje potrošnje sredstava u skladu sa mjesečnim planom;

7) analizu fiskalnih efekata zakona i drugih propisa na sistem javne potrošnje;

8) utvrđivanje i praćenje konsolidovanog bilansa javne potrošnje;

9) nadzor nad ostvarivanjem primitaka i izvršavanjem izdataka;

10) pružanje savjeta o budžetskim pitanjima potrošačkim jedinicama i opštinama;

11) razvijanje procesa planiranja budžeta;

12) praćenje finansijskog poslovanja opština i preduzeća u kojima država ima većinski vlasnički udio.

IX. UNUTRAŠNJA REVIZIJA

NAPOMENA IZDAVAČA:

Danom primjene čl. 39 i 40 Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru ("Sl. list Crne

Gore", br. 73/08 od 02.12.2008) prestaju da važe odredbe poglavlja: "IX. UNUTRAŠNJA REVIZIJA" i čl. 56, 57 i

57a) Zakona o budžetu ("Službeni list RCG", br. 40/01, 44/01 i 71/05 i "Službeni list CG", br. 12/07).

Član 56

Ministarstvo finansija vrši reviziju računovodstvenih dokumenata, primitaka, ugovorenih obaveza i izdataka (u daljem tekstu: unutrašnja revizija) potrošačkih jedinica i opština (u daljem tekstu: subjekti revizije).

Ministarstvo finansija može da vrši reviziju namjenskog korišćenja sredstava dobijenih iz budžeta države kod pravnih lica koja ta sredstva koriste.

Poslove unutrašnje revizije obavljaju unutrašnji revizori (u daljem tekstu: revizori). Ministarstvo finansija propisuje način i postupak vršenja unutrašnje revizije.

Poslovi unutrašnje revizije obuhvataju:

Član 57

1) ocjenu rada i funkcionisanja unutrašnje kontrole u pogledu primjene propisanih pravila i postupaka;

2) kontrolu primjene zakona u oblasti materijalno-finasijskog poslovanja i zakonitog korišćenja sredstava;

3) procjenu ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti poslovanja i namjenskog korišćenja budžetskih sredstava;

4) provjeru tačnosti i potpunosti računovodstvenih evidencija i finasijskih izvještaja;

5) uspostavljanje saradnje sa institucijama zaduženim za spoljnu i unutrašnju reviziju i drugim subjektima iz oblasti revizije;

6) izvještavanje o izvršavanju godišnjeg plana revizije.

Član 57a

Subjekti revizije dužni su da revizorima obezbijede slobodan pristup svim evidencijama, podacima, dokumentima, izvještajima i informacijama koje su potrebne za uspješno i efikasno izvršavanje revizije.

Informacije do kojih revizor dođe u postupku revizije smatraju se povjerljivim i mogu biti korišćene isključivo za potrebe revizije.

Izvještaj o izvršenoj reviziji dostavlja se ministru finansija i subjektu revizije kod kojeg je vršena revizija.

X. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 58

Danom početka primjene ovog zakona, prestaju da važe odredbe zakona i drugih propisa koje su u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Član 59

Propisi na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona donijeće se u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primjenjivaće se propisi koji su važili prije stupanja na snagu ovog zakona.

Član 60

Ministar finansija ovlašćen je da ugasi račune korisnika budžeta države otvorenih kod organizacije ovlašćene za obavljanje platnog prometa, danom ustanovljavanja Konsolidovanog računa trezora, odnosno danom formiranja državnog trezora, a najkasnije 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Sredstva koja ostanu na računima korisnika budžeta države prenijeće se na Konsolidovani račun trezora i biće na raspolaganju potrošačkim jedinicama, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 61

Budžetima države do 2004. godine mora se obezbijediti srazmjerno godišnje uravnoteženje ugovorenih obaveza i izdataka sa sopstvenim prihodima.

Član 61a

Opštine i nezavisna regulatorna tijela dužni su da, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, predlože Centralnoj banci zaključivanje ugovora o obavljanju bankarskih poslova.

Opštine i nezavisna regulatorna tijela dužni su da, najkasnije pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona, razliku primitka u odnosu na izdatke na kraju budžetskog perioda transfertišu na poseban račun kod Centralne banke u cilju investiranja.

Državni fondovi su u obavezi da, najkasnije do 31. decembra 2009. godine, budu uključeni u Konsolidovani račun državnog trezora.

Propisi iz člana 14 stav 1 i člana 20 stav 1 donijeće se najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 61b

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe :

- člana 28 stav 3 Zakona o radio - difuziji ("Službeni list RCG", br. 51/02, 62/02 i 56/04);

- člana 13 stav 2 Zakona o energetici ("Službeni list RCG", br. 39/03);

- člana 13 stav 3 i člana 16 stav 2 Zakona o elektronskim komunikacijama ("Službeni list CG", br. 50/08);

- člana 20 st. 2 i 3 Zakona o hartijama od vrijednosti ("Službeni list RCG", br. 59/00 i 28/06);

- člana 185 tačka 6 Zakona o osiguranju ("Službeni list RCG" br. 78/06), a u članu 193 riječi: "5 i 6" zamjenjuju se riječima:"i pet";

Član 62

Danom početka primjene ovog zakona, prestaje da važi Zakon o javnim rashodima ("Službeni list Republike Crne Gore", broj 14/92), osim odredaba koje se odnose na budžet opštine, koje će se primjenjivati najduže 18 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 63

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore", a primjenjivaće se danom formiranja Državnog trezora, odnosno uspostavljanja Konsolidovanog računa trezora.

NAPOMENA IZDAVAČA:

U prečišćen tekst Zakona nijesu ušle odredbe članova 36, 37, 38, 39. i 40. Zakona o izmjenama i dopunama

Zakona o budžetu ("Sl. list Crne Gore", br. 13/07 od 18.12.2007), koje glase: "PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 36

Državni fondovi su dužni da svoju organizaciju i opšta akta usklade sa odredbama ovog zakona do 31. marta 2008. godine.

Član 37

Računi državnih fondova ugasiće se najkasnije 30 dana od njihovog uključivanja u konsolidovani račun

Državnog trezora.

Sredstva sa računa iz stava 1 ovog člana prenose se na posebne račune u okviru Konsolidovanog računa Trezora.

Član 38

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaduživanju i upravljanju dugom javnog sektora

("Službeni list RCG", br. 11/04 i 13/04) i odredbe:

- člana 116 tač. 2, u dijelu ovlašćenja za donošenje godišnjeg budžeta fonda, 5; člana 120 tač. 2, u dijelu ovlašćenja za donošenje finansijskih iskaza fonda i tač. 3; člana 146 tačka 2; člana 176, Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni ist RCG", br. 54/03, 39/04 i 79/04);

- člana 62 tač. 2 i 3; člana 88 tačka 9, u dijelu koji se odnosi na ovlašćenje za donošenje godišnjeg finansijskog plana; člana 91 tačka 2, u dijelu ovlašćenja za donošenje godišnjeg finansijskog plana i završnog računa fonda; čl. 97 i 98 Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Službeni list RCG", broj 39/04);

- člana 78 tačka 5; člana 83 tačka 3, Zakona o zapošljavanju ("Službeni list RCG", br. 5/02, 79/04);

- člana 13 alineja 4 i člana 14 alineja 4 o Fondu za razvoj Republike Crne Gore ("Službeni list RCG", broj

46/92);

- član 44 stav 4 al. 3 i 8 Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju ("Službeni list RCG", broj 21/04).

Član 39

Ovlašćuje se Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo Skupštine Republike Crne Gore da utvrdi prečišćeni tekst ovog zakona.

Član 40

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore"."

SU-SK Br. 01-520/18

Podgorica, 29. novembra 2007. godine

Skupština Crne Gore

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

146. Zakon o bankama

Z A K O N
O BANKAMA

I. OPŠTE ODREDBE

Predmet i cilj zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se osnivanje, upravljanje, poslovanje i kontrola rada banaka i mikrokreditnih finansijskih institucija i kreditnih unija i uređuju uslovi i kontrola poslovanja lica koja se bave kreditno-garantnim poslovima, sa ciljem uspostavljanja i održavanja zdravog i stabilnog bankarskog sistema koji obezbjeđuje zaštitu interesa deponenata i drugih povjerilaca.

Primjena drugih zakona

Član 2

Na banke se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava, ako ovim zakonom nije drukčije uređeno.

Pojmovnik

Član 3

Pojedine riječi i izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) **banka** je pravno lice koje obavlja bankarske poslove na osnovu dozvole ili odobrenja Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) za obavljanje tih poslova;

2) **bankarski poslovi** su poslovi primanja novčanih depozita i odobravanja kredita za sopstveni račun;

3) **kreditno-garantni poslovi** su poslovi izdavanja garancija za uredno izmirivanje obaveza korisnika kredita;

4) **depozit** je novčani iznos uplaćen na račun kod banke, po osnovu ugovora ili drugog pravnog posla iz koga nastaje obaveza banke na povraćaj tog iznosa, na zahtjev deponenta ili po isteku ugovorenog roka, isključujući sredstva koja predstavljaju dopunski element sopstvenih sredstava banke;

5) **filijala** je dio banke koji nema svojstvo pravnog lica, a obavlja sve ili samo dio poslova te banke;

6) **osnivački kapital** je kapital koji osnivači obezbjeđuju prilikom osnivanja banke i koji može biti u novcu i stvarima i pravima koje procjenjuje ovlašćeni procjenjivač;

7) **kvalifikovano učešće** je:

- samostalno ili, zajednički sa drugim povezanim licem, direktno ili indirektno, učešće u kapitalu ili glasačkim pravima u pravnom licu od najmanje 5%,

- mogućnost vršenja značajnog uticaja na upravljanje, odnosno politiku nekog pravnog lica, na osnovu dogovora ili sporazuma sa drugim licem ili na bilo koji drugi način, bez obzira na visinu učešća u kapitalu ili glasačkim pravima u banci;

8) **povezana lica** su dva ili više lica između kojih postoji najmanje jedan od sljedećih oblika povezanosti:

- jedno lice kontroliše drugo lice,

- jedno lice ima direktno ili indirektno učešće u kapitalu ili glasačkim pravima u drugom licu od najmanje 20%,

- dva ili više lica su kontrolisana od strane trećeg lica,

- direktor, član odbora direktora ili drugog organa upravljanja jednog pravnog lica istovremeno je i direktor, član odbora direktora ili član drugog organa upravljanja drugog pravnog lica,

- član porodice lica koje je direktor, član odbora direktora ili član drugog organa upravljanja jednog pravnog lica je direktor, član odbora direktora ili član drugog organa upravljanja drugog pravnog lica,

9) **indirektno učešće** je učešće u kapitalu ili glasačkim pravima u pravnom licu preko trećeg lica, tako da je indirektni sticalac lice:

- za čiji je račun drugo lice (direktni sticalac) steklo glasačka prava ili učešće u kapitalu banke,

- koje kontroliše drugo lice (direktnog sticaoca);

10) **značajan uticaj** su činjenice koje upućuju na to da neko lice:

- može ostvariti pravo na jednog predstavnika u odboru direktora ili u sličnom organu tog pravnog lica, bilo kroz vlasništvo nad akcijama, na osnovu saglasnosti vlasnika akcija, punomoćja, ili na bilo koji drugi način,

- učestvuje u donošenju odluka u tom pravnom licu, nezavisno od toga da li to lice može preovlađujuće uticati na donošenje tih odluka, ili može vršiti uticaj nad tim pravnim licem;

11) **kontrola** je:

- samostalno ili, zajednički sa drugim povezanim licem, direktno ili indirektno učešće u kapitalu ili glasačkim pravima u pravnom licu od najmanje 50%,

- mogućnost ostvarivanja preovlađujućeg uticaja na odlučivanje, poslovnu politiku, odnosno strategiju rada pravnog lica, samostalno ili u saradnji sa drugim licima, bez obzira na visinu učešća u kapitalu;

12) **lica povezana sa bankom** su:

- članovi organa banke, akcionari, zaposleni u banci, kao i članovi njihove uže porodice (bračni drug i djeca),

- pravno lice u kojem lice koje ima kvalifikovano učešće u banci takođe ima kvalifikovano učešće,

- pravno lice u kojem jedno od lica iz al. 1 i 2 ove tačke ima značajan uticaj ili je lice iz alineje 1 ove tačke direktor ili član odbora direktora ili drugog odgovarajućeg organa tog pravnog lica,

- lice koje ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od najmanje 50% u pravnom licu koje ima kvalifikovano učešće u banci;

13) **insolventnost** je finansijsko stanje kada su obaveze, prema bilansu stanja_banke, veće od njene imovine;

14) **nelikvidnost** je stanje kada banka nema novčanih sredstava da izvrši svoje dospjele obaveze u trenutku kada to zahtijeva povjerilac;

15) **lice** znači domaće ili strano fizičko ili pravno lice;

16) **bankarska grupa** je skup povezanih lica u kojem su jedna banka ili finansijski holding sa sjedištem u Crnoj Gori nadređeni u odnosu na jednu ili više banaka, finansijskih institucija i/ili drugih lica koja se bave pružanjem finansijskih usluga a čije je poslovanje uređeno drugim zakonima;

17) **nadređena banka u bankarskoj grupi** je banka koja:

- kontroliše ostale članove bankarske grupe, i /ili

- ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od najmanje 20% pojedinačno kod ostalih članova bankarske grupe;

18) **finansijski holding** je akcionarsko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću koje ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima kod banaka ili drugih lica koje se bave pružanjem finansijskih usluga, ukoliko kontroliše najmanje jednu banku;

19) **nadređeni finansijski holding u bankarskoj grupi** je finansijski holding koji:

- kontroliše najmanje jednu banku sa sjedištem u Crnoj Gori,

- kontroliše ili ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od najmanje 20% u ostalim članovima bankarske grupe,

- nije istovremeno kontrolisan od banke ili finansijskog holdinga sa sjedištem u Crnoj Gori,

- nije istovremeno kontrolisan od banke koja ima dozvolu za obavljanje bankarskih usluga u drugoj državi;

20) **mješoviti holding**, je akcionarsko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću, koje ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima kod lica koja se bave finansijskim, kao i lica koja se bave nefinansijskim poslovnim aktivnostima, ukoliko kontroliše najmanje jednu banku.

Zabrana obavljanja bankarskih poslova

Član 4

Pravna i fizička lica ne smiju, bez potrebne dozvole Centralne banke, da se, u vidu djelatnosti ili zanimanja, u Crnoj Gori bave bankarskim poslovima.

Ukoliko postoje indicije da se neko lice bavi poslovima iz stava 1 ovog člana bez potrebne dozvole ili odobrenja Centralne banke, Centralna banka može, radi prikupljanja dodatnih informacija, izvršiti pregled poslovnih knjiga i druge dokumentacije tog lica.

Lice iz stava 1 ovog člana dužno je da ovlašćenim kontrolorima Centralne banke omogući uvid u dokumentaciju i poslovanje tog lica.

Korišćenje riječi "banka" i drugih riječi

Član 5

Banka u svom nazivu mora imati riječ "banka".

Banka ne smije u svom nazivu imati riječi ili izvedenice iz riječi koje mogu da uzrokuju pogrešne zaključke klijenata banaka i drugih lica o statusu i/ili konkurentskoj poziciji te banke, ili se njima povrjeđuju prava drugih lica, a naročito riječi ili izvedenice iz riječi koje mogu da stvaraju zabludu po pitanju:

1) predmeta poslovanja banke;

2) identiteta banke, odnosno njenih osnivača;

3) povezanosti banke sa drugim pravnim licima;

4) konkurentske prednosti te banke u odnosima prema klijentima.

Pravno lice ne smije u svom nazivu, odnosno nazivu svog proizvoda ili usluge, koristiti riječ "banka", niti izvedenice iz riječi "banka", osim u slučaju kada te riječi koristi u skladu sa ovim zakonom.

Poslovi banke

Član 6

Banka obavlja bankarske poslove.

Pored poslova iz stava 1 ovog člana, banka može da obavlja i sljedeće poslove:

1) izdavanje garancija i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza;

2) kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja (faktoring, forfeting i dr.);

3) izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata:

4) platni promet u zemlji i sa inostranstvom, u skladu sa propisima kojima se uređuje platni promet;

5) finansijski lizing;

6) poslove sa hartijama od vrijednosti, u skladu sa zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti;

7) trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta:

- stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove,

- finansijskim derivatima;

8) depo poslove;

9) izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti privrednih društava i preduzetnika i drugim pitanjima u vezi poslovanja;

10) iznajmljivanje sefova;

11) poslove koji su dio bankarskih poslova, pomoćne poslove u odnosu na poslove banke i poslove neposredno povezane sa poslovima te banke, u skladu sa statutom banke.

Banka može, uz prethodno odobrenje Centralne banke, obavljati i druge poslove, u skladu sa zakonom.

Osnivači banke

Član 7

Banka se može osnovati samo kao akcionarsko društvo.

Banku mogu osnovati domaća i strana pravna i/ili fizička lica.

Banka može imati jednog osnivača.

Osnivački kapital

Član 8

Novčani iznos osnivačkog kapitala banke ne može biti manji od 5.000.000 EUR.

Osnivački kapital iz stava 1 ovog člana mora biti u potpunosti uplaćen prije registracije banke u Centralni registar Privrednog suda (u daljem tekstu: CRPS).

Kvalifikovano učešće u banci

Član 9

Pravno ili fizičko lice ne smije steći kvalifikovano učešće u banci, bez prethodnog odobrenja Centralne banke.

Lice koje ima kvalifikovano učešće u banci ne smije dalje povećavati učešće u kapitalu ili glasačkim pravima u banci tako da dostigne, ili dostigne preko, 20%, 33% ili 50% učešća u glasačkim pravima ili kapitalu banke, bez prethodnog odobrenja Centralne banke.

Grupa povezanih lica smatra se jednim sticaocem učešća u kapitalu banke, odnosno učešća u glasačkim pravima.

Centralna banka je dužna da o zahtjevu za izdavanje odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća u banci odluči u roku od 30 dana od dana uredno podnijetog zahtjeva.

Ograničenja uzajamnog učešća

Član 10

Pravno lice koje se bavi finansijskom djelatnošću, a u kojem banka ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od najmanje 20%, ne smije u toj banci steći učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od 20% ili više.

Pravno lice koje se bavi nefinansijskom djelatnošću, a u kojem banka ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od najmanje 20%, ne smije u toj banci steći učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od 5% ili više.

U pravnom licu koje se bavi finansijskom djelatnošću, a koje ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima u banci od najmanje 20%, banka ne smije steći učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od 20% ili više.

U pravnom licu koje se bavi nefinansijskom djelatnošću, a koje ima učešće u kapitalu ili glasačkim pravima u banci od najmanje 20%, banka ne može steći učešće u kapitalu ili glasačkim pravima od 5% ili više.

Odlučivanje o izdavanju odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća

Član 11

Prilikom odlučivanja o izdavanju odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća, Centralna banka utvrđuje podobnost podnosioca zahtjeva za sticanje kvalifikovanog učešća u banci, ocjenjujući:

1) finansijsko stanje podnosioca zahtjeva;

2) transparentnost vlasničke strukture podnosioca zahtjeva;

3) tačnost i objektivnost finansijskih iskaza podnosioca zahtjeva;

4) transparentnost finansijskih ulaganja podnosioca zahtjeva;

5) druge pokazatelje koji se odnose na podnosioca zahtjeva, a koji su od značaja za ocjenu njegovog uticaja na primjenu pravila o upravljanju rizicima u banci.

U slučaju kada podnosilac zahtjeva sticanjem kvalifikovanog učešća u banci postaje nadređeni član bankarske grupe, Centralna banka razmatra da li reputacija, kompetentnost i iskustvo članova poslovodstva i organizaciona struktura i ustrojstvo bankarske grupe obezbjeđuje nesmetanu pripremu i dostavljanje podataka potrebnih za kontrolu i nesmetano vršenje kontrole na pojedinačnoj ili konsolidovanoj osnovi.

Odbijanje zahtjeva

Član 12

Centralna banka će odbiti izdavanje odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća u banci, ako:

1) podnosilac zahtjeva ne zadovoljava kriterijume podobnosti iz člana 11 ovog zakona;

2) postoje ograničenja međusobnog ulaganja iz člana 10 ovog zakona;

3) poslovne aktivnosti podnosioca zahtjeva mogu izazvati značajan rizik za sigurno i zakonito upravljanje bankom, odnosno bankarskom grupom;

4) bi izdavanje odobrenja dovelo do koncentracije učesnika na finansijskom tržištu, kojom se bitno sprječava, ograničava ili narušava konkurencija, prvenstveno stvaranjem ili jačanjem dominantnog položaja na finansijskom tržištu;

5) bi banka postala član bankarske grupe za koju efektivna kontrola na pojedinačnoj ili na konsolidovanoj osnovi nije moguća ili je otežana;

6) nije moguće utvrditi izvor sredstava kojima podnosilac zahtjeva namjerava da kupi akcije banke;

7) postoje druge činjenice koje ukazuju da će podnosilac zahtjeva negativno uticati na upravljanje rizicima u banci ili otežavati ostvarivanje kontrolne funkcije Centralne banke.

Centralna banka, u postupku odlučivanja o zahtjevu stranih lica za sticanje kvalifikovanog učešća u banci, sarađuje i razmjenjuje informacije sa nadležnim kontrolnim organom matične države o poslovanju, reputaciji, iskustvu članova organa podnosioca zahtjeva, kao i ostale relevantne informacije vezane za podnosioca zahtjeva.

Sticanje kvalifikovanog učešća bez

odobrenja Centralne banke

Član 13

Kada postoje činjenice koje ukazuju da neko lice ima kvalifikovano učešće u banci za koje nije pribavilo odgovarajuće odobrenje, Centralna banka može od tog lica, drugih akcionara banke,

od matičnog pravnog lica tog lica i banke zahtijevati da joj dostave podatke i dokumentaciju koji su od značaja za utvrđivanje postojanja kvalifiko-vanog učešća tog lica u banci.

Lica iz stava 1 ovog člana dužna su da tražene podatke i informacije dostave Centralnoj banci najkasnije u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva iz stava 1 ovog člana.

Kada Centralna banka na osnovu podataka i informacija iz stava 1 ovog člana, ili na osnovu drugih podataka i informacija kojima raspolaže, utvrdi da je neko lice steklo, odnosno povećalo kvalifikovano ušešće u banci bez odgovarajućeg odobrenja Centralne banke, pisano će obavijestiti to lice da u roku od osam dana od dana prijema obavještenja može podnijeti zahtjev Centralnoj banci za izdavanje odgovarajućeg odobrenja i upozoriti to lice na posljedice iz člana 14 stav 2 ovog zakona.

Pravne posljedice nezakonitog sticanja kvalifikovanog učešća

Član 14

Lice iz člana 13 stav 3 ovog zakona ne smije ostvarivati glasačka prava iznad nivoa glasačkih prava koje je to lice imalo prije sticanja, odnosno povećanja kvalifikova-nog učešća u banci po osnovu tako stečenih akcija, do dobijanja odgovarajućeg odobrenja Centralne banke.

Licu koje u roku iz člana 13 stav 3 ovog zakona ne podnese zahtjev za izdavanje odgovarajućeg odobrenja, ili zahtjev za izdavanje odobenja bude odbijen, Centralna banka će rješenjem naložiti da u roku koji ne može biti kraći od tri niti duži od šest mjeseci otuđi akcije na osnovu kojih bi to lice ostvarivalo prava iznad nivoa kvalifikovanog učešća za koji ima odgovarajuće odobrenje Centralne banke.

U slučaju otuđenja akcija iz stava 2 ovog člana, novi zakoniti sticalac tih akcija stiče sva prava po osnovu tih akcija.

Rokovi za sticanje kvalifikovanog učešća

Član 15

Lice koje je dobilo odobrenje za sticanje kvalifikovanog učešća u banci dužno je da u roku od šest mjeseci od dana dobijanja odobrenja stekne kvalifikovano učešće u banci.

Izuzetno, na zahtjev lica iz stava 1 ovog člana, Centralna banka može produžiti rok iz stava 1 ovog člana najduže za još šest mjeseci.

Prestanak važenja odobrenja

Član 16

Ako u rokovima iz člana 15 ovog zakona lice kojem je izdato odobrenje za sticanje kvalifikovanog učešća u banci stekne kvalifikovano učešće u banci ispod nivoa za koji je tražilo odobrenje, odobrenje će važiti samo za učešće u kapitalu ili glasačkim pravima u banci koje je to lice steklo.

Ako lice sa kvalifikovanim učešćem u banci otuđenjem akcija ili na drugi način smanji kvalifikovano učešće u banci, odobrenje važi samo za nivo učešća u kapitalu ili glasačkim pravima koje to lice ima nakon smanjenja kvalifikovanog učešća.

Oduzimanje odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća

Član 17

Centralna banka može oduzeti odobrenje za sticanje kvalifikovanog učešča ukoliko:

1) sticalac kvalifikovanog učešća, koji je nadređeno društvo u bankarskoj grupi, krši odredbe ovog zakona koje se odnose na kontrolu banaka na konsolidovanoj osnovi;

2) nastupi neka od okolnosti iz člana 12 ovog zakona.

Oduzimanjem odobrenja o sticanju kvalifikovanog učešća nastupaju pravne posljedice iz člana 14 ovog zakona.

Obavještavanje Centralne banke od strane kvalifikovanih sticalaca

Član 18

Lice sa kvalifikovanim učešćem u banci koje namjerava da prodajom akcija ili na drugi način smanji kvalifikovano učešće u banci ispod nivoa za koji je dobilo odobrenje, dužno je da o tome obavijesti Centralnu banku.

Pravno lice koje ima kvalifikovano učešće u banci dužno je odmah obavijestiti Centralnu banku o restrukturiranju tog pravnog lica.

Finansijski ili mješoviti holding, koji predstavlja nadređeno društvo u bankarskoj grupi, dužan je da obavijesti Centralnu banku o svakoj promjeni u sastavu odbora direktora ili o promjeni izvršnog direktora.

Akcionarski sporazum

Član 19

Grupa akcionara banke čije ukupno učešće u kapitalu ili glasačkim pravima ne predstavlja kvalifikovano učešće u banci, a koji su zaključili pisani ili usmeni sporazum o zajedničkom vršenju upravljačkih funkcija (u daljem tekstu : akcionarski sporazum), dužni su da o tom sporazumu obavijeste Centralnu banku.

Akcionarskom sporazumu iz stava 1 ovog člana ne smije, bez prethodnog odobre-nja Centralne banke,pristupiti novi akcionar, ukoliko se pristupanjem tog akcionara ukupno učešće grupe akcionara u kapitalu ili glasačkim pravima povećava do nivoa koji predstavlja kvalifikovano učešće u banci.

Grupa akcionara banke čije ukupno učešće u kapitalu ili u glasačkim pravima predstavlja kvalifikovano učešće, ne smiju zaključiti akcionarski sporazum bez prethod-nog odobrenja Centralne banke.

Učesnici u sporazumu iz stava 3 ovog člana ne smiju, bez novog odobrenja Centralne banke, povećavati učešće u kapitalu ili u glasačkim pravima kojim se povećava ukupno učešće učesnika u sporazumu u kapitalu ili glasačkim pravima u banci, iznad nivoa za koji imaju odobrenje.

Akcionarskom sporazumu iz stava 4 ovog člana ne smije, bez prethodnog odobre-nja Centralne banke, pristupiti novi akcionar, ukoliko se pristupanjem tog akcionara ukupno učešće

učesnika u sporazumu u kapitalu ili glasačkim pravima u banci povećava iznad nivoa za koji je izdato odobrenje.

Na izdavanje odobrenja za zaključenje akcionarskog sporazuma primjenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na izdavanje odobrenja za sticanje kvalifikovanog učešća u banci.

Odobrenje za zaključenje akcionarskog sporazuma smatra se odobrenjem za sticanje kvalifikovanog učešća u banci.

Registar Centralne banke

Član 20

Centralna banka vodi registar banaka, mikrokreditnih finansijskih institucija i kredit-nih unija, filijala stranih banaka i predstavništava stranih banaka.

Podaci iz registra iz stava 1 ovog člana su javni i objavljuju se na internet stranici Centralne banke.

Propisom Centralne banke bliže se uređuje sadržaj i način vođenja registara iz stava 1 ovog člana.

II. IZDAVANJE DOZVOLE ZA RAD I ODOBRENJA

1. Izdavanje dozvole za rad

Zahtjev za izdavanje dozvole za rad

Član 21

Osnivači banke podnose Centralnoj banci zahtjev za izdavanje dozvole za rad banke, uz koji prilažu:

1) ovlašćenje za lice sa kojim će Centralna banka sarađivati u postupku razmatranja zahtjeva za izdavanje dozvole za rad banke;

2) predlog statuta banke;

3) izjavu osnivača banke o uplati novčanog iznosa osnivačkog kapitala i dokaze o izvorima tih sredstava;

4) dokumenta i informacije o pravnim licima sa kvalifikovanim učešćem u banci, koja naročito obuhvataju potvrdu o registraciji ili drugi odgovarajući izvod iz javnog registra, finansijske izvještaje za posljednje tri godine sa mišljenjem ovlašćenog spoljnjeg revizora, pregled s njima povezanih lica i opis povezanosti, uključujući i podatke o licima koja po osnovu vlasništva, ili na drugi način, imaju značajan uticaj na poslovanje te grupe povezanih lica;

5) odgovarajući akt nadzornog organa o nepostojanju smetnji da strana banka ili druga finansijska institucija bude osnivač banke;

6) dokumenta, podatke i informacije o fizičkim licima sa kvalifikovanim učešćem u banci, koja naročito obuhvataju njihova imena i adrese stanovanja, odnosno prebivališta i druge

identifikacione podatke, odgovarajuće dokaze o izvorima novčanih sredstava na ime osnivačkog kapitala, pregled s njima povezanih lica i opis povezanosti;

7) biografske podatke o predloženim članovima odbora direktora koji minimalno moraju da sadrže: informacije o identitetu, obrazovanju i radnom iskustvu i podatke o ostvarenoj i planiranoj edukaciji tih lica;

8) poslovni plan banke za prve tri godine poslovanja, koji naročito sadrži opštu strategiju banke, očekivano ciljno tržište, projekcije bilansa stanja i bilansa uspjeha i projekcije novčanih tokova;

9) predlog strategije upravljanja kapitalom i strategije upravljanja rizicima u banci;

10) dokumentaciju o tehničkoj osposobljenosti i organizacionoj strukturi, koja naro-čito sadrži podatke o osnovima korišćenja poslovnog prostora i opreme potrebne za obavljanje planiranih aktivnosti, predlog akta o organizaciji, predlog akta o sistematizaciji i detaljan opis organizacije računovodstva i programske podrške.

Pored dokumentacije iz stava 1 ovog člana, Centralna banka može zahtijevati od osnivača banke da dostave i dodatne informacije i podatke.

Sastanak prije podnošenja zahtjeva

Član 22

Prije podnošenja zahtjeva iz člana 21 ovog zakona, na zahtjev lica koja namje-ravaju da osnuju banku, organizuje se sastanak ovlašćenih predstavnika Centralne banke sa potencijalnim osnivačima banke kojima osnivački ulog omogućava ostvarivanje kvalifikovanog učešća u banci, a kojem mogu prisustvovati i ostali osnivači banke.

Na sastanku iz stava 1 ovog člana potencijalni osnivači banke informišu predstav-nike Centralne banke o:

1) planiranim rokovima za osnivanje banke i podnošenje zahtjeva o izdavanju dozvole za rad banke;

2) poslovnoj strategiji banke;

3) svom finansijskom stanju i poslovanju, uključujući i podatke o povezanim interesima;

4) dinamici razvoja banke sa aspekta uvećanja kapitala, depozitnog i kreditnog potencijala;

5) načinu upravljanja rizicima u poslovanju banke.

Na sastanku iz stava 1 ovog člana vodi se zabilješka, koju potpisuje po jedan predstavnik Centralne banke i potencijalnih osnivača.

Odlučivanje o zahtjevu

Član 23

Centralna banka je dužna da odluči o zahtjevu iz člana 21 ovog zakona, u roku od 180 dana od dana podnošenja zahtjeva.

O zahtjevu iz člana 21 ovog zakona Centralna banka odlučuje rješenjem.

Rješenje iz stava 2 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana može se voditi upravni spor.

Odbijanje zahtjeva

Član 24

Centralna banka će odbiti zahtev iz člana 21 ovog zakona, ako:

1) osnivači nijesu dostavili propisanu, odnosno zahtijevanu dokumentaciju i podatke, ili dostavljena dokumentacija sadrži neistinite, odnosno netačne podatke;

2) predloženi statut banke nije usklađen sa zakonom;

3) predloženi članovi odbora direktora banke ne ispunjavaju uslove da budu izabrani za članove odbora direktora, utvrđene ovim zakonom;

4) jedan ili više osnivača sa više od 5% učešća u kapitalu banke ili glasačkim pravima ne ispunjava uslove za sticanje kvalifikovanog učešća u banci, utvrđene ovim zakonom;

5) poslovni plan nije metodološki kvalitetno urađen, postoji kontradiktornost između pojedinih elemenata poslovnog plana, ili projektovani bilans stanja i uspjeha banke ili novčani tokovi nijesu zasnovani na realnim pretpostavkama;

6) vlasnička struktura banke onemogućava efektivnu kontrolu banke;

7) zakon i drugi propisi zemlje osnivača banke onemogućavaju vršenje kontrole na konsolidovanoj osnovi.

Poslovi kojima se može baviti banka

Član 25

Rješenjem o izdavanju dozvole za rad određuju se poslovi koje banka može da obavlja.

Pored poslova utvrđenih rješenjem o izdavanju dozvole za rad, banka može, uz prethodno odobrenje Centralne banke, obavljati i:

1) poslove iz člana 6 stav 2 ovog zakona koji nijesu utvrđeni rješenjem o izdavanju dozvole za rad;

2) poslove iz člana 6 stav 3 ovog zakona.

Centralna banka će odbiti izdavanje odobrenja za obavljanje poslova iz stava 2 ovog člana ako:

1) banka nije kadrovski i tehnički osposobljena za obavljanje poslova za koji se traži odobrenje;

2) obavljanje tih poslova nije opravdano sa aspekta uticaja na rizični profil banke.

Registracija

Član 26

Prijava za registraciju banke u CRPS podnosi se najkasnije u roku od 60 dana od dana uručenja rješenja o izdavanju dozvole za rad banke.

Banka je dužna da otpočne obavljanje djelatnosti najkasnije u roku od 60 dana od dana registracije u CRPS.

2. Izdavanje odobrenja

Rok za odlučivanje

Član 27

Centralna banka je dužna da o odobrenjima iz ovog zakona odluči u roku od 60 dana od dana uredno podnijetog zahtjeva za izdavanje odobrenja, ukoliko ovim zakonom nije propisan drugi rok.

Dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjeve za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana, a koja nije propisana ovim zakonom, utvrdiće propisom Centralna banka.

Rješenje po zahtjevu

Član 28

Centralna banka o izdavanju, odbijanju izdavanja i oduzimanju odobrenja iz ovog zakona odlučuje rješenjem.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi upravni spor.

III. KORPORATIVNO UPRAVLJANJE

Skupština akcionara

Član 29

Skupština akcionara banke:

1) donosi statut banke;

2) razmatra godišnji izvještaj o poslovanju banke sa izvještajem nezavisnog spoljnjeg revizora;

3) bira i razrješava članove odbora direktora banke;

4) odlučuje o raspodjeli dobiti;

5) odlučuje o povećanju i smanjenju kapitala banke;

6) odlučuje o restrukturiranju i prestanku rada banke;

7) utvrđuje visinu naknade za članove odbora direktora banke;

8) odlučuje o drugim pitanjima utvrđenim statutom banke.

Odbor direktora

Član 30

Bankom upravlja odbor direktora.

U odbor direktora mogu biti birani strani državljani.

Odbor direktora se sastoji od najmanje pet članova, s tim da najmanje dva člana odbora direktora moraju biti lica nezavisna od banke.

Nezavisnim od banke smatra se lice koje:

1) nema kvalifikovano učešće u banci, ili u nadređenom društvu u bankarskoj grupi kojoj ta banka pripada;

2) u prethodne tri godine nije bilo zaposleno u toj banci ili njenom zavisnom pravnom licu.

Najmanje jedan član odbora direktora mora poznavati i jezik koji je u službenoj upotrebi u Crnoj Gori i imati prebivalište u Crnoj Gori za vrijeme obavljanja dužnosti člana odbora direktora.

Predsjednika odbora direktora bira odbor direktora iz reda svojih članova.

Predsjednik i članovi odbora direktora biraju se na period od četiri godine i mogu biti ponovo birani.

Izvršni direktori banke mogu biti članovi odbora direktora, s tim da ukupan broj izvršnih direktora u odboru direktora ne može biti veći od jedne trećine ukupnog broja članova odbora direktora.

Izvršni direktor banke ne može biti predsjednik odbora direktora.

Ograničenja za izbor člana odbora direktora

Član 31

Član odbora direktora ne može biti lice:

1) koje kontroliše ili je član odbora direktora ili izvršni direktor druge banke ili finansijske institucije, pravnog lica koje kontroliše druga banka ili finansijska institucija ili finansijskog holdinga;

2) koje je povezano sa pravnim licem:

- u kojem druga banka ima kvalifikovano učešće,

- koje je podređeni član bankarske grupe kojoj pripada ta banka;

3) koje je u posljednjih 24 mjeseca radilo u Centralnoj banci na poslovima na kojima je imalo uvid u podatke o poslovanju banaka koji se smatraju tajnom, a čije bi poznavanje moglo da dovede do konkurentske prednosti u odnosu na druge banke;

4) nad čijom je imovinom bio otvoren stečajni postupak, odnosno sprovedeno izvršenje u značajnijem obimu;

5) koje je bilo na rukovodećim poslovima u banci ili drugom privrednom društvu u vrijeme kada je nad tim društvom otvoren stečajni postupak ili postupak likvidacije, osim ako Centralna banka ocijeni da ne postoji odgovornost tog lica za stečaj, odnosno likvidaciju tog privrednog društva;

6) koje je bilo član odbora direktora ili rukovodeći radnik u banci u vrijeme kada je u toj banci uvedena privremena uprava;

7) kojem je odlukom nadležnog suda izrečena zaštitna mjera zabrane obavljanja poziva, djelatnosti ili dužnosti;

8) koje je osuđivano za djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije člana odbora direktora;

9) prema kojem banka ima ukupnu izloženost veću od 2% iznosa sopstvenih sredstava, ili je to lice vlasnik, član odbora direktora ili izvršni direktor privrednog društva prema kojem banka ima veliku izloženost.

Odobrenje za izbor članova odbora direktora

Član 32

Za člana odbora direktora ne može biti izabrano lice koje nije dobilo prethodno odobrenje Centralne banke.

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja za izbor člana odbora direktora moraju se priložiti dokazi o ispunjavanju uslova za izbor iz člana 30 ovog zakona.

Centralna banka izdaje odobrenje iz stava 1 ovoga člana, ako na osnovu dokumenata iz stava 2 ovoga člana i ostalih podataka s kojima raspolaže, ocijeni da kandidat ispunjava uslove za imenovanje za člana odbora direktora banke.

Odobrenje Centralne banke iz stava 1 ovog člana je uslov za registraciju u CRPS.

Centralna banka će oduzeti odobrenje iz stava 1 ovog člana ukoliko je izdato na osnovu neistinitih podataka ili ako nastanu smetnje za izbor iz člana 31 ovog zakona.

Obaveze odbora direktora

Član 33

Odbor direktora:

1) uspostavlja i održava sistem upravljanja rizicima kojima je banka izložena u svom poslovanju;

2) utvrđuje ciljeve i strategije banke i obezbjeđuje njihovo sprovođenje;

3) utvrđuje politike i procedure za upravljanje svim rizicima kojima je banka izložena u svom poslovanju;

4) utvrđuje godišnji plan banke, uključujući i finansijski plan;

5) usvaja godišnji izvještaj o poslovanju banke sa izvještajem spoljnjeg revizora i izvještaje o poslovanju banke tokom godine;

6) odobrava transakcije koje značajnije utiču na strukturu bilansa i rizičnost poslovanja banke, u skladu sa politikama i procedurama za upravljanje rizicima;

7) periodično razmatra i ocjenjuje izuzetke učinjene u odnosu na utvrđene politike i procedure;

8) usvaja godišnji plan interne revizije i izvještaje interne revizije;

9) uspostavlja osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole, adekvatne veličini banke, složenosti poslova i nivou preuzetog rizika;

10) razmatra izvještaje Centralne banke o izvršenoj kontroli;

11) bira izvršne direktore i druga lica odgovorna za vođenje poslova unutar pojedinih područja poslovanja banke i određuje im zaradu;

12) bira spoljnjeg revizora banke;

13) bira članove odbora za reviziju;

14) razmatra godišnji izvještaj o radu odbora za reviziju;

15) utvrđuje predloge odluka koje donosi skupština akcionara i stara se o sprovo-đenju odluka skupštine akcionara;

16) donosi opšte akte banke, osim akata koje donosi skupština akcionara;

17) donosi etičke standarde ponašanja zaposlenih u banci;

18) odobrava uvođenje novih proizvoda i usluga u poslovanje banke;

19) saziva sjednice skupštine akcionara;

20) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i statutom banke.

Odgovornost odbora direktora

Član 34

Odbor direktora je odgovoran za:

1) uspostavljanje sistema upravljanja svim rizicima kojima je banka izložena u svom poslovanju;

2) obezbjeđivanje poslovanja banke u skladu sa zakonom, propisima Centralne banke i aktima banke, kao i za sprovođenje izrečenih mjera Centralne banke;

3) sigurnost poslovanja i finansijsku stabilnost banke;

4) tačnost svih izvještaja o poslovanju banke koji se objavljuju ili dostavljaju skupštini akcionara, Centralnoj banci i nadležnim organima.

Sjednice odbora direktora

Član 35

Sjednice odbora direktora održavaju se po potrebi, a najmanje jednom mjesečno.

Odbor direktora može odlučivati ako sjednici prisustvuje većina članova odbora direktora.

Odbor direktora odlučuje većinom glasova prisutnih članova odbora direktora, ako statutom nije utvrđena strožija potrebna većina glasova.

U slučaju konflikta interesa, član odbora direktora je dužan da obavijesti odbor direktora i nema pravo glasa u odlučivanju o pitanjima u vezi sa kojima postoji konflikt interesa.

Poslovnikom o radu odbora direktora bliže se uređuje način rada i druga pitanja u vezi sa radom odbora direktora.

Centralna banka može zahtijevati održavanje vanredne sjednice odbora direktora radi zajedničkog razmatranja pojedinih pitanja od interesa za sigurno i stabilno poslovanje banke.

Izvršni direktori

Član 36

Banka ima izvršne direktore.

Izvršni direktori rukovode ključnim područjima poslovanja banke, na dnevnoj osnovi.

Ključnim područjima poslovanja banke, u smislu ovog zakona, smatraju se područja poslovanja banke iz kojih proizilaze najznačajniji rizici kojima je banka izložena u svom poslovanju.

Statutom banke, zavisno od veličine banke i složenosti proizvoda i usluga u njenom poslovanju, utvrđuju se ključna područja poslovanja banke, broj izvršnih direktora, predstavljanje i zastupanje banke i način dnevnog koordiniranja izvršavanja poslova u banci.

Uslovi za izbor izvršnog direktora

Član 37

Za izvršnog direktora banke može biti izabrano lice koje, pored uslova koji su ovim zakonom propisani za člana odbora direktora, ispunjava i sljedeće uslove:

1) ima visoku stručnu spremu;

2) ima sposobnost i profesionalno iskustvo na rukovodećim poslovima, koji odgovaraju potrebama rukovođenja i upravljanja rizicima u ključnim područjima poslo-vanja banke.

Za izvršne direktore mogu biti birani strani državljani.

Najmanje dva izvršna direktora moraju poznavati i jezik koji je u službenoj upotrebi u Crnoj Gori i imati prebivalište u Crnoj Gori za vrijeme obavljanja dužnosti izvršnog direktora.

Obaveze i odgovornosti izvršnih direktora

Član 38

Izvršni direktori su zaposleni s punim radnim vremenom u banci.

Izvršni direktori su odgovorni za sprovođenje akata odbora direktora, za organizaciju i vođenje poslova i za upravljanje rizicima u ključnim područjima poslovanja banke kojima rukovode, u skladu sa pravilima struke.

Izvršni direktori vrše nadzor nad radom zaposlenih u ključnim područjima poslo-vanja banke.

Odbor za reviziju

Član 39

Odbor za reviziju čine najmanje tri člana, od kojih većina nijesu povezani sa bankom, a imaju iskustvo na poslovima iz oblasti finansija.

Za člana odbora za reviziju ne mogu biti birani izvršni direktori banke.

Odbor za reviziju:

1) analizira finansijske izvještaje banke;

2) analizira i prati funkcionisanje sistema interne kontrole;

3) razmatra program i izvještaje interne revizije i daje mišljenje o nalazima interne revizije;

4) prati realizaciju preporuka interne revizije;

5) prati i analizira usklađenost poslovanja banke sa zakonom, propisima i aktima banke;

6) prati aktivnosti izvršnih direktora i drugih lica u vezi sa informisanjem odbora direktora i ocjenjuje kvalitet izvještaja i informacija prije njihovog dostavljanja odboru direktora, a naročito:

- primjenu računovodstvenih politika i procedura,
- odluke koje zahtijevaju visoki stepen procjene,
- uticaj neuobičajenih transakcija na finansijske izvještaje,
- kvalitet politika objedinjavanja podataka,

- promjene nastale kao posljedica izvršenih revizija,

- pretpostavke o trajnosti poslovanja,

- usklađenost sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i propi-sima;

7) daje mišljenje o izboru spoljnjeg revizora banke i predlaže iznos naknade za vršenje revizije.

Odbor za reviziju priprema predloge, mišljenja i stavove iz djelokruga rada za odlučivanje odbora direktora o tim pitanjima.

Odbor za reviziju podnosi godišnje izvještaje o svom radu odboru direktora.

Tijela odbora direktora

Član 40

Odbor direktora može formirati stalna ili povremena tijela za nadzor nad upravlja-njem rizicima u pojedinim područjima poslovanja banke, za predlaganje iznosa zarada, predlaganje izbora izvršnih direktora i određenih kategorija zaposlenih sa posebnim ovlašćenjima i dužnostima i dr.

Sastav i djelokrug rada tijela iz stava 1 ovog člana bliže se uređuje aktima banke u skladu sa zakonom i propisima o poslovanju banke.

Funkcija praćenja usklađenosti poslovanja banke sa propisima

Član 41

Banka je dužna da, zavisno od veličine i složenosti poslovanja, u svojoj organi-zacionoj strukturi odredi organizacioni dio ili lica zadužena za praćenje usklađenosti poslovanja banke sa zakonom, propisima kojima se uređuje sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, propisima Centralne banke i aktima banke.

Zaposleni u organizacionom dijelu, odnosno lica iz stava 1 ovog člana ne mogu obavljati druge poslove u banci, čije obavljanje može dovesti do konflikta interesa.

Rukovodilac organizacionog dijela, odnosno lica iz stava 1 ovog člana, dužni su da:

1) odmah obavijeste odbor direktora o utvrđenim nepravilnostima koje se odnose na usklađenost poslovanja banke sa propisima;

2) periodično, a najmanje jednom godišnje, podnose odboru direktora izvještaj o usklađenosti poslovanja banke sa propisima.

IV. ORGANIZACIONI DJELOVI I RESTRUKTURIRANJE

Osnivanje organizacionih djelova i zavisnih pravnih lica

Član 42

Banka može u Crnoj Gori i inostranstvu osnivati filijale, predstavništva i druge organizacione djelove koji nemaju svojstvo pravnog lica (u daljem tekstu: djelovi banke) i zavisna pravna lica, u skladu sa ovim zakonom.

Osnivanje zavisnih pravnih lica i djelova banke u inostranstvu vrši se uz prethodno odobrenje Centralne banke.

Restrukturiranje banaka

Član 43

Banke se mogu restrukturirati:

1) spajanjem banaka, koje se vrši:

- osnivanjem nove banke,

- pripajanjem drugoj banci;

2) podjelom na dvije ili više banaka.

Spajanje banaka osnivanjem nove banke

Član 44

Banke koje namjeravaju da izvrše restrukturiranje spajanjem koje se vrši osniva-njem nove banke, podnose Centralnoj banci zahtjev za izdavanje dozvole za rad banke koja se osniva spajanjem, uz koji prilažu:

1) odluke skupština akcionara tih banaka o spajanju;

2) akt o osnivanju banke koja nastaje spajanjem banaka;

3) predlog statuta banke koja nastaje spajanjem;

4) podatke o imenima, kvalifikacijama i radnom iskustvu predloženih članova odbora direktora i izvršnih direktora banke koja nastaje spajanjem;

5) poslovni plan banke koja nastaje spajanjem, za naredne tri godine;

6) konsolidovani bilans stanja i bilans uspjeha banaka koje se spajaju, prema podacima iz mjeseca koji prethodi podnošenju zahtjeva iz ovog stava;

7) podatke o kadrovskoj i tehničkoj osposobljenosti banke koja se osniva spajanjem;

8) dokumenta o uslovima i razlozima spajanja;

9) odobrenje Centralne banke za sprovođenje koncentracije na finansijskom tržištu.

Centralna banka može od banaka koje se spajaju zahtijevati da dostave i druge podatke i dokumente.

O zahtjevu iz stava 2 ovog člana Centralna banka odlučuje rješenjem u roku od 120 dana od dana prijema urednog zahtjeva.

Na izdavanje dozvola za rad banke koja se osniva spajanjem banaka shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na izdavanje dozvole za rad banke.

Pripajanje banke

Član 45

U slučaju restrukturiranja spajanjem koje se vrši pripajanjem jedne banke drugoj banci, banka kojoj se pripaja druga banka (u daljem tekstu: banka preuzimalac) podnosi Centralnoj banci zahtjev za davanje odobrenja za pripajanje, uz koji prilaže:

1) odluku skupštine akcionara banke koja se pripaja, o pripajanju banci preuzi-maocu;

2) odluku skupštine akcionara banke preuzimaoca o prihvatanju pripajanja;

3) dokumenta o uslovima i razlozima pripajanja;

4) konsolidovani bilans stanja i bilans uspjeha banke koja se pripaja i banke preuzimaoca, sačinjen na osnovu podataka iz mjeseca koji prethodi podnošenju zahtjeva za pripajanje;

5) odluku o emisiji akcija po osnovu restrukturiranja pripajanjem banke;

6) odobrenje Centralne banke za sprovođenje koncentracije na finansijskom tržištu.

Centralna banka može od banke kojoj se pripaja druga banka zahtijevati da dostavi i druge podatke i dokumente.

Centralna banka će izdati odobrenje iz stava 1 ovog člana, ako:

1) pripajanje ne ugrožava finansijsko stanje banke preuzimaoca;

2) banka preuzimalac posjeduje sistem organizacije, upravljanja, odlučivanja i informacione tehnologije koji joj omogućava da banku koja joj se pripaja potpuno integriše u svoj sistem, na način koji ne ugrožava njegovo funkcionisanje;

3) je pripajanje ekonomski opravdano.

O zahtjevu iz stava 1 ovog člana Centralna banka odlučuje rješenjem u roku od 90 dana od dana prijema urednog zahtjeva.

Podjela banke

Član 46

Banka koja se restrukturira podjelom podnosi Centralnoj banci zahtjev za izdava-nje dozvola za rad banaka koje se osnivaju podjelom banke, uz koji prilaže:

1) odluku skupštine akcionara banke o podjeli banke;

2) akt o osnivanju banaka koje nastaju podjelom banke;

3) predloge statuta banaka koje nastaju podjelom banke;

4) podatke o imenima, kvalifikacijama i radnom iskustvu za predložene članove odbora direktora i izvršnih direktora banaka koja nastaju podjelom;

5) poslovne planove banaka koje nastaju podjelom banke, za naredne tri godine;

6) dokumenta o uslovima i razlozima podjele banke;

7) podatke o kadrovskoj i tehničkoj osposobljenosti banaka koje nastaju podjelom.

O zahtevu iz stava 1 ovog člana Centralna banka odlučuje rješenjem u roku od 90 dana od dana prijema urednog zahtjeva.

Na izdavanje dozvola za rad banaka koje nastaju podjelom banke shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na izdavanje dozvole za rad banke.

V. POSLOVANJE BANKE

1. Upravljanje rizicima u banci

Obaveza upravljanja rizicima

Član 47

Banka je dužna da, u skladu sa zakonom, propisima Centralne banke i dobrim praksama za upravljanje rizicima u bankama, kontinuirano upravlja svim rizicima kojima je izložena u svom poslovanju.

Centralna banka može donijeti smjernice za primjenu dobrih praksi za upravljanje rizicima u bankama.

Uspostavljanje sistema za upravljanje rizicima

Član 48

Banka je dužna da uspostavi sistem za upravljanje rizicima, kojim se obezbjeđuje:

1) identifikacija rizika koji proizilaze iz postojećih, kao i rizika koji mogu proizaći iz novih poslovnih proizvoda ili aktivnosti;

2) mjerenje rizika kroz uspostavljanje mehanizama i procedura za tačnu i blagovremenu procjenu rizika;

3) praćenje i analiziranje rizika;

4) kontrolisanje rizika, limitiranjem i minimiziranjem rizika.

Sistem za upravljanje rizicima mora odgovarati veličini banke, složenosti proizvoda i usluga u njenom poslovanju i nivou preuzetog rizika.

Elementi sistema za upravljanje rizicima

Član 49

Sistem za upravljanje rizicima, kao minimum, obuhvata:

1) definisanu odgovarajuću strategiju za upravljanje rizicima;

2) usvojene politike i razvijene procese za upravljanje rizicima;

3) jasno definisana ovlašćenja i odgovornosti za upravljanje rizicima;

4) efikasan i pouzdan sistem informacione tehnologije;

5) planove za nepredviđene situacije;

6) stresno testiranje.

Strategija za upravljanje rizicima

Član 50

Strategija za upravljanje rizicima kojima je banka izložena u svom poslovanju, kao minimum, treba da sadrži:

1) ciljeve koje banka želi da ostvari strategijom;

2) opredjeljenje za poslovne aktivnosti, proizvode i usluge, koji će biti dominantni u poslovanju banke;

3) očekivani odnos prinosa i rizika za djelove bančinih portfolija i ukupnu aktivu;

4) opšte kriterijume i metode koji su relevantni za kreiranje okvira za upravljanje rizicima.

Strategija za upravljanje rizicima kojima je banka izložena u svom poslovanju donosi se za vremenski period koji nije kraći od tri godine.

Banka je dužna da periodično, a najmanje jednom godišnje, preispituje adekvat-nost strategije za upravljanje rizicima.

Politike za upravljanje rizicima

Član 51

Banka je dužna da politikama za upravljanje rizicima obezbijedi ostvarivanje strategije upravljanja rizicima na dnevnoj osnovi.

Politike za upravljanje rizicima moraju minimalno da sadrže:

1) utvrđene oblasti u kojima se vrši identifikacija rizika i metode za identifikaciju rizika;

2) metode, parametre i vremenske okvire za mjerenje pojedinih rizika;

3) limite i postupke kontrolisanja pojedinačnih izloženosti rizicima i ukupne izloženosti pojedinim rizicima koji odgovara veličini banke, složenosti proizvoda i usluga u njenom poslovanju i nivou preuzetog rizika;

4) način i dinamiku izvještavanja i informisanja odbora direktora i rukovodstva banke o upravljanju pojedinim rizicima;

5) načine povezivanja aktivnosti upravljanja pojedinim rizicima u banci sa aktivnostima koje se obavljaju u zavisnim i drugim licima koja podliježu kontroli na konsolidovanoj osnovi i način inkorporiranja tih aktivnosti u strukturu upravljanja rizikom na konsolidovanoj osnovi;

6) metode i vremenske okvire naknadne provjere kvaliteta upravljanja rizicima.

Banka je dužna da periodično, a najmanje jednom godišnje, preispituje adekvatnost usvojenih politika i procesa za upravljanje pojedinim rizicima.

Centralna banka može zahtijevati od banke da dokumentuje procese za upravljanje pojedinim rizicima.

Ovlašćenja i odgovornosti u procesu upravljanja rizicima

Član 52

Banka je dužna da u svojim aktima jasno definiše ovlašćenja i odgovornosti za upravljanje rizicima u banci za sve nivoe radnog procesa i odlučivanja.

Banka je dužna da obezbijedi da poslovi preuzimanja rizika budu odvojeni od poslova identifikacije, mjerenja, praćenja i kontrolisanja rizika.

Banka je dužna da, zavisno od veličine i složenosti poslovanja, u svojoj organizacionoj strukturi, odredi organizacioni dio ili lica koja će biti neposredno odgovorna za upravljanje pojedinim rizicima na dnevnoj osnovi.

Organizacioni djelovi, odnosno lica iz stava 3 ovog člana dužni su da po potrebi, a najmanje jednom mjesečno, dostavljaju odboru direktora izvještaje o aktivnostima vezanim za upravljanje rizicima.

Informacioni sistem banke

Član 53

Banka je dužna da uspostavi i održava pouzdan informacioni sistem koji na adekvatan način obezbjeđuje prikupljanje i obradu podataka za:

1) mjerenje i praćenje izloženosti rizicima na dnevnoj osnovi i u drugim utvrđenim periodima;

2) praćenje poštovanja uspostavljenih limita za upravljanje rizicima;

3) kreiranje izvještajnih formi za potrebe organa banke i drugih lica uključenih u proces upravljanja rizicima.

Banka je dužna da obezbijedi kreiranje dnevnih sigurnosnih elektronskih kopija informacija i podataka i njihovo čuvanje na bezbjednoj lokaciji.

Stresno testiranje

Član 54

Banka je dužna da testira osjetljivost banke na pojedine vrste rizika i na zbirnoj osnovi, korišćenjem više vrsta stres scenarija.

Pod stres scenariom, u smislu ovog zakona, podrazumijevaju se pretpostavke o promjenama tržišnih i drugih faktora koje mogu imati značajan materijalni uticaj na poslovanje banke.

Propisom Centralne banke utvrdiće se minimalni standardi za testiranje osjetljivosti banaka na rizike, korišćenjem stres scenarija.

Vrste rizika

Član 55

Rizici kojima je banka izložena u svom poslovanju i za koje mora biti uspostavljen sistem upravljanja rizicima su:

1) rizik likvidnosti;

2) kreditni rizik;

3) tržišni rizici;

4) operativni rizik;

5) rizik kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke;

6) rizik zemlje;

7) ostali rizici (reputacioni rizik, rizik usklađenosti i dr.).

Rizik likvidnosti

Član 56

Rizik likvidnosti predstavlja vjerovatnoću da banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospjelosti, ili vjerovatnoću da će banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati pribavljati novčana sredstva uz značajne troškove.

Banka je dužna da posluje tako da može izmirivati sve svoje novčane obaveze u trenutku njihove dospjelosti.

Propisom Centralne banke utvrdiće se minimalni standardi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama.

Kreditni rizik

Član 57

Kreditni rizik predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka u poslovanju banke zbog dužnikovog neispunjavanja obaveza prema banci.

Propisom Centralne banke utvrdiće se minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama.

Limiti izloženosti

Član 58

Ukupna izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica ne smije biti veća od 25% sopstvenih sredstava banke.

Izloženost banke prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica, predstavlja ukupan iznos svih potraživanja banke po kreditima i drugoj aktivi, uključujući i iznos vanbilansnih obaveza i nenaplaćene otpisane aktive, umanjen za iznos potraživanja koji je obezbijedjen kvalitetnim instrumentima obezbjedjenja potraživanja, u skladu sa propisom Centralne banke.

Izloženost banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica, koja je jednaka ili veća od 10% sopstvenih sredstava banke, smatra se velikom izloženošću banke.

Zbir svih velikih izloženosti banke ne smije biti veći od 800% sopstvenih sredstava banke.

Za izloženosti prema licima povezanim sa bankom banka je dužna da primijeni sljedeća ograničenja:

1) ukupna izloženost banke prema svim licima povezanim sa bankom ne smije biti veća od 200% sopstvenih sredstava banke;

2) ukupna izloženost prema licu koje je član odbora direktora, odbora za reviziju ili izvršni direktor, uključujući i članove njegove uže porodice, smije iznositi najviše 2% sopstvenih sredstava banke;

3) ukupna izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom lica iz tačke 2 ovog stava i/ili članova njihove uže porodice smije iznosti najviše 10% sopstvenih sredstava banke;

4) ukupna izloženost prema zaposlenom koji nije lice iz tačke 1 ovog stava smije iznositi najviše 1% sopstvenih sredstava banke;

5) ukupna izloženost prema akcionaru koji nema kvlifikovano učešće u banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tog akcionara, smije iznositi najviše 10% sopstvenih sredstava banke;

6) ne smije iznositi više od 20% sopstvenih sredstava banke zbir ukupne izloženosti banke prema sljedećim licima:

- akcionarima koji imaju kvalifikovano učešće u banci, uključujući i izloženost prema pravnim licima koja su pod kontrolom tih akcionara,

- pravnim licima koja kontroliše lice koje kontroliše i banku,

- pravnim licima koje kontroliše banka.

Centralna banka može propisati i druge limite izloženosti.

Banka je dužna da ustanovi i vodi centralnu evidenciju izloženosti, koja sadrži podatke o ukupnoj izloženosti banke prema jednom licu, grupi povezanih lica i licima povezanim sa bankom.

Razvrstavanjenje aktive i utvrđivanje potreba za kapitalom

Član 59

Banka je dužna da vrši razvrstavanje stavki aktive prema stepenu kreditnog rizika i procijenjuje visinu gubitaka koji proizilaze iz kreditnog rizika.

Razvrstavanje aktive po osnovu koje je banka izložena kreditnom riziku zasniva se na procjeni:

1) kreditne sposobnosti dužnika, uzimajući u obzir:

- trenutno finansijsko stanje dužnika,

- buduće primarne izvore sredstava za ispunjavanje obaveza dužnika;

2) kvaliteta instrumenata za obezbjeđenje potraživanja banke (u daljem tekstu: kolateral), uzimajući u obzir:

- neto vrijednost kolaterala,

- tržišne uslove za realizaciju kolaterala u slučaju dužnikovog neizmirenja obaveze;

3) urednosti dužnika u izvršavanju ranijih obaveza prema banci;

4) opštih ekonomskih uslova;

5) ostalih informacija relevantnih za procjenu izloženosti kreditnom riziku.

Banka je dužna da mjeri izloženost kreditnom riziku i utvrđuje potrebni kapital za sve stavke aktive i vanbilansa, po osnovu kojih je banka izložena kreditnom riziku.

Pojedinačne izloženosti kreditnom riziku se mogu grupisati ukoliko imaju zajedničke karakteristike rizika.

Za svaku pojedinačnu izloženost kreditnom riziku banka utvrđuje potreban kapital, na osnovu procjene stepena rizika i klasifikacije izloženosti zasnovane na toj ocjeni.

Izloženosti kreditnom riziku prilikom izračuna potreba za kapitalom, ponderišu se odgovarajućim ponderom za tu vrstu rizika.

Propisom Centralne banke utvrdiće se metodologija i kriterijumi za razvrstavanje pojedinačnih izloženosti u rizične grupe i izračun ukupne rizikom ponderisane aktive za kreditni rizik.

Primjena eksterno utvrđenih rejtinga

Član 60

Banka može, uz odobrenje Centralne banke, za razvrstavanje pojedinačnih izlože-nosti u rizične grupe primjenom metodologije iz člana 59 stav 7 ovog zakona, koristiti rejtinge dužnika koje utvrde nezavisne specijalizovane institucije i agencije (u daljem tekstu: eksterne institucije i izvozne kreditne agencije),

Centralna banka će izdati odobrenje za korišćenje rejtinga koji je utvrdila eksterna institucija ili izvozna kreditna agencija ukoliko su zadovoljeni kriterijumi objektivnosti metodologije ocjenjivanja, institucionalne nezavisnosti, transparentnosti nalaza i pristupa informacijama, adekvatnosti resursa i kredibilnosti eksterne institucije, odnosno izvozne kreditne agencije.

Propisom Centralne banke bliže će se utvrditi uslovi za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana.

Metodologija na bazi internih rejtinga

Član 61

Banka može, uz odobrenje Centralne banke, za izračun potreba za kapitalom za kreditni rizik koristiti metodologiju baziranu na internim rejtinzima dužnika, umjesto metodologije iz člana 59 stav 7 ovog zakona,

Propisom Centralne banke utvrdiće se uslovi pod kojima banke mogu za utvrđivanje potreba za kapitalom za kreditni rizik koristiti metodologiju baziranu na internim rejtinzima dužnika.

Tržišni rizici

Član 62

Tržišni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka po finansijskim instrumentima evidentiranim u bilansu i vanbilansu banke, uzrokovana promjenama u kamatnim stopama, deviznim kursevima, cijenama, indeksima i/ili ostalim tržišnim faktorima koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata, kao i rizicima povezanim sa prometom finansijskih instrumenata na tržištu.

Tržišni rizici obuhvataju:

1) “rizik kamatne stope“, pod kojim se podrazumjeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka usljed promjena kamatnih stopa;

2) “devizni rizik“, pod kojim se podrazumjeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka po bilansnim i vanbilansnim pozicijama usljed promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti u nivou aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti;

3) “cjenovni rizik“, pod kojim se podrazumjeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka usljed promjene cijena finansijskih instrumenta, evidentiranih u bilansu i vanbilansu banke;

4) rizike povezane sa prometom finansijskih instrumenata na tržištu, i to:

- “rizik druge ugovorne strane“, pod kojim se podrazumjeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka zbog partnerovog neispunjenja derivatnog ugovora tokom trajanja ugovora,

- “rizik emitenta“, pod kojim se podrazumjeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka usljed promjene vrijednosti finansijskog instrumenta, koja proističe iz promjena finansijskog stanja emitenta tog instrumenta,

- “rizik plasmana“, pod kojim se podrazumjeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka usljed kašnjenja ili pogoršanja finansijskog stanja finansijske institucije kod koje banka ima svoje depozite, odnosno sredstva.

Propisom Centralne banke utvrdiće se minimalni standardi za upravljanje tržišnim rizicima u bankama.

Utvrđivanje potreba za kapitalom za tržišne rizike

Član 63

Banka je dužna da, u skladu sa standardizovanom metodologijom koju propiše Centralna banka, mjeri izloženost prema tržišnim rizicima i utvrđuje ukupni potrebni kapital za tržišne rizike.

Za izračun potreba za kapitalom za tržišne rizike banka može, uz odobrenje Centralne banke, koristiti interne modele umjesto metodologije iz stava 1 ovog člana ili u kombinaciji sa tom metodologijom, pod uslovima utvrđenim propisom Centralne banke.

Operativni rizik

Član 64

Operativni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka u poslovanju banke, usljed neadekvatnih internih sistema, procesa i kontrola, uključujući i neadekvatnu informacionu tehnologiju, zbog angažovanja lica izvan banke za obavljanje određenih poslova za banku, slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu izložiti banku gubitku, uključujući i pravni rizik.

Banka je dužna da, u slučaju angažovanja lica izvan banke za obavljanje poslova za banku, ugovorom o angažovanju tih lica ili na drugi način, obezbijedi da Centralna banka, u postupku kontrole operativnog rizika, može izvršiti uvid u kvalitet pružanja tih usluga, uključujući i neposredan uvid kod davaoca tih usluga.

Propisom Centralne banke utvrdiće se minimalni standardi za upravljanje operativnim rizikom u bankama.

Utvrđivanje potreba za kapitalom za operativni rizik

Član 65

Banka je dužna da, u skladu sa metodologijama koje propiše Centralna banka, mjeri izloženost operativnom riziku i utvrđuje ukupne potrebe za kapitalom za operativni rizik.

Rizik zemlje

Član 66

Rizik zemlje predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitka za banku zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore, iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika (u daljem tekstu: zemlja dužnika).

Rizik zemlje obuhvata:

1) političko-ekonomski rizik, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, koja proizilazi iz nemogućnosti naplate potraživanja banke zbog ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika, kao i opštih ekonomskih i sistemskih prilika u toj zemlji;

2) rizik transfera, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitka zbog nemogućnosti naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta zemlje dužnika, a koja proizilazi iz ograničenja plaćanja obaveza prema povjeriocima iz drugih zemalja u određenoj valuti, utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika.

Banka je dužna da, u skladu sa metodologijama koje propiše Centralna banka, mjeri izloženost riziku zemlje i utvrđuje ukupne potrebe za kapitalom za rizik zemlje.

Rizik kamatnih stopa koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke

Član 67

Rizik kamatnih stopa koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke je rizik nastanka gubitka u poslovanju banke usljed promjena kamatnih stopa za stavke bilansa i vanbilansa koje nijesu namijenjene za trgovinu.

Banka je dužna da identifikuje aktivu koja nije namijenjena za trgovinu i evidentira je u svojim poslovnim knjigama odvojeno od aktive namijenjene za trgovinu, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Propisom Centralne banke utvrdiće se minimalni standardi za upravljanje rizikom kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke.

2. Adekvatnost kapitala

Utvrđivanje adekvatnosti kapitala

Član 68

Banka je dužna da utvrđuje adekvatnost kapitala na bazi sopstvenih sredstava kao apsolutnog i koeficijenta solventnosti kao relativnog pokazatelja adekvatnosti kapitala banke.

Sopstvena sredstva banke

Član 69

Sopstvena sredstva banke predstavljaju zbir uplaćenog akcionarskog kapitala i drugih osnovnih i dopunskih elemenata sopstvenih sredstava, umanjen za odbitne stavke.

Centralna banka propisuje osnovne i dopunske elemente sopstvenih sredstava i odbitne stavke od sopstvenih sredstava banke.

Iznos sopstvenih sredstava banke mora uvijek biti na nivou koji je jednak ili veći od:

1) iznosa minimalnog novčanog dijela osnivačkog kapitala utvrđenog ovim zakonom;

2) ukupnog iznosa potrebnog kapitala za sve rizike.

Koeficijent solventnosti

Član 70

Banka je dužna da održava koeficijent solventnosti i druge pokazatelje adekvatnosti kapitala minimalno na nivou utvrđenom ovim zakonom i propisom Centralne banke.

Koeficijent solventnosti, na individualnoj i konsolidovanoj osnovi, ne smije biti manji od 10%, niti manji od nivoa koji je banka dužna da obezbijedi u skladu sa članom 71 ovog zakona.

Koeficijent solventnosti predstavlja procentualni odnos sopstvenih sredstava banke prema zbiru:

1) ukupnog iznosa rizikom ponderisane aktive za kreditni rizik, izračunatog u skladu sa članom 59 ovog zakona;

2) iznosa rizikom ponderisane aktive za tržišne rizike, koji se izračunava tako što se iznos potrebnog kapitala za tržišne rizike, utvrđen u skladu sa članom 63 ovog zakona, pomnoži sa 10;

3) iznosa rizikom ponderisane aktive za operativni rizik, koji se izračunava tako što se potrebni kapital, utvrđen u skladu sa članom 65 ovog zakona, pomnoži sa 10;

4) iznosa rizikom ponderisane aktive za druge rizike.

Propisom Centralne banke će se utvrditi i drugi pokazatelji adekvatnosti kapitala i metode za njihov izračun.

Dodatni zahtjevi za adekvatnošću kapitala

Član 71

Banka je dužna da obezbijedi veći nivo sopstvenih sredstava od postojećeg, veći koeficijent solventnosti i/ili veći nivo drugih pokazatelja adekvatnosti kapitala od propisanih, ako:

1) upravljanje rizicima u banci nije adekvatno nivou preuzetog rizika, veličini banke i složenosti proizvoda i usluga koje banka pruža;

2) su obim i/ili struktura preuzetog rizika takvi da nijesu dovoljno pokriveni postojećim nivoom sopstvenih sredstava, a naročito kada postoji:

- značajna izloženost rizicima zbog koncentracije kredita i druge aktive ili većeg obima problematične aktive,
- rizik koji proizilazi iz novih poslovnih aktivnosti,
- značajan rizik kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke,
- nedovoljan nivo likvidnih sredstava i/ili slabosti u upravljanju rizikom likvidnosti,
- značajna izloženost riziku reputacije;

3) postoje okolnosti koje mogu dovesti do materijalnih gubitaka koji ne mogu biti pokriveni postojećim nivoom sopstvenih sredstava;

4) je sposobnost akcionara banke da pruže podršku banci nezadovoljavajuća;

5) je odnos nivoa kapitala i preuzetih rizika značajno nepovoljniji od uporednih pokazatelja za druge slične banke;

6) Centralna banka ima pojačane kontrolne aktivnosti prema banci, zbog njenog rizičnog profila;

7) banka ima, ili se očekuje da će imati, gubitke koji će dovesti do neadekvatnosti kapitala;

8) postoji nagli porast nivoa aktive banke i/ili rizika;

9) na banku nepovoljno utiču aktivnosti matične banke i drugih članova bankarske grupe.

3. Sistem interne kontrole i interna revizija

Sistem interne kontrole

Član 72

Banka je dužna da uspostavi, održava i unapređuje efektivan sistem interne kontrole, koji odgovara veličini banke i kompleksnosti njenog poslovanja i koji minimalno obuhvata jasne principe delegiranja nadležnosti i odgovornosti, podjele poslova, računovodstveno evidentiranje aktive i pasive, usklađivanje računovodstvenih podataka, osiguranje sredstava banke i obezbjeđivanje nezavisne interne revizije i ostvarivanje funkcije praćenja usklađenosti radi ostvarivanja poštovanja pozitivnih zakona i propisa.

Propisom Centralne banke urediće se osnove sistema interne kontrole u bankama.

Interna revizija

Član 73

Banka je dužna da organizuje internu reviziju kao nezavisnu funkciju u banci, kojom se obezbjeđuje:

1) ocjena adekvatnosti i efektivnosti sistema interne kontrole;

2) identifikacija ključnih rizičnih područja poslovanja banke i ocjena primjene i efektivnosti politika za upravljanje i metodologija za procjenu rizika;

3) procjena kvaliteta i pouzdanosti informacionog sistema;

4) preispitivanje tačnosti, pravovremenosti i pouzdanosti računovodstvenih i finansijskih izvještaja i evidencija;

5) ocjena usklađenosti nivoa kapitala i rizika u poslovanju banke;

6) testiranje transakcija i funkcionisanja posebnih procedura sistema interne kontrole;

7) ocjena funkcije praćenja usklađenosti akata i poslovanja banke sa zakonom, propisima i utvrđenim politikama i procedurama;

8) davanje odgovarajućih preporuka za otklanjanje uočenih nepravilnosti i za unapređenje postojećih postupaka i sistema rada.

Interni revizor

Član 74

Funkciju interne revizije, zavisno od obima i složenosti poslovanja banke, vrši interni revizor ili poseban organizacioni dio banke.

Za obavljanje poslova interne revizije banka može, izuzetno, uz prethodno odobrenje Centralne banke, angažovati lice koje nije zaposleno u banci.

Lice koje obavlja poslove interne revizije ne može obavljati druge poslove u banci.

Interni revizor, odnosno lice koje rukovodi organizacionim dijelom za internu reviziju, mora imati visoku stručnu spremu i radno iskustvo od najmanje tri godine na računovodstvenim ili poslovima revizije u finansijskom sektoru.

Na izbor internog revizora primjenjuju se ograničenja koja su članom 31 ovog zakona propisana za imenovanje članova odbora direktora.

Plan interne revizije

Član 75

Banka je dužna da donosi godišnje planove interne revizije, zasnovane na ocjeni rizika, kojima se kao minimum definišu:

1) ciljevi i zadaci interne revizije;

2) područja poslovanja u kojima su posebno izraženi rizici;

3) oblasti poslovanja koje će biti predmet revizije;

4) stepen obuhvatnosti i detaljnosti interne revizije po određenim područjima poslovanja banke;

5) procedure revizije za najvažnije oblasti poslovanja banke;

6) rokovi za izvršenje planiranih aktivnosti;

7) dinamika izvještavanja o nalazima interne revizije.

Standardi organizovanja interne revizije

Član 76

Funkcionisanje interne revizije u banci se organizuje na način kojim se obezbje-đuje trajnost obavljanja funkcije interne revizije, dostupnost reviziji svih poslova u banci, nezavisnost, objektivnost i nepristrasnost u radu internog revizora, adekvatna organi-zacija izvršavanja funkcije interne revizije i blagovremeno izvještavanje o nalazima interne revizije.

Propisom Centralne banke bliže se uređuju principi organizovanja i funkcionisanja interne revizije u bankama.

4. Ograničenja i zabrane u poslovanju banke

Zabrana povrede konkurencije

Član 77

Banka ne smije da ostvaruje nepoželjnu koncentraciju na bankarskom tržištu.

Nepoželjnom koncentracijom na bankarskom tržištu, u smislu ovog zakona, smatra se restrukturiranje banke spajanjem ili druge radnje, ukoliko se tim restrukturiranjem ili radnjama bitno sprječava, ograničava ili narušava konkurencija na bankarskom tržištu.

Nepoželjna koncentracija na bankarskom tržištu se utvrđuje primjenom sljedećih kriterijuma:

1) učešće bilansne sume banke u ukupnoj bilansnoj sumi banaka u Crnoj Gori;

2) učešće aktive banke u ukupnoj aktivi banaka u Crnoj Gori;

3) učešće banke u pokrivenosti tržišta pojedinim proizvodima i uslugama;

4) koncentracija kreditnih aktivnosti banke prema određenim ciljnim grupama;

5) drugi kriterijumi od značaja za utvrđivanje postojanja nepoželjnih koncentracija na fnansijskom tržištu.

Banka je dužna da prije podnošenja zahtjeva Centralnoj banci za odobrenje rest- rukturiranja spajanjem banaka, podnese Centralnoj banci zahtjev za odobrenje ostvari- vanja koncentracije na tržištu.

Odobrenje za ostvarivanje koncentracije na finansijskom tržištu je preduslov za podnošenje zahtjeva za odobrenje restrukturiranja banaka spajanjem.

Poslovanje sa licima povezanim sa bankom

Član 78

Kada banka pruža ili koristi usluge lica povezanih sa bankom, ne smije tim licima pružati usluge po uslovima koji su povoljniji od uslova po kojima te usluge pruža drugim licima, niti smije koristiti usluge lica povezanih sa bankom po uslovima koji su nepovoljniji od uslova po kojima bi druga lica pružala te usluge banci.

Banka je dužna da uspostavi procedure za redovnu identifikaciju i evidentiranje svih lica povezanih sa bankom, kao i svih poslova, aktivnosti ili transakcija sa licima povezanim sa bankom.

Članovi odbora direktora, izvršni direktori i drugi zaposleni u banci ne smiju učestvovati u procesu donošenja odluka koje se odnose na pružanje ili korišćenje usluga lica koja su sa njima povezana.

Propisom Centralne banke bliže će se urediti poslovanje sa licima povezanim sa bankom.

Kupovina elemenata sopstvenih sredstava banke

Član 79

Kupovina elemanata sopstvenih sredstava banke, sredstvima koja su direktno ili indirektno pribavljena iz kredita ili drugog pravnog posla zaključenog sa tom bankom, ništav je pravni posao.

Sticanje elemenata sopstvenih sredstava banke

Član 80

Ukupni iznos sopstvenih akcija i drugih elemenata sopstvenih sredstava, stečenih od strane te banke, ne smije prelaziti 5% sopstvenih sredstava banke.

Banka je dužna da stečene sopstvene akcije otuđi u roku od šest mjeseci od dana sticanja.

Ukoliko u roku iz stava 2 ovog člana banka ne otuđi stečene sopstvene akcije, dužna je da te akcije poništi.

Zabrana uzimanja u zalogu sopstvenih akcija

Član 81

Banka ne smije uzimati u zalogu sopstvene akcije niti druge elemente sopstvenih sredstava te banke.

Sticanje nekretnina i osnovnih sredstava

Član 82

Ulaganja banke u nekretnine i osnovna sredstva ne smiju prelaziti nivo kojim se obezbjeđuje potrebna tehnička osposobljenost banke za obavljanje poslova

Propisom Centralne banke utvrdiće se minimalni standardi za ulaganja banaka u nekretnine i osnovna stedstva.

Zabrane i ograničenja isplate dividendi

Član 83

Banka smije vršiti isplatu dividendi u novcu iznad iznosa neto profita ostvarenog u godini za koju se vrši isplata dividende, samo uz prethodno odobrenje Centralne banke.

Centralna banka će odbiti izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana ukoliko je stanje banke takvo da bi isplata dividendi negativno uticala na adekvatnost kapitala ili finansijsko stanje banke.

Centralna banka može zabraniti ili ograničiti isplatu dividendi akcionarima, ili isplatu kamata na ostale elemente sopstvenih sredstava, ako su ugroženi ili ako bi isplata dividendi ugrozila adekvatnost kapitala, likvidnost ili poslovanje banke.

5. Bankarska tajna

Pojam bankarske tajne

Član 84

Bankarskom tajnom smatraju se:

1) podaci o vlasnicima i brojevima računa otvorenih u banci;

2) podaci o pojedinačnom stanju depozita i prometu na pojedinačnim računima pravnih i fizičkih lica otvorenih u banci;

3) drugi podaci o klijentu do kojih je banka došla na osnovu pružanja usluga klijentu banke;

Bankarska tajna predstavlja poslovnu tajnu.

Obaveza čuvanja bankarske tajne

Član 85

Članovi odbora direktora, akcionari, svi zaposleni u banci i druga lica koja u obavljanju poslova sa bankom ili za banku dođu u posjed informacija i podataka koji su ovim zakonom utvrđeni kao bankarska tajna, dužni su da za vrijeme rada u banci i nakon prestanka rada u banci, čuvaju te podatke i informacije i ne smiju ih upotrebljavati u svoju ličnu korist, niti učiniti dostupnim drugim licima.

Izuzetno od stava 1 ovog člana:

1) svi podaci koji predstavljaju bankarsku tajnu mogu se učiniti dostupnim:

- Centralnoj banci;
- nadležnom sudu;
- drugim licima, a na osnovu izričite pisane saglasnosti klijenta.

2) organu nadležnom za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma mogu se učiniti dostupnim podaci u skladu sa zakonom kojim se reguliše sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma;

3) Fondu za zaštitu depozita mogu se učiniti dostupni podaci u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita depozita;

4) podatak o broju računa pravnog lica i preduzetnika može se učiniti dostupnim povjeriocu klijenta banke, koji banci prezentira izvršnu sudsku odluku ili drugu izvršnu ispravu utvrđenu zakonom;

5) podaci o bonitetu i kreditnom zaduženju klijenta kod te banke mogu se učiniti dostupnim drugoj banci ili članu bankarske grupe za svrhe upravljanja kreditnim rizikom.

Postupanje sa podacima koji predstavljaju bankarsku tajnu

Član 86

Lica koja, u skladu sa članom 85 st. 2 i 3 ovog zakona, dođu u posjed podataka koji predstavljaju bankarsku tajnu, dužni su da te podatke koriste isključivo u svrhu za koju su dobijeni i ne smiju ih učiniti dostupnim trećim licima, osim u slučajevima propisanim zakonom.

6. Zaštita klijenata

Obaveza informisanja klijenata

Član 87

Banka je dužna da informiše klijenta, na njegov zahtjev, o stanju kredita ili depozitnog računa klijenta, kao i da mu obezbijedi pristup drugim podacima koji mogu biti dostupni klijentu u skladu sa ovim zakonom.

Objavljivanje opštih uslova poslovanja

Član 88

Banka je dužna da na vidnom mjestu u svojim poslovnim prostorijama istakne opšte uslove poslovanja, kao i njihove izmjene i dopune.

Opštim uslovima poslovanja, u smislu ovog zakona, smatra se svaki dokument koji sadrži standardne uslove poslovanja koji se mogu primijeniti na sve klijente banke, opšte uslove koji se odnose na uspostavljanje odnosa između klijenata i banke, postupak komunikacije između klijenata i banke, kao i opšte uslove obavljanja transakcija između klijenata i banke.

Klijent može od banke tražiti dodatna objašnjenja i instrukcije koja se odnose na primjenu opštih uslova poslovanja.

Obračun i iskazivanje efektivne kamatne stope

Član 89

Banka je dužna da obračunava i iskazuje aktivne efektivne kamatne stope na date kredite i efektivne pasivne kamatne stope na primljene depozite i da informiše klijente i javnost o visini efektivnih kamatih stopa, na način utvrđen propisom Centralne banke.

Uslovljavanje klijenata

Član 90

Banka ne može davanje kredita uslovljavati korišćenjem drugih usluga ili usluga drugih lica povezanih sa bankom, koje nijesu u vezi sa osnovnim poslom.

Postupak po prigovoru klijenta

Član 91

Klijent koji smatra da se banka ne pridržava obaveza iz zaključenog ugovora može podnijeti prigovor nadležnoj organizacionoj jedinici ili tijelu banke nadležnom za odlučivanje po prigovorima klijenata.

Banka je dužna da podnosiocu prigovora iz stava 1 ovog člana odgovori u razumnom roku, a najkasnije u roku od 30 dana od dana podnošenja prigovora.

Bankarski ombudsman

Član 92

Klijent banke ili mikrokreditne finansijske instutucije i kreditne unije koji nije zadovoljan aktom, radnjom ili nepostupanjem banke, odnosno mikrokreditne finansijske institucije i kreditne unije, može se obratiti zaštitniku prava klijenata (u daljem tekstu: bankarski ombudsman), kao nezavisnom licu koje u vansudskom postupku učestvuje u rješavanju spornih pitanja između klijenata i banaka, odnosno mikrokreditnih finansijskih institucija i kreditnih unija.

Bankarskog ombudsmana bira Skupština Crne Gore, na predlog odbora nadležnog za finansije.

Za bankarskog ombudsmana može biti izabrano lice koje nije povezano sa bankama, odnosno mikrokreditnim finansijskim institucijama i kreditnim unijama, ima značajno iskustvo iz oblasti bankarskog poslovanja i u čiju se nepristrasnost ne može sumnjati.

Bankarski ombudsman:

1) razmatra prigovore klijenata i predlaže stranama u sporu poravnanje ili drugi način okončanja spora;

2) daje preporuke bankama i mikrokreditnim finansijskim institucijama i kreditnim unijama za poboljšanje odnosa prema klijentima;

3) daje savjete klijentima, vezane za dalje vođenje spora;

4) obavlja i druge poslove koji doprinose ostvarivanju zaštite prava klijenata.

Bankarski ombudsman dužan je da se u svom radu pridržava principa objektivnosti, nezavisnosti, pravde, pravičnosti, raspoloživosti, konzistentnosti i neformal-nosti.

Klijent banke se može obratiti bankarskom ombudsmanu samo ukoliko je prethodno iskoristio sve pravne mogućnosti zaštite svojih prava u postupku pred bankom, odnosno mikrokreditnom finansijskom institucijom i kreditnom unijom.

Postupak pred bankarskim ombudsmanom ne sprječava klijenta da po istom predmetu pokrene spor pred nadležnim sudom.

Propisom Centralne banke bliže će se urediti uslovi koje treba da ispunjava bankarski ombudsman, principi na kojima se zasniva rad bankarskog ombudsmana, ovlašćenja i obaveze bankarskog ombudsmana, način obezbjeđivanja materijalno-tehničkih uslova za njegov rad i postupak zaštite prava klijenata pred bankarskim ombu-dsmanom.

VI. RAČUNOVODSTVO, REVIZIJA I IZVJEŠTAVANJE

1. Računovodstvo

Vođenje poslovnih knjiga

Član 93

Banka je dužna da vodi poslovne knjige, sastavlja knjigovodstvene isprave, vrednuje imovinu i obaveze i sastavlja finansijske iskaze u skladu sa ovim zakonom, propisima donesenim na osnovu ovog zakona, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Banka je dužna da vodi poslovne knjige po kontnom okviru koji propisuje Centralna banka.

2. Spoljna revizija

Obaveza vršenja spoljne revizije

Član 94

Obavezi spoljne revizije podliježu godišnji finansijski iskazi banke i godišnji konsolidovani finansijski iskazi bankarske grupe.

Uslovi za obavljanje poslova revizije

Član 95

Revizija finansijskih iskaza banaka ili bankarske grupe vrši se u skladu sa posebnim propisima koji uređuju oblast revizije u Crnoj Gori.

Za reviziju finansijskih iskaza banaka ili bankarske grupe može se izabrati revizor, odnosno društvo za reviziju, uz odobrenje Centralne banke.

Centralna banka ce odbiti izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana, ako:

1) revizor, odnosno lice koje rukovodi revizijom, nema tri godine iskustva na poslovima revizije banaka;

2) je revizor, društvo za reviziju, odnosno lice koje angažuje društvo za reviziju povezano sa bankom ili članom bankarske grupe;

3) revizor, društvo za reviziju, odnosno lice koje angažuje društvo za reviziju ima direktni ili indirektni finansijski interes u banci ili članu bankarske grupe koji proizilazi iz poslovnog odnosa sa bankom;

4) je revizor, društvo za reviziju, odnosno lice koje angažuje društvo za reviziju pružalo konsultantske usluge banci u poslovnoj godini za koju se vrši revizija;

5) je revizor, drustvo za reviziju, odnosno lice koje angažuje društvo za reviziju prethodne tri godine uzastopno vršilo reviziju finansijskih iskaza te banke;

6) iz podataka kojima raspolaže Centralna banka proizilazi da revizor, odnosno društvo za reviziju nijesu na zadovoljavajući način vršili reviziju finansijskih iskaza banaka.

Revizorski izvještaj

Član 96

Revizor sačinjava izveštaj i daje mišljenje o:

1) usklađenosti godišnjih finansijskih iskaza banke sa ovim zakonom, Međuna-rodnim standardima finansijskog izveštavanja, odnosno Međunarodnim računovodstve-nim standardima, zakonom kojim se uređuju računovodstvo i revizija i drugim propisima i da li godišnji finansijski iskazi istinito i objektivno prikazuju finansijski položaj banke, rezultate poslovanja i novčane tokove za tu poslovnu godinu po svim materijalno značajnim pitanjima;

2) poštovanju propisa o upravljanju rizicima u banci;

3) kvalitetu informacionog sistema u banci.

Revizija u slučaju restrukturiranja banke

Član 97

U slučaju restrukturiranja banaka, banka koja je osnovana spajanjem, banka kojoj se pripojila druga banka, odnosno banke koje su nastale podjelom banke, dužne su da angažuju revizora radi obavljanja revizije svojih finansijskih izkaza sa stanjem na dan spajanja, odnosno podjele.

Banka iz stava 1 ovog člana dužna je da, u roku od 60 dana od dana registracije u CRPS, dostavi Centralnoj banci izvještaj revizora o istinitosti i objektivnosti svog početnog bilansa stanja na dan spajanja, pripajanja, odnosno podjele.

Saradnja revizora sa Centralnom bankom i odborom direktora banke

Član 98

Revizor je dužan je da, odmah po saznanju, obavijesti odbor direktora banke i Centralnu banku o svakoj činjenici koja predstavlja:

1) povredu zakona i propisa Centralne banke;

2) materijalno značajnu promjenu finansijskog rezultata iskazanog u nerevidiranim godišnjim finansijskim iskazima;

3) povredu unutrašnjih procedura ili akata banke ili bankarske grupe kojoj banka pripada;

4) okolnost koja bi mogla dovesti do materijalnog gubitka za banku ili člana bankarske grupe ili bi mogla ugroziti njihovo poslovanje.

Obavještavanje o prestanku rada revizora

Član 99

Banka i nadređeno društvo u bankarskoj grupi dužni su da, u slučaju razrješenja ili prestanka angažovanja revizora banke ili bankarske grupe iz drugih razloga, najkasnije u roku od 15 dana, pisano obavijeste Centralnu banku o razlozima za prestanak angažo-vanja tog revizora.

Dostavljanje i objavljivanje izvještaja revizora

Član 100

Godišnje finansijske iskaze, sa izveštajem i mišljenjem spoljnog revizora, banka je dužna da dostavi Centralnoj banci u roku od 150 dana od isteka poslovne godine na koju se izvještaj odnosi.

Godišnje konsolidovane finansijske iskaze bankarske grupe, sa izvještajem i mišljenjem spoljnog revizora, nadređeno društvo u bankarskoj grupi je dužno da dostavi Centralnoj banci u roku od 180 dana od isteka poslovne godine na koju se izvještaj odnosi.

Banka, odnosno nadređeno društvo u grupi banaka, dužni su da objave izveštaj revizora u skraćenom obliku u najmanje jednim dnevnim novinama koje se distribuiraju na teritoriji Crne Gore.

Angažovanje drugog revizora

Član 101

Ako Centralna banka utvrdi da revizija godišnjih finansijskih iskaza banke ili ban-karske grupe nije obavljena u skladu sa važećim propisima iz oblasti revizije neće prihvatiti izveštaj o toj reviziji i zahtijevaće da drugi revizor ponovo izvrši reviziju o trošku Centralne banke.

Posebna revizija

Član 102

Centralna banka može da zahtijeva posebnu reviziju banke i člana bankarske grupe ako su njihovi izveštaji netačni ili su zaključili transakcije koje su po banku mogle imati ili su imale znatnu štetu.

Centralna banka može da imenuje revizora radi posebne revizije banke ili člana bankarske grupe.

Banka ili član bankarske grupe dužni su da revizoru učine dostupnim sve podatke i dokumente neophodne za reviziju.

Troškove posebne revizije snosi banka, odnosno član bankarske grupe.

3. Izvještavanje

Izvještavanje Centralne banke

Član 103

Banke, filijale stranih banaka i mikrokreditne finansijske institucije i kreditne unije i druga lica kojima Centralna banka daje dozvolu za rad dužni su da pripremaju i blagovremeno dostavljaju Centralnoj banci tačne izvještaje i drugi podatke o svom finansijskom stanju i poslovanju.

Propisom Centralne banke utvrdiće se vrste, forma i sadržaj izvještaja i podataka iz stava 1 ovog člana i rokovi za njihovo dostavljanje Centralnoj banci.

Objelodanjivanje podataka

Član 104

Banka je dužna da javno objavljuje kvantitativne i kvalitativne podatke, koji su od značaja za informisanje javnosti o njenom finansijskom stanju i poslovanju, a minimalno podatke o:

1) obuhvatu primjene međunarodno prihvaćenih dokumenata o upravljanju rizicima u bankama i utvrđivanju adekvatnosti kapitala;

2) nivou i adekvatnosti kapitala;

3) izloženostima rizicima u poslovanju i načinu upravljanja tim rizicima;

Podacima iz stava 1 ovog člana smatraju se svi podaci čije neobjavljivanje ili pogrešno objavljivanje može negativno uticati na korisnika tih podataka prilikom opredjeljivanja za uspostavljanje ili nastavljanje poslovnog odnosa sa bankom.

Banka je dužna da svojim aktima, zavisno od veličine, obima i složenosti poslovnih aktivnosti, nivoa preuzetog rizika i finansijskog stanja banke, utvrdi:

1) vrste podataka koji se objelodanjuju;

2) rokove i način objelodanjivanja podataka.

Centralna banka može propisati minimum podataka, način i minimalne rokove za objelodanjivanje podataka iz stava 1 ovog člana.

VII. KONTROLA BANAKA I DRUGIH LICA

Subjekti kontrole

Član 105

Centralna banka u obavljanju kontrolne funkcije vrši kontrolu:

1) banaka;

2) filijala stranih banaka;

3) mikrokreditnih finansijskih institucija i kreditnih unija i drugih lica kojima Centralna banka daje dozvolu za rad;

4) lica koja se bave kreditno-garantnim poslovima.

1. Kontrola banaka

Nadležnost za vršenje kontrole

Član 106

Centralna banka, u skladu sa zakonom i medjunarodno prihvaćenim standardima efikasne kontrole banaka, a u cilju uspostavljanja i održavanja zdravog bankarskog sistema i zaštite deponenata i drugih povjerilaca banaka, vrši kontrolu poslovanja banaka ocjenjujući sposobnost upravljanja rizicima i usklađenost poslovanja sa zakonom i propisima Centralne banke.

Članovi Savjeta Centralne banke, ovlašćeni kontrolori i drugi zaposleni u Centralnoj banci koji obavljaju dužnosti koje se odnose na ostvarivanje kontrolne funkcije Centralne banke, ne mogu odgovarati za štetu koja bi mogla nastati prilikom obavljanja dužnosti u skladu sa zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona, osim ako se dokaže da su određenu radnju učinili namjerno ili grubom nepažnjom.

Troškove zaštite lica iz stava 1 ovog člana, u sudskim sporovima koji se odnose na obavljanje dužnosti iz stava 1 ovog člana, snosi Centralna banka.

Saradnja sa drugim institucijama

Član 107

U ostvarivanju kontrolne funkcije Centralna banka sarađuje sa predstavnicima stranih institucija nadležnih za kontrolu poslovanja banaka i sa domaćim organima i institucijama nadležnim za nadzor u oblasti finansijskog poslovanja, sa kojima je zaključila odgovarajući memorandum o saradnji i povjerljivosti razmijenjenih podataka.

Razmjena podataka u skladu sa stavom 1 ovog člana ne smatra se odavanjem tajne.

Komunikacija sa bankama

Član 108

Centralna banka, kao dio stalnog procesa kontrole, održava komunikaciju sa bankama, koja se prvenstveno ogleda u :

1) održavanju, po potrebi, konsultativnih sastanaka sa rukovodstvom banke prije početka neposredne - on site kontrole banke;

2) održavanju sastanka sa odborom direktora i rukovodstvom banke nakon sačinjavanja izvještaja o izvršenoj kontroli;

3) prisustvovanju ovlašćenih predstavnika Centralne banke sjednicama odbora direktora banke;

4) korespondenciji vezanoj za praćenje izrečenih mjera za ozdravljenje banke;

5) održavanju sastanaka i korespondenciji koji se odnose na pitanja regulatorne prirode, dobre prakse upravljanja rizicima u bankarskom poslovanju i druga pitanja iz oblasti funkcionisanja bankarskog sektora.

Način vršenja kontrole

Član 109

Kontrolu iz člana 105 ovog zakona Centralna banka vrši:

1) analizom izvještaja, informacija i drugih podataka koje banka dostavlja u skladu sa zakonom i propisima Centralne banke, informacija i podataka koje banka dostavlja na zahtjev Centralne banke i drugih podataka o poslovanju banke kojima Centralna banka raspolaže;

2) neposrednim pregledom poslovnih knjiga, knjigovodstvene i druge dokumen-tacije u banci i kod drugog učesnika u poslu koji je predmet kontrole.

Ovlašćeni kontrolori

Član 110

Kontrolu banaka vrše zaposleni u Centralnoj banci, koje Centralna banka ovlasti za vršenje tih poslova.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, za obavljanje pojedinih zadataka u postupku kontrole banaka Centralna banka može ovlastiti i lica koja nijesu zaposlena u Centralnoj banci.

Obavještavanje banke o kontroli

Član 111

Centralna banka obavještava banku o planiranoj neposrednoj kontroli po pravilu 10 radnih dana prije početka kontrole.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ukoliko iz izvještaja i informacija koje posjeduje Centralna banka proizilazi da postoje nepravilnosti koje mogu biti od značaja za sigurnost i stabilnost poslovanja banka, neposredna kontrola može otpočeti i bez prethodne najave.

Obaveze banke u postupku kontrole

Član 112

Banka je dužna da ovlašćenim kontrolorima Centralne banke omogući nesmetani uvid u poslovne knjige, drugu poslovnu dokumentaciju i evidencije, uvid u funkcionisanje informacione tehnologije i kompjutersku bazu podataka i da obezbijedi, na zahtjev ovlaš-ćenih kontrolora, kopije poslovnih knjiga, druge poslovne dokumentacije i evidencija, u papirnoj i/ili elektronskoj formi.

Izvještaj o kontroli

Član 113

O izvršenoj kontroli sačinjava se izvještaj.

Izvještaj o izvršenoj kontroli ima povjerljiv karakter i ne može se objavljivati djeli-mično ili u cjelosti bez saglasnosti Centralne banke.

Postupak po primjedbama na izvještaj

Član 114

Banka može dostaviti Centralnoj banci primjedbe na izvještaj o izvršenoj kontroli u roku od osam radnih dana od dana njegovog prijema.

Centralna banka može neposredno provjeriti navode banke sadržane u primjedbama na izvještaj o izvršenoj kontroli i u tom slučaju sačinjava dopunu izvještaja na koju banka može dostaviti primjedbe u roku od tri radna dana od dana njenog prijema.

Centralna banka u roku od osam dana od prijema primjedbi na izvještaj, odnosno primjedbi na dopunu izvještaja o izvršenoj kontroli, razmatra prispjele primjedbe i pisano obavještava banku o prihvatanju, odnosno neprihvatanju tih primjedbi.

Izricanje mjera prema banci

Član 115

Ako banka, u rokovima propisanim ovim zakonom, ne dostavi primjedbe na izvještaj o izvršenoj kontroli ili dostavljenim primjedbama osnovano ne ospori nalaze iz izvještaja, odnosno dopune izvještaja u kojima su konstatovane nepravilnosti u poslova-nju banke, Centralna banka će banci izreći mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti.

Pod nepravilnostima u poslovanju banke, u smislu ovog zakona, podrazumjevaju se:

1) postupanja banke koja nijesu u skladu sa dobrim praksama za upravljanje rizicima u bankama, a koja su od uticaja na njeno finansijsko stanje;

2) postupanja banke, činjenjem odnosno nečinjenjem, koja nijesu u skladu sa ovim zakonom, propisima donesenim na osnovu ovog zakona i drugim zakonima.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, Centralna banka može i tokom trajanja nepo-sredne kontrole, na predlog lica koje rukovodi kontrolom, banci izreći mjere za otklanja-nje utvrđenih nepravilnosti:

1) ako je utvrđeno da banka krši zakonske i druge propise u mjeri koja zahtijeva hitno otklanjanje tih nepravilnosti;

2) kada ocijeni da je finansijsko stanje u banci takvo da je ugrožen nastavak njenog poslovanja.

Vrste mjera

Član 116

Ukoliko utvrdi da banka na adekvatan način ne upravlja rizicima kojima je izložena u svom poslovanju ili je postupila suprotno propisima, Centralna banka može prema banci preduzeti jednu od sljedećih mjera:

1) pisano upozoriti banku o utvrđenim nepravilnostima i zahtijevati od banke da u određenom roku, u cilju otklanjanja nepravilnosti, preduzme jednu ili više aktivnosti, uključujući i aktivnosti koje se mogu naložiti rješenjem iz stava 1 tačka 3 ovog člana;

2) zaključiti sa bankom pisani sporazum kojim će se banka obavezati da u određenom roku otkloni utvrđene nepravilnosti u poslovanju;

3) donijeti rješenje kojim će izreći jednu ili više sljedećih mjera:

- naložiti banci da otkloni utvrđene nepravilnosti u poslovanju i/ili preduzme druge aktivnosti za poboljšanje stanja u banci,

- naložiti banci da smanji ili prekine jednu ili više aktivnosti za koje je Centralna banka utvrdila da su prouzrokovale gubitke za banku ili su suprotne dobrim bankarskim praksama,

- naložiti banci da utvrdi strožije limite u poslovanju od limita utvrđenih ovim zakonom, propisom Centralne banke ili aktima poslovne politike banke,

- naložiti razvrstavanje aktive po osnovu izloženosti kreditnom riziku u rizičniju grupu,

- naložiti banci da izdvoji adekvatne rezerve po osnovu izloženosti riziku zemlje,

- naložiti banci da poveća iznos sopstvenih sredstava, obezbijedi veći koeficijent solventnosti i/ili veći nivo drugih pokazatelja adekvatnosti kapitala od propisanih, ukoliko je ispunjen jedan ili više uslova iz člana 71 ovog zakona,

- zahtijevati od banke da suspenduje ili smijeni člana organa upravljanja ili rukovodstva banke,

- naložiti da banka, u roku od 60 dana, napravi plan obnove kapitala, prihvatljiv za Centralnu banku,

- naložiti banci da smanji opšte troškove, uključujući i ograničavanje zarada i drugih primanja izvršnih direktora i drugih lica sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima,

- naložiti da sve kamatne stope koje se plaćaju na depozite ne prelaze tržišne kamatne stope za uporedive iznose i rokove dospijeća,

- naložiti banci da zahtijeva od njenog zavisnog lica da smanji ili prekine aktivnost za koju je Centralna banka utvrdila da je prouzrokovala značajne gubitke za banku ili da predstavljaju veliki rizik za banku,

- zabraniti ili ograničiti porast aktive banke,

- naložiti banci prodaju dijela aktive,

- zabraniti banci ulaganja u druga pravna lica,

- naložiti banci da raskine ugovor zaključen sa licem izvan banke o pružanju usluga za banku, a koji banku izlaže visokom operativnom riziku;

4) uvesti privremenu upravu u banci;

5) oduzeti dozvolu za rad banke.

Ukoliko je nivo sopstvenih sredstava banke, koeficijent solventnosti i/ili drugi pokazatelj adekvatnosti kapitala banke ispod propisanog nivoa, Centralna banka, prije preduzimanja drugih mjera utvrđenih ovim zakonom, može rješenjem zabraniti banci obavljanje jednog ili više poslova utvrđenih rješenjem o izdavanju dozvole za rad, odnosno odobrenjem Centralne banke.

U postupku izricanja mjere iz stava 2 ovog člana, ne primjenjuju se odredbe člana 114 ovog zakona.

Polazne osnove za utvrđivanje vrste mjera prema banci

Član 117

Pri odlučivanju o vrsti mjera koje će biti preduzete prema banci polazi se od:

1) ocjene uticaja utvrđenih nepravilnosti na:

- trenutni i budući finansijski položaj banke,

- izloženost banke pojedinim vrstama rizika;

2) broja i težine utvrđenih nepravilnosti, kao i broja, učestalosti i trajanja nepravilnosti u ranijem poslovanju banke;

3) ocjene spremnosti i sposobnosti organa i rukovodstva banke da otklone utvrđene nepravilnosti, zasnovane na procjeni:

- sposobnosti organa i rukovodstva banke da upravljaju rizicima u poslovanju banke,

- efikasnosti sistema interne kontrole u banci,

- efikasnosti organa i rukovodstva banke u otklanjanju ranije utvrđenih nepravilnosti u poslovanju banke,

- stepena saradnje rukovodstva banke sa ovlašćenim kontrolorima tokom kontrole banke;

4) ocjene stepena uticaja utvrđenih nepravilnosti na finansijsku disciplinu, sigurnost i stabilnost funkcionisanja bankarskog sistema.

Rješenje o izricanju mjera

Član 118

Rješenjem iz člana 116 stav 1 tačka 3) ovog zakona utvrđuju se i :

1) rokovi za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti,

2) rokovi u kojima je banka dužna da obavještava Centralnu banku o preduzetim mjerama za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti,

3) iznos sredstava koji je banka dužna da uplati Fondu za zaštitu depozita na ime dopunske zaštite deponenata od posljedica mogućeg otvaranja stečajnog postupka, odnosno

postupka likvidacije nad bankom, s tim što taj iznos može biti utvrđen u visini od 0,1% do 1% sopstvenih sredstava banke.

Rješenjem iz člana 116 stav 1 tačka 3) ovog zakona Centralna banka može:

1) utvrditi iznos koji su izvršni direktori i članovi odbora direktora dužni da uplate Fondu za zaštitu depozita za namjene iz stava 1 tačka 3 ovog člana, s tim da pojedinačni iznos tih sredstava može biti utvrđen u visini od dvostruke do desetostruke prosječne neto zarade zaposlenih u banci,

2) imenovati ovlašćeno lice koje će neposredno u banci pratiti sprovođenje izrečenih mjera.

Rješenje iz člana 116 stav 1 tačka 3) ovog zakona je konačno.

Protiv rješenja iz člana 116 stav 1 tačka 3) ovog zakona može se voditi upravni spor.

Rješenje iz člana 116 stav 1 tačka 3) ovog zakona, u dijelu koji se odnosi na stav 1 tačku 3) i stav 2 tačku 1) ovog člana, predstavlja izvršnu ispravu.

Postupak nakon izricanja mjera

Član 119

Banka je dužna da po otklanjanju utvrđenih nepravilnosti, a najkasnije odmah po isteku rokova za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, podnese Centralnoj banci izvještaj o otklanjanju nepravilnosti, sa odgovarajućim dokazima.

Centralna banka donosi zaključak kojim utvrđuje da je banka otklonila nepravilnosti u poslovanju, kada na osnovu izvještaja iz stava 1 ovog člana ili neposrednom kontrolom, utvrdi da je banka otklonila sve utvrđene nepravilnosti u poslovanju.

Ukoliko banka u rokovima iz stava 1 ovog člana ne otkloni utvrđene nepravilnosti, Centralna banka će na osnovu raspoloživih dokaza, ili po potrebi na osnovu neposredne kontrole, prema banci preduzeti mjere u skladu sa ovim zakonom.

Uslovi za uvođenje privremene uprave

Član 120

Centralna banka donosi rješenje o uvođenju privremene uprave u banci, ako je nivo sopstvenih sredstava i/ili koeficijent solventnosti ispod jedne polovine propisanog nivoa.

Centralna banka može donijeti rješenje o uvođenju privremene uprave u banci, ako :

1) je rješenjem banci izrekla jednu ili više mjera iz člana 116 stav 3 ovog zakona, a banka nije u potpunosti sprovela izrečene mjere u roku utvrđenom za njihovo sprovo-đenje;

2) su sopstvena sredstva banke i/ili koeficijent solventnosti ispod dvije trećine propisanog nivoa;

3) utvrdi da je u toku trajanja roka za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u poslovanju banka postala nelikvidna ili se likvidnost banke pogoršala do nivoa koji ugrožava interese deponenata i drugih povjerilaca banke.

Rješenjem iz stava 1 ovog člana imenuje se privremeni upravnik i utvrđuje rok trajanja privremene uprave.

Rješenja iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Rješenje o uvođenju privremene uprave objavljuje se u »Službenom listu Crne Gore« i dostavlja nadležnom sudu.

Uslovi za imenovanje privremenog upravnika

Član 121

Za privremenog upravnika može biti imenovano lice koje:

1) posjeduje značajno iskustvo iz oblasti bankarstva;

2) nije lice povezano sa bankom;

3) nije kažnjavano za djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje te dužnosti.

Naknada i nagrada privremenom upravniku

Član 122

Privremeni upravnik ima pravo na naknadu za rad, u mjesečnom iznosu od petnaestostrukog do tridesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

Privremenom upravniku može se utvrditi i posebna nagrada, srazmjerno postignutim rezultatima.

Iznos naknade iz stava 1 i nagrade iz stava 2 ovog člana utvrđuje skupština banke.

Preuzimanje ovlašćenja organa banke

Član 123

Danom donošenja rješenja o uvođenju privremene uprave sva ovlašćenja skupš-tine akcionara, osim ovlašćenja iz člana 122 stav 3 i člana 127 ovog zakona, organa upravljanja i rukovođenja i zastupnika banke prenose se na privremenog upravnika.

Privremeni upravnik je dužan da zaštiti imovinu i dokumentaciju banke.

Dosadašnji članovi odbora direktora, druga lica sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima i ostali zaposleni u banci dužni su da privremenom upravniku omoguće pristup cjelokupnoj poslovnoj i ostaloj dokumentaciji banke, kao i da sastave izvještaje o primopredaji poslova.

Razrješenje privremenog upravnika

Član 124

Privremeni upravnik se razrješava dužnosti prije prestanka privremene uprave:

1) ako na zadovoljavajući način ne izvršava dužnosti utvrđene ovim zakonom;

2) na lični zahtjev.

U slučaju razrješenja privremenog upravnika prije prestanka privremene uprave, u roku od sedam dana od dana njegovog razrješenja Centralna banka će imenovati novog privremenog upravnika.

Razriješeni privremeni upravnik je dužan da novoimenovanom privremenom upravniku preda dužnost i pruži sve informacije i dokumentaciju o svom radu, o čemu će se sačiniti zapisnik o primopredaji koji potpisuju oba upravnika.

Prilikom primopredaje dužnosti, razriješeni privremeni upravnik dužan je da sačini bilans stanja i bilans uspjeha banke sa stanjem na dan razrješenja.

Ovlašćenja Centralne banke

Član 125

Centralna banka može izdavati privremenom upravniku obavezna uputstva za vođenje poslovanja banke tokom trajanja privremene uprave.

Izvještaji privremenog upravnika

Član 126

Privremeni upravnik je dužan da, u roku od 60 dana od dana uvođenja privremene uprave u banci, dostavi Centralnoj banci:

1) izvještaj o finansijskom stanju i uslovima poslovanja banke koji, kao minimum, sadrži:

- podatke o imovini banke po izvršenom popisu,

- bilans stanja i bilans uspjeha banke na dan imenovanja privremenog upravnika,

- pregled svih potraživanja i obaveza banke po pojedinačnim dužnicima i povjeriocima banke,

- procjenu mogućnosti za dalje poslovanje banke, uključujući i procjenu sposobnosti i spremnosti akcionara banke da dokapitalizuju banku;

2) plan aktivnosti za ozdravljenje banke, sačinjen u skladu sa procjenom mogućnosti za dalje poslovanje banke, koji sadrži naročito:

- aktivnosti na otklanjanju utvrdjenih nepravilnosti u poslovanju banke,

- dinamiku naplate potraživanja i izmirenja obaveza banke, iskazanu po mjesecima,

- racionalizaciju troškova poslovanja banke,

- predlog promjene organizacije banke,

- procjenu mogućnosti za povećanje nivoa sopstvenih sredstava i/ili koeficije-nta solventnosti do potrebnog nivoa.

Privremeni upravnik je dužan da dostavlja Centralnoj banci mjesečne izvještaje o svom radu i realizaciji plana aktivnosti iz stava 1 tačka 2) ovog člana.

Sazivanje skupštine akcionara radi dokapitalizacije banke

Član 127

Ako Centralna banka, na osnovu izvještaja privremenog upravnika, ocijeni da je, u cilju ozdravljenja banke, neophodno povećati kapital banke i obezbijediti koeficijent solventnosti koji je adekvatan rizičnom profilu banke, naložiće privremenom upravniku da u roku od 30 dana sazove skupštinu akcionara radi donošenja odluke o emisiji akcija.

Privremeni upravnik je dužan da, u periodu od sazivanja do održavanja skupštine akcionara, upozna akcionare sa stanjem u banci i da ih upozori na posljedice koje mogu nastupiti za banku u slučaju nedonošenja odluke o emisiji akcija, ili u slučaju da se donese odluka o emisiji akcija, ali ta emisija akcija ne uspije.

Trajanje privremene uprave

Član 128

Privremena uprava traje do godinu dana, s tim da se može produžiti za još šest mjeseci, ako Centralna banka procijeni da u sljedećih šest mjeseci banka može dostići zahtijevani nivo sopstvenih sredstava ili koeficijenta solventnosti i redovno ispunjavati dospjele obaveze.

Istekom roka trajanja privremene uprave Centralna banka je dužna da:

1) banku vrati pod kontrolu akcionara;

2) otvori stečajni postupak nad bankom.

Privremena uprava u banci prestaje i prije isteka roka iz stava 1 ovog člana:

1) vraćanjem banke pod kontrolu akcionara, ako Centralna banka ocijeni da su mjere za ozdravljenje banke dale zadovoljavajuće rezultate;

2) donošenjem rješenja o otvaranju stečajnog postupka nad bankom.

U slučaju vraćanja banke pod kontrolu akcionara, Centralna banka nalaže privremenom upravniku da najkasnije u roku od 45 dana pripremi svu potrebnu dokumentaciju i akta i sazove i održi skupštinu akcionara banke.

Oduzimanje dozvole za rad banke

Član 129

Centralna banka će oduzeti dozvolu za rad banke, ako:

1) je banka više puta ili trajnije postupala suprotno zakonu, drugim propisima ili standardima opreznog poslovanja, čime ugrožava sigurnost depozita;

2) je dozvola za rad banke izdata na osnovu neistinitih podataka;

3) banka više ne ispunjava uslove na osnovu kojih je izdata dozvola za rad;

4) prijava za registraciju u CRPS nije podnesena u propisanom roku, ili banka nije počela sa obavljanjem poslova u roku od 60 dana od dana registracije.

Centralna banka može oduzeti dozvolu za rad banke, ako:

1) je banka počinila jednu ili više povreda odredbi ovog ili drugih zakona;

2) banka ne ispunjava obaveze koje se odnose na zaštitu depozita;

3) banka duže od šest mjeseci ne obavlja poslove primanja depozita ili odobra-vanja kredita, ili te poslove obavlja u obimu koji je značajno nesrazmjeran ranijem ili planiranom obimu tih aktivnosti.

Rješenje o oduzimanju dozvole za rad banke je konačno.

Protiv rješenja iz stava 3 ovog člana može se voditi upravni spor.

Rješenje iz stava 3 ovog člana objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore“ i dostavlja nadležnom sudu.

Donošenjem rješenja iz stava 3 ovog člana prestaju da važe i izdata odobrenja banci za obavljanje drugih poslova.

2. Kontrola na konsolidovanoj osnovi

Način vršenja kontrole

Član 130

Centralna banka vrši kontrolu bankarskih grupa na konsolidovanoj osnovi.

Kontrolu na konsolidovanoj osnovi Centralna banka vrši:

1) analizom konsolidovanih finansijskih izvještaja bankarskih grupa i konsolido-vanih finansijskih izvještaja grupe lica iz člana 135 ovog zakona;

2) neposrednom kontrolom tačnosti podataka iz konsolidovanih finansijskih izvje-štaja i rizika kojima je izložena banka kao član bankarske grupe;

3) ocjenom stanja bankarske grupe korišćenjem primjenljivih međunarodnih metodologija za ocjenu stanja bankarske grupe.

Predmet kontrole

Član 131

Kontrolom banaka na konsolidovanoj osnovi obuhvataju se konsolidovani finansijski izvještaji:

1) bankarske grupe sa nadređenom bankom;

2) bankarske grupe sa nadređenim finansijskim holdingom;

3) bankarske grupe sa nadređenim mješovitim holdingom;

4) grupe lica iz člana 135 ovog zakona.

Centralna banka može vršiti neposrednu kontrolu tačnosti podataka iz konsolido-vanih finansijskih izvještaja, kod svih članova bankarske grupe.

Konsolidacija grupe sa nadređenim mješovitim holdingom

Član 132

Banka kojoj je nadređen mješoviti holding dužna je da dostavi Centralnoj banci podatke o svim licima koja su podređena tom mješovitom holdingu.

Na osnovu podataka iz stava 1 ovog člana Centralna banka ocjenjuje da li postoji potreba izrade konsolidovanih izvještaja za grupu sa nadređenim mješovitim holdingom.

U slučaju utvrđivanja obaveze izrade konsolidovanih finansijskih izvještaja za grupu lica sa nadređenim mješovitim holdingom, Centralna banka istovremeno utvrđuje i koja se podređena lica iz grupe uključuju u konsolidovane finansijske izvještaje, kao i obim i metode konsolidacije.

Grupa lica sa nadređenim mješovitim holdingom, za koju Centralna banka utvrdi obavezu izrade kosolidovanih finansijskih izvještaja, predstavlja bankarsku grupu sa nadređenim mješovitim holdingom, u smislu ovog zakona.

Obveznik izrade konsolidovanih izvještaja

Član 133

Konsolidovane finansijske izvještaje za bankarsku grupu sa nadređenom bankom sačinjava nadređena banka.

Konsolidovane finansijske izvještaje za bankarsku grupu sa nadređenim finansijskim ili mješovitim holdingom sačinjava banka koja je pod kontrolom tog holdinga, a koja ima sjedište u Crnoj Gori.

Članovi bankarske grupe dužni su da obvezniku izvještavanja na konsolidovanoj osnovi blagovremeno dostavljaju sve podatke neophodne za sprovođenje konsolidacije.

Isključivanje iz konsolidacije

Član 134

U konsolidovane finansijske izvještaje bankarske grupe ne uključuju se podređeni članovi bankarske grupe čiji je bilans stanja manji od 1% bilansa stanja nadređenog člana grupe.

Ukoliko više podređenih članova bankarske grupe ispunjava uslov iz stava 1 ovog člana, Centralna banka može naložiti uključivanje tih članove bankarske grupe u konsolidovane finansijske izvještaje, ukoliko ocijeni da je zbir njihovih bilansa stanja od značaja za utvrđivanje finansijskog stanja bankarske grupe.

Nadređena banka, uz prethodno odobrenje Centralne banke, može isključiti iz konsolidovanih finansijskih izvještaja podatke o podređenom članu bankarske grupe:

1) čije je sjedište u državi u kojoj postoje pravne smetnje za dostavljanje nadređenoj banci podataka i informacija neophodnih za izradu konsolidovanih finansijskih izvještaja;

2) čije uključivanje u konsolidovane finansijske izvještaje nije od značaja za utvrđivanje finansijskog stanja bankarske grupe;

3) čije bi uključivanje u konsolidovane finansijske izvještaje navodilo na pogrešne zaključke u finansijskom stanju bankarske grupe;

4) u drugim slučajevima predviđenim Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava 3 ovog člana, sa obrazloženjem, nadređena banka podnosi Centralnoj banci najkasnije 30 dana prije isteka perioda za koji se sačinjava izvještaj.

Konsolidacija u drugim slučajevima

Član 135

Centralna banka može naložiti banci koja je nadređena licima koja se bave nefinansijskom poslovnom aktivnošću da sprovede konsolidaciju pojedinih poslova, grupe poslova, ili potpunu konsolidaciju finansijskog stanja i poslovanja ovih lica, nezavisno od njihove djelatnosti, ukoliko je to potrebno radi potpunog i objektivnog prikazivanja finansijskog stanja i poslovanja banke.

Lica iz stava 1 ovog člana dužna su da blagovremeno dostavljaju banci sve podatke potrebne za izradu konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Metodi konsolidacije

Član 136

Propisom Centralne banke utvrdiće se metodi konsolidacije koje banke treba da koriste pri izradi konsolidovanih finansijskih izvještaja.

Obaveza poštovanja utvrđenih limita

Član 137

Nadređena banka u bankarskoj grupi treba da obezbijedi da sljedeći pokazatelji poslovanja bankarske grupe, iskazani na konsolidovanoj osnovi, ne prelaze limite koji su zakonom i propisima Centralne banke utvrđeni za banke:

1) koeficijent solventnosti;

2) kapitalna ulaganja, ulaganja u nekretnine i ulaganje u osnovna sredstva;

3) izloženost prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica;

4) zbir velikih izloženosti;

5) izloženosti prema licima povezanim sa bankom.

3. Naknada za kontrolu

Utvrđivanje iznosa naknade

Član 138

Za vršenje kontrolne funkcije Centralna banka naplaćuje naknadu.

Naknadu iz stava 1 ovog člana čine:

1) naknade za izdavanje dozvola za rad banaka i mikrokreditnih finansijskih institucija i kreditnih unija;

2) naknade za izdavanje odobrenja iz ovog zakona;

3) naknade za kontrolu banaka, filijala stranih banaka, mikrokreditnih finansijskih institucija i kreditnih unija.

Ukupan godišnji iznos naknada iz stava 2 ovog člana ne može biti veći 0,5% ukupnog iznosa aktive banaka u Crnoj Gori na kraju godine koja prethodi godini za koji se obračunava naknada.

Visinu ukupne godišnje naknade iz stava 2 ovog člana i iznose pojedinačnih naknada utvrđuje Centralna banka posebnim propisom.

VIII. POSLOVANJE STRANIH BANAKA U CRNOJ GORI

Filijale stranih banaka

Član 139

Strana banka može poslovati u Crnoj Gori posredstvom filijale, uz prethodno odobrenje za rad filijale izdato od strane Centralne banke.

Odobrenjem za rad iz stava 1 ovog clana određuju se poslovi koje filijala strane banke može obavljati u Crnoj Gori.

Zahtjev za izdavanje odobrenja za rad filijale

Clan 140

Zahtjev za izdavanje odobrenja za rad filijale podnosi se Centralnoj banci.

Uz zahtjev iz stava 1 prilažu se :

1) izvod iz odgovarajućeg registra države u kojoj se nalazi sjedište strane banke, koji ne može biti stariji od 30 dana;

2) statut ili drugi odgovarajući akt strane banke;

3) akta strane banke o upravljanju rizicima u poslovanju;

4) podaci o članovima upravnih i drugih organa strane banke;

5) finansijski izvještaji strane banke za posljednje tri godine, sa mišljenjem spoljnjeg revizora;

6) dokaz o dugoročnom kreditnom rejtingu strane banke, utvrđenom od strane međunarodno priznate agencije za utvrđivanje rejtinga banaka;

7) opis poslova koje će obavljati filijala i poslovni plan za naredne tri godine poslovanja;

8) podaci o vlasnicima strane banke;

9) dokumenta i informacije o akcionarima strane banke, pravnim licima, sa učešćem preko 5% akcija sa pravom glasa, koja naročito obuhvataju potvrdu o registraciji ili drugi odgovarajući izvod iz javnog registra, pregled s njima povezanih lica i opis njihove povezanosti;

10) dokumenta, podaci i informacije o akcionarima strane banke, fizičkim licima sa učešćem preko 5% akcija sa pravom glasa, koji naročito obuhvataju njihova imena i adrese stanovanja, odnosno prebivališta i druge identifikacione podatke, pregled s njima povezanih lica i opis njihove povezanosti;

11) dokaz da je strana banka uključena u sistem zaštite depozita, podatke o nivou zaštićenog depozita, kao i dokaz da će filijala biti uključena u sistem zaštite depozita u zemlji matične banke, najmanje u visini i obimu pokrića propisanom za banke koje posluju u Crnoj Gori;

12) akt nadzornog organa države u kojoj je sjedište strane banke kojim se odobrava stranoj banci da preko filijale otpočne sa radom u Crnoj Gori ili odgovarajući akt tog organa da po propisima te države takvo odobrenje nije potrebno;

13) podaci i informacije o licima za vođenje poslova filijale;

14) dokumentacija o poslovnom prostoru i tehničkim mogućnostima za rad filijale.

Centralna banka može zahtijevati od strane banke dodatne podatke i informacije u postupku izdavanja odobrenja iz stava 1 ovog člana.

Odlučivanje o zahtjevu

Član 141

Centralna banka je dužna da odluči o zahtjevu iz člana 140 ovog zakona, u roku od šest mjeseci od dana podnošenja urednog zahtjeva.

O zahtjevu iz člana 140 ovog zakona, Savjet Centralne banke odlučuje rješenjem.

Rješenje iz stava 2 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana može se voditi upravni spor.

Odbijanje zahtjeva

Clan 142

Centralna banka će odbiti izdavanje odobrenja za rad filijale, ako:

1) uz zahtjev nije dostavljena propisana dokumentacija i podaci, ili dostavljena dokumentacija sadrži neistinite podatke;

2) ako je dugoročni kreditni rejting strane banke, utvrđen od strane agencije Standard & Poors niži od A, odnosno niži od rejtinga utvrđenog od strane druge međunarodno priznate agencije, koji je ekvivalentan rejtingu A;

3) poslovni plan filijale ne sadrži potrebne elemente, ili projektovani bilans stanja i uspjeha filijale nije zasnovan na realnim pretpostavkama;

4) ako sistem zaštite depozita u državi u kojoj je sjedište strane banke ne pruža zaštitu depozita najmanje u nivou zaštite depozita u Crnoj Gori.

Registracija i početak rada filijale

Clan 143

Odobrenje za rad filijale je uslov za registraciju u CRPS.

Filijala je dužna da se registruje u roku od 60 dana od dana uručenja odobrenja za rad.

Filijala je dužna da otpočne sa radom u roku od 60 dana od dana registracije.

Ograničenja u poslovanju filijale

Član 144

Filijala strane banke je dužna da posluje tako da prema matičnoj banci u svakom trenutku ima veći iznos obaveza od potraživanja.

Mjere prema filijali

Član 145

Ukoliko filijala na adekvatan način ne upravlja rizikom likvidnosti, Centralna banka može pisano zahtijevati od filijale:

1) da otkloni ročnu neusklađenost aktive i pasive;

2) da filijala položi depozit kod Centralne banke u visini najmanje 4% obaveza filijale prema licima u Crnoj Gori;

3) da filijala održava nivo kvalitetne aktive najmanje na nivou obaveza prema deponentima - fizičkim licima u Crnoj Gori;

4) da od matične banke pribavi odgovarajuću garanciju za ispunjenje obaveza filijale, do otklanjanja nepravilnosti u upravljanju rizikom likvidnosti.

Zahtjevom iz stava 1 ovog člana utvrđuju se i rokovi za postupanje filijale po tom zahtjevu.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se i instituciji nadležnoj za kontrolu matične banke te filijale.

Oduzimanje odobrenja za rad filijale

Clan 146

Centralna banka će oduzeti odobrenje za rad filijale, ako:

1) nadzorni organ strane banke oduzme dozvolu ili odobrenje za rad stranoj banci;

2) je odobrenje izdato na osnovu neistinitih i netačnih podataka;

3) se filijala ne registruje u roku od 60 dana od dana izdavanja odobrenja za rad;

4) filijala ne otpočne sa radom u roku od 60 dana od dana registracije u CRPS;

5) filijala ne ispunjava svoje obaveze.

Centralna banka može oduzeti odobrenje za rad filijale, ako:

1) filijala ne posluje u Crnoj Gori u skladu sa zakonom i propisima;

2) filijala ne postupi po pisanom zahtjevu Centralne banke iz člana 145 ovog zakona;

3) se rejting strane banke značajno pogorša u odnosu na rejting prilikom izdavanja odobrenja za rad filijale;

4) je prema stranoj banci preduzeta mjera privremene uprave, ili druga mjera pojačanog nadzora.

Predstavništvo strane banke

Član 147

Strana banka može, uz prethodno odobrenje Centralne banke, osnovati svoje predstavništvo u Crnoj Gori.

Predstavništvo strane banke predstavlja interese te banke i ne može se baviti poslovima banke.

Poslovanje i kontrola poslovanja filijala

Član 148

Odredbe ovog zakona kojima se uređuje poslovna tajna (čl.84-86), zaštita klijenata (čl.87-92) i način i postupak kontrole banaka (čl.108-114), primjenjuju se i na filijale stranih banaka.

IX. MIKROKREDITNE FINANSIJSKE INSTITUCIJE I KREDITNE UNIJE I LICA KOJA SE BAVE KREDITNO-GARANTNIM POSLOVIMA

1. Zajedničke odredbe

Izdavanje dozvole za rad

Član 149

O zahtjevu za izdavanje dozvole za rad mikrokreditne finansijske institucije i kreditne unije Centralna banka odlučuje rješenjem.

Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi upravni spor.

.

Sticanje svojstva pravnog lica

Član 150

Mikrokreditna finansijska institucija i kreditna unija stiče svojstvo pravnog lica registracijom kod CRPS.

Prijava za registraciju mikrokreditne finansijske institucije i kreditne unije podnosi se u roku od 60 dana od dana uručenja dozvole za rad.

2. Mikrokreditna finansijska institucija

Osnivanje MFI

Član 151

Mikrokreditna finansijska institucija (u daljem tekstu: MFI) se osniva kao akcionarsko društvo ili kao društvo sa ograničenom odgovornošću.

MFI mora u svom nazivu imati riječi "mikrokreditna finansijska institucija".

Kapital MFI

Član 152

Minimalni novčani iznos osnovnog kapitala MFI iznosi 100.000 EUR.

Poslovi MFI

Član 153

MFI može da obavlja sljedeće poslove:

1) odobrava iz sopstvenih sredstava i sredstava pribavljenih na tržištu novca namjenske kredite za realizaciju projekata razvoja privrednih društava, kredite za unapređenje djelatnosti preduzetnika i namjenske kredite fizičkim licima;

2) investira u kratkoročne hartije od vrijednosti koje emituje Vlada Crne Gore i u druge visokokvalitetne kratkoročne instrumente finansijskog tržišta;

3) pruža usluge finansijskog lizinga;

4) pruža konsalting usluge.

Mjere prema MFI

Član 154

Ukoliko utvrdi da je MFI postupila suprotno propisima ili aktima poslovne politike, ili se upustila u nesigurne ili nesolidne poslove, Centralna banka može:

1) pisano upozoriti MFI;

2) zaključiti sa MFI pisani sporazum kojim će se MFI obavezati da u određenom roku otkloni utvrđene nepravilnosti;

3) rješenjem naložiti MFI da otkloni utvrđene nedostatke i uskladi poslovanje sa propisima;

4) zahtijevati privremeno suspendovanje člana organa, organa ili rukovodstva MFI.

Rješenje iz stava 1 tačka 3 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 tačka 3 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Oduzimanje dozvole za rad

Član 155

Centralna banka može oduzeti dozvolu za rad MFI:

1) ako MFI ne otpočne sa obavljanjem djelatnosti u roku od šest mjeseci od dana registracije kod CRPS;

2) ako MFI ne postupi po nalozima iz člana 154 stav 1 tačka 3 ovog zakona;

3) ako je MFI uključena u nezakonite radnje;

4) ako se prilikom kontrole ometaju ovlašćeni kontrolori Centralne banke, odnosno ako se onemogućava ili izbjegava dostavljanje tražene dokumentacije;

5) ako MFI podnosi Centralnoj banci neistinite izvještaje o svom poslovanju.

Centralna banka će oduzeti dozvolu za rad MFI kada utvrdi da je dozvola za rad MFI izdata na osnovu neistinitih podataka.

Rješenje o oduzimanju dozvole za rad MFI je konačno i objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Protiv rješenja iz stava 3 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Stečaj i likvidacija

Član 156

Na stečaj i likvidaciju MFI primjenjuju se propisi kojima se uređuju stečaj i likvidacija privrednih društava

Poslovanje i kontrola poslovanja MFI

Član 157

Odredbe ovog zakona kojima se uređuje izdavanje dozvole za rad banke (čl.21 do 24), poslovna tajna (čl.84 do 86), zaštita klijenata (čl.87 do 92) i način i postupak kontrole banaka (čl.108 do 114), primjenjuju se i na MFI.

Propisom Centralne banke urediće se minimalni standardi za upravljanje rizicima u MFI.

3. Kreditna unija

Pojam

Član 158

Kreditna unija je finansijska institucija u vlasništvu članova unije, organizovana na principima dobrovoljnosti udruživanja, povezanosti, uzajamnosti i ravnopravnosti članova unije, koja prvenstveno iz sopstvenih sredstava i depozita članova unije odobrava kredite i pruža druge finansijske usluge članovima unije.

Osnivači

Član 159

Uniju može osnovati najmanje 30 poslovno sposobnih fizičkih lica ili preduzetnika koji su strukovno ili na drugi način povezani, pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Pod povezanošću iz stava 1 ovog člana smatra se naročito povezanost lica po osnovu obavljanja iste djelatnosti, pripadnosti istom udruženju, teritorijalne pripadnosti, zaposlenosti kod

istog poslodavca, pripadnosti istom strukovnom sindikatu i drugi oblici povezanosti prihvatljivi za Centralnu banku.

Osnivački kapital

Član 160

Minimalni novčani iznos osnivačkog kapitala unije iznosi 10.000 EUR.

Kapitalom iz stava 1 ovog člana smatraju se članski ulozi i donatorska sredstva.

Poslovi unije

Član 161

Unija može da obavlja sljedeće poslove:

1) prima depozite od članova unije;

2) odobrava kredite članovima unije iz sopstvenih sredstava, depozita članova unije i sredstava pribavljenih na tržištu novca;

3) izdaje garancije i preuzima druge slične obaveze za članove unije;

4) obavlja usluge platnog prometa u zemlji za članove unije, na osnovu ugovora sa bankom kod koje ima račun za redovno poslovanje;

5) investira slobodna sredstva u kratkoročne hartije od vrijednosti koje emituje Vlada Crne Gore ili u druge visokokvalitetne kratkoročne instrumente tržišta novca;

6) vrši usluge finansijskog lizinga za članove unije.

Stečaj i likvidacija

Član 162

Na stečaj i likvidaciju keditnih unija primjenjuje se zakon kojim se uređuje stečaj i likvidacija banaka.

Poslovanje i kontrola poslovanja kreditnih unija

Član 163

Odredbe ovog zakona koje se odnose na osnivanje, poslovanje i kontrolu banaka odnose se i na kreditne unije, ako propisom Centralne banke nije drukčije određeno.

3. Lica koja se bave kreditno-garantnim poslovima

Uslovi za obavljanje kreditno-garantnih poslova

Član 164

Kreditno-garantnim poslovima mogu se baviti pravna lica koja za obavljanje tih poslova dobiju odgovarajuće odobrenja Centralne banke.

Centralna banka odlučuje o zahtjevu za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana u roku od 120 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Propisom Centralne banke urediće se uslovi za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana, uključujući i minimalni osnivački kapital, poslovanje, kontrola poslovanja i oduzimanje odobrenja iz stava 1 ovog člana.

X. KAZNENE ODREDBE

Član 165

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj banka, drugo pravno lice ili preduzetnik, ako:

1) se bez potrebne dozvole, odnosno odobrenja Centralne banke bavi bankarskim poslovima (član 4);

2) u svom nazivu, odnosno nazivu svog proizvoda ili usluge koristi riječ banka ili izvedenicu od riječi banka, osim u slučaju kada te riječi koristi u skladu sa odredbama ovog zakona (član 5);

3) stekne ili poveća kvalifikovano učešće u banci, bez odgovarajućeg odobrenja Centralne banke (član 9);

4) bez odobrenja Centralne banke osnuje dio banke u inostranstvu (član 42 stav 2);

5) ne uspostavi sistem za upravljanje rizicima (član 48);

6) ukoliko prekorači propisane limite izloženosti (član 58);

7) ne izvrši razvrstavanje stavki aktive ili ne procijenjuje visinu gubitaka koji proizilaze iz kreditnog rizika (član 59);

8) licima povezanim sa bankom pruža usluge pod uslovima koji su povoljniji od uslova pod kojima te usluge pruža drugim licima, ili koristi usluge lica povezanih sa bankom, pod uslovima koji su nepovoljniji od uslova pod kojima bi druga lica pružala te usluge banci (član 78);

9) stekne akcije banke ili druge elemente sopstvenog kapitala iznad dozvoljenog nivoa ili u propisanom roku ne otuđi stečene sopstvene akcije (član 80);

10) ima ulaganja u nekretnine i osnovna sredstva iznad nivoa utvrđenog propisom Centralne banke (član 82);

11) davanje kredita uslovljava korišćenjem njenih usluga ili usluga drugih lica povezanih sa bankom, koje nijesu u vezi sa osnovnim poslom (član 90);

12) ne vodi poslovne knjige po propisanom kontnom planu ili ne sastavlja izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i posebnim propisima (član 93);

13) ako izabere spoljnjeg revizora ili društvo za revizuju bez odobrenja Centralne banke (član 95);

14) dostavi Centralnoj banci netačne izvještaje i druge podatke o svom finansijskom stanju i poslovanju, ili ih ne dostavi blagovremeno (član 103);

15) obvezniku izvještavanja na konsolidovanoj osnovi ne dostavi blagovremeno svoje finansijske izvještaje i druge podatke neophodne za izradu konsolidovanih finansijskih izvještaja (član 133 stav 3).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u banci i drugom pravnom licu novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

Za prekršaj iz stava 1 tač. 1) i 3) ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Donošenje i primjena propisa

Član 166

Centralna banka je dužna donijeti propise za koje je ovlašćena ovim zakonom najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se propisi doneseni na osnovu Zakona o bankama (“Službeni list RCG”, br. 52/00 i 32/02), ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Rokovi za usaglašavanje

Član 167

Banke su dužne da:

1) svoje akte i korporativno upravljanje usaglase sa ovim zakonom najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona;

2) svoje poslovanje usaglase sa ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu ovog zakona najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Centralna banka će prema banci koja nije ispunila uslove iz stava 1 ovog člana preduzeti mjere u skladu sa zakonom.

Odredbe st.1 i 2 ovog člana odnose se i na afilijacije banaka čije je sjedište van Crne Gore.

Dozvole za rad

Član 168

Dozvole za rad banaka i afilijacija banaka čije je sjedište van Crne Gore, izdate do dana stupanja na snagu ovog zakona, ostaju na snazi.

Nevladine organizacije

Član 169

Nevladine organizacije koje na dan stupanja na snagu ovog zakona imaju odobrenje Centralne banke za obavljanje poslova iz člana 8 Odluke o mikrokreditnim finansijskim institucijama (“Službeni list RCG”, br. 1/03), mogu te poslove obavljati najduže godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Istekom roka iz stava 1 ovog člana prestaje da važi izdato odobrenje iz stava 1 ovog člana.

Lica sa kvalifikovanim učešćem

Član 170

Lica koja na dan stupanja na snagu ovog zakona imaju učešće u kapitalu ili glasačkim pravima u banci koje po ovom zakonu predstavlja kvalifikovano učešće, a za koje ne posjeduju odgovarajuće odobrenje, dužna su da, u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona, podnesu Centralnoj banci zahtjev za izdavanje odobrenja za sticanje kvalifikovanoig učešća.

Izbor bankarskog ombudsmana

Član 171

Skupština Crne Gore će u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona izabrati bankarskog ombudsmana.

Prestanak važenja propisa

Član 172

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o bankama (“Službeni list RCG”, br. 52/00 i 32/02).

Stupanje na snagu zakona

Član 173

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

SKUPŠTINA CRNE GORE

SU-SK Broj 01-790/16 PREDSJEDNIK

Podgorica, 14. februara 2008. godine Ranko Krivokapić

147. Ustav Crne Gore

Polazeći od:

odluke građana Crne Gore da žive u nezavisnoj i suverenoj državi Crnoj Gori, donesenoj na referendumu od 21. maja 2006. godine;

opredjeljenja građana Crne Gore da žive u državi u kojoj su osnovne vrijednosti: sloboda, mir, tolerancija, poštovanje ljudskih prava i sloboda, multikulturalnost, demokratija i vladavina prava;

odlučnosti da smo kao slobodni i ravnopravni građani, pripadnici naroda i nacionalnih manjina koji žive u Crnoj Gori: Crnogorci, Srbi, Bošnjaci, Albanci, Muslimani, Hrvati i drugi, privrženi demokratskoj i građanskoj Crnoj Gori;

uvjerenja da je država odgovorna za očuvanje prirode, zdrave životne sredine, održivog razvoja, uravnoteženog razvoja svih njenih područja i uspostavljanja socijalne pravde;

privrženosti ravnopravnoj saradnji sa drugim narodima i državama i evropskim i evro-atlantskim integracijama,

Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore, na trećoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2007. godini, dana 19. oktobra 2007. godine, donosi

USTAV CRNE GORE

DIO PRVI
OSNOVNE ODREDBE

Država

Član 1

Crna Gora je nezavisna i suverena država, republikanskog oblika vladavine.

Crna Gora je građanska, demokratska, ekološka i država socijalne pravde, zasnovana na vladavini prava.

Suverenost

Član 2

Nosilac suverenosti je građanin koji ima crnogorsko državljanstvo.

Građanin vlast ostvaruje neposredno i preko slobodno izabranih predstav-nika.

Ne može se uspostaviti niti priznati vlast koja ne proističe iz slobodno izražene volje građana na demokratskim izborima, u skladu sa zakonom.

Državna teritorija

Član 3

Teritorija Crne Gore je jedinstvena i neotuđiva.

Državni simboli

Član 4

Crna Gora ima grb, zastavu i himnu.

Grb Crne Gore je zlatni dvoglavi orao sa lavom na prsima.

Zastava Crne Gore je crvene boje sa grbom na sredini i zlatnim obrubom.

Himna Crne Gore je »Oj svijetla majska zoro«.

Glavni grad i Prijestonica

Član 5

Glavni grad Crne Gore je Podgorica.

Prijestonica Crne Gore je Cetinje.

Ljudska prava i slobode

Član 6

Crna Gora jemči i štiti prava i slobode.

Prava i slobode su nepovredivi.

Svako je obavezan da poštuje prava i slobode drugih.

Zabrana izazivanja mržnje

Član 7

Zabranjeno je izazivanje ili podsticanje mržnje ili netrpeljivosti po bilo kom osnovu.

Zabrana diskriminacije

Član 8

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu.

Neće se smatrati diskriminacijom propisi i uvođenje posebnih mjera koji su usmjereni na stvaranje uslova za ostvarivanje nacionalne, rodne i ukupne ravnopravnosti i zaštite lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju.

Posebne mjere se mogu primjenjivati samo dok se ne ostvare ciljevi zbog kojih su preduzete.

Pravni poredak

Član 9

Potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni su dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva.

Granice sloboda

Član 10

U Crnoj Gori slobodno je sve što Ustavom i zakonom nije zabranjeno.

Svako je obavezan da se pridržava Ustava i zakona.

Podjela vlasti

Član 11

Vlast je uređena po načelu podjele vlasti na: zakonodavnu, izvršnu i sudsku.

Zakonodavnu vlast vrši Skupština, izvršnu vlast vrši Vlada, a sudsku sud.

Vlast je ograničena Ustavom i zakonom.

Odnos vlasti počiva na ravnoteži i međusobnoj kontroli.

Crnu Goru predstavlja predsjednik Crne Gore.

Ustavnost i zakonitost štiti Ustavni sud.

Vojska i bezbjednosne službe su pod demokratskom i civilnom kontrolom.

Crnogorsko državljanstvo

Član 12

U Crnoj Gori postoji crnogorsko državljanstvo.

Crna Gora štiti prava i interese crnogorskih državljana.

Crnogorski državljanin ne može biti prognan niti izručen drugoj državi, osim u skladu sa međunarodnim obavezama Crne Gore.

Jezik i pismo

Član 13

Službeni jezik u Crnoj Gori je crnogorski jezik.

Ćirilično i latinično pismo su ravnopravni.

U službenoj upotrebi su i srpski, bosanski, albanski i hrvatski jezik.

Odvojenost vjerskih zajednica od države

Član 14

Vjerske zajednice odvojene su od države.

Vjerske zajednice su ravnopravne i slobodne u vršenju vjerskih obreda i vjerskih poslova.

Odnos sa drugim državama i međunarodnim organizacijama

Član 15

Crna Gora, na principima i pravilima međunarodnog prava, sarađuje i razvija prijateljske odnose sa drugim državama, regionalnim i međunarodnim organizacijama.

Crna Gora može stupati u međunarodne organizacije.

Skupština odlučuje o načinu pristupanja Evropskoj Uniji.

Crna Gora ne može stupiti u savez sa drugom državom kojim gubi nezavi-snost i puni međunarodni subjektivitet.

Zakonodavstvo

Član 16

Zakonom se, u skladu sa Ustavom, uređuju:

1) način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, kada je to neophodno za njihovo ostvarivanje;

2) način ostvarivanja posebnih manjinskih prava;

3) način osnivanja, organizacija i nadležnost organa vlasti i postupak pred tim organima, ako je to neophodno za njihovo funkcionisanje;

4) sistem lokalne samouprave;

5) druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

DIO DRUGI

Ljudska prava i slobode

1. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Osnov i jednakost

Član 17

Prava i slobode ostvaruju se na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma.

Svi su pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo.

Rodna ravnopravnost

Član 18

Država jemči ravnopravnost žene i muškarca i razvija politiku jednakih mogućnosti.

Zaštita

Član 19

Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda.

Pravni lijek

Član 20

Svako ima pravo na pravni lijek protiv odluke kojom se odlučuje o njegovom pravu ili na zakonom zasnovanom interesu.

Pravna pomoć

Član 21

Svako ima pravo na pravnu pomoć.

Pravnu pomoć pruža advokatura, kao nezavisna i samostalna profesija, i druge službe.

Pravna pomoć može biti besplatna, u skladu sa zakonom.

Pravo na lokalnu samoupravu

Član 22

Jemči se pravo na lokalnu samoupravu.

Životna sredina

Član 23

Svako ima pravo na zdravu životnu sredinu.

Svako ima pravo na blagovremeno i potpuno obavještavanje o stanju životne sredine, na mogućnost uticaja prilikom odlučivanja o pitanjima od značaja za životnu sredinu i na pravnu zaštitu ovih prava.

Svako je, a posebno država, obavezan da čuva i unapređuje životnu sredinu.

Ograničenje ljudskih prava i sloboda

Član 24

Zajemčena ljudska prava i slobode mogu se ograničiti samo zakonom, u obimu koji dopušta Ustav u mjeri koja je neophodna da bi se u otvorenom i slobodnom demokratskom društvu zadovoljila svrha zbog koje je ograničenje dozvoljeno.

Ograničenja se ne smiju uvoditi u druge svrhe osim onih radi kojih su propisana.

Privremeno ograničenje prava i sloboda

Član 25

Za vrijeme proglašenog ratnog ili vanrednog stanja može se ograničiti ostvarivanje pojedinih ljudskih prava i sloboda, u obimu u kojem je to neophodno.

Ograničenje se ne smije činiti po osnovu pola, nacionalnosti, rase, vjere, jezika, etničkog ili društvenog porijekla, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja ili bilo kakvog drugog ličnog svojstva.

Ne mogu se ograničiti prava na: život; pravni lijek i pravnu pomoć; dostojanstvo i poštovanje ličnosti; pravično i javno suđenje i načelo zakonitosti; pretpostavku nevinosti; odbranu; naknadu štete za nezakonito ili neosnovano lišenje slobode i neosnovanu osudu; slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti; zaključenje braka.

Ne mogu se ukidati zabrane: izazivanja ili podsticanja mržnje ili netrpeljivosti; diskriminacije; ponovnog suđenja i osude za isto krivično djelo; nasilne asimilacije.

Mjere ograničenja mogu važiti najduže dok traje ratno ili vanredno stanje.

2. LIČNA PRAVA I SLOBODE

Zabrana smrtne kazne

Član 26

U Crnoj Gori zabranjena je smrtna kazna.

Biomedicina

Član 27

Jamči se pravo čovjeka i dostojanstvo ljudskog bića u pogledu primjene biologije i medicine.

Zabranjena je svaka intervencija usmjerena na stvaranje ljudskog bića koje je genetski identično sa drugim ljudskim bićem, živim ili mrtvim.

Zabranjeno je na ljudskom biću, bez njegove dozvole, vršiti medicinske i druge oglede.

Dostojanstvo i nepovredivost ličnosti

Član 28

Jemči se dostojanstvo i sigurnost čovjeka.

Jemči se nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta čovjeka, njegove privatnosti i ličnih prava.

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju.

Niko se ne smije držati u ropstvu ili ropskom položaju.

Lišenje slobode

Član 29

Svako ima pravo na ličnu slobodu.

Lišavanje slobode dopušteno je samo iz razloga i u postupku koji je predviđen zakonom.

Lice lišeno slobode mora odmah biti obaviješteno na svom jeziku ili jeziku koji razumije o razlozima lišenja slobode.

Lice lišeno slobode istovremeno mora biti upoznato da nije dužno ništa da izjavi.

Na zahtjev lica lišenog slobode, organ je dužan da o lišenju slobode odmah obavijesti lice koje lišeni slobode sâm odredi.

Lice lišeno slobode ima pravo da njegovom saslušanju prisustvuje branilac koga izabere.

Nezakonito lišavanje slobode je kažnjivo.

Pritvor

Član 30

Lice za koje postoji osnovana sumnja da je izvršilo krivično djelo može, na osnovu odluke nadležnog suda, biti pritvoreno i zadržano u pritvoru samo ako je to neophodno radi vođenja krivičnog postupka.

Pritvorenom licu mora se uručiti obrazloženo rješenje u času pritvaranja ili najkasnije u roku od 24 časa od pritvaranja.

Protiv rješenja o pritvoru pritvoreno lice ima pravo žalbe, o kojoj sud odlučuje u roku od 48 časova.

Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće moguće vrijeme.

Pritvor može trajati po odluci prvostepenog suda najduže tri mjeseca od dana pritvaranja, a odlukom višeg suda, može se produžiti za još tri mjeseca.

Ako se do isteka tih rokova ne podigne optužnica, okrivljeni se pušta na slobodu.

Pritvor maloljetnika ne može trajati duže od 60 dana.

Poštovanje ličnosti

Član 31

Jemči se poštovanje ljudske ličnosti i dostojanstva u krivičnom ili drugom postupku, u slučaju lišenja ili ograničenja slobode i za vrijeme izvršavanja kazne.

Zabranjeno je i kažnjivo svako nasilje, nečovječno ili ponižavajuće postu-panje nad licem koje je lišeno slobode ili mu je sloboda ograničena, kao i iznu-đivanje priznanja i izjava.

Pravično i javno suđenje

Član 32

Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.

Načelo zakonitosti

Član 33

Niko ne može biti kažnjen za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo propisano zakonom kao kažnjivo djelo, niti mu se može izreći kazna koja za to djelo nije bila predviđena.

Blaži zakon

Član 34

Krivična i druga kažnjiva djela utvrđuju se i kazne za njih izriču po zakonu koji je važio u vrijeme izvršenja djela, osim ako je novi zakon blaži za učinioca.

Pretpostavka nevinosti

Član 35

Svako se smatra nevinim dok se njegova krivica ne utvrdi pravosnažnom odlukom suda.

Okrivljeni nije obavezan da dokazuje svoju nevinost.

Sumnju u pogledu krivice sud je obavezan da tumači u korist okrivljenog.

Ne bis in idem

Član 36

Nikome se ne može ponovo suditi niti može biti ponovo osuđen za isto kažnjivo djelo.

Pravo na odbranu

Član 37

Svakome se jemči pravo na odbranu, a posebno: da na jeziku koji razumije bude upoznat sa optužbom protiv sebe; da ima dovoljno vremena za pripremanje odbrane i da se brani lično ili putem branioca kojega sâm izabere.

Naknada štete zbog nezakonitog postupanja

Član 38

Lice nezakonito ili neosnovano lišeno slobode ili neosnovano osuđeno ima pravo na naknadu štete od države.

Kretanje i nastanjivanje

Član 39

Jemči se pravo na slobodu kretanja i nastanjivanja**,** kao i pravo napuštanja Crne Gore.

Sloboda kretanja, nastanjivanja i napuštanja Crne Gore može se ograničiti ako je to potrebno za vođenje krivičnog postupka, sprječavanja širenja zaraznih bolesti ili iz razloga bezbjednosti Crne Gore.

Kretanje i boravak stranaca uređuje se zakonom.

Pravo na privatnost

Član 40

Svako ima pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života.

Nepovredivost stana

Član 41

Stan je nepovrediv.

Niko ne može bez odluke suda ući u stan ili druge prostorije protiv volje njegovog držaoca i u njima vršiti pretres.

Pretres se vrši u prisustvu dva svjedoka.

Službeno lice može ući u tuđi stan ili druge prostorije i bez odluke suda i vršiti pretres bez prisustva svjedoka ako je to neophodno radi sprječavanja vršenja krivičnog djela, neposrednog hvatanja učinioca krivičnog djela ili radi spašavanja ljudi i imovine.

Tajnost pisama

Član 42

Nepovrediva je tajnost pisama, telefonskih razgovora i drugih sredstava opštenja.

Od načela nepovredivosti tajnosti pisama, telefonskih razgovora i drugih sredstava opštenja može se odstupiti samo na osnovu odluke suda, ako je to neophodno za vođenje krivičnog postupka ili iz razloga bezbjednosti Crne Gore.

Podaci o ličnosti

Član 43

Jemči se zaštita podataka o ličnosti.

Zabranjena je upotreba podataka o ličnosti van namjene za koju su prikupljeni.

Svako ima pravo da bude upoznat sa podacima koji su prikupljeni o njegovoj ličnosti i pravo na sudsku zaštitu u slučaju zloupotrebe.

Pravo azila

Član 44

Stranac koji osnovano strahuje od progona zbog svoje rase, jezika, vjere ili pripadnosti nekoj naciji ili grupi ili zbog političkih uvjerenja može da traži azil u Crnoj Gori.

Stranac se ne može protjerati iz Crne Gore tamo gdje mu, zbog rase, vjere, jezika ili nacionalne pripadnosti, prijeti osuda na smrtnu kaznu, mučenje, neljudsko ponižavanje, progon ili ozbiljno kršenje prava koja jemči ovaj Ustav.

Stranac se može protjerati iz Crne Gore samo na osnovu odluke nadležnog organa i u zakonom propisanom postupku.

3. POLITIČKA PRAVA I SLOBODE

Biračko pravo

Član 45

Pravo da bira i da bude biran ima državljanin Crne Gore koji je navršio 18 godina života i ima najmanje dvije godine prebivališta u Crnoj Gori.

Biračko pravo se ostvaruje na izborima.

Biračko pravo je opšte i jednako.

Izbori su slobodni i neposredni, a glasanje je tajno.

Sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti

Član 46

Svakome se jemči pravo na slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti, kao i pravo da promijeni vjeru ili uvjerenje i slobodu da, sâm ili u zajednici sa drugima, javno ili privatno, ispoljava vjeru ili uvjerenje molitvom, propovijedima, običajima ili obredom.

Niko nije obavezan da se izjašnjava o svojim vjerskim i drugim uvjerenjima.

Sloboda ispoljavanja vjerskih uvjerenja može se ograničiti samo ako je to

neophodno radi zaštite života i zdravlja ljudi, javnog reda i mira, kao i ostalih prava zajemčenih Ustavom.

Sloboda izražavanja

Član 47

Svako ima pravo na slobodu izražavanja govorom, pisanom riječju, slikom ili na drugi način.

Pravo na slobodu izražavanja može se ograničiti samo pravom drugoga na dostojanstvo, ugled i čast i ako se ugrožava javni moral ili bezbjednost Crne Gore.

Prigovor savjesti

Član 48

Svako ima pravo na prigovor savjesti.

Niko nije dužan da protivno svojoj vjeri ili ubjeđenju ispunjava vojnu ili drugu obavezu koja uključuje upotrebu oružja.

Sloboda štampe

Član 49

Jemči se sloboda štampe i drugih vidova javnog obavještavanja.

Jemči se pravo da se, bez odobrenja, osnivaju novine i druga sredstva javnog informisanja, uz upis kod nadležnog organa.

Jemči se pravo na odgovor i pravo na ispravku neistinite, nepotpune ili netačno prenijete informacije kojom je povrijeđeno nečije pravo ili interes i pravo na naknadu štete prouzrokovane objavljivanjem netačnog podatka ili obavje-štenja.

Zabrana cenzure

Član 50

U Crnoj Gori nema cenzure.

Nadležni sud može spriječiti širenje informacija i ideja putem sredstava javnog obavještavanja samo ako je to neophodno radi: sprječavanja pozivanja na nasilno rušenje Ustavom utvrđenog poretka; očuvanja teritorijalnog integriteta Crne Gore; sprječavanja propagiranja rata ili podstrekavanja na nasilje ili vršenje

krivičnog djela; sprječavanja propagiranja rasne, nacionalne i vjerske mržnje ili diskriminacije.

Pristup informaciji

Član 51

Svako ima pravo pristupa informacijama u posjedu državnih organa i organizacija koje vrše javna ovlašćenja.

Pravo pristupa informacijama može se ograničiti ako je to u interesu: zaštite života; javnog zdravlja; morala i privatnosti; vođenja krivičnog postupka; bezbjednosti i odbrane Crne Gore; spoljne, monetarne i ekonomske politike.

Sloboda okupljanja

Član 52

Jemči se sloboda mirnog okupljanja, bez odobrenja, uz prethodnu prijavu nadležnom organu.

Sloboda okupljanja može se privremeno ograničiti odlukom nadležnog organa radi sprječavanja nereda ili vršenja krivičnog djela, ugrožavanja zdravlja, morala ili radi bezbjednosti ljudi i imovine, u skladu sa zakonom.

Sloboda udruživanja

Član 53

Jemči se sloboda političkog, sindikalnog i drugog udruživanja i djelovanja, bez odobrenja, uz upis kod nadležnog organa.

Niko se ne može prisiliti da bude član nekog udruženja.

Država pomaže politička i druga udruženja, kada za to postoji javni interes.

Zabrana organizovanja

Član 54

Zabranjeno je političko organizovanje u državnim organima.

Sudija Ustavnog suda, sudija, državni tužilac i njegov zamjenik, zaštitnik ljudskih prava i sloboda, član Savjeta Centralne banke, član Senata Državne revizorske institucije, profesionalni pripadnik Vojske, Policije i drugih službi bezbjednosti ne može biti član političke organizacije.

Zabranjeno je političko organizovanje i djelovanje stranaca i političkih organizacija čije je sjedište van Crne Gore.

Zabrana djelovanja i osnivanja

Član 55

Zabranjeno je djelovanje političkih i drugih organizacija koje je usmjereno na nasilno rušenje ustavnog poretka, narušavanje teritorijalne cjelokupnosti Crne

Gore, kršenje zajemčenih sloboda i prava ili izazivanje nacionalne, rasne, vjerske i druge mržnje i netrpeljivosti.

Zabranjeno je osnivanje tajnih subverzivnih organizacija i neregularnih vojski.

Pravo obraćanja međunarodnim organizacijama

Član 56

Svako ima pravo obraćanja međunarodnim organizacijama radi zaštite svojih prava i sloboda zajemčenih Ustavom.

Pravo obraćanja

Član 57

Svako ima pravo da se, pojedinačno ili zajedno sa drugim, obrati državnom organu ili organizaciji koja vrši javna ovlašćenja i da dobije odgovor.

Niko ne može da bude pozvan na odgovornost, niti da trpi druge štetne posljedice zbog stavova iznijetih u obraćanju, osim ako je time učinio krivično djelo.

4. EKONOMSKA, SOCIJALNA I KULTURNA PRAVA I SLOBODE

Svojina

Član 58

Jemči se pravo svojine.

Niko ne može biti lišen ili ograničen prava svojine, osim kada to zahtijeva javni interes, uz pravičnu naknadu.

Prirodna bogatstva i dobra u opštoj upotrebi su u državnoj svojini.

Preduzetništvo

Član 59

Jemči se sloboda preduzetništva.

Sloboda preduzetništva može se ograničiti samo ako je to neophodno radi zaštite zdravlja ljudi, životne sredine, prirodnih bogatstava, kulturne baštine ili bezbjednosti i odbrane Crne Gore.

Pravo nasljeđivanja

Član 60

Jemči se pravo nasljeđivanja.

Prava stranaca

Član 61

Strano lice može biti subjekat prava svojine u skladu sa zakonom.

Pravo na rad

Član 62

Svako ima pravo na rad, na slobodan izbor zanimanja i zapošljavanja, na pravične i humane uslove rada i na zaštitu za vrijeme nezaposlenosti.

Zabrana prinudnog rada

Član 63

Zabranjen je prinudni rad.

Prinudnim radom ne smatra se: rad uobičajen u sklopu izdržavanja kazne lišenja slobode; obavljanje službe vojne prirode ili službe koja se zahtijeva umjesto nje; rad koji se zahtijeva u slučaju krize ili nesreće koja prijeti ljudskim životima ili imovini.

Prava zaposlenih

Član 64

Zaposleni imaju pravo na odgovarajuću zaradu.

Zaposleni imaju pravo na ograničeno radno vrijeme i plaćeni odmor.

Zaposleni imaju pravo na zaštitu na radu.

Omladina, žene i invalidi uživaju posebnu zaštitu na radu.

Socijalni savjet

Član 65

Socijalni položaj zaposlenih usklađuje se u Socijalnom savjetu.

Socijalni savjet čine predstavnici sindikata, poslodavaca i Vlade.

Štrajk

Član 66

Zaposleni imaju pravo na štrajk.

Pravo na štrajk može se ograničiti zaposlenim u Vojsci, policiji, državnim organima i javnoj službi u cilju zaštite javnog interesa, u skladu sa zakonom.

Socijalno osiguranje

Član 67

Socijalno osiguranje zaposlenih je obavezno.

Država obezbjeđuje materijalnu sigurnost licu koje je nesposobno za rad i nema sredstva za život.

Zaštita lica sa invaliditetom

Član 68

Jemči se posebna zaštita lica sa invaliditetom.

Zdravstvena zaštita

Član 69

Svako ima pravo na zdravstvenu zaštitu.

Dijete, trudnica, staro lice i lice sa invaliditetom imaju pravo na zdravstvenu zaštitu iz javnih prihoda, ako to pravo ne ostvaruju po nekom drugom osnovu.

Zaštita potrošača

Član 70

Država štiti potrošača.

Zabranjene su radnje kojima se narušava zdravlje, bezbjednost i privatnost potrošača.

Brak

Član 71

Brak se može zaključiti samo uz slobodan pristanak žene i muškarca.

Brak se zasniva na ravnopravnosti supružnika.

Porodica

Član 72

Porodica uživa posebnu zaštitu.

Roditelji su obavezni da brinu o djeci, da ih vaspitavaju i školuju.

Djeca su obavezna da se staraju o svojim roditeljima kojima je potrebna pomoć.
Djeca rođena van braka imaju ista prava i obaveze kao i djeca rođena u braku.

Zaštita majke i djeteta

Član 73

Majka i dijete uživaju posebnu zaštitu.

Država stvara uslove kojima se podstiče rađanje djece.

Prava djeteta

Član 74

Dijete uživa prava i slobode primjereno njegovom uzrastu i zrelosti.

Djetetu se jemči posebna zaštita od psihičkog, fizičkog, ekonomskog i svakog drugog iskorišćavanja ili zloupotrebe.

Školovanje

Član 75

Jemči se pravo na školovanje pod jednakim uslovima.

Osnovno školovanje je obavezno i besplatno.

Jemči se autonomija univerziteta, visokoškolskih i naučnih ustanova.

Sloboda stvaralaštva

Član 76

Jemči se sloboda naučnog, kulturnog i umjetničkog stvaralaštva.

Jemči se sloboda objavljivanja naučnih i umjetničkih djela, naučnih otkrića i tehničkih izuma, a njihovim stvaraocima moralna i imovinska prava.

Nauka, kultura i umjetnost

Član 77

Država podstiče i pomaže razvoj prosvjete, nauke, kulture, umjetnosti, sporta, fizičke i tehničke kulture.

Država štiti naučne, kulturne, umjetničke i istorijske vrijednosti.

Zaštita prirodne i kulturne baštine

Član 78

Svako je dužan da čuva prirodnu i kulturnu baštinu od opšteg interesa.

Država štiti prirodnu i kulturnu baštinu.

5. POSEBNA - MANJINSKA PRAVA

Zaštita identiteta

Član 79

Pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica jemče se prava i slobode koja mogu koristiti pojedinačno i u zajednici sa drugima:

1) na izražavanje, čuvanje, razvijanje i javno ispoljavanje nacionalne, etničke, kulturne i vjerske posebnosti;

2) na izbor, upotrebu i javno isticanje nacionalnih simbola i obilježavanje nacionalnih praznika;

3) na upotrebu svog jezika i pisma u privatnoj, javnoj i službenoj upotrebi;

4) na školovanje na svom jeziku i pismu u državnim ustanovama i da nastavni programi obuhvataju i istoriju i kulturu pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica;

5) da u sredinama sa značajnim učešćem u stanovništvu organi lokalne samouprave, državni i sudski organi vode postupak i na jeziku manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica;

6) da osnivaju prosvjetna, kulturna i vjerska udruženja uz materijalnu pomoć države;

7) da sopstveno ime i prezime upisuju i koriste na svom jeziku i pismu u službenim ispravama;

8) da u sredinama sa značajnim učešćem u stanovništvu tradicionalni lokalni nazivi, imena ulica i naselja, kao i topografske oznake budu ispisani i na jeziku manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica;

9) na autentičnu zastupljenost u Skupštini Crne Gore i skupštinama jedinica lokalne samouprave u kojima čine značajan dio stanovništva, shodno principu afirmativne akcije;

10) na srazmjernu zastupljenost u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave;

11) na informisanje na svom jeziku;

12) da uspostavljaju i održavaju kontakte sa građanima i udruženjima van Crne Gore sa kojima imaju zajedničko nacionalno i etničko porijeklo, kulturno- istorijsko nasljeđe, kao i vjerska ubjeđenja;

13) na osnivanje savjeta za zaštitu i unapređenje posebnih prava.

Zabrana asimilacije

Član 80

Zabranjena je nasilna asimilacija pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Država je dužna da zaštiti pripadnike manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica od svih oblika nasilne asimilacije.

6. ZAŠTITNIK LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA

Član 81

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je samostalan i nezavisan organ koji preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda vrši funkciju na osnovu Ustava, zakona i potvrđenih međunarodnih ugovora, pridržavajući se i načela pravde i pravičnosti.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda imenuje se na vrijeme od šest godina i može biti razriješen u slučajevima predviđenim zakonom.

DIO TREĆI

UREĐENJE VLASTI

1. SKUPŠTINA CRNE GORE

Nadležnost

Član 82

Skupština:

1) donosi ustav;

2) donosi zakone;

3) donosi druge propise i opšte akte (odluke, zaključke, rezolucije, deklara-cije i preporuke) ; 4) proglašava ratno i vanredno stanje;

5) donosi budžet i završni račun budžeta;

6) donosi strategiju nacionalne bezbjednosti i strategiju odbrane;

7) donosi plan razvoja i prostorni plan Crne Gore;

8) odlučuje o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama;

9) uređuje sistem državne uprave;

10) vrši nadzor nad Vojskom i bezbjednosnim službama;

11) raspisuje državni referendum;

12) bira i razrješava predsjednika i članove Vlade;

13) bira i razrješava predsjednika Vrhovnog suda, predsjednika i sudije Ustavnog suda;

14) imenuje i razrješava: vrhovnog državnog tužioca i državne tužioce, zaštitnika ljudskih prava i sloboda; guvernera Centralne banke i članove Savjeta Centralne banke Crne Gore; predsjednika i članove Senata Državne revizorske institucije i druge nosioce funkcija određene zakonom;

15) odlučuje o imunitetskim pravima;

16) daje amnestiju;

17) potvrđuje međunarodne ugovore;

18) raspisuje javne zajmove i odlučuje o zaduživanju Crne Gore;

19) odlučuje o raspolaganju državnom imovinom iznad vrijednosti određene zakonom;

20) vrši i druge poslove utvrđene Ustavom ili zakonom.

Sastav Skupštine

Član 83

Skupštinu čine poslanici koji se biraju neposredno, na osnovu opšteg i jednakog biračkog prava i tajnim glasanjem.

Skupština ima 81 poslanika.

Mandat Skupštine
Član 84

Mandat Skupštine traje četiri godine.

Skupštini može prestati mandat prije vremena na koje je izabrana raspuštanjem ili skraćenjem mandata Skupštine.

Ako mandat Skupštine ističe za vrijeme ratnog ili vanrednog stanja, mandat joj se produžava najduže 90 dana po prestanku okolnosti koje su izazvale to stanje.

Na predlog predsjednika Crne Gore, Vlade ili najmanje 25 poslanika, Skupština može skratiti mandat.

Prava i dužnosti poslanika

Član 85

Poslanik se opredjeljuje i glasa po sopstvenom uvjerenju.

Poslanik ima pravo da poslaničku funkciju obavlja profesionalno.

Imunitet

lan 86

Poslanik uživa imunitet.

Poslanik ne može biti pozvan na krivičnu ili drugu odgovornost ili pritvoren

za izraženo mišljenje ili glasanje u vršenju svoje poslaničke funkcije.

Protiv poslanika ne može se pokrenuti krivični postupak, niti odrediti pritvor, bez odobrenja Skupštine, osim ako je zatečen u vršenju krivičnog djela za koje je propisana kazna u trajanju dužem od pet godina zatvora.

Imunitet, kao i poslanik, uživaju: predsjednik Crne Gore, predsjednik i članovi Vlade, predsjednik Vrhovnog suda, predsjednik i sudije Ustavnog suda, vrhovni državni tužilac .

Prestanak mandata poslanika

Član 87

Poslaniku prestaje mandat prije isteka vremena na koje je biran:

1) podnošenjem ostavke;

2) ako je pravosnažnom odlukom suda osuđen na bezuslovnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci;

3) ako je pravosnažnom odlukom lišen poslovne sposobnosti;

4) prestankom crnogorskog državljanstva.

Konstituisanje Skupštine

Član 88

Prvu sjednicu novoizabranog sastava Skupštine saziva predsjednik Skupštine prethodnog saziva i održava se najkasnije 15 dana od dana objavljivanja konačnih rezultata izbora.

Predsjednik i potpredsjednik Skupštine

Član 89

Skupština ima predsjednika i jednog ili više potpredsjednika, koje bira iz svog sastava na vrijeme od četiri godine.

Predsjednik Skupštine predstavlja Skupštinu, saziva Skupštinu na sjednice i predsjedava im, stara se o primjeni poslovnika Skupštine, raspisuje izbore za predsjednika Crne Gore i vrši druge poslove utvrđene Ustavom, zakonom i poslovnikom Skupštine.

Potpredsjednik zamjenjuje predsjednika Skupštine u vršenju poslova kada je on spriječen ili kada mu on povjeri da ga zamjenjuje.

Zasijedanje Skupštine

Član 90

Skupština radi na redovnim i vanrednim zasijedanjima.

Redovno zasijedanje održava se dva puta godišnje.

Prvo redovno zasijedanje počinje prvog radnog dana u martu i traje do kraja jula, a drugo prvog radnog dana u oktobru i traje do kraja decembra.

Vanredno zasijedanje saziva se na zahtjev predsjednika Crne Gore, Vlade ili najmanje trećine ukupnog broja poslanika.

Odlučivanje

Član 91

Skupština odlučuje većinom glasova prisutnih poslanika na sjednici kojoj prisustvuje više od polovine svih poslanika, ako Ustavom nije drukčije određeno.

Većinom glasova svih poslanika Skupština donosi zakone kojima se uređuju: način ostvarivanja sloboda i prava građana, crnogorsko državljanstvo, referendum, materijalne obaveze građana, državni simboli i upotreba i korišćenje državnih simbola, odbrana i bezbjednost, vojska, osnivanje, spajanje i ukidanje opština; proglašava ratno i vanredno stanje; donosi prostorni plan; donosi poslovnik Skupštine; odlučuje o raspisivanju državnog referenduma; odlučuje o skraćenju mandata; odlučuje o razrješenju predsjednika Republike; bira i razrješava predsjednika i članove Vlade i odlučuje o povjerenju Vladi; bira i razrje-

šava predsjednika Vrhovnog suda, predsjednike i sudije Ustavnog suda; imenuje i razrješava zaštitnika ljudskih prava i sloboda.

Skupština odlučuje dvotrećinskom većinom glasova svih poslanika o zakonima kojima se uređuje izborni sistem i imovinska prava stranaca.

U prvom glasanju dvotrećinskom većinom i u drugom glasanju većinom svih poslanika najranije nakon tri mjeseca, Skupština odlučuje o zakonima kojima se uređuje način ostvarivanja stečenih manjinskih prava i upotreba jedinica Vojske u međunarodnim snagama.

Raspuštanje Skupštine

Član 92

Skupština se raspušta, ako ne izabere Vladu u roku od 90 dana od dana kada predsjednik Crne Gore prvi put predloži mandatara.

Ako Skupština duže vrijeme ne obavlja nadležnosti utvrđene Ustavom, Vlada može, pošto sasluša mišljenje predsjednika Skupštine i predsjednika klubova poslanika u Skupštini, raspustiti Skupštinu.

Skupština se raspušta ukazom predsjednika Crne Gore.

Skupština se ne može raspustiti za vrijeme ratnog ili vanrednog stanja, ako je pokrenut postupak glasanja o nepovjerenju Vladi, kao ni u prva tri mjeseca od konstituisanja i tri mjeseca prije isteka mandata.

Predsjednik Crne Gore raspisuje izbore prvog narednog dana po raspu-štanju Skupštine.

Predlaganje zakona i drugih akata

Član 93

Pravo predlaganja zakona i drugih akata imaju Vlada i poslanik.

Pravo predlaganja zakona ima i šest hiljada birača, preko poslanika koga ovlaste.

Predlog za raspisivanje državnog referenduma mogu podnijeti: najmanje 25 poslanika, predsjednik Crne Gore, Vlada ili najmanje 10% građana koji imaju biračko pravo.

Proglašavanje zakona

Član 94

Predsjednik Crne Gore je dužan da proglasi zakon u roku od sedam dana od dana usvajanja zakona, odnosno u roku od tri dana ako je zakon usvojen po hitnom postupku ili da zakon vrati Skupštini na ponovno odlučivanje.

Predsjednik Crne Gore dužan je da proglasi ponovno izglasani zakon.

2. PREDSJEDNIK CRNE GORE

Nadležnost

Član 95

Predsjednik Crne Gore:

1) predstavlja Crnu Goru u zemlji i inostranstvu;

2) komanduje Vojskom na osnovu odluka Savjeta za odbranu i bezbjednost;

3) ukazom proglašava zakone;

4) raspisuje izbore za Skupštinu;

5) predlaže Skupštini: mandatara za sastav Vlade, nakon obavljenog razgovora sa predstavnicima političkih partija zastupljenih u Skupštini; predsjednika i sudije Ustavnog suda i zaštitnika ljudskih prava i sloboda;

6) postavlja i opoziva ambasadore i šefove drugih diplomatskih predstav-ništava Crne Gore u inostranstvu, na predlog Vlade i uz mišljenje odbora Skupštine nadležnog za međunarodne odnose;

7) prima akreditivna i opozivna pisma stranih diplomatskih predstavnika;

8) dodjeljuje odlikovanja i priznanja Crne Gore;

9) daje pomilovanja;

10) vrši i druge poslove utvrđene Ustavom ili zakonom.

Izbor

Član 96

Predsjednik Crne Gore bira se na osnovu opšteg i jednakog biračkog prava, neposrednim i tajnim glasanjem.

Za predsjednika Crne Gore može biti biran crnogorski državljanin koji ima prebivalište u Crnoj Gori najmanje 10 godina u posljednjih 15 godina.

Izbor za predsjednika Crne Gore raspisuje predsjednik Skupštine.

Mandat

Član 97

Predsjednik Crne Gore bira se na pet godina.

Isto lice može biti predsjednik Crne Gore najviše dva puta.

Predsjednik Crne Gore stupa na dužnost danom polaganja zakletve pred poslanicima u Skupštini.

Ako mandat predsjednika ističe za vrijeme ratnog ili vanrednog stanja, mandat se produžava najduže 90 dana po prestanku okolnosti koje su izazvale to stanje.

Predsjednik Crne Gore ne može obavljati drugu javnu funkciju.

Prestanak mandata

Član 98

Mandat predsjednika Crne Gore prestaje istekom vremena na koje je biran, ostavkom, ako je trajno spriječen da vrši dužnost predsjednika i razrješenjem.

Predsjednik odgovara za povredu Ustava.

Postupak za utvrđivanje da li je predsjednik Crne Gore povrijedio Ustav može pokrenuti Skupština, na predlog najmanje 25 poslanika.

Predlog za pokretanje postupka Skupština dostavlja predsjedniku Crne Gore na izjašnjenje.

Odluku o postojanju ili nepostojanju povrede Ustava donosi Ustavni sud i bez odlaganja je objavljuje i dostavlja Skupštini i predsjedniku Crne Gore.

Predsjednika Crne Gore Skupština može razriješiti kada Ustavni sud utvrdi da je povrijedio Ustav.

Vršenje funkcije u slučaju spriječenosti ili prestanka mandata

Član 99

U slučaju prestanka mandata predsjednika Crne Gore, do izbora novog predsjednika, kao i u slučaju privremene spriječenosti predsjednika da obavlja funkciju, tu funkciju obavlja predsjednik Skupštine.

3. VLADA CRNE GORE

Nadležnost

Član 100

Vlada:

1) vodi unutrašnju i vanjsku politiku Crne Gore ;

2) izvršava zakone, druge propise i opšte akte;

3) donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona;

4) zaključuje međunarodne ugovore;

5) predlaže plan razvoja i prostorni plan Crne Gore ;

6) predlaže budžet i završni račun budžeta;

7) predlaže strategiju nacionalne bezbjednosti i strategiju odbrane;

8) odlučuje o priznavanju država i uspostavljanju diplomatskih i konzularnih odnosa sa drugim državama;

9) predlaže ambasadore i šefove drugih diplomatskih predstavništava Crne Gore u inostranstvu;

10) vrši i druge poslove utvrđene Ustavom ili zakonom.

Uredbe sa zakonskom snagom

Član 101

Vlada može, za vrijeme ratnog ili vanrednog stanja, donositi uredbe sa zakonskom snagom, ako Skupština nije u mogućnosti da se sastane.

Vlada je dužna da uredbe sa zakonskom snagom podnese Skupštini na potvrđivanje čim Skupština bude u mogućnosti da se sastane.

Sastav Vlade

Član 102

Vladu čine predsjednik, jedan ili više potpredsjednika i ministri.

Predsjednik Vlade predstavlja Vladu i rukovodi njenim radom.

Izbor

Član 103

Predsjednik Crne Gore predlaže mandatara u roku od 30 dana od dana konstituisanja Skupštine.

Mandatar za sastav Vlade iznosi u Skupštini svoj program i predlaže sastav Vlade.
O programu mandatara i predlogu za sastav Vlade Skupština odlučuje istovremeno.

Nespojivost funkcije

Član 104

Predsjednik Vlade i član Vlade ne može vršiti poslaničku i drugu javnu funkciju, niti profesionalno obavljati drugu djelatnost.

Ostavka i razrješenje

Član 105

Vlada i član Vlade mogu podnijeti ostavku.

Ostavka predsjednika Vlade smatra se ostavkom Vlade.

Predsjednik Vlade može predložiti Skupštini da razriješi člana Vlade.

Pitanje povjerenja

Član 106

Vlada može u Skupštini postaviti pitanje svog povjerenja.

Pitanje nepovjerenja

Član 107

Skupština može izglasati nepovjerenje Vladi.

Predlog da se glasa o nepovjerenju Vladi može podnijeti najmanje 27 poslanika.

Ako je Vlada dobila povjerenje, potpisnici predloga ne mogu podnijeti novi predlog za glasanje o nepovjerenju prije isteka roka od 90 dana.

Interpelacija

Član 108

Interpelaciju za pretresanje određenih pitanja o radu Vlade može podnijeti najmanje 27 poslanika.

Interpelacija se podnosi u pisanom obliku i mora biti obrazložena.

Vlada dostavlja odgovor u roku od 30 dana od dana kada je primila interpelaciju.

Parlamentarna istraga

Član 109

Skupština može, na predlog najmanje 27 poslanika, obrazovati anketni odbor radi prikupljanja informacija i činjenica o događajima koji se odnose na rad državnih organa.

Prestanak mandata

Član 110

Vladi prestaje mandat: prestankom mandata Skupštine, podnošenjem ostavke, kad izgubi povjerenje i ako ne predloži budžet do 31. marta budžetske godine.

Vlada kojoj je prestao mandat nastavlja rad do izbora Vlade u novom sastavu.

Vlada kojoj je prestao mandat ne može raspustiti Skupštinu.

Državna uprava

Član 111

Poslove državne uprave vrše ministarstva i drugi organi uprave.

Prenošenje i povjeravanje poslova

Član 112

Pojedini poslovi državne uprave mogu se zakonom prenijeti na lokalnu samoupravu ili drugo pravno lice.

Pojedini poslovi državne uprave mogu se propisom Vlade povjeriti lokalnoj samoupravi ili drugom pravnom licu.

4. LOKALNA SAMOUPRAVA

Način odlučivanja

Član 113

U lokalnoj samoupravi odlučuje se neposredno i preko slobodno izabranih predstavnika.

Pravo na lokalnu samoupravu obuhvata pravo građana i organa lokalne samouprave da uređuju i upravljaju određenim javnim i drugim poslovima, na osnovu sopstvene odgovornosti i u interesu lokalnog stanovništva.

Oblik lokalne samouprave

Član 114

Osnovni oblik lokalne samouprave je opština.

Mogu se osnivati i drugi oblici lokalne samouprave.

Opština

Član 115

Opština ima svojstvo pravnog lica.

Opština donosi statut i opšte akte.

Organi opštine su skupština i predsjednik.

Svojinska ovlašćenja i finansiranje

Član 116

Opština vrši određena svojinska ovlašćenja na stvarima u državnoj svojini u skladu sa zakonom.

Opština ima imovinu.

Opština se finansira iz sopstvenih prihoda i sredstava države.

Opština ima budžet.

Samostalnost

Član 117

Opština je samostalna u vršenju svojih nadležnosti.

Vlada može raspustiti skupštinu opštine**,** odnosno razriješiti predsjednika opštine samo ako skupština opštine, odnosno predsjednik opštine, u vremenu dužem od šest mjeseci, ne vrše svoje nadležnosti.

5. S U D

Načela sudstva

Član 118

Sud je samostalan i nezavisan.

Sud sudi na osnovu Ustava, zakona i potvrđenih i objavljenih međunarod-nih ugovora.

Zabranjeno je osnivanje prijekih i vanrednih sudova.

Sudsko vijeće

Član 119

Sud sudi u vijeću, osim kada je zakonom određeno da sudi sudija pojedinac.
U suđenju učestvuju i sudije-porotnici, kada je to utvrđeno zakonom.

Javnost suđenja
Član 120

Rasprava pred sudom je javna i presude se izriču javno.

Izuzetno, sud može isključiti javnost sa rasprave ili njenog dijela iz razloga koji su nužni u demokratskom društvu, samo u obimu koji je potreban: u interesu morala ; javnog reda; kada se sudi maloljetnicima; radi zaštite privatnog života stranaka; u bračnim sporovima; u postupcima u vezi sa starateljstvom ili usvojenjem; radi čuvanja vojne, poslovne ili službene tajne i zaštite bezbjednosti i odbrane Crne Gore.

Stalnost funkcije

Član 121

Sudijska funkcija je stalna.

Sudiji prestaje funkcija ako to sâm zatraži, kada ispuni uslove za ostvari-vanje prava na starosnu penziju i ako je osuđen na bezuslovnu kaznu zatvora.

Sudija se razrješava dužnosti: ako je osuđen za djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje sudijske funkcije; nestručno ili nesavjesno obavlja sudijsku funkciju ili ako trajno izgubi sposobnost za vršenje sudijske funkcije.

Sudija ne može biti premješten ili upućen u drugi sud protiv svoje volje, osim odlukom Sudskog savjeta u slučaju reorganizacije sudova.

Funkcionalni imunitet

Član 122

Sudija i sudija-porotnik uživa funkcionalni imunitet.

Sudija i sudija-porotnik ne može biti pozvan na odgovornost za izraženo mišljenje i glasanje pri donošenju sudske odluke, osim ako se radi o krivičnom djelu.

Sudija, u postupku pokrenutom zbog krivičnog djela učinjenog u obavljanju sudijske funkcije, ne može biti pritvoren bez odobrenja Sudskog savjeta.

Nespojivost funkcije

Član 123

Sudija ne može vršiti poslaničku ili drugu javnu funkciju niti profesionalno obavljati drugu djelatnost.

Vrhovni sud

Član 124

Vrhovni sud je najviši sud u Crnoj Gori.

Vrhovni sud obezbjeđuje jedinstvenu primjenu zakona od strane sudova.

Predsjednika Vrhovnog suda bira i razrješava te funkcije Skupština na zajednički predlog predsjednika Crne Gore, predsjednika Skupštine i predsjednika Vlade.

Ako se predlog za izbor predsjednika Vrhovnog suda ne podnese u roku od 30 dana, predsjednik Vrhovnog suda se bira na predlog nadležnog radnog tijela Skupštine.

Izbor sudija

Član 125

Sudiju i predsjednika suda bira i razrješava Sudski savjet.

Predsjednik suda bira se na vrijeme od pet godina.

Predsjednik suda ne može biti član Sudskog savjeta.

Sudski savjet

Član 126

Sudski savjet je samostalan i nezavisan organ koji obezbjeđuje nezavisnost i samostalnost sudova i sudija.

Sastav Sudskog savjeta

Član 127

Sudski savjet ima predsjednika i devet članova.

Predsjednik Sudskog savjeta je predsjednik Vrhovnog suda.

Članovi Sudskog savjeta su:

1) četiri sudije koje bira i razrješava Konferencija sudija;

2) dva poslanika koje bira i razrješava Skupština iz reda parlamentarne većine i opozicije;

3) dva ugledna pravnika koje bira i razrješava predsjednik Crne Gore;

4) ministar pravde.

Sastav Sudskog savjeta proglašava predsjednik Crne Gore.

Mandat Sudskog savjeta je četiri godine.

Nadležnost Sudskog savjeta

Član 128

Sudski savjet:

1) bira i razrješava sudiju, predsjednika suda i sudiju- porotnika;

2) utvrđuje prestanak sudijske funkcije;

3) utvrđuje broj sudija i sudija-porotnika u sudu;

4) razmatra izvještaj o radu suda, predstavke i pritužbe na rad suda i zauzima stavove o njima;

5) odlučuje o imunitetu sudije;

6) predlaže Vladi iznos sredstava za rad sudova;

7) vrši i druge poslove utvrđene zakonom.

Sudski savjet odlučuje većinom glasova svih članova.

U postupcima disciplinske odgovornosti sudija, ministar pravde ne glasa.

6. VOJSKA CRNE GORE

Načela

Član 129

Vojska brani nezavisnost, suverenost i državnu teritoriju Crne Gore, u skladu sa principima međunarodnog prava o upotrebi sile.

Vojska je pod demokratskom i civilnom kontrolom.

Pripadnici Vojske mogu biti u sastavu međunarodnih snaga.

7. SAVJET ZA ODBRANU I BEZBJEDNOST

Nadležnost

Član 130

Savjet za odbranu i bezbjednost:

1) donosi odluke o komandovanju Vojskom Crne Gore;

2) analizira i ocjenjuje bezbjednosnu situaciju u Crnoj Gori i donosi odluke za preduzimanje odgovarajućih mjera;

3) postavlja, unapređuje i razrješava oficire Vojske;

4) predlaže Skupštini proglašenje ratnog i vanrednog stanja;

5) predlaže upotrebu Vojske u međunarodnim snagama;

6) vrši i druge poslove utvrđene Ustavom ili zakonom.

Sastav

Član 131

Savjet za odbranu i bezbjednost Crne Gore čine: predsjednik Crne Gore, predsjednik Skupštine i predsjednik Vlade.

Predsjednik Crne Gore je predsjednik Savjeta za odbranu i bezbjednost.

Proglašenje ratnog stanja

Član 132

Ratno stanje proglašava se kada postoji neposredna ratna opasnost za Crnu Goru, kada je Crna Gora napadnuta ili joj je objavljen rat.

Ako Skupština nije u mogućnosti da se sastane, odluku o proglašenju ratnog stanja donosi Savjet za odbranu i bezbjednost i podnosi je Skupštini na potvrđivanje čim Skupština bude u mogućnosti da se sastane.

Proglašenje vanrednog stanja

Član 133

Vanredno stanje može se proglasiti na teritoriji ili dijelu teritorije Crne Gore u slučaju :

1) velikih prirodnih nepogoda;

2) tehničko-tehnoloških i ekoloških nesreća i epidemija;

3) većeg narušavanja javnog reda i mira;

4) ugrožavanja ili pokušaja rušenja ustavnog poretka.

Ako Skupština nije u mogućnosti da se sastane, odluku o proglašenju vanre-

dnog stanja donosi Savjet za odbranu i bezbjednost i podnosi je na potvrdu Skupštini, čim ona bude u mogućnosti da se sastane.

Vanredno stanje traje do prestanka okolnosti zbog kojih je proglašeno.

8. DRŽAVNO TUŽILAŠTVO

Status i nadležnost

Član 134

Državno tužilaštvo je jedinstven i samostalan državni organ koji vrši poslove gonjenja učinilaca krivičnih djela i drugih kažnjivih djela koja se gone po službenoj dužnosti .

Imenovanje i mandat

Član 135

Poslove Državnog tužilaštva vrši državni tužilac.

Državni tužilac ima jednog ili više zamjenika.

Vrhovni državni tužilac i državni tužioci imenuju se na vrijeme od pet godina.

Tužilački savjet

Član 136

Tužilački savjet obezbjeđuje samostalnost državnog tužilaštva i državnih tužilaca.

Tužilački savjet bira i razrješava Skupština.

Izbor, mandat, nadležnosti, organizacija i način rada Tužilačkog savjeta uređuju se zakonom.

Funkcionalni imunitet

Član 137

Državni tužilac i zamjenik državnog tužioca uživaju funkcionalni imunitet i ne mogu biti pozvani na odgovornost za mišljenje dato ili odluku donijetu u vršenju svoje funkcije, osim ako se radi o krivičnom djelu.

Nespojivost funkcije

Član 138

Državni tužilac i zamjenik državnog tužioca ne mogu vršiti poslaničku i drugu javnu funkciju, niti profesionalno obavljati drugu djelatnost.

DIO četvrti

EKONOMSKO UREĐENJE

Principi

Član 139

Ekonomsko uređenje zasniva se na slobodnom i otvorenom tržištu, slobodi preduzetništva i konkurencije, samostalnosti privrednih subjekata i njihovoj odgovornosti za preuzete obaveze u pravnom prometu, zaštiti i ravnopravnosti svih oblika svojine.

Ekonomski prostor i jednakost

Član 140

Teritorija Crne Gore je jedinstven ekonomski prostor.

Država podstiče ravnomjeran ekonomski razvoj svih njenih područja.

Zabranjeno je narušavanje i ograničavanje slobodne konkurencije i pod-sticanje neravnopravnog, monopolskog ili dominantnog položaja na tržištu.

Državna svojina

Član 141

Stvari u državnoj svojini pripadaju državi Crnoj Gori.

Poreska obaveza

Član 142

Država se finansira od poreza**,** dažbina i drugih prihoda.

Svako je dužan da plaća poreze i druge dažbine.

Porezi i druge dažbine mogu se uvoditi samo zakonom.

Centralna banka Crne Gore

Član 143

Centralna banka Crne Gore je samostalna organizacija, odgovorna za monetarnu i finansijsku stabilnost i funkcionisanje bankarskog sistema .

Centralnom bankom Crne Gore upravlja Savjet Centralne banke.

Centralnom bankom Crne Gore rukovodi guverner Centralne banke.

Državna revizorska institucija

Član 144

Državna revizorska institucija Crne Gore je samostalan i vrhovni organ državne revizije.

Državna revizorska institucija vrši reviziju zakonitosti i uspješnosti upravljanja državnom imovinom i obavezama, budžetima i svim finansijskim poslovima subjekata čiji su izvori finansiranja javni ili nastaju korišćenjem državne imovine.

Državna revizorska institucija podnosi Skupštini godišnji izvještaj.

Državnom revizorskom institucijom upravlja Senat.

DIO PETI

USTAVNOST I ZAKONITOST

Saglasnost pravnih propisa

Član 145

Zakon mora biti saglasan sa Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, a drugi propis mora biti saglasan sa Ustavom i zakonom.

Objavljivanje i stupanje na snagu propisa

Član 146

Zakon i drugi propis objavljuje se prije stupanja na snagu, a stupa na snagu najranije osmog dana od dana objavljivanja.

Izuzetno, kada za to postoje razlozi utvrđeni u postupku donošenja, zakon i drugi propis može stupiti na snagu najranije danom objavljivanja.

Zabrana povratnog dejstva

Član 147

Zakon i drugi propis ne može imati povratno dejstvo.

Izuzetno, pojedine odredbe zakona, ako to zahtijeva javni interes utvrđen u postupku donošenja zakona, mogu imati povratno dejstvo.

Odredba krivičnog zakona može imati povratno dejstvo samo ako je blaža za učinioca krivičnog djela.

Zakonitost pojedinačnih akata

Član 148

Pojedinačni pravni akt mora biti saglasan sa zakonom.
Konačni pojedinačni pravni akti uživaju sudsku zaštitu.

DIO ŠESTI

USTAVNI SUD CRNE GORE

Nadležnost

Član 149

Ustavni sud odlučuje:

1) o saglasnosti zakona sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međuna-rodnim ugovorima;

2) o saglasnosti drugih propisa i opštih akata sa Ustavom i zakonom;

3) o ustavnoj žalbi zbog povrede ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava;

4) da li je predsjednik Crne Gore povrijedio Ustav ;

5) o sukobu nadležnosti između sudova i drugih državnih organa, između državnih organa i organa jedinica lokalne samouprave i između organa jedinica lokalne samouprave;

6) o zabrani rada političke partije ili nevladine organizacije;

7) o izbornim sporovima i sporovima u vezi sa referendumom koji nijesu u nadležnosti drugih sudova;

8) o saglasnosti sa Ustavom mjera i radnji državnih organa preduzetih za vrijeme ratnog i vanrednog stanja;

9) vrši i druge poslove utvrđene Ustavom.

Ako je u toku postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti propis prestao da važi, a nijesu otklonjene posljedice njegove primjene, Ustavni sud utvrđuje da li je taj propis bio saglasan sa Ustavom, odnosno sa zakonom za vrijeme njegovog važenja.

Ustavni sud prati ostvarivanje ustavnosti i zakonitosti i o uočenim pojavama neustavnosti i nezakonitosti obavještava Skupštinu.

Pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti

Član 150

Svako može dati inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti.

Postupak pred Ustavnim sudom za ocjenu ustavnosti i zakonitosti može da pokrene sud, drugi državni organ, organ lokalne samouprave i pet poslanika.

Ustavni sud može i sâm pokrenuti postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti.

U toku postupka, Ustavni sud može narediti da se obustavi izvršenje pojedinačnog akta ili radnje koji su preduzeti na osnovu zakona, drugog propisa ili opšteg akta čija se ustavnost ili zakonitost ocjenjuje, ako bi njihovim izvršenjem mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice.

Odluka Ustavnog suda

Član 151

Ustavni sud odlučuje većinom glasova svih sudija.

Odluka Ustavnog suda se objavljuje.

Odluka Ustavnog suda je obavezna i izvršna.

Izvršenje odluke Ustavnog suda, kada je to potrebno, obezbjeđuje Vlada.

Prestanak važenja propisa

Član 152

Kad Ustavni sud utvrdi da zakon nije u saglasnosti sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima, odnosno da drugi propis nije saglasan sa Ustavom i zakonom, taj zakon i drugi propis prestaje da važi danom objavljivanja odluke Ustavnog suda.

Zakon ili drugi propis, odnosno pojedine njihove odredbe, za koje je odlukom Ustavnog suda utvrđeno da nijesu saglasne sa Ustavom ili zakonom, ne mogu se primjenjivati na odnose koji su nastali prije objavljivanja odluke Ustavnog suda ako do tog dana nijesu pravosnažno riješeni.

Sastav i izbor

Član 153

Ustavni sud ima sedam sudija.

Sudija Ustavnog suda bira se na vrijeme od devet godina.

Predsjednik Ustavnog suda bira se iz reda sudija na vrijeme od tri godine.

Za sudiju Ustavnog suda može biti birano lice koje uživa ugled istaknutog pravnog stručnjaka, sa najmanje 15 godina rada u struci.

Predsjednik i sudija Ustavnog suda ne može vršiti poslaničku i drugu javnu funkciju niti profesionalno obavljati drugu djelatnost.

Prestanak funkcije

Član 154

Predsjedniku i sudiji Ustavnog suda prestaje funkcija prije isteka vremena na koje je izabran ako to sâm zatraži, kad ispuni uslove za starosnu penziju ili ako je osuđen na bezuslovnu kaznu zatvora.

Predsjednik i sudija Ustavnog suda razrješava se dužnosti ako je osuđen za djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije, ako trajno izgubi sposobnost za vršenje funkcije ili javno ispoljava svoja politička uvjerenja.

Nastupanje razloga za prestanak funkcije ili razrješenje utvrđuje Ustavni sud na sjednici i o tome obavještava Skupštinu.

Ustavni sud može odlučiti da predsjednik ili sudija Ustavnog suda protiv koga je pokrenut krivični postupak, ne vrši dužnost dok taj postupak traje.

DIO SEDMI

PROMJENA USTAVA

Predlog za promjenu ustava

Član 155

Predlog za promjenu Ustava može podnijeti predsjednik Crne Gore, Vlada ili najmanje 25 poslanika.

Predlogom za promjenu Ustava može se predložiti izmjena ili dopuna pojedinih odredbi Ustava ili donošenje novog ustava.

Predlog za promjenu pojedinih odredaba Ustava mora da sadrži naznačenje odredbi čije se promjene traže i obrazloženje.

Predlog za promjenu Ustava usvojen je u Skupštini, ako za njega glasa dvije trećine svih poslanika.

Ako predlog za promjenu Ustava nije usvojen, isti predlog ne može se ponoviti prije isteka jedne godine od dana kada je predlog odbijen.

Akt o promjeni Ustava

Član 156

Promjena pojedinih odredbi Ustava vrši se amandmanima.

Nacrt akta o promjeni Ustava sačinjava nadležno radno tijelo Skupštine.

Nacrt akta o promjeni Ustava usvojen je u Skupštini, ako za njega glasa dvije trećine svih poslanika.

Usvojeni nacrt akta o promjeni Ustava Skupština stavlja na javnu raspravu koja ne može trajati kraće od mjesec dana.

Po završetku javne rasprave nadležno radno tijelo Skupštine utvrđuje pred-log akta o promjeni Ustava.

Akt o promjeni Ustava usvojen je u Skupštini ako za njega glasa dvije trećine svih poslanika.

Promjena Ustava ne može se vršiti za vrijeme ratnog i vanrednog stanja.

Potvrda na referendumu

Član 157

Promjena članova 1, 2, 3, 4, 12, 13, 15, 45 i 157 konačna je ako se na državnom referendumu za promjenu izjasni najmanje tri petine svih birača.

DIO OSMI

PRELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Ustavni zakon za sprovođenje ustava

Član 158

Za sprovođenje Ustava donosi se ustavni zakon.

Ustavni zakon za sprovođenje Ustava donosi Skupština većinom glasova svih poslanika.

Ustavni zakon proglašava se i stupa na snagu istovremeno sa Ustavom.

USTAVOTVORNA SKUPŠTINA REPUBLIKE CRNE GORE

SU-SK Broj 01-514/21 PREDSJEDNIK

Podgorica, 19. oktobra 2007. godine Ranko Krivokapić

Na osnovu člana 15 stav 1 Zakona o postupku za donošenje i proglašenje novog ustava Crne Gore („Službeni list RCG“, br. 66/06), Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore, na trećoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2007. godini, dana 22. oktobra 2007. godine, donijela je

O D L U K U

O PROGLAŠENJU USTAVA CRNE GORE

Proglašava se USTAV CRNE GORE, koji je usvojila Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore, na trećoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2007. godini, dana 19. oktobra 2007. godine.

USTAVOTVORNA SKUPŠTINA REPUBLIKE CRNE GORE

SU-SK Broj 01-514/22 PREDSJEDNIK

Podgorica, 22. oktobra 2007. godine Ranko Krivokapić

148. Statut Centralne banke

Na osnovu člana 17 stav 1 tačka 5 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore ("Sl.list RCG", br. 52/2000), Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 3. i 4. jula 2001. godine, donio je

STATUT

CENTRALNE BANKE CRNE GORE

("Sl. list RCG", br. 34/01, 44/03, 57/04, 47/06, 74/06, 81/06 i "Sl. list Crne Gore", br. 03/07, 15/08, 34/08)

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Centralna banka Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) osnovana je Zakonom o Centralnoj banci Crne Gore (u daljem tekstu: Zakon).

Centralna banka je samostalna organizacija Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Republika).

Sjedište Centralne banke je u Podgorici.

Centralna banka može imati područne organizacione jedinice.

Član 2

Centralna banka je pravno lice, sa pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenim Zakonom i ovim statutom.

U obavljanju poslova iz svoje nadležnosti Centralna banka je nezavisna.

Centralna banka o svom radu podnosi najmanje jednom godišnje izvještaj Skupštini Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština).

Centralna banka je odgovorna za obaveze koje proizilaze iz njenog poslovanja.

Član 3

Ovim statutom se bliže uređuje:

- upravljanje Centralnom bankom
- organizacija poslovanja
- prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih i lica sa posebnim ovlašćenjima
- priprema, donošenje i potpisivanje akata
- odnosi sa drugim organima i organizacijama
- prihodi i rashodi i
- druga pitanja u vezi sa poslovanjem Centralne banke.

Član 4 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Centralna banka ima pečat, žig i štambilj.

Pečat Centralne banke je okruglog oblika, prečnika 30 i 20 mm i u koncentričnom krugu sadrži ispisan tekst:"Centralna banka Crne Gore, Podgorica", u sredini pečata se nalazi grb Republike Crne Gore i ispod grba redni broj pečata.

Centralna banka ima žig okruglog oblika koji sadrži ispisan tekst: "Centralna banka Crne Gore, Podgorica" a u sredini žiga se nalazi grb Republike Crne Gore.

Centralna banka ima štambilj pravougaonog oblika sa nazivom i sjedištem Centralne banke.

Način upotrebe, rukovanje, čuvanje i broj pečata, štambilja i žiga bliže se regulišu aktom koji donosi Savjet Centralne banke.

II UPRAVLJANJE CENTRALNOM BANKOM

Član 5

Centralnom bankom upravlja Savjet Centralne banke (u daljem tekstu: Savjet) u skladu sa Zakonom i ovim statutom.

Član 5a ("Sl. list CG", br. 15/08)

Savjet utvrđuje sve neophodne mjere za izvršavanje funkcija Centralne banke utvrđenih zakonom.

Član 6 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Savjet razmatra makroekonomske analize i na osnovu njih utvrđuje politiku u skladu sa Zakonom.

Savjet utvrđuje politiku za narednu godinu, najkasnije do 31. decembra tekuće godine.

Član 7 ("Sl. list RCG", br. 44/03, "Sl. list CG", br. 34/08)

Savjet donosi propise kojima se reguliše rad banaka i finansijskih institucija, obavljanje platnog prometa, poravnanje i međubankarski obračun u Republici i donosi druge propise na osnovu ovlašćenja utvrđenih zakonom.

Savjet odlučuje po zahtjevu za izdavanje i oduzimanje dozvole za rad banke, finansijske institucije i sistema platnog prometa i reguliše način obavljanja djelatnosti dilera u deviznim transakcijama.

Savjet odlučuje o izdavanju i oduzimanju odobrenja za koja je Centralna banka ovlašćena Zakonom o bankama.

Član 8 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Savjet donosi Statut i utvrđuje opšte smjernice za poslovanje Centralne banke.

Savjet donosi opšte akte Centralne banke.

Savjet donosi poslovnik, kojim propisuje način rada Savjeta.

Član 8a ("Sl. list RCG", br. 74/05)

Savjet može obrazovati komisije, komitete i druga stalna i povremena tijela, čije će se uređenje i djelokrug rada utvrditi posebnim aktom.

Član 9

Savjet, u skladu sa Zakonom, donosi godišnji finansijski plan i godišnji račun Centralne banke.

Član 10

Savjet, u skladu sa Zakonom i ovim statutom, imenuje lica sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima.

Član 11

Savjet usvaja izvještaj o radu Centralne banke koji se u skladu sa Zakonom podnosi Skupštini.

Centralnu banku u Skupštini predstavlja predsjednik Savjeta.

Član 12

Savjet, na osnovu analiza iz člana 6 stav 1 ovog statuta daje Vladi Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) preporuke u oblasti ekonomske politike.

Savjet odobrava smjernice i savjete koje Centralna banka u skladu sa Zakonom i drugim propisima dostavlja Vladi i drugim organima i organizacijama Republike.

.

Član 12a ("Sl. list RCG", br. 57/04, 15/08)

Savjet formira Odbor za reviziju (u daljem tekstu: Odbor) s ciljem da prati, analizira i unapređuje efikasnost i efektivnost sistema interne kontrole i interne revizije, prati i analizira finansijsko izvještavanje, reviziju računa, evidencije i bilansa Centralne banke koju vrši međunarodno priznati nezavisni revizor i usklađenost poslovanja Centralne banke sa zakonom, drugim propisima i opštim aktima.

Savjet formira Odbor za finansijsku stabilnost, s ciljem da prati, analizira i ocjenjuje finansijski sistem u cjelini, uključujući adekvatnost, blagovremenost i potpunost ostvarivanja kontrolne funkcije Centralne banke i efikasnost platnog prometa.

Član 12b ("Sl. list CG", br. 15/08)

Odbor iz člana 12a stav 1 ovog statuta čine tri člana Savjeta, od kojih je jedan izvršni funkcioner Centralne banke.

Odbor iz člana 12a stav 2 ovog statuta ima tri člana, od kojih su dva članovi Savjeta.

Savjet od članova odbora iz st. 1 i 2 ovog člana imenuje predsjednike odbora.

Član 12c ("Sl. list CG", br. 15/08)

Opštim aktima bliže se utvrđuju poslovi iz djelokruga rada, način rada i druga pitanja od značaja za rad odbora iz člana 12a st. 1 i 2 ovog statuta.

Član 12d ("Sl. list CG", br. 15/08)

Savjet obavlja, u slučaju odsutnosti ili spriječenosti zamjenika generalnog direktora, poslove koji su Zakonom i ovim statutom stavljeni u nadležnost zamjenika generalnog direktora za poslove kontrole bankarskog sistema i zamjenika generalnog direktora za poslove platnog prometa.

Savjet može posebnom odlukom prenijeti obavljanje pojedinih poslova iz stava 1 ovog člana na izvršnog funkcionera Centralne banke.

Član 13 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Savjet utvrđuje način ostvarivanja saradnje Centralne banke sa međunarodnim finansijskim i drugim organizacijama i tijelima.

Član 13a ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Savjet odlučuje o davanju odobrenja članu Savjeta i generalnom inspektoru da u toku trajanja mandata obavljaju drugu funkciju, službu, posao ili dužnost.

Savjet može dati odobrenje za obavljanje druge funkcije, službe, posla ili dužnosti, ukoliko ocijeni da njihovo obavljanje nije nespojivo sa obavljanjem funkcije člana Savjeta, odnosno generalnog inspektora."

Član 14

Savjet može podnijeti incijativu za razrješenje člana Savjeta u skladu sa Zakonom.

Član 15 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

U slučaju podnošenja ostavke član Savjeta je dužan da prethodno, a najmanje mjesec dana ranije, pisanim aktom obavijesti Savjet.

Član Savjeta koji je podnio ostavku dužan je da obavlja funkciju člana Savjeta do imenovanja novog člana Savjeta.

Član 16 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Za učešće u radu Savjeta, članovi Savjeta, imaju pravo na naknadu.

Visinu naknade iz stava 1 ovog člana utvrđuje Savjet.

III IZVRŠNI FUNKCIONERI CENTRALNE BANKE

Član 17

Predsjednik Savjeta ima ovlašćenja, zadatke i obaveze u okviru nadležnosti utvrđene Zakonom i ovim statutom.

Član 18 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Predsjednik Savjeta predstavlja i zastupa Centralnu banku .

Predsjednik Savjeta je glavni izvršni funkcioner odgovoran za ostvarivanje funkcija Centralne banke.

Predsjednik Savjeta se stara o zakonitosti i izvršavanju odluka Savjeta i ovlašćen je za preduzimanje neophodnih mjera za njihovu realizaciju.

Predsjednik Savjeta je ovlašćen da u ime Centralne banke potpisuje ugovore.

Predsjednik Savjeta može pisanim aktom ovlastiti drugog izvršnog funkcionera Centralne banke da potpiše ugovor.

Predsjednik Savjeta može ovlastiti drugo lice da zastupa Centralnu banku radi zaštite njene imovine i drugih interesa.

Član 19 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Generalni direktor ima ovlašćenja, zadatke i obaveze u okviru nadležnosti utrđene Zakonom i ovim statutom.

Generalni direktor najmanje jednom mjesečno izvještava Savjet o poslovanju Centralne banke, po metodologiji koju utvrdi Savjet.

Zamjenici generalnog direktora, glavni ekonomista i direktori sektora su dužni da blagovremeno obavještavaju generalnog direktora o svim činjenicama koje su od značaja za izvršavanje ovlašćenja generalnog direktora.

Član 20 ("Sl. list RCG", br. 44/03, 47/06)

Generalni direktor je kao izvršni funkcioner Centralne banke odgovoran predsjedniku Savjeta i zadužen je za dnevno poslovanje, za organizovanje efikasnog vršenja poslova i preduzimanje svih potrebnih mjera koje unapređuju organizaciju Centralne banke.

U izvršavanju poslova iz stava 1 ovog člana generalni direktor je odgovoran za finansijske i bankarske operacije, pravne, finansijske, zajedničke poslove, poslove obezbjeđenja i poslove trezora.

Generalni direktor može pisanim aktom prenijeti pojedina ovlašćenja u vezi sa organizacijom efikasnog vršenja poslova na zamjenike generalnog direktora i direktore sektora.

Član 21

Zamjenik generalnog direktora za poslove kontrole bankarskog sistema ima ovlašćenja, obaveze i odgovornosti utvrđene Zakonom i ovim statutom.

Član 22 ("Sl. list RCG", br. 44/03, "Sl. list CG", br. 34/08)

Zamjenik generalnog direktora za poslove kontrole bankarskog sistema kao izvršni funkcioner Centralne banke odgovoran je predsjedniku Savjeta za izdavanje dozvola za rad, uređivanje i kontrolu banaka i finansijskih institucija.

Zamjenik generalnog direktora za poslove kontrole bankarskog sistema ovlašćen je: da predlaže Savjetu propise kojima se reguliše rad banaka, finansijskih institucija i lica koja se bave kreditno-garantnim poslovima, odluke po zahtjevima za izdavanje dozvola za rad i odobrenja i o oduzimanju dozvola za rad i odobrenja u skladu sa Zakonom o bankama, da preduzima mjere i odlučuje o prestanku mjera u skladu sa Zakonom o bankama i propisima donijetim na osnovu ovog zakona, da daje ovlašćenje za vršenje kontrole i preduzima sve druge potrebne mjere za uređivanje i kontrolu banaka, filijala stranih banaka, finansijskih institucija i lica koja se bave kreditno-garantnim poslovima, koje Zakonom i ovim statutom nijesu utvrđene kao nadležnost Savjeta.

Član 23

Zamjenik generalnog direktora za poslove platnog prometa ima ovlašćenja, obaveze i odgovornosti utvrđene Zakonom i ovim statutom.

Član 24 ("Sl. list RCG", br. 44/03, "Sl. list CG", br. 34/08)

Zamjenik generalnog direktora za poslove platnog prometa kao izvršni funkcioner Centralne banke odgovoran je predsjedniku Savjeta za upravljanje, uređivanje i kontrolu platnih sistema, uključujući funkcionisanje sistema bruto poravnanja velikih plaćanja.

Zamjenik generalnog direktora za poslove platnog prometa ovlašćen je: da predlaže Savjetu propise kojima se regulišu poslovi platnog prometa u zemlji, odluke po zahtjevima za izdavanje dozvola za rad i odobrenja i o oduzimanju dozvola za rad i odobrenja u skladu sa propisima kojima se regulišu poslovi platnog prometa i da preduzima mjere za uređivanje i kontrolu platnih sistema u zemlji koje Zakonom i ovim statutom nijesu utvrđeni kao nadležnost Savjeta.

Član 24a ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Glavni ekonomista ima ovlašćenja, obaveze i odgovornosti utvrđene Zakonom i ovim statutom.

Glavni ekonomista se stara o prikupljanju i obradi podataka za makroekonomske analize, predlaže preporuke koje se daju Vladi u oblasti ekonomske politike, predlaže politiku Centralne banke i daje savjete izvršnim funkcionerima Centralne banke o makroekonomskim i monetarnim pitanjima koja su u nadležnosti Centralne banke.

U izvršavanju poslova iz stava 2 ovog člana, glavni ekonomista rukovodi Sektorom za istraživanja i statistiku i odgovara i za rad Centra za informatiku.

Član 25 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Izvršni funkcioneri Centralne banke čine kolegijum predsjednika Savjeta (u daljem tekstu: Kolegijum), kojem po pozivu može prisustvovati i drugo lice zaposleno u Centralnoj banci.

Kolegijum, po potrebi, održava sastanke radi koordinacije aktivnosti Centralne banke, upoznavanja sa donijetim pojedinačnim aktima, praćenja izvršavanja odluka Savjeta i prethodne rasprave materijala koji se pripremaju za sjednice Savjeta.

IV ORGANIZACIJA POSLOVANJA

Član 26

Izvršavanje poslova iz nadležnosti Centralne banke organizuje se na način kojim se obezbjeđuje jedinstvenost, cjelovitost, efikasnost i racionalnost.

Član 27 ("Sl. list RCG", br. 74/06, 81/06)

Za izvršavanje poslova iz nadležnosti Centralne banke obrazuju se sljedeće organizacione jedinice:

a) osnovne organizacione jedinice:

- Kabinet predsjednika Savjeta;
- Interna revizija;
- Sektor za kontrolu;
- Sektor za finansijske i bankarske operacije;
- Sektor za istraživanja, statistiku i IT;
- Sektor za platni promet;

- Direkcija za međunarodnu saradnju i evropske integracije;
- Direkcija za pravne poslove i podršku poslovanju;
- Direkcija za računovodstvo i finansije;
- Direkcija za regulativu i kontrolu platnog prometa.

b) uže organizacione jedinice:

- Služba za upravljanje ljudskim resursima;
- Služba za obezbjeđenje.

U okviru osnovnih organizacionih jedinica mogu se, kao jedinice u sastavu, obrazovati direkcije, službe, odjeljenja i odsjeci.

Član 27a ("Sl. list Crne Gore", br. 03/07)

Organizacionim jedinicama iz člana 27, stav 1, rukovode direktori.

Izuzetno od stava 1 ovog člana:

- generalni inspektor rukovodi Internom revizijom;
- glavni ekonomista rukovodi Sektorom za istraživanja, statistiku i IT;
- sekretar Savjeta rukovodi Direkcijom za pravne poslove i podršku poslovanju.

Član 28

Opštim aktom o organizaciji poslovanja, koji na predlog generalnog direktora donosi Savjet, bliže se utvrđuje organizaciona struktura i unutrašnja organizacija Centralne banke.

Organizacione jedinice su dužne da međusobno sarađuju, usklađuju svoje poslovanje i jedinstveno nastupaju u obavljanju poslova iz nadležnosti Centralne banke.

Član 29 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Opštim aktom o sistematizaciji radnih mjesta, koji na predlog generalnog direktora donosi Savjet, utvrđuju se jedinstveni nazivi radnih mjesta, opis poslova, broj izvršilaca, posebni uslovi za obavljanje poslova.

V PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI ZAPOSLENIH I LICA SA POSEBNIM OVLAŠĆENJIMA

Član 30

Zaposleni u Centalnoj banci imaju prava, obaveze i odgovornosti iz radnog odnosa u skladu sa opštim propisima.

Član 31

Zaposleni u Centralnoj banci su dužni da obavijeste generalnog direktora o zapošljavanju člana uže porodice ili o postojanju finansijskog interesa u pravnom licu sa kojim posluje ili koje kontroliše Centralna banka.

Član 32

Briše se. ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Član 33 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Opštim aktom Centralne banke utvrđuju se poslovi koji čine sadržaj grupe poslova, vrijednost tih poslova i uređuje način obračuna zarada zaposlenih, drugih ličnih primanja i naknada.

Na osnovu akta iz stava 1 ovog člana generalni direktor utvrđuje pojedinačne iznose zarada za zaposlene.

Član 34 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Lica sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima, u skladu sa zakonom i ovim statutom su:

1) glavni ekonomista

2) sekretar Savjeta (u daljem tekstu: sekretar)

3) generalni inspektor

4) savjetnici predsjednika Savjeta

5) direktori sektora i direkcija

6) direktori službi.

Lica iz stava 1 tač. 1), 2) i 3) ovog člana se imenuju u skladu sa Zakonom.

Lica iz stava 1 tač. 4) i 5) ovog člana imenuje Savjet, na predlog nadležnog izvršnog funkcionera Centralne banke.

Lica iz stava 1 tačka 6) imenuje generalni direktor, na predlog nadležnog izvršnog funkcionera.

Lica iz stava 1 ovog člana zasnivaju radni odnos u Centralnoj banci danom imenovanja, ako aktom o imenovanju nije drugačije određeno.

Član 35 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Lica iz člana 34 stav 1 ovog statuta, nakon razrješenja se raspoređuju, bez javnog oglašavanja, na poslove i zadatke u Centralnoj banci u skladu sa stručnim kvalifikacijama i radnim iskustvom.

Licu iz stava 1 ovog člana koje ne prihvati ponuđeni raspored prestaje radni odnos.

Član 36-42.

Briše se. ("Sl. list RCG", br. 44/03)

VI PRIPREMA, DONOŠENJE I POTPISIVANJE AKATA

Član 43

Propise i druge akte Centralne banke pripremaju nadležne organizacione jedinice, a Savjetu predlažu izvršni funkcioneri Centralne banke.

Član 44 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Propise i druge opšte akte koje donosi Savjet potpisuje predsjednik Savjeta, a u slučaju njegove spriječnosti lice koje je predsjedavalo sjednicom.

Opšti akti se objavljuju isticanjem na oglasnoj tabli i dostavljaju se organizacionim jedinicama.

Član 45 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Pojedinačne akte, koji se donose na osnovu zakona, odluka i opštih akata Savjeta, potpisuje:

- predsjednik Savjeta, kada se radi o pojedinačnim aktima iz njegove nadležnosti,
- generalni direktor, kada se radi o aktima u vezi sa pravima, obavezama i odgovornosti zaposlenih i u vezi sa organizacijom poslovanja Centralne banke,
- zamjenik generalnog direktora za poslove kontrole bankarskog sistema, kada se radi o mjerama za sprovođenje ovlašćenja iz člana 20 stav 2 Zakona i člana 22 ovog statuta
- zamjenik generalnog direktora za poslove platnog prometa, kada se radi o mjerama za sprovođenje ovlašćenja iz člana 21 Zakona i i člana 24 ovog statuta.

VII ODNOS SA DRUGIM ORGANIMA I ORGANIZACIJAMA

Član 46 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Centralna banka u skladu sa Zakonom obavlja poslove bankara, savjetnika i fiskalnog zastupnika Vlade na način utvrđen ugovorom koji potpisuje predsjednik Savjeta.

Član 47

Centralna banka je ovlašćena da traži od državnih organa i organizacija u Republici dostavljanje podataka i informacija koje su neophodne za ostvarivanje ovlašćenja Centralne banke.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se u pisanoj formi i sadrži metodologiju po kojoj se podaci dostavljaju.

Član 47a ("Sl. list RCG", br. 44/03)

U ostvarivanju međunarodne saradnje, Centralna banka:

- uspostavlja odnose sa drugim centralnim bankama i međunarodnim finansijskim organizacijama;
- zaključuje sporazume o saradnji sa centralnim bankama i drugim regulatornim tijelima,
- vrši razmjenu podataka i informacija u skladu sa zaključenim sporazumima.

VIII PRIHODI I RASHODI

Član 48 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Centralna banka ostvaruje prihode u skladu sa odredbama čl. 51 i 55 Zakona.

Prihodi iz stava 1 ovog člana uplaćuju se na žiro-račun Centralne banke.

Član 49

Godišnjim finansijskim planom Centralne banke, u skladu sa Zakonom, planiraju se prihodi i rashodi za tu finansijsku godinu.

U okviru plana iz stava 1 ovog člana planiraju se i novčani tokovi.

Sredstva utvrđena finansijskim planom za materijalne izdatke tokom godine koriste se za namjene utvrđene planom.

Član 50

U slučaju da se godišnji finansijski plan ne donese, finansiranje Centralne banke se, do donošenja finansijskog plana za tu godinu, vrši prema finansijskom planu iz prethodne godine.

X JAVNOST RADA I INFORMISANJE

Član 51

Centralna banka obavještava javnost o svom radu davanjem blagovremenih informacija, objavljivanjem izvještaja, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za štampu i sl.

Član 52

Podatke i obavještenja o radu Centralne banke daje predsjednik Savjeta ili drugi zaposleni koga on ovlasti.

Predsjednik Savjeta će uskratiti davanje podataka i obavještenja ako oni predstavljaju tajnu ili ako bi davanje tih podataka i obavještenja štetilo interesu Centralne banke.

Član 53

Radi potpunijeg informisanja javnosti o svom radu i poslovanju Centralna banka može izdavati posebne publikacije ili informativna glasila.

Programsku koncepciju publikacije ili informativnog glasila i uslove njihovog izdavanja utvrđuje Savjet.

XI TAJNA

Član 54 ("Sl. list RCG", br. 44/03)

Tajnu čine dokumenti i podaci čije bi saopštavanje neovlašćenom licu nanijelo štetu interesima i ugledu Centralne banke.

Davanje podataka i informacija na osnovu zaključenih sporazuma sa drugom centralnom bankom, ne smatra se odavanjem službene tajne.

Savjet opštim aktom bliže određuje koji se podaci i dokumenti smatraju tajnom, način postupanja s tim dokumentima i podacima, mjere njihove zaštite i postupak u slučaju nestanka, odnosno otkrivanja podataka i dokumenata.

Član 55

Članovi Savjeta i zaposleni u Centralnoj banci dužni su da čuvaju tajnu u skladu sa aktom iz člana 54 stav 2 ovog statuta, bez obzira na način na koji su je saznali.

XII IZMJENE I DOPUNE STATUTA

Član 56

Inicijativu za izmjenu i dopunu Statuta može dati član Savjeta.

Član 57

O predloženim izmjenama i dopunama Statuta raspravlja i odlučuje Savjet na način i po postupku propisanom za donošenje Statuta.

XIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 58

Poslovi i organizacija platnog prometa, do uređivanja u skladu sa zakonom, privremeno će se urediti posebnim aktima Savjeta.

Član 59

Ovaj statut stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu RCG".

O. br.13.

Podgorica, 5. jul 2001. god.

Savjet Centralne banke Crne Gore

Predsjednik,

Ljubiša Krgović, s.r.

149. Zakon o zastiti depozita

273.

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore, donosim

UKAZ

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI DEPOZITA ("Sl. list RCG", br. 40/03 od 03.07.2003, 65/05 od 03.11.2005)

Proglašava se Zakon o zaštiti depozita, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2003. godini, dana 1. jula 2003. godine.

Broj 01-389/2

Podgorica, 2. jul 2003. godine

Predsjednik Republike Crne Gore, Filip Vujanović, s.r.

ZAKON

O ZAŠTITI DEPOZITA I. OPŠTE ODREDBE Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuje se zaštita depozita u bankama.

Osniva se Fond za zaštitu depozita (u daljem tekstu: Fond) i uređuje njegov status, nadležnost, upravljanje i finansiranje.

Princip zaštite depozita

Član 2 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Banke koje su dobile dozvolu za rad od Centralne banke Crne Gore obavezne su da obezbijede zaštitu depozita pod uslovima i na način utvrđenim ovim zakonom.

Fond ostvaruje zaštitu depozita u bankama i obavezan je da pri nastanku slučaja u kojem se vrši isplata garantovanih depozita u skladu sa ovim zakonom (u daljem tekstu: zaštićeni slučaj) isplati

garantovane depozite.

Zaštita depozita, u skladu sa ovim zakonom, obuhvata depozite položene kod banke prije ili na dan nastanka zaštićenog slučaja.

Definicije

Član 3 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

"depozit" predstavlja svaki aktivni (potražni) saldo koji rezultira iz sredstava ostavljenih na računu ili iz privremenih stanja, koja su proistekla iz uobičajenih bankarskih transakcija, a koja je banka dužna da isplati u skladu sa propisima ili ugovorenim

uslovima, uključujući i drugi dug koji se može dokazati potvrdom koju je izdala ta banka;

"zaštićeni depozit" je ukupni depozit deponenta kod jedne banke umanjen za depozite koji se isključuju u skladu sa članom 5 ovog zakona;

"garantovani depozit" je zaštićeni depozit, odnosno dio zaštićenog depozita deponenta kod jedne banke čiju isplatu vrši Fond u slučaju nastanka zaštićenog slučaja do visine utvrđene u članu 7 ovog zakona;

"zajednički račun" je račun koji je otvoren u ime dva ili više lica i za koji ta lica imaju pravo raspolaganja sredstvima, na osnovu deponovanih potpisa;

"deponent" je fizičko ili pravno lice koje, ima depozit kod banke;

"dan isplate" je dan na koji Fond izvrši uplatu sredstava na račun deponenta kod banke određene za isplatu garantovanog depozita.

II. ZAŠTITA DEPOZITA Nastanak zaštićenog slučaja

Član 4 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Zaštićeni slučaj nastaje danom donošenja rješenja o otvaranju stečajnog postupka nad bankom.

Isključeni depoziti

Član 5 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Zaštitom depozita utvrđenom ovim zakonom ne obuhvataju se:

1) depoziti pravnih lica koja se bave osiguranjem;

2) depoziti budžeta Republike Crne Gore i jedinica lokalne samouprave;

3) depoziti vanbudžetskih fondova u smislu zakona kojim se uređuje budžet Republike Crne

Gore (u daljem tekstu: Republika);

4) depoziti penzionih fondova;

5) depoziti kolektivnih investicionih šema osnovanih u skladu sa zakonom (privatizacioni fondovi, investicioni fondovi i dr.);

6) briše se.

7) depoziti banaka;

8) depoziti lica za koje banka, u ime i za račun tih lica, po njihovom nalogu obavlja poslove za koje davalac sredstava samostalno snosi rizik;

9) depoziti lica koja posjeduju akcije banke na osnovu kojih imaju više od 5% glasova u skupštini akcionara te banke;

10) depoziti generalnog direktora banke, lica koja su članovi upravnog odbora banke, lica koja su članovi stalnih tijela upravnog odbora, lica koja vrše funkcije direktora, zamjenika direktora i šefova sektora ili drugih organizacionih djelova u banci, pravnih

lica u kojima odnosna lica imaju 10% ili više učešća u kapitalu ili akcijama sa pravom

glasa, kao i depoziti njihovih bračnih drugova i srodnika u pravoj ili pobočnoj liniji zaključno sa

drugim stepenom srodstva;

11) depoziti lica koja su odgovorna za izradu revizije finansijskih izvještaja banke;

12) briše se.

13) briše se.

Pored depozita iz stava 1 ovog člana, zaštitom depozita ne obuhvataju se depozit za koje je:

1) izvještajem o kontroli Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) utvrđeno da pripadaju deponentu koji je doprinio pogoršanju finansijskog stanja banke, a

koji je kao vlasnik računa ostvario kamatne stope ili finansijske pogodnosti pri dobijanju kredita i drugih bankarskih usluga, a naročito, ako je:

- dobio kredit koji, zbog vrste transakcije, nivoa rizika, boniteta zajmoprimca, odnosno vrste ponuđenih sredstava obezbjeđenja, ne bi bio odobren drugom licu;

- plaćao nižu kamatu na kredite od kamata koje plaćuju drugi deponenti banke;

- ostvarivao više kamate na depozite od kamata koje banka plaća drugim deponentima.

2) pokrenut postupak radi utvrđivanja povezanosti sa transakcijama ili radnjama koje predstavljaju pranje novca ili finansiranje terorizma.

Utvrđivanje zaštićenog depozita

Član 6 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Ukupni iznos zaštićenog depozita jednog deponenta banka utvrđuje sabiranjem svih zaštićenih depozita tog deponenta, uključujući obračunatu kamatu na te depozite do dana nastanka zaštićenog slučaja.

Iznos iz stava 1 ovog člana umanjuje se za ukupni iznos obaveza deponenta prema banci. Udjeli svih deponenata u sredstvima na zajedničkom računu obračunavaju se jednako između

vlasnika računa, osim ukoliko vlasnici tog računa dostave dokaz da njihovi udjeli nijesu jednaki. Ako je deponent nastupao kao zastupnik za račun trećeg lica, ograničenje isplate garantovanog

depozita iz člana 7 ovog zakona primjenjuje se na treće lice .

Deponent koji je položio depozit u ime trećeg lica ima pravo da traži isplatu od Fonda, ukoliko ugovorom nije drukčije utvrđeno.

Garantovani depoziti

Član 7 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Fond vrši isplatu garantovanog depozita do iznosa od 5.000 EUR po deponentu, bez obzira na broj i visinu iznosa depozita koje taj deponent posjeduje kod te banke.

Premije

Član 8

Banke su dužne da na ime zaštite depozita plaćaju Fondu premije pod uslovima i na način utvrđenim ovim zakonom.

Članstvo banke u Fondu

Član 9 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Banka stiče članstvo u Fondu danom upisa u Centralni registar Privrednog suda.

Članstvo banke u Fondu prestaje:

1) danom brisanja banke iz Centralnog registra Privrednog suda;

2) ispunjenjem obaveza prema vlasnicima zaštićenih depozita, najmanje u visini garantovanog

depozita.

Centralna banka je dužna da blagovremeno, a najkasnije u roku od tri dana obavijesti Fond o izdavanju dozvole za rad banke, odnosno o zaključenju postupka stečaja ili likvidacije."

Znak i promotivni materijal

Član 10 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Fond ima svoj znak i promotivni materijal u vezi sa zaštitom depozita.

Banka je dužna da u opštim uslovima poslovanja, pojedinačnim ugovorima i na vidnom mjestu u poslovnim prostorijama izloži znak Fonda sa natpisom koji glasi: "Banka je članica Fonda za zaštitu depozita i depoziti deponenata banke su zaštićeni u skladu sa Zakonom o zaštiti depozita do iznosa od 5.000 EUR.

Izgled znaka Fonda, bliži način korišćenja i način informisanja deponenata o sistemu zaštite depozita, kao i zabranu reklamiranja utvrđuje Fond."

Banka ne može koristiti učešće u sistemu zaštite depozita za sopstvenu promociju.

III. FOND ZA ZAŠTITU DEPOZITA Osnivanje i status Fonda

Član 11 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Fond je pravno lice sa sjedištem u Podgorici.

Fond otvara račun i deponuje sredstva kod Centralne banke na način i pod uslovima utvrđenim ugovorom.

Fond je oslobođen plaćanja poreza, dažbina i taksa pri obavljanju poslova zaštite depozita, u skladu sa zakonom.

Nadležnosti Fonda

Fond:

1) naplaćuje premije;

Član 12 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

2) utvrđuje stopu premije;

3) investira sredstva;

4) vrši isplatu deponenata u skladu sa ovim zakonom;

5) donosi propise i vrši druge poslove u skladu sa zakonom.

Statut Fonda

Statutom Fonda uređuje se:

Član 13 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

1) unutrašnja organizacija i način poslovanja Fonda;

2) ovlašćenje za zastupanje Fonda;

3) prava, obaveze i odgovornosti lica koja obavljaju poslove i zadatke sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima;

4) etički kodeks ponašanja članova Upravnog odbora i zaposlenih u Fondu;

5) druga pitanja u vezi sa poslovanjem Fonda.

Upravni odbor Fonda

Član 14

Fondom upravlja Upravni odbor Fonda (u daljem tekstu: Upravni odbor).

Sastav i način odlučivanja Upravnog odbora

Član 15 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Upravni odbor Fonda se sastoji od pet članova, i to: predsjednika Upravnog odbora i četiri člana. Upravni odbor Fonda imenuje Centralna banka.

Jedan član Upravnog odbora može biti predstavnik donatora sa donacijom od najmanje 5% prosječnog iznosa garantovanih depozita za poslednji kvartal u godini koja prethodi godini u kojoj se vrši imenovanje i najviše tri člana iz reda zaposlenih u Centralnoj banci.

Član Upravnog odbora može biti lice koje ima najmanje visoku školsku spremu, posjeduje visok stepen znanja i iskustva iz bankarske i monetarne oblasti i moralne kvalitete za obavljanje povjerenih dužnosti.

Član Upravnog odbora ne može biti:

1) član uprave banke čiji su depoziti isključeni iz zaštite depozita u skladu sa članom 5 stav1 tačka 10 ovog zakona;

2) lice koje posjeduju više od 5 % akcija banke;

3) lice koje je bilo član upravnog odbora ili direktor banke na dan otvaranja stečajnog postupka ili u periodu od tri godine koje su prethodile otvaranju postupka stečaja nad bankom;

4) lice osuđivano na bezuslovnu kaznu zatvora ili lice osuđivano za djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije člana Upravnog odbora;

5) lice koje je sa drugim članom Upravnog odbora u braku ili u srodstvu u pravoj ili pobočnoj liniji zaključno sa trećim nasljednim redom.

Predsjednik Upravnog odbora Fonda funkciju vrši profesionalno, zaposlen je u Fondu, za svoj rad ostvaruje zaradu i ne može profesionalno obavljati drugu djelatnost, osim naučnih,

istraživačkih i predavačkih poslova.

Članovi Upravnog odbora za svoj rad primaju mjesečnu naknadu u iznosu koji ne može biti viši od šest najnižih cijena rada u Republici Crnoj Gori.

Upravni odbor odlučuje na sjednicama koje se održavaju najmanje jednom mjesečno, a odluke donosi većinom glasova svih članova.

Mandat članova Upravnog odbora

Član 16

Mandat članova Upravnog odbora traje četiri godine.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, mandat predsjednika i jednog člana Upravnog odbora, imenovanih u skladu sa članom 35 ovog zakona, traje šest godina.

Člana Upravnog odbora čiji mandat traje šest godina određuje Centralna banka pri imenovanju

Upravnog odbora u skladu sa članom 35 ovog zakona.

Članovi Upravnog odbora mogu biti imenovani samo na dva uzastopna mandata. Mandat člana Upravnog odbora može prestati prije isteka mandata razrješenjem kada:

1) nastupe okolnosti iz člana 15 stav 4 ovog zakona;

2) trajno izgubi sposobnosti za obavljanje svoje dužnosti;

3) nestručno ili nesavjesno obavlja svoje dužnosti;

4) odsustvuje sa tri ili više uzastopnih sjednica Upravnog odbora bez odobrenja tog odbora;

5) prekrši etički kodeks ponašanja utvrđen Statutom Fonda.

Mandat člana Upravnog odbora može prestati prije isteka mandata i na njegov lični zahtjev. Centralna banka utvrđuje postojanje okolnosti iz stava 5 ovog člana i donosi odluku o

razrješenju člana Upravnog odbora. Istovremeno sa prestankom mandata člana imenuje se novi član Upravnog odbora čiji mandat traje do isteka mandata člana kojeg zamjenjuje.

Ovlašćenja Upravnog odbora

Upravni odbor:

1) donosi Statut Fonda;

Član 17 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

2) donosi odluku o visini godišnje premije;

3) donosi odluku o uslovima, načinu i postupku isplate garantovanih depozita;

4) donosi finansijski plan u kome se obavezno, posebno, iskazuju planirani troškovi za rad

Fonda;

5) usvaja godišnje finansijske izvještaje i razmatra mišljenje nezavisnog spoljnjeg revizora;

6) utvrđuje politiku investiranja sredstava,u cilju zaštite stabilnosti i kontinuirane likvidnosti

Fonda;

7) donosi i druge akte iz nadležnosti Fonda;

8) imenuje nezavisnog spoljnjeg međunarodno priznatog revizora;

9) usvaja godišnji izvještaj o radu Fonda;

10) vrši i druge poslove, u skladu sa zakonom i Statutom Fonda.

Statut Fonda i drugi opšti akti objavljuju se u "Službenom listu Republike Crne Gore". Upravni odbor može tražiti od Centralne banke da se izvrši ciljna kontrola u bankama i da se rezultati te kontrole prezentiraju Fondu.

Izvještavanje o radu Fonda

Član 18 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Upravni odbor Fonda podnosi Centralnoj banci najmanje jednom godišnje, najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu, izvještaj o radu Fonda i svom radu.

Izvještaj iz stava 1 ovog člana dostavlja se Vladi Republike Crne Gore, radi upoznavanja. Upravni odbor Fonda je dužan da, najkasnije do 30. juna tekuće godine za prethodnu godinu,

dostavi Centralnoj banci godišnje finansijske izvještaje sa mišljenjem nezavisnog spoljnjeg revizora.

Ovlašćenja predsjednika Upravnog odbora

Član 19 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Predsjednik Upravnog odbora:

1) predstavlja i zastupa Fond, rukovodi radom i odgovoran je za zakonitost poslovanja

Fonda;

2) predlaže Upravnom odboru Statut Fonda i druge opšte akte Fonda;

3) predlaže Upravnom odboru odluku o visini godišnje premije;

4) predlaže Upravnom odboru odluku o uslovima i postupku isplate garantovanih depozita;

5) predlaže Upravnom odboru finansijski plan Fonda;

6) predlaže Upravnom odboru godišnji izvještaj o radu Fonda i godišnje finansijske izvještaje, uz koje prilaže mišljenje nezavisnog spoljnjeg revizora;

7) predlaže Upravnom odboru politiku investiranja sredstava Fonda i, u skladu sa utvrđenom politikom i zahtjevima za sigurnost i kontinuiranu likvidnost, investira sredstva Fonda;

8) briše se;

9) sprovodi politiku i odluke Upravnog odbora;

10) odlučuje o zasnivanju i prestanku radnog odnosa i o ostvarivanju prava i odgovornosti zaposlenih u Fondu;

11) obavlja druge poslove utvrđene ovim zakonom i Statutom Fonda.

Konflikt interesa

Član 20

Članovi Upravnog odbora koji imaju finansijski interes ili su na drugi način, direktno ili indirektno, povezani sa predmetom odlučivanja, obavezni su da na početku sjednice Upravnog

odbora navedu taj svoj interes i neće, ukoliko Upravni odbor ne odluči drugačije, učestvovati u razmatranju, raspravljanju i glasanju o bilo kom pitanju u vezi sa navedenim predmetom.

Predsjednik Upravnog odbora ne može, bez prethodnog odobrenja Upravnog odbora, u periodu od jedne godine od dana prestanka radnog odnosa u Fondu, zasnovati radni odnos u banci.

Poslovna tajna

Član 21

Članovi Upravnog odbora, zaposleni u Fondu i lica koje Fond angažuje za obavljanje stručnih ili tehničkih poslova obavezni su da čuvaju kao poslovnu tajnu informacije koje su saznali tokom izvršavanja svojih poslova.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, članovi Upravnog odbora, zaposleni u Fondu i lica koje Fond angažuje za obavljanje stručnih ili tehničkih poslova mogu informacije koje se smatraju poslovnom tajnom davati nadležnim organima, u skladu sa zakonom.

Sredstva Fonda

Član 22 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Sredstva Fonda obezbjeđuju se iz:

1) početnih premija;

2) godišnjih premija;

2a) vanrednih premija;

3) prihoda od investiranja sredstava Fonda;

4) donacija;

5) ostalih izvora, u skladu sa zakonom. Fond može emitovati hartije od vrijednosti.

Početne premije

Član 23 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Banke su obavezne da, uplate na račun Fonda početnu premiju u iznosu od 0,3 % od visine ukupnih depozita, ali ne manje od 10. 000 EURA.

Novoosnovane banke su obavezne da, u roku od 60 dana od dana upisa u Centralni registar

Privrednog suda, početnu premiju uplate u fiksnom iznosu od 10.000 EUR.

Godišnje premije

Član 24 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Banke su dužne da godišnje premije za zaštitu depozita uplaćuju Fondu u ratama tromjesečno, sa početkom od prvog tromjesečja nakon uplate početne premije.

Uplatu premije banke vrše od prvog do dvadesetog u prvom mjesecu tromjesečja za tekuće tromjesečje, po fakturi koju ispostavi Fond, s tim da se početak tromjesečja računa od prvog dana januara, aprila, jula i oktobra.

Osnovicu za obračun rata godišnje premije čini prosjek ukupnih depozita posljednjeg dana

svakog mjeseca u prethodnom tromjesečju.

Obrasci, rokovi i način dostavljanja podataka iz stava 3 ovog člana utvrđuju se opštim aktom Fonda.

Odlukom o utvrđivanju visine godišnje premije, Upravni odbor može utvrditi različite visine premije prema rejtingu i stepenu rizičnosti poslovanja pojedinih banaka (diferencirane premije).

Centralna banka dostavlja Fondu podatke o ocjeni rejtinga banke i stepenu rizičnosti njenog poslovanja.

Fond je dužan da podatke iz stava 6 ovog člana čuva kao poslovnu tajnu.

Nepovratnost uplaćenih premija

Član 25

Premije koje su banke uplatile na ime zaštite depozita ne mogu biti predmet povraćaja.

Obezbjeđivanje nedostajućih sredstava Fonda

Član 26 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Ukoliko sredstva Fonda nijesu dovoljna da pokriju obaveze po osnovu zaštite depozita, Upravni odbor može odlučiti da se nedostajuća sredstva obezbijede iz sljedećih izvora:

1) naplatom vanredne premije, s tim da ukupni iznos godišnje i vanredne premije ne može preći iznos od 1,5 % ukupnih depozita banaka;

2) uzimanjem kredita od domaćih ili stranih banaka;

3) uzimanjem pozajmica iz budžeta Republike;

4) izdavanjem hartija od vrijednosti.

Ukoliko se nedostajuća sredstva iz stava 1 ovog člana obezbjeđuju naplatom vanredne premije, Upravni odbor odlukom o uvođenju vanredne premije utvrđuje iznos nedostajućih sredstava, osnovicu i stopu za obračun vanredne premije i rokove plaćanja.

Odluka iz stava 2 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Smanjenje godišnje premije

Član 27 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Kada sredstva Fonda iz člana 22 stav 1 tač. 1, 2 i 3 dostignu nivo od 3% zaštićenih depozita, Upravni odbor Fonda će, imajući u vidu visinu zaštićenih depozita i visinu sredstava Fonda, kvartalno razmatrati mogućnost smanjenja godišnje premije, odnosno privremeno obustaviti

naplatu premije.

Pružanje informacija

Član 28

Na zahtjev Upravnog odbora, banke su obavezne da Fondu pruže informacije koje su potrebne za obavljanje poslova iz njegove nadležnosti.

Banke su odgovorne za tačnost informacija koje pruže na zahtjev iz stava 1 ovog člana.

Upravni odbor može obrazloženim pisanim zahtjevom tražiti od Centralne banke informacije o finansijskom stanju banaka koje su mu potrebne radi procjene rizika koji prati realizaciju sistema garantovanja depozita.

Upravni odbor može objaviti informacije o aktivnostima Fonda koje ne sadrže podatke povjerljivog karaktera.

Korišćenje sredstava Fonda

Član 29 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Sredstva Fonda koriste se za:

1) isplatu garantovanih depozita u slučajevima predviđenim ovim zakonom;

2) otplatu glavnice i kamate na kredite i pozajmice koje Fond koristi;

3) troškove rada Fonda.

Sredstva Fonda mogu se investirati u skladu sa politikom investiranja u:

1) hartije od vrijednosti izdate ili garantovane od strane Republike;

2) hartije od vrijednosti izdate od banke, finansijske institucije ili države visokog rejtinga, koji je utvrđen od strane međunarodno priznate agencije;

3) depozite u bankama sa visokim rejtingom koji je utvrđen od strane međunarodno priznate agencije.

IV. ISPLATA GARANTOVANIH DEPOZITA Obaveze i prava Fonda po osnovu isplate deponenata

Član 30 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Obaveza Fonda da vrši isplatu garantovanih depozita teče od nastanka zaštićenog slučaja. Danom isplate garantovanih depozita Fond stiče pravo na namirenje sredstava iz stečajne mase,

do visine isplaćenih garantovanih depozita, zauzimajući mjesto u redosljedu prioriteta naplate u koji su raspoređena potraživanja ostalih povjerilaca, u skladu sa zakonom kojim se uređuje stečaj

i likvidacija banaka."

Uslovi i postupak isplate garantovanih depozita

Član 31 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Kada nastane zaštićeni slučaj Fond isplaćuje garantovane depozite preko jedne ili više banaka, u postupku koji se bliže uređuje odlukom iz člana 17 stav 1 tačka 4 ovog zakona .

Stečajni upravnik banke dužan je da, u roku od 15 dana od dana imenovanja, dostavi Fondu

podatke i dokumentaciju u vezi sa depozitima te banke.

Isplate iz sredstava Fonda moraju otpočeti najkasnije u roku od 60 dana i završiti se najkasnije u roku od 90 dana od dana nastanka zaštićenog slučaja.

Za depozite koji ne glase na EUR isplaćuje se ekvivalentan iznos u EUR, po kursu na dan nastanka zaštićenog slučaja.

U periodu od nastanka zaštićenog slučaja do dana isplate na garantovane depozite se ne obračunava kamata.

Obaveze banke prema njenim deponentima umanjuju se za iznose koji se deponentima isplate iz sredstava Fonda, s tim da deponent, u redosljedu prioriteta naplate u skladu sa zakonom kojim se uređuje stečaj i likvidacija banaka, zadržava mjesto kao da nije bilo isplate garantovanog

depozita.

Poseban postupak pri isključenju određenih depozita

Član 32 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Fond donosi pojedinačna rješenja o isključivanju depozita iz člana 5 ovog zakona. Rješenje iz stava 1 ovog člana je konačno.

Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se voditi spor pred nadležnim sudom.

V. KAZNENE ODREDBE Prekršaji

Član 33

Novčanom kaznom od pedesetostrukog do tristastrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj banka, ako:

1) na vidnom mjestu u svojim poslovnim prostorijama ne izloži znak Fonda sa propisanim natpisom (član 10 stav 2);

2) koristi učešće u sistemu zaštite depozita za sopstvenu promociju (član 10 stav 4);

3) Fondu ne pruži, odnosno pruži netačne informacije potrebne za sprovođenje njegovih aktivnosti (član 28 st. 1 i 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u banci novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Briše se. ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Član 34

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 35

Fond počinje sa radom imenovanjem članova Upravnog odbora.

Centralna banka imenovaće članove Upravnog odbora najkasnije u roku od osam mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 36

Upravni odbor donijeće Statut Fonda najkasnije u roku od 30 dana od dana imenovanja.

Član 37 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Banke su dužne da uplate početnu premiju u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, osim ako su prema banci izrečene mjere za ozdravljenje, u skladu sa zakonom .

Banka prema kojoj je izrečena mjera ozdravljenja u skladu sa zakonom, obavezna je da početnu premiju uplati najkasnije u roku od 15 dana od dana kada Centralna banka ocijeni da su uvedene mjere dovele do ozdravljenja banke ili donese rješenje o prestanku mjera.

Član 38 ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Obaveza Fonda da izvrši isplatu garantovanih depozita u skladu sa ovim zakonom ne odnosi se na zaštićeni slučaj koji nastane prije 1. januara 2006. godine.

Član 38a ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Centralna banka će imenovati Upravni odbor Fonda u skladu sa ovim zakonom najkasnije mjesec dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do imenovanja Upravnog odbora Fonda iz stava 1 ovog člana postojeći Upravni odbor nastavlja sa radom.

Član 38b ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Banke koje su upisane u Centralni registar Privrednog suda, danom stupanja na snagu ovog zakona postaju članice Fonda.

Banka nad kojom je izrečena mjera za ozdravljenje postaje članica Fonda danom kad Centralna banka ocijeni da su uvedene mjere dovele do ozdravljenja banke ili donese rješenje o prestanku mjera.

Član 38c ("Sl. list RCG", br. 65/05)

Utvrđivanje godišnje premije po različitim stopama (diferencirane premije), u skladu sa članom 24 stav 5 ovog zakona, Fond može vršiti od 1. januara 2007. godine."

Član 39

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

NAPOMENA IZDAVAČA:

U prečišćen tekst zakona nijesu ušle odredbe članova 29 i 30 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti depozita ("Sl. list RCG", br. 65/05), koje glase:

Član 29

Ovlašćuje se Zakonodavni odbor Skupštine Republike Crne Gore da utvrdi prečišćeni tekst ovog zakona.

Član 30

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Aneksi:

Error! No index entries found.